

Влада на Република Македонија

Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција

**СТАНДАРДНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ
СО НЕПРИДРУЖУВАНИ ДЕЦА - СТРАНЦИ**

**PROCEDURAT STANDARDE OPERATIVE PËR
VEPRIM ME FËMIJË PA SHOQËRIM - TË HUAJ**

**STANDARD OPERATING PROCEDURES FOR DEALING
WITH UNACCOMPANIED AND SEPARATED CHILDREN**

Влада на Република Македонија
Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција

**СТАНДАРДНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА
ПОСТАПУВАЊЕ СО НЕПРИДРУЖУВАНИ ДЕЦА - СТРАНЦИ**

Ноември 2015 година

СОДРЖИНА

ДЕЛ А		5
Листа на акроними		5
Користени поими		6
Вовед		7
Цел на СОП		8
Основи за воспоставување на СОП		8
Водечки начела врз кои се засновуваат СОП		8
Како да се користат СОП		8
Изготвување мрежа на ресурси за користење на СОП		9
ДЕЛ Б		10
СОП 1: ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ		10
МЕРКА 1: Првичен контакт со НМДС и негово упатување		10
МЕРКА 2: Прелиминарно собирање информации		11
МЕРКА 3: Идентификација на НМДС		13
МЕРКА 4: Определување старател		14
МЕРКА 5: Обезбедување преведувач-преведувач		14
МЕРКА 6: Ополномоштување правен полномошник		15
МЕРКА 7: Спроведување интервју со НМДС		16
СОП 2: ЗГРИЖУВАЊЕ И ПРВИЧНА ПОМОШ		18
МЕРКА 1: Назначување старател		18
МЕРКА 2: Првична проценка на ризикот		18
МЕРКА 3: Иницијален лекарски преглед		19
МЕРКА 4: Згрижување - сместување		20
МЕРКА 5: Проценка на потребите		20
СОП 3: РЕГУЛИРАЊЕ НА ПРЕСТОЈОТ НА НМДС		22
МЕРКА 1: Известување на МНР		22
МЕРКА 2: Правно советување и информирање на НМДС за постапката за регулирање на престојот		22
МЕРКА 3: Постапки за регулирање на престојот на НМДС		23
СОП 4: СЕМЕЈНО ОБЕДИНУВАЊЕ - ВРАЌАЊЕ		26
МЕРКА 1: Идентификување на семејството		26
МЕРКА 2: Проценка на ризикот при одлука за семејно обединување		26
МЕРКА 3: Пронаоѓање на семејството и нивно информирање		27
МЕРКА 4: Подготовка за враќање / семејно обединување		29
МЕРКА 5: Враќање / примопредавање		31
СОП 5: ЛОКАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА – ДОЛГОРОЧНА ПОМОШ		33
МЕРКА 1: План за долгорочна помош		33
МЕРКА 2: Старателство		34
МЕРКА 3: Згрижување – сместување		34
МЕРКА 4: Здравствена заштита		35
МЕРКА 5: Образование		35
СОП 6: КРИВИЧНА ПОСТАПКА		37
МЕРКА 1: Заштита на правата на НМДС во улога на обвинет		37
МЕРКА 2: Заштита на правата на НМДС во улога на сведок		38
МЕРКА 3: Заштита на правата на НМДС како жртва / сведок		38
ДЕЛ В: ПРЕПОРАКИ		39
ДЕЛ Г: АНЕКСИ		43
АНЕКС 1: Законска регулатива – домашна, меѓународна, ЕУ-директиви врз кои се темелат овие СОП		43
АНЕКС 2: ЛИСТА На органи и одговорни лица надлежни за постапување по СОП за постапување со НМДС		45
АНЕКС 3: Записник за прием на усно барање за признавање азил		47
АНЕКС 4: Индикаторите за идентификација на жртви на трговија на МТСП		48

Подготовката на овој документ беше поддржана од УНХЦР – Висок комесаријат за бегалци на ОН – Канцеларија Скопје

Содржината на публикацијата не секогаш ги претставува погледите и ставовите на УНХЦР

АНЕКС 5:	Решение за посебен старател	56
АНЕКС 6:	Решение за назначување старател	57
АНЕКС 7:	Полномошно за назначување правен застапник	59
АНЕКС 8:	Записник за примопредавање на НМД	60
АНЕКС 9:	Барање за издавање - продолжување дозвола за привремен престој	61
АНЕКС 10:	Решение за дозволување привремен престој	65
АНЕКС 11:	Барање за признавање право на азил	67

ЛИСТА НА АКРОНИМИ

СОП	Стандардни оперативни процедури
НМДС	Непридружувн малолетник-дете странец
МВР	Министерство за внатрешни работи
МНР	Министерство за надворешни работи
ОЕ	Организациска единица
СГРМ	Сектор за гранични работи и миграција
РЦ за ГР	Регионален центар за гранични работи
ЕПКМСР	Единица за прекуграничен криминал, миграции, странци и реадмисија
СВР	Сектор за внатрешни работи
ПС од ОН	Полициска станица од општа надлежност
ЕТЛКМ	Единица за трговија со луѓе и криумчарење мигранти
СМПС	Сектор за меѓународна полициска соработка
ОГР	Оддел за граѓански работи
СА	Сектор за азил
ОСОСК	Оддел за сузбивање организиран и сериозен криминал
ОАМХП	Одделение за азил, миграции и хуманитарна помош
ОЗСР	Одделение за странци и реадмисија
ПС	Полициски службеник
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
НМУ	Национален механизам за упатување
МП	Министерство за правда
МОН	Министерство за образование и наука
МЦСР	Меѓуопштински центар за социјална работа
ЦСР	Центар за социјални работи
ГО	Граѓански организации
МО	Меѓународни организации
ВИ	Владини институции
МЗМП	Македонско здружение на млади правници
УНХЦР	Висок комесаријат за бегалци на Обединетите нации
ИЦМПД	Меѓународен центар за развој на миграциска политика
ИОМ	Меѓународна организација за миграции
УДЧП	Универзална декларација за човековите права
КПД	Конвенција за правата на детето
КП	Кривична постапка
ЗКП	Закон за кривична постапка
ЗАПЗ	Закон за азил и привремена заштита
ЗС	Закон за странци
ЗСЗ	Закон за социјална заштита

КОРИСТЕНИ ПОИМИ

СТАНДАРДНИТЕ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ уредуваат збир постапки, процедури и начини на постапување на надлежните институции со идентификуван НМДС преку сеопфатен период заснован врз почитување на човековите права и насочен кон најдобриот интерес на НМДС.

НЕПРИДРУЖУВАН МАЛОЛЕТНИК-ДЕТЕ СТРАНЕЦ е лице-странец што се наоѓа на територијата на РМ и кое во моментот на идентификацијата е на возраст до 18 години, не е придружувано од неговите родители или од старател определен од институција надлежна според законот или кое по неговото пристигнување во РМ останало без таква придружба.

НАЈДОБАР ИНТЕРЕС НА ДЕТЕТО: во сите дејства што се однесуваат на децата, без разлика дали се преземаат од страна на јавни или на приватни институции за социјална заштита, судови, административни институции или законодавни органи, основна грижа при преземањето на овие дејства треба да биде најдобриот интерес на детето.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА: Збир постапки и мерки на надлежните институции за постапување со НМДС, кои врз основа на околностите во кои е пронајдено лицето се насочени кон прибирање информации и факти што ќе доведат до формирање основано сомневање дека определено лице, малолетник-дете-странец, е непридружувано.

УПАТУВАЊЕ: постапка на надлежна институција што по преземените надлежности кон НМДС го упатува/предава на надлежна институција за понатамошно постапување со НМДС во согласност со овие процедури.

НАДЛЕЖНА ИНСТИТУЦИЈА: владина, граѓанска или меѓународна институција/организација, која, во согласност со СОП, е надлежна за преземање мерки и активности кон НМДС.

ВРАЌАЊЕ/СЕМЕЈНО ОБЕДИНУВАЊЕ: збир постапки и активности на надлежни институции предвидени во овие СОП, насочени кон пронаоѓање, идентификација и безбедна проверка на законските членови на семејството на НМДС, со цел негово безбедно враќање и семејно обединување, како негов најдобар интерес.

ЗГРИЖУВАЊЕ И ПРВИЧНА ПОМОШ: мерки, програми и услуги што имаат цел: сместување/домување, медицинско испитување и заштита, психолошка, социјална помош и поддршка и правна помош на идентификуван НМДС, преземени од страна на владини, граѓански и меѓународни институции и организации.

ЗАКОНСКИ СТАРАТЕЛ е одговорно лице од страна на месно и стварно надлежен МЦСР/ЦСР, определено – назначено, со закон, кое ги планира и ги координира активностите и мерките предвидени во овие СОП за давање помош и поддршка на идентификуван НМДС со цел пронаоѓање конечно решение, кое ќе претставува најдобар интерес на НМДС.

ОДГОВОРНО ЛИЦЕ е претставник на надлежната владина, граѓанска или меѓународна институција, организација, кое, во согласност со овие СОП, е надлежен за преземање одредени мерки и активности кон НМДС предвидени во овие СОП.

ВОВЕД

Република Македонија со години наназад преставува земја на транзит и дел од меѓународната рута за криумчарење на мигранти по потекло од земјите од Блискиот Исток и северна Африка до земјите што им се крајна дестинација, земјите - членки на Европската Унија.

Мотивот и причините за илегалната миграција, во основа, се економски, за да се соочиме, по 2011 год., со воените дејства и револуциите во земјите на Блискиот Исток, со масовен прилив на огромен број – илјадници мигранти што се декларират како бегалци од земјите од кои потекнуваат.

Во првите години од 2011 до 2013 година, во најголем процент, мигрантите беа повозрасни машки членови на семејствата, кои беа со намера да се етаблираат во земјите кон кои беа упатени да обезбедат парични средства и услови за доведување на другите членови на семејствата: браќа, сестри, сопруги и деца.

Овој тренд се промени во 2014-2015 год., кога е евидентен трендот на пораст на бројот на млади мигранти, на возраст до 35 години, пораст на бројот на жени, деца, а особено на категоријата на непридружувани малолетници-деца кои од различни причини останале без придружба на родителите, на законски старател или на роднина-придружник, која е во тренд на зголемување.

Трендот на пораст на бројот на НМДС може да се види во статистичките податоци за периодот 2011–2015 год: (2011 – 40, 2012 – 54, 2013 – 107, 2014 – 74, првата половина на 2015 – 66, додека само во периодот од 19 јуни до 30 септември 2015 год. бројот на непридружувани малолетници изнесува 3199).

Оваа категорија лица е особено ранлива во однос на различни видови експлоатација и злоупотреби, а особено во однос на сексуалната злоупотреба.

Поради особената ранливост на која се изложени НМДС меѓу илегалните мигранти и бегалци, нивниот статус и права се посебно регулирани во КПД, која е ратификувана од страна на РМ и нејзините одредби се имплементирани во домашната легислатива.

Имајќи го предвид фактот дека за целосна имплементација на правата на НМДС, во согласност со КПД и со други меѓународни документи, како и со домашната легислатива, потребен е мултидисциплинарен, меѓуресорски и меѓународен пристап, заснован на најдобрите интереси на детето, со почитување на минималните стандарди на заштита на нивните права, а за остварување на овие цели неопходно е постоење на единствен документ, кој ќе воспостави стандардизирани оперативни процедури за постапување со НМДС.

За да се имплементира начелото на најдобар интерес на детето, тежиштето на овие СОП е дадено на заштитата на правата на НМДС како особено ранлива категорија, според одредбите на КПД, и ставањето на тежиштето и улогата на законскиот старател како гарант на имплементацијата на овие права.

ЦЕЛ НА СОП¹

Воспоставување на СОП за постапување со НМДС, кои ќе овозможат:

1. Дефинирање надлежност за постапување во одредена фаза од постапката;
 2. Унифициран и стандардизиран начин на постапување на надлежните институции и организации во постапките со НМДС;
 3. Мултидисциплинарен пристап во постапувањето со НМДС;
 4. Почитување на правата на НМДС, во согласност со КПД и домашната легислатива;
 5. Сите постапки што се преземаат да бидат во согласност со најдобрите интереси на детето.
 6. При примената на СОП за постапување со НМДС, ќе бидат применети и обезбедени минимум предвидените стандарди и принципи предвидени во КПД:
- Принципот на недискриминација – КПД забранува каква било дискриминација врз основа на статусот на детето, без оглед дали е тоа непридружувано или разделено, било да е бегалец, барател на азил или мигрант;
 - Најдобри интереси за детето – определувањето на најдобрите интереси мора да биде документирано при донесувањето на каква било одлука што фундаментално влијае на животот на непридружуваното или разделеното дете;
 - Мислења на детето – при определувањето старател, при договорите околу грижата и сместувањето, како и при правното застапување, треба да се имаат предвид и мислењата на детето;
 - Доверливост – Државите потписнички мораат да ја заштитуват доверливоста на информациите добиени во врска со непридружувано или разделено дете, во согласност со обврската за заштита на правата на детето, вклучувајќи го и правото на приватност.
 - Принципот за невраќање - забранува барателот на азил (овде спаѓа и категоријата на непридружуваните малолетни лица) да биде протеран или на кој било начин да бидат присилени да се врати на границите на државата во која животот или слободата би им биле во опасност поради расна, верска и национална припадност на одредена општествена група или политичко уверување и каде што би биле подложени на мачење, на нечовечко или понижувачко постапување или на казнување.

ОСНОВИ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СОП

Воспоставувањето на СОП за НМДС се базира на домашната правна легислатива, меѓународните конвенции ратификувани од РМ, како и на директивите и препораките на ЕК².

ВОДЕЧКИ НАЧЕЛА ВРЗ КОИ СЕ ЗАСНОВУВААТ СОП

- Приод заснован врз човековите права;
- Мултидисциплинарен и меѓуресорски приод;
- Учество на ГО и МО;
- Сопственост на Владата на РМ;
- Одржливост.

КАКО ДА СЕ КОРИСТАТ СОП

СОП содржат шест процедури:

- ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ;
- ЗГРИЖУВАЊЕ И ПРВИЧНА ПОМОШ;
- РЕГУЛИРАЊЕ НА СТАТУСОТ;
- СЕМЕЈНО ОБЕДИНУВАЊЕ-ВРАЌАЊЕ;
- ЛОКАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА-ДОЛГОРОЧНА ПОМОШ;
- КРИВИЧНА ПОСТАПКА.

Секоја процедура содржи насоки за тоа:

- ШТО треба да се преземе;
- КОЈ ќе биде надлежен-одговорен за постапување-преземање на мерките;
- КОГА ќе се преземат мерките
- КАКО ќе се спроведат мерките.

¹ КПД, чл.22, стр.1, 2.

² Анекс 1, Законска регулатива – домашна, меѓународна, ЕУ-директиви на кои се темелат овие СОП.

ИЗГОТВУВАЊЕ МРЕЖА НА РЕСУРСИ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СОП

КАКВИ ресурси опфаќаат СОП

Стандардните оперативни процедури се потпираат врз точно дефинирани надлежни институции, граѓански и меѓународни организации, точно дефинирани одговорни лица и поединечни контакти во владини/државни институции, граѓански и меѓународни организации.

КОГА се идентификуваат и се обезбедуваат ресурсите за СОП

Ресурсите, персоналот и контактите се идентификувани во овој документ во делот Контакт-институции и одговорни лица за постапување по секоја процедура и мерка посебно.

Тие треба редовно (еднаш годишно) да се набљудуваат и да се ажурираат од страна на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција при Владата на РМ.

КОЈ треба да постапува

Стандардните оперативни процедури се однесуваат на меѓуресорскиот и мултидисциплинарен пристап во постапувањето со НМДС, кој ќе ги обезбеди минимум предвидените стандарди, а ќе бидат во согласност со најдобрите интереси на детето.

Наменети се за надлежни органи и организациски единици во рамките на Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика, граѓанските и меѓународните организации³.

КАКО се избираат ресурсите

Секој утврден и одговорен ресурс ќе се избира врз основа на стандардите и структурите дефинирани во овој документ.

Исто така, сите мерки ќе се приспособат според конкретните потреби на НМДС во секој конкретен случај посебно.

³ Анекс 2, Листа на органи и одговорни лица надлежни за постапување по СОП.

СОП 1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА И УПАТУВАЊЕ

Што е идентификација и упатување?

Идентификација е збир постапки и мерки на надлежните институции за постапување со НМДС, кои врз основа на околностите во кои е пронајдено лицето се насочени кон прибирање информации и факти што ќе доведат до формирање основано сомневање дека определено лице е малолетник-дете и дека е непридружувано.

Упатување е:

- Предавање на пронајденото лице, кое според околностите во кои е пронајдено и неговиот изглед укажува дека се работи за странец-НМДС од страна на ГО, МО или граѓанин до најблиската организациска единица на МВР или на месно и стварно надлежниот МЦСР или ЦСР при МТСП за понатамошно постапување;
- Постапка на надлежна институција за идентификација на НМДС, која ја спровела првичната идентификација до степен на основано сомневање дека се работи за НМДС и него го упатува до месно и стварно надлежниот ЦСР/ МЦСР при МТСП за да му се одреди законски старател на НМДС.

МЕРКА 1: Првичен контакт со НМДС и негово упатување

ШТО:

Непосреден контакт на овластено службено лице на државна институција, граѓанска и меѓународна организација или граѓанин на територијата на РМ со лице за кое, според околностите во кои е пронајдено и неговиот надворешен изглед, постои основано сомневање дека се работи за НМДС.

НМДС најчесто може да се открие на:

- Граничен премин;
- Надвор од граничен премин на зелениот појас при обид за илегален влез;
- Во внатрешноста на територијата на РМ;
- При транспорт од страна на лица што вршат криумчарење кое може да биде во: пмв, тмв, редовни автобуски линии, возови или пешки.

КОЈ:

- СГРМ – мобилна единица;
- ПС на РЦ за ГР;
- ПС на СВР-ПСОН;
- автопатна полиција;
- граѓанска организација;
- УНХЦР и други меѓународни организации;
- граѓанин.

КОГА:

Веднаш по првичниот контакт со лицето за кое постои основано сомневање дека се работи за НМДС, телефонски се известува дежурниот центар на РЦ за ГР, кој се запознава со местото на кое е пронајдено лице НМДС, податоци за него и неговата возраст, доколку поседува документи за идентификација, земја на потекло.

Во известувањето се договара кој и како ќе го спроведе НМДС до надлежната организациска единица на РЦ за ГР.

КАКО:

НМДС во најголем број случаи ќе се пронајде при илегален влез во државата во зелениот појас. Особено чувствителни ситуации за постапување се случаите на масовен прилив на мигранти-бегалци на зелената граница, при што ПС на РЦ за ГР се соочуваат со следниве ситуации:

- Не се во можност да извршат нормална контрола и евидентирање на мигранти-бегалци, а со тоа и не се во можност да направат првична селекција на НМДС;
- Разделени деца од своите родители, роднини или лица што не се во роднинска врска, но водат грижа за децата во текот на нивното патување со групата;

- Големiot број пристигнати мигранти-бегалци прави временски притисок на ПС во првичната селекција на НМДС, кои би биле предмет на идентификација.

Со цел да се избегнат горенаведените опасности, потребно е МВР да ги планира и да ги преземе следните мерки:

- Точно лоцирање на потенцијалните места во зелениот појас за кои постојат сознанија дека ќе бидат користени за илегален влез, за организирано да се прифатат;
- Преку прекугранична соработка со земјата сосед се планират и се преземаат мерки за заеднички организиран настап при масовен прилив на мигранти-бегалци, со цел нивно канализирање на одреден заеднички пункт.

ПС од РЦ за ГР при првичниот контакт со прифатената група мигранти-бегалци, во најбрз рок ќе ги преземе следниве мерки:

- Физички ќе ги одвои лицата што се декларирале како семејства;
- Малолетници-деца што се во придружба на полнолетен брат или сестра, или на роднина;
- Малолетници придружувани од страна на полнолетно лице што не е во роднинска врска со малолетникот-дете, туку од различни причини го придружува и се грижи за детето за време на неговото патување;
- Малолетници-деца што не се придружувани од никого;
- Полнолетни лица што патуваат сами;
- Ќе обезбеди секое селектирано лице во горенаведените групи со себе да го има личниот багаж што го носи;
- Ќе изврши преглед и проверка дали лицата поседуваат лични документи или каков било документ што може да упати на потврда на неговиот идентитет, земјата на потекло или трета земја во која престојувал или барал азил, средството за превоз што го користел, телефонски именик или апарат и број што го користи.

Доколку лицето за кое постои основано сомневање дека е НМДС и е откриено од страна на ПС на СВР, ПСОН, автопатна сообраќајна полиција, граѓанска или меѓународна организација или граѓанин, тоа, заедно со лицата со кои е пронајдено и предметите што ги поседуваат ќе биде предадено на месно надлежниот РЦ за ГР. РЦ за ГР составува записник и понатаму го предава на месно и стварно надлежниот МЦСР или ЦСР при МТСП, кој по примањето ќе започне постапка за негова идентификација како НМДС.

МЕРКА 2: Прелиминарно собирање информации

ШТО:

По прифаќањето на пронајденото лице-странец, за кое врз основа на околностите во кои е пронајдено постои основано сомневање дека се работи за лице-странец НМДС, најитно ќе се соберат информации со кои:

- Ќе се потврди или ќе се отфрли фактот дека конкретно лице, странец-малолетник, е придружувано од своите законски родители, од причини што, поради непоседување патни документи, постои ризик детето лажно да се прикаже како член на семејството, а да биде предмет на трговија со луѓе;
- Ќе се потврди или ќе се отфрли фактот дека конкретното лице, малолетник-дете, е придружувано од полнолетен/и брат/ка или сестра/и, или од близок роднина;
- Ќе се потврди или ќе се отфрли фактот дека конкретното лице малолетник-дете е придружувано од полнолетно лице што не е во никакви роднински врски и кое од разни причини го придружува малолетникот-дете во неговото патување;
- Ќе се потврди дека за конкретниот малолетник-дете странец во овој момент постои основано сомневање дека е НМДС;
- Ќе се утврди или ќе се отфрли сомневањето за постоење индикатори што укажуваат дека е НМДС потенцијална жртва или жртва на трговија со луѓе.

КОЈ:

- Полициски службеник на МВР-РЦ за ГР;
- Овластен претставник на месно надлежен МЦСР-ЦСР;

- обучени претставници на ГО;
- обучени претставници на МО (УНХЦР, ИОМ, ИЦМПД);
- преведувач.

Надлежната организациска единица на МВР-РЦ за ГР, која во конкретниот случај постапува во оваа фаза на прелиминарно собирање информации, при постоење на основано сомневање дека прифатеното малолетно лице, кое е можено НМДС, веднаш пред да започне со интервју со малолетното лице, го известува месно надлежниот МЦСР-ЦСР за вклучување овластен социјален работник.

При изборот на овластените лица што ќе учествуваат во спроведувањето интервју со НМДС треба да се имаат предвид следниве критериуми:

- да бидат обучени за работа со малолетници-деца;
- да имаат претходно искуство во работа со деца мигранти-бегалци како посебно ранлива категорија;
- искуство со особено ранлива категорија на НМДС од женски пол.

КОГА:

Прелиминарното собирање информации за потврдување или за отфрлување на основаното сомневање дека се работи за НМДС, започнува ВЕДНАШ по откривањето, т.е. прифаќањето на малолетното лице-дете.

Тоа се спроведува на самото место на откривањето на групата мигранти-бегалци меѓу кои се наоѓа НМДС, во официјални или во неофицијални простории што се користат како службени или доколку е упатено и прифатено од друга институција-организација, во простории на РЦ за ГР.

КАКО:

Прелиминарното собирање информации и податоци има цел собирање информации и податоци што се потребни за идентификација на НМДС и му претходи на интервјуто со НМДС и се спроведува преку:

- визуелно набљудување на групата, следење на нивните реакции и однесувања на малолетното лице-дете и на возрастните лица што се претставуваат како придружувачи;
- преглед на патни и лични документи, други официјални документи издадени од официјален орган со кој може да се потврди идентитетот на лицето, нивната семејна или роднинска поврзаност, земјата на потекло, земјите на транзит или земји каде што остварил некое меѓународно право;
- интервју на полнолетните мигранти што се преставуваат како родители на малолетните лица-деца, полнолетни браќа или сестри, близок роднина и полнолетно лице што не е во никаква роднинска врска и од непознати причини го придружува малолетното лице-дете со цел да се потврди или да се отфрли основаноста на тврдењето.

Табела бр. 1: Прашањата треба да обезбедат одговори и податоци за:	
Реден број	Податоци за НМДС
1.	Лични податоци: име, презиме, татково име, мајка, дата на раѓање, место на раѓање, место на живеење во земја на потекло,
2.	Државјанство/националност
3.	Верска определба
4.	Јазик што го зборува, разбира.
5.	Семејно стебло (браќа, сестри, чичко-стрина, вујко-вујна, тетин-тетка, братучеди) и каде се наоѓаат тие во моментот?
6.	Образование што го стекнал/посетувал (назив на училиштето, податоци за наставникот/класниот раководител)
7.	Спортски активности
8.	Другари
9.	Здравствена состојба, хронични болести, телесни недостатоци
10.	Локација, време и услови под кои НМДС е пронајден/прифатен

11.	Каде е неговото семејство? а) Во земјата на потекло б) Во земјата на дестинација (која земја, град, адреса, тел. контакт, e-mail адреса, FB, Twiter, LinkedIn профили) в) Тие патувале со него и се разделиле (кога, каде, како се разделиле)
12.	Желби и очекувања што НМДС ги има во моментот, во блиска и во далечна иднина

ПС од РЦ за ГР, кои го спроведуваат прелиминарното собирање информации и податоци, изготвуваат Извештај/Службена белешка, во кој/а ги нотираат добиените информации/податоци и прават проценка на нивната веродостојност.

Доколку при првичниот контакт со НМДС, тој искаже усно барање за признавање азил, за тоа се изготвува записник⁴.

Еден примерок од Извештајот/Службената белешка се доставува до овластениот претставник на месно надлежниот МЦСР/ЦСР кој е вклучен или ќе биде вклучен во идентификацијата на НМДС.

Доколку со прелиминарното собирање информации и податоци за малолетното лице – дете-странец се потврди основаното сомневање дека е НМДС, тоа формално, со записник за примопредавање на лице и со записникот за прием на усно барање за признавање азил, се упатува/предава на месно надлежниот МЦСР/ЦСР за да му определи законски старател.

Овластените лица што го спроведуваат прелиминарното собирање информации и податоци, покрај утврдувањето на статусот на НМДС, истовремено ќе го имаат предвид и утврдувањето на постоењето индикатори што би значеле постоење основано сомнение дека е НМДС предмет на трговија со луѓе, со цел негова експлоатација.

За таа цел овластените лица ќе ги имаат предвид и ќе ги користат Индикаторите за идентификација на жртви на трговија со луѓе донесени од страна на МТСП⁵.

Доколку при прелиминарното собирање информации се утврди постоење индикатори што укажуваат дека е НМДС потенцијална жртва на трговија со луѓе, веднаш се известува ЕТЛКМ при ОСОСК на МВР и НМУ при МТСП за нивно вклучување во идентификацијата на жртвата на трговија со луѓе и докажување на кривичното дело „трговија со луѓе“.

За времетраењето на постапката за идентификација на жртва на трговија со луѓе, за НМДС се применуваат СОП за постапување со жртви на трговија со луѓе.

МЕРКА 3: Идентификација на НМДС

ШТО:

Збир тактики, техники и методолошки алатки преземени од страна на овластено лице и стручен тим на месно надлежниот ЦСР/МЦСР, кои врз основа на информациите собрани прелиминарно и на податоците за малолетното лице-дете странец, за кое постои основано сомневање дека е НМДС, ќе го идентификуваат како НМДС.

КОЈ:

- овластен претставник на ЦСР/МЦСР;
- стручен тим предводен од определен старател или правен полномошник назначен од страна на назначениот старател.

Во насока на обезбедување стручна, материјална и техничка поддршка на надлежните органи ќе се вклучат и претставници на ГО/МЗМП/МО/УНХЦР/ИОМ/УНИЦЕФ.

КОГА:

- Веднаш по примопредавањето од страна на МВР.

КАКО:

- Со преземање постапки кои имаат цел:
- определување старател;
- обезбедување преведувач;

⁴ Анекс бр.3, „Записник за прием на усно барање за признавање азил“.

⁵ Анекс бр.4, Индикатори за идентификација на жртви на трговија со луѓе на МТСП.

- ополномоштување правен полномошник;
- спроведување интервју со НМДС;
- формирање првично досие на НМДС;
- упатување до МЦСР, доколку постапувал ЦСР.

МЕРКА 4: Определување старател

ШТО:

Имајќи ја предвид особената ранливост на категоријата НМДС, а со цел заштита на неговите права во согласност со КПД, и за да бидат сите постапки и дејства што ги преземаат административните органи да бидат во согласност со начелото „во најдобар интерес на детето“, како гаранција за нивното остварување на НМДС му се определува старател.

КОЈ:

Месно надлежниот ЦСР/МЦСР (кој прв е известен за пронајден НМДС).

КОГА:

ВЕДНАШ по добиеното известување/пријавување (усно, писмено, телефонско) од страна на МВР дека е пронајдено малолетно лице-дете странец што не е придружувано од своите родители, од полнолетни роднини или од друго возрастно лице⁶.

КАКО:

По добиеното известување, заради итноста во постапувањето, месно надлежниот ЦСР/МЦСР определува стручно лице – социјален работник со овластување – за назначување старател на пронајдениот НМДС.

Старателот се вклучува ВЕДНАШ, заедно со надлежната организациска единица на МВР што го пријавила пронајдениот НМДС, и на самото место го пополнува овластувањето за назначување старател⁷, а подоцна донесува Решение за старател⁸.

Доколку НМДС не поседува лични документи, се заведува со податоците што ги дал при неговото прво регистрирање пред МВР. Старателот од тој момент е формално-правно одговорен за НМДС и се грижи за заштита на неговите права при преземањето службени дејства од страна на државните органи.

МЕРКА 5: Обезбедување преведувач – преведување

ШТО:

Имајќи предвид дека мигрантите-бегалци што транзитираат низ РМ претежно потекнуваат од земјите на Блискиот и на Средниот Исток, го говорат арапскиот јазик, кој во одредени земји има посебен дијалект што само тие го зборуваат, тоа преставува голем предизвик и предуслов за успешно спроведување на прелиминарното собирање информации и спроведување интервју.

Затоа е потребно да се има листа на преведувачи подготвена однапред за повеќе јазици што се користат во земјите на потекло на мигрантите-бегалци што транзитираат на подрачјето на РМ.

Заради почитување на начелото на доверливост, предвидено во КПД, потребно е избраните преведувачи да бидат запознаени, за тоа да биде испочитувано, за податоците и информациите што ги добиле за време на преведувањето да ги сметаат за доверливи.

КОЈ:

- МВР;
- ЦСР/МЦСР/МТСП;
- УНХЦР/ИОМ/ИЦМПД и друго МО и ГО;
- Овластени преведувачи.

КОГА:

- во фаза на прелиминарно собирање на информациите;
- при контакт со назначен старател;

⁶ Чл.127 ст.1 од Законот за семејство.

⁷ Анекс бр.5, Овластувањето за назначување старател.

⁸ Анекс бр.6, Решение за назначување старател.

- при спроведување на прелиминарно интервју пред МВР и интервју пред старател;
- континуирано во контактите со НМДС.

КАКО:

При прелиминарното собирање информации, како и при формалното интервју со НМДС, ќе се користи превод на јазик што тој го знае или го разбира, а доколку лицето го зборува само својот мајчин јазик, ќе се обезбеди превод на тој јазик.

За обезбедувањето преведувач на јазиците и на ретките јазични дијалекти за кои нема овластени судски преведувачи, ќе се побара помош од УНХЦР или од ИОМ, или од друга МО/ГО што работи на прашања на бегалци/мигранти/НМДС.

Потребно е преведувачот да има претходно познавање на состојбите со мигрантите-бегалци, со цел разбирање на терминологијата што тие ја користат, земјите на потекло, културата и нивните обичаи сè со цел приближување до нив и воспоставување доверба.

МЕРКА 6: Ополномоштување правен полномошник

ШТО:

Со цел заштита на правата на НМДС во постапката пред државните органи, кои се однесуваат на неговата положба, статус, право на искажување на своето мислење, семејно обединување и други права предвидени во КПД, нему му се определува правен полномошник.

КОЈ:

Него го определува старателот, веднаш по изготвувањето на Овластувањето за назначување на посебен старател, со изготвување на писмено полномошно за назначување на правен полномошник што ќе го советува и ќе го застапува НМДС пред државните органи⁹.

Изборот на правен полномошник се прави од:

- ГО-МЗМП или други МО/ГО што работат на правно застапување на мигранти и бегалци;
- УНХЦР-ИОМ и други МО што имаат проекти на правна заштита на мигранти-бегалци;
- Институтот Бесплатна правна помош на МП – листа на правни застапници за неправна правна помош.

КОГА:

ВЕДНАШ по преземањето на НМДС од страна на назначениот старател и продолжува во понатамошните постапки со НМДС.

КАКО:

- Правниот полномошник го советува/застапува НМДС за:
- правната регулатива во РМ, како и за меѓународната за правата на малолетни деца;
- законските одредби за регулирање на статусот на НМДС (Закон за азил, Закон за странци, Закон за семејство, Закон за социјална заштита);
- правото на семејно обединување;
- социјалните права што му следуваат на лице со признаено право на азил, во согласност со ЗАПЗ или одобрен престој во РМ (сместување, здравствена заштита, право на образование);
- и други права регулирани во домашната и во меѓународната регулатива.

Правниот полномошник што го советува/застапува НМДС, потребно е добро да ја познава регулативата за мигранти-бегалци, како и правната регулатива за правата на децата.

Исто така, бидејќи се работи за особено ранлива категорија, правните полномошници, како и ОСЛ од Секторот за азил, кои ги советуваат и ги застапуваат НМДС, потребно е претходно да имаат обуки за работа со деца.

При директниот контакт со НМДС, правните одредби и правните решенија што ги предлага тој во интерес на НМДС треба да бидат претставени во согласност со возраста на НМДС, неговата психичка зрелост, земјата од која доаѓа, традицијата, сè со цел НМДС да може да ги разбере и да се искаже со свое мислење за нив.

Правниот полномошник, заедно со Старателот за НМДС, преставува заменски родител, чија

⁹ Анекс бр.7: полномошно за назначување на правен полномошник

урога е од самиот почеток да планира конечна одлука за НМДС, која ќе преставува негов најдобар интерес.

МЕРКА 7: Спроведување интервју со НМДС

ШТО:

Спроведувањето првично интервју со НМДС претставува најчувствителна постапка што се презема кон НМДС по неговото првично идентификување дека е непридружуван.

Сензитивноста доаѓа од неговата ранливост, која е резултат на:

- Возраста на која се наоѓа;
- Особено ако се работи за лице од женски пол;
- Психофизичката состојба во која се наоѓа по патувањето и поминатите трауми;
- Беспомошноста поради тоа што останал сам;
- Страв дали ќе се обедини со семејството;
- Страв од непознатата земја во која се наоѓа.

Од спроведеното интервју особено се очекува да се добијат информации и податоци што ќе овозможат:

- Формална идентификација дека се работи за НМДС;
- Информации за семејно обединување;
- Проценка на возраста;
- Проценка на ризикот;
- Проценка на психофизичката состојба
- Прелиминарна проценка на менталниот и на емоционалниот развој на детето и на неговата зрелост;
- Првична проценка на потребите – првична помош за згрижување и тип на згрижување;
- Проценка за потребата од иницијален лекарски преглед;
- Проценка за видот на статусот што е во најдобар интерес на детето (барање за азил, хуманитарна заштита);
- Проценка за финално решение што е во најдобар интерес на детето-НМДС.

КОЈ:

- Старател назначен од ЦСР/МЦСР и стручен тим што го предводи (социјален работник, психолог, педагог);
- Правен полномошник (МЗМП, УНХЦР, ИОМ, МП);
- Преведувач.

КОГА:

Во најкраток рок од неговото пронаоѓање, прелиминарно собирање информации за него и постоење основано сомневање дека се работи за НМДС, освен кога постојат посебни причини за негово одлагање поради:

- Загрозена безбедност на НМДС;
- Потреба од итна медицинска помош;
- Инсистирање од негова страна разговорот да се одложи.

КАКО:

Интервјуто се спроведува од обучени професионалци на ЦСР/МЦСР, кои имаат искуство со ранливата категорија деца, а особено со НМДС со странски државјани.

Тоа се спроведува во просториите на ЦСР/МЦСР, кои се адаптирани за работа со деца, а само во исклучителни ситуации во просториите на МВР, ако се работи за загрозена безбедност на НМДС.

Методологијата на водење на интервјуто треба да биде приспособена на возраста и на психофизичката зрелост на НМДС, правните и стручните термини треба да бидат формулирани на разбирлив начин кој ќе овозможи тоа да даде соодветен и корисен одговор.

Пред започнувањето на интервјуто старателот и неговиот стручен тим е потребно да остварат брифинг-средба со тимот што го спровел прелиминарното собирање на информациите и го извршил упатувањето на НМДС.

Посебно внимание треба да им се посвети на добиените одговори/информации/податоци од табелата бр. 1 добиени од возрасните членови на групата во која е пронајден/прифатен НМДС.

Овие информации ќе овозможат старателот и стручниот тим да направат првична проценка за состојбата на НМДС, проценка на ризикот и подготовка за прашањата што бараат дополнителна проверка и верификација.

Прашањата што ќе бидат користени во интервјуто треба да бидат во согласност со одговорите што се бараат во табелата бр.1 и добиените одговори од прелиминарното собирање информации, со што ќе се добие споредување на добиените одговори од страна на НМДС и нивна верификација.

Интервјуто треба да помогне да се утврди дали има основано сомневање малолетното - дете-странец да се третира или да не се третира како ИДЕНТИФИКУВАН НДМ.

Проценка на возраста кај НМДС, кој не поседува документи за идентификација, претставува клучно прашање што треба да се одговори од спроведеното интервју, бидејќи од тоа зависи неговиот статус и идните постапки што треба да се преземат.

При проценката на возраста, надворешниот изглед не треба да биде клучен, туку е потребно да се земе предвид и психичката зрелост, земјата на потекло, расата и други специфични карактеристики.

Доколку при проценката на возраста, старателот или стручниот тим има дилема околу тоа дали се работи за малолетник или за полнолетно лице, при проценката на возраста треба да се раководат според најдобриот интерес на детето и да се однесуваат како да е тоа малолетник, сè додека не се потврди спротивното.

Медицинската проценка на возраста на НМДС треба да се избегнува поради состојбата во која тој/таа се наоѓа и поради неговата ранливост, и треба да се користи само во исклучителни случаи.

Интервјуто и добиените информации треба да овозможат јасна слика или барем основано сомневање дека има основа за започнување постапка за семејно обединување.

Интервјуто на старателот и стручниот тим треба да овозможат јасна слика за регулирањето на статусот на НМДС, имајќи предвид дека најдоцна во рок од 72 часа од моментот на примопредавањето е потребно да се одлучи за:

- Регулирање на статусот со поднесување барање за азил согласно со ЗАПЗ;
- Регулирање на статусот со поднесување барање за одобрување привремен престој врз основа на хуманитарна заштита од чл. 80 од ЗЦ до РЦ за ГР Север, Одделение за странци.

За спроведеното интервју старателот изготвува службена белешка, во која ја нотира констатираната состојба со НМДС.

Доколку интервјуто се спроведува во месно надлежниот ЦСР, тој донесува решение за старател, доколку старателот е со овластување за назначување.

Старателот со стручниот тим, по спроведеното интервју, заради:

- Понатамошна постапка со НМДС, а поради немање можност да ја спроведе, НМДС го УПАТУВА до МЦСР – Скопје за понатамошно постапување.

Старателот, стручниот тим и припадниците на МВР што го имаат прифатено НМДС, со записник за примопредавање го предаваат НМДС на МЦСР – Скопје¹⁰.

Со записникот се предаваат и:

- Личните предмети пронајдени кај НМДС;
- Документацијата што е обезбедена и изготвена од страна на ЦСР во постапувањето со НМДС.

¹⁰ Анекс бр.8: Записник за примопредавање на НМД.

СОП 2: ЗГРИЖУВАЊЕ И ПРВИЧНА ПОМОШ

Опфаќа збир на мерки и активности што ги презема МЦСР по прифатен/упатен НМДС, кои опфаќаат:

- Назначување старател;
- Општа проценка на ризик;
- Иницијален лекарски преглед;
- Згрижување-сместување;
- Проценка на потребите;
- Развивање план за помош;
- Приспособување и стабилизирање.

МЕРКА 1: Назначување старател

ШТО:

НМДС што е прифатен од страна на МВР, доколку месно надлежен е МЦСР, директно се упатува до нив или, ако предходно постапувал месно надлежниот ЦСР, тој се упатува од нивна страна до МЦСР.

МЦСР за прифатениот НМДС со решение назначува старател и формира стручен тим одговорен за постапување со НМДС.

КОЈ:

МЦСР

КОГА:

Во најкраток рок по упатувањето и прифаќањето на НМДС од страна на МЦСР

КАКО:

По прифаќањето на НМДС од страна на МЦСР се определува стручен тим и се назначува старател, кој е одговорен за сите постапки што се преземаат во најдобар интерес за НМДС¹¹.

Стручниот тим го сместува НМДС во посебна просторија предвидена за работа со деца, врши негово формално примопредавање и примопредавање на личните предмети што ги поседува со записник.

Стручниот тим остварува брифинг-средба со старателот и со стручниот тим од ЦСР, или со претставници на МВР, доколку тие го упатуваат.

Целта на состанокот е тие да се запознаат со:

- Кој, кога и каде го прифатил НМДС;
- Утврдениот идентитет и возраста;
- Можностите за семејно поврзување;
- Мерките што се преземени;
- Документацијата што е оформена;
- Здравствената состојба на НМДС.

МЕРКА 2: Првична проценка на ризикот

ШТО:

Старателот и стручниот тим, врз основа на спроведеното интервју со НМДС и увидот во првичното досие за НМДС, изготвува првична проценка на ризикот на НМДС.

Целта на првичната проценка на ризикот е да се идентификуват слабите страни и ризиците по НМДС, со цел нивно отстранување и намалување на последиците од нив преку навремено планирање и преземање мерки за нивно отстранување.

Доколку од спроведената проценка на ризикот се констатира висок ризик по одреден критериум, веднаш се планираат и се преземаат мерки за негово отстранување.

¹¹ Чл. 160 од Законот за семејство: „Старателот на МЛ е должен да се грижи како родител, за личноста на малолетникот, а особено за неговото здравје, воспитување, образование и оспособување за самостоен живот и работа“.

Таа содржи:

Табела бр. 2: Првична проценка на ризик:	
А. Првична проценка на здравствената состојба	
1.	Физичка состојба и знаци на насилство: • претходни;• добиени за време на патувањето.
2.	Психичка состојба: • несоница;• стресна состојба – страв – нервоза;• депресија.
3.	Здравствена состојба – согледани: • моментална здравствена состојба од спроведен иницијален лекарски преглед;• хронични болести;• психички нарушувања;• ментални и душевни растројства (прилог: документ);• прележани хронични и заразни болести.
Б. Првична проценка на безбедносниот ризик (мислење од МВР, ОЕ што го прифатила НМДС)	
1.	Моментална безбедносна проценка;
2.	Претходни закани за безбедноста;
3.	Конкретни лица што може да создадат проблеми;
4.	Загриженост за безбедноста на членовите на семејството или на пријателите;
5.	Ризични локации за лицето;
6.	Друго.

КОЈ:

- старател и стручен тим;
- МВР/РЦза ГР/ЕПКМСР;
- во насока на обезбедување на стручна, материјална и техничка поддршка на надлежните органи ќе се вклучат и претставници на ГО/МО.

КОГА:

- Веднаш, или во најкраток рок од приемот на упатениот НМДС.

КАКО:

Старателот, заедно со стручниот тим, врз основа на документацијата што е изготвена за НМДС и спроведеното интервју, ги анализира информациите и податоците што се обезбедни и врз основа на изготвува првична проценка на ризик.

Проценката на ризик е индивидуален продукт што ги има предвид специфичностите на секој НМДС посебно и се базира на начелото на најдобар интерес на детето.

МЕРКА 3: Иницијален лекарски преглед

ШТО:

Има цел да ја констатира општата психофизичка и здравствена состојба на НМДС, хроничните болести, телесните инвалидитети и недостатоци, со цел навремено планирање и преземање дополнителни здравствени мерки.

КОЈ:

- МТСП-МЗ;
- Црвен крст на РМ;
- во насока на обезбедување стручна, материјална и техничка поддршка на надлежните органи ќе се вклучат и претставници на ГО/МО.

КОГА:

Во најкраток рок по прифаќањето од страна на ЦСР/МЦСР, или веднаш по сместувањето, во зависност од состојбите.

КАКО:

Пред спроведувањето на иницијалниот лекарски преглед НМДС е потребно да се запознае со оваа мерка: кои прегледи ќе бидат извршени и зошто е тоа потребно, со давање на знаење дека тие се во негов најдобар интерес.

За време на спроведувањето на оваа мерка, со НМДС е потребно да присуствува и неговиот старател или член на неговиот стручен тим.

МЕРКА 4: Згрижување - сместување**ШТО:**

МЦСР, старателот и стручниот тим што е задолжен за постапување со НМДС, одлуката за тоа во каков објект, институција, орган или форма на згрижување, според прописите и можностите на МТСП, ќе ја засновува на:

- претходната постапка спроведена врз НМДС;
- првичната проценка на ризикот;
- проценката на потребите;
- планот за помош;
- расположливи капацитети на МТСП.

Конечната одлука за згрижување-сместување треба да биде во најдобар интерес на НМДС.

КОЈ:

- МТСП-МЦСР

КОГА:

- Во најкраток рок по приемот во МЦСР и определувањето старател.

КАКО:

Старателот е должен, заедно со стручниот тим, да направи проценка за потребите на НМДС, неговите специфичности и карактеристики, и која форма на згрижување-сместување ќе ја примени.

Ова е во зависност и од можностите што ги нуди МТСП во моментот и другите форми на институционално и вонинституционално згрижување што ги има.

МЕРКА 5: Проценка на потребите**ШТО:**

Со цел да се утврдат соодветни мерки за помош за НМДС, потребно е да се направи проценка на потребите.

Проценката на потребите се врши врз основа на долунаведените критериуми.

Табела бр. 3: Критериуми за утврдување на потребите	
ПОДАТОЦИ ЗА ДОСИЕТО НА СЛУЧАЈОТ	
1.	Име и презиме и број на досието за случајот
2.	Земја на потекло
3.	Јазик
ОСНОВНИ ПОТРЕБИ	
1.	Сместување
2.	Храна
3.	Лекови
4.	Комуницирање со семејството

ОЦЕНУВАЊЕ НА РИЗИКОТ	
1.	Моментална загриженост за личната безбедност
2.	Поединци што на НМДС може да му создадат проблеми
3.	Загриженост за членови на семејството или за блиски лица
4.	Локации што би можеле да не бидат безбедни за НМДС
ЗДРАВСТВЕНИ ПОТРЕБИ	
1.	Медицински преглед
2.	Крвна слика, микробиолошки прегледи
3.	Инфективни болести
4.	Гинеколошки преглед
5.	Стоматолошки услуги
6.	Психолошки и психички проблеми
7.	Високоризични состојби (срцеви заболувања, епилепсија, астма)
8.	Пречки во развојот

КОЈ:

- МЦСР/старател/стручен тим;
- медицинско лице;
- претставник на ГО/МО;
- МВР, надлежна организациска единица што е надлежна за постапување.

КОГА:

По изготвувањето на првичната проценка на ризикот, згрижување-сместување на НМДС.

КАКО:

Пред да ја започне постапката за проценка на потребите, одговорното лице за случајот треба:

- да ги земе предвид добиените информации за случајот;
- да ја објасни целта на постапката за проценка на потребите на НМДС;
- да објасни кој ќе има пристап до информациите;
- да ја објасни можноста поединецот да одбие да одговори на кое било прашање;
- да спроведе задолжителен здравствен преглед.

СОП 3: РЕГУЛИРАЊЕ НА ПРЕСТОЈОТ НА НМДС

Вклучува збир одлуки, постапки и мерки на надлежните институции, одговорните лица задолжени за постапување со НМДС, кои се однесуваат на решавањето на статусот на НМДС – странски државјанин, кој го нема регулирано престојот во РМ.

МЕРКА 1: Известување на МНР

ШТО:

Информирање на ДКП во Р.М. на земјата на потекло на идентификуваниот НМДС или ДКП на трета земја што ги застапува интересите на земјата на потекло, а доколку таа нема свое претставништво, се известува МНР за идентификуваното НМДС со податоци за него, за родителите, местото на живеење, државата и дали поседува лични документи.

Доколку се работи за барател на право на азил, земјата на потекло нема да се информира.

Целта на известувањето е да се овозможи:

- потврда на идентитетот на НМДС;
- обезбедување лични документи;
- предуслови за започнување постапка за семејно обединување.

КОЈ:

- МЦСР-ЦСР;
- МВР-РЦ за ГР ЕПКМСР;
- МНР.

КОГА:

- Во разумен рок, неопходно е старателот да донесе конечна одлука во најдобар интерес за детето.

КАКО:

МЦСР, по прифаќањето на НМДС и донесувањето решение за назначување старател, изготвува известување за прифатен НМДС.

Известувањето содржи податоци што се добиени од личните документи што ги поседува НМДС, од прелиминарното собирање информации од страна на МВР, кој прв го прифатил НМДС, како и од интервјуто спроведено со НМДС, а се однесуваат на:

- лични податоци за НМДС;
- податоци за неговите родители и каде се наоѓаат тие во моментот;
- адреса на живеење, место, држава;
- кога и каде е откриен.

МЦСР го доставува известувањето преку МТСП/контакт-лицето до ДКП на земјата на потекло доколку има такво во РМ, или, евентуално, до ДКП на трета земја што ги застапува интересите на земјите на потекло.

Доколку не постои ДКП, известувањето се доставува до МНР на РМ, по дипломатски пат да го достави известувањето до земјата на потекло.

МЕРКА 2: Правно советување и информирање на НМДС за постапката за регулирање на престојот

ШТО:

Информирање на НМДС за формално-правната постапка, процедурата, видот и начинот на регулирање на престојот, целта и придобивките од нив за НМДС.

Тоа треба да овозможи НМДС да ја сфати постапката и процедурата за да може да ја искаже својата волја и согласност, а сè во негов најдобар интерес.

КОЈ:

- МЦСР/старател и стручен тим;
- ГО/МЗМП/ополномоштен правен застапник;
- МП/Институт бесплатна правна помош;
- УНХЦР/или друга МО/ГО што дава правна помош.

КОГА:

- Во рок од 72 часа од прифаќањето, односно пред поднесување на барањето за регулирање на престојот.

КАКО:

МЦСР, по упатениот и прифатен НМДС и донесувањето решение за старател, изготвува овластување за назначување правен полномошник на НМДС.

Изборот на правен полномошник се врши од листата на МП/правни полномошници, како и од листата на МЗМП што се обучени за правно советување на НМДС.

Во период од 72 часа од прифаќањето на НМДС, потребно е тој да биде запознаен со:

- правната постапка за регулирање на престојот;
- процедурата;
- целта и придобивките од определениот статус за НМДС;
- процедурата за семејно обединување.

Начинот на информирањето на НМДС треба да биде на начин што ќе одговара на возраста и на зрелоста на НМДС, како и на земјата од која доаѓа.

Информирањето – советувањето треба да помогне НМДС да ја сфати целата постапка за да може да ја изрази својата волја и да даде свое мислење.

МЕРКА 3: Постапки за регулирање на престојот на НМДС

ШТО:

Регулирањето на престојот на НМДС-странец може да се темели на следниве основи:

- барање за привремен престој поради хуманитарни причини¹²;
- барање за признавање на правото на азил¹³.

КОЈ:

- назначен старател од страна на ЦСР/МЦСР;
- МВР-РЦ за ГРЕПКМСР;
- правен полномошник;
- МВР-ОГР-СА;
- УНХЦР – советодавна-преведувачка помош¹⁴;
- МЗМП – правна помош од страна на правен полномошник¹⁵.

КОГА:

- за поднесување на барање – во најкус рок, имајќи го предвид најдобриот интерес на детето од моментот на прифаќањето на НМДС;
- постапување по поднесено барање во најкус рок.

¹² ЗС, чл.80 ст.1 т. 2 и 4 и ст. 2.

¹³ ЗАПЗ, чл. 2.

¹⁴ ЗАПЗ, чл. 13.

¹⁵ ЗАПЗ, чл. 14.

КАКО:

По назначувањето, старателот и стручниот тим на НМДС, врз основа на спроведено интервју, анализа на добиените информации, проценката на ризикот, условите за семејно обединување, треба да донесат одлука за регулирање на престојот на НМДС.

Изборот на основата по која ќе се бара регулирањето на престојот зависи од тоа што претставува најдобар интерес на детето, а тоа се базира на претходно извршената проценка за финалните решенија што се планират за НМДС.

Пред донесување на одлуката, старателот, заедно со ополномоштениот правен застапник, претставникот на МО/ГО и преведувачот, со цел почитување на начелата на КПД: информирање на НМДС, правото на изразување и почитување на неговата волја, најдобриот интерес на детето, го запознават него со:

- причините зошто е потребно да се регулира престојот;
- правната постапка за регулирање на неговиот/нејзиниот престој;
- придобивките од тоа.

Запознавањето со постапката од страна на одговорното лице-правен полномошник треба да биде на јазик што НМДС го разбира, на начин што одговара на неговата возраст и зрелост или, со еден збор, на начин на кој НМДС во целост ќе ги сфати причините, постапките и целта на регулирањето на привремениот престој, со што тој ќе се согласи, свесен дека е тоа во негов најдобар интерес.

Доколку се одлучи за регулирање на престојот врз основа на хуманитарни причини, назначениот старател ги презема следниве чекори:

- изготвува барање за издавање – продолжување дозвола за привремен престој¹⁶;
- изготвеното барање по службен пат го доставува до МВР-РЦ за ГР ЕПКМСР¹⁷.

МВР-РЦ за ГР ЕПКМСР, по приемот на барањето за издавање – продолжување дозвола за привремен престој, бидејќи се работи за НМДС, постапува и одлучува во итна постапка.

Постапката за фотографирање – дактилоскопирање на барателот НМДС ја организира надлежната организациска единица на МВР ЕПКМСР по службена должност. При оценувањето на основата за одобрувањето на привремениот престој, доколку се потребни дополнителни консултации – разговор, тие во најитен рок се остваруваат со старателот на НМДС.

МВР-РЦ за ГР Север-ЕПКМСР, по завршувањето на постапката, донесува Решение за дозволување на привремен престој¹⁸.

Дозволата за привремен престој се издава со рок на важење до една година¹⁹.

Доколку назначениот старател и стручниот тим на МЦСР се одлучат за регулирање на престојот по основа на барање за азил, се преземаат следниве чекори²⁰:

- изготвува барање за признавање на правото на азил (ЗАПЗ Образец бр. 2)²¹;
- изготвеното барање го доставува на рака до МВР-ОГР-СА.

Надлежниот орган МВР/ОГР/СА, по приемот на Барањето за признавање на право на азил постапува во најкус можен рок²².

СА најитно, во рок од 15 дена, на подносителот на барањето ќе му издаде идентификациска исправа за барател на право на азил²³.

СА основаноста на барањето ја оценува во согласност со околностите наведени во ЗАПЗ, чл. 18а.

СА интервјуто со НМДС го спроведува во службените простории на МЦСР/ЦСР, кои се посебно опремени за работа со ранлива категорија на деца.

При оценување на основаноста на барањето СА ќе ја има предвид ранливата состојба на НМДС и при евентуална препорака на старателот ќе донесе одлука без претходно спроведено интервју.

Доколку се потребни дополнителни појаснувања во однос на оцена на барањето, се спроведува интервју со старателот и со правниот полномошник на НМДС.

СА, врз основа на фактите и доказите утврдени во постапката, донесува во писмена форма²⁴:

- решение за признавање статус на признаен бегалец;
- решение за признавање статус на лице под супсидијарна заштита;
- решение со кое се одбива Барањето за признавање азил.

На НМДС со статус признаен бегалец му се издава патна исправа со важност од две години.

Барањето за издавање патна исправа го поднесува старателот²⁵.

16 Анекс бр. 9: Барање за издавање - продолжување на дозвола за привремен престој.

17 ЗС, чл. 51, ст. 2.

18 Анекс бр. 10: Решение за дозволување привремен престој.

19 ЗС, чл.80 ст. 2.

20 ЗАПЗ, чл. 22а.

21 Анекс бр. 11: Барање за признавање на право на азил.

22 ЗАПЗ, чл. 34.

23 ЗАПЗ, чл. 40, ст. 1.

24 ЗАПЗ, чл. 31, ст. 1.

25 ЗАПЗ, чл. 42, ст. 1.

СОП 4: СЕМЕЈНО ОБЕДИНУВАЊЕ - ВРАЌАЊЕ²⁶

Опфаќа збир од мерки што ги преземаат надлежните институции со цел пронаоѓање на родителите на НМДС, или барем еден од нив, или блиски роднини, со цел на нивно семејно обединување.

Семејното обединување во текот на целата постапка со НМДС преставува врвен приоритет, сите мерки што се планираат и што се преземаат се насочени кон крајната цел – овозможување услови за семејно обединување, како најдобар интерес на детето.

МЕРКА 1. Идентификување на семејството

ШТО:

Мерки и активности на надлежните институции насочени кон прибирање информации и податоци за:

- идентификација на родителите;
- браќа, сестри;
- блиски роднини;
- каде се наоѓаат тие;
- доколку не се во земјата на потекло – нивниот статус.

КОЈ:

- МВР/РЦ за ГР/ЕПКМСР/СМПС;
- ЦСР/МЦСР/старател;
- МО/ГО/Црвен крст на РМ.

КОГА:

- Од прифаќањето на НМДС, во текот на целата постапка.

КАКО:

- Од моментот на прифаќањето на НМДС од страна на МВР/РЦ за ГР, во фазата на прелиминарното собирање информации, започнува постапката за идентификација на семејството на НМДС.
- Прв извор на информации се членовите на групата во која е пронајден НМДС, врз основа на листа на одговорите што ќе се добијат, предвидени во Табела 1.
- Втор извор на информации се пронајдените предмети, лични документи, фотографии, мобилни апарати кај НМДС.
- Податоци добиени од спроведеното интервју со НМДС од страна на старател на ЦСР/МЦСР, врз основа на добиени одговори по табела 1.
- Податоци, фотографии добиени од ФБ, Твитер, Линкедин–профили.

МЕРКА 2: Проценка на ризикот при одлука за семејно обединување

ШТО:

Утврдување на степенот на безбедносен ризик за НМДС при семејно обединување, од неговите родители/блиски роднини, од ризикот за враќање во земјата на потекло или дестинацијата каде што престојуваат неговите родители/блиски роднини, како и социјалниот ризик со кој би се соочил.

КОЈ:

- МЦСР/старател/стручен тим;
- МВР/РЦ за ГР Север-ЕПКМСР/СМПС;
- Интерпол/Европол/СЕЛЕК;
- МО/УНХЦР/ИОМ/ГО/Црвен крст на РМ.

КОГА:

- Од моментот на донесување на Решение за старател и идентификувањето на родителите/блиските роднини.

²⁶ КПД, чл. 22, ст. 2.

КАКО:

Врз основа на анализа на собраните информации за идентификување на родителите на НМДС, неговите блиски роднини, проценка на степенот на безбедносен ризик за негово обединување со родителите/блиски роднини и безбедно враќање во земјата каде што ќе се врши обединувањето.

Проценката на ризикот и безбедноста се спроведува преку одговарање на прашањата содржани во прашалникот.

Табела бр. 4: Информации потребни за изготвување на проценката на ризик	
1.	Информации за НМДС околу: • земјата во која може да се врати, семејното обединување, членовите на семејството со кои би се обединил, неговата лична сигурност и безбедност, постоењето евентуални закани;• кои мерки се потребни за неговата сигурност;• реакција за семејното обединување, желбите и можностите за продолжување на образовниот процес.
2.	Оценување на безбедносниот ризик од страна на полицијата: • проверка за верификација на добиените податоци за идентификуваните: НМДС, родители/блиски роднини;• безбедносни проверки во земјата на потекло;• криминална историја;• кривични дела против телото и моралот/трговија со луѓе/злоупотреба на деца;• дали полицијата во земјата на потекло/земјата на престој на родителите/блиските роднини е во состојба и е подготвена да го заштити НМДС од можни репресији или насилство по враќањето и семејното обединување?;• дали се води кривична/судска постапка против родителите/блиски роднини на НМДС и за кои кривични дела?
3.	Ризици при социјално вклучување: • закана од кривично гонење или прекршочна постапка против НМДС при враќање во земјата на потекло;• можности за заштита преку локалната полиција;• стигматизација, маргинализација, социјална изолација;• пристап до социјални служби, институции што обезбедуваат сместување;• обезбедување медицинско, психолошко и правно советување;• можност да се продолжи образованието;• можност за постојано сместување;• можност за долгорочна, независна економска сигурност;• состојба во семејството, семејно насилство;• состојба во заедницата;• граѓански немири.

Безбедносните проверки за проценка на ризикот, МЦСР/старателот преку МТСП/контакт-лицето по службена должност ги спроведува во координација и помош на надлежните ОЕ на МВР.

МВР/СМПС, преку меѓународна полициска соработка со Интерпол/Европол/Селек и преку директна полициска соработка со земјата на потекло или земјата на родителите/блиските роднини на НМДС, ги спроведува потребните безбедносни проверки.

Социјалното вклучување го спроведува МЦСР/старателот и стручниот тим преку УНХЦР/ИОМ/НВО.

МЕРКА 3: Пронаоѓање на семејството и нивно информирање

ШТО:

Мерки и активности на надлежните институции кои постапуват со НМДС, за пронаоѓање на неговите родители/блиски роднини заради остварување контакт со нив, нивно информирање за пронајдениот/идентификуваниот НМДС, заради започнување постапка за нивно обединување

КОЈ:

- МЦСР/старател/стручен тим;
- МВР/РЗ за ГР/ЕПКМСР/СМПС;
- МНР/

Како и со помош на Црвениот крст на РМ, УНХЦР, ИОМ и други МО/ГО.

КОГА:

- по идентификување на родителите/блиските роднини;
- по изготвена проценка на ризик;
- по извршени безбедносни проверки.

КАКО:

МЦСР, старателот и стручниот тим, по идентификувањето на родителите, на барем еден родител или на блиски роднини на НМДС, нивната адреса на живеење/престојување, по спроведената проценка на ризикот и по извршените безбедносни проверки, кои укажуваат дека семејното обединување може безбедно да се реализира и дека е во најдобар интерес на НМДС, го презема следното:

Постапка со пронајдени родители/родител/блиски роднини:

- заради итност во постапувањето, преку МТСП контактира со идентификуваните родители/родител/блиски роднини преку телефон, по писмен или електронски пат преку МНР/МВР/МО/ГО;
- на јазик што го разбира/ат се информира за идентификуваниот НМДС (генералии, податоци кога, каде и како е прифатен, каде е сместен, неговиот старател и статусот што му е доделен);
- дали тие сакаат семејно да се обединат со идентификуваниот НМДС;
- се информира родителот или друг член на семејството за започнување на постапка за семејно обединување со НМДС во земјата во која престојува/каде што има поднесено барање за азил;
- се информираат надлежните служби во земјата аде што престојува родителот-член на семејството со кого треба да се реализира семејното обединување;
- дали тој/тие се во можност да дојдат во РМ заради семејно обединување и преземање на НМДС, или по завршување на постапката за семејно обединување тој да биде вратен од страна на РМ;
- се овозможува контакт на родителите/родителот/близок роднина со НМДС;
- писмено се известува ДКП во РМ на земјата во која престојуваат родителите/родителот или блиските роднини на НМДС, или ДКП на трета земја, која ги застапува интересите на земјата на престој на родителите/родителот или блиските роднини на НМДС, или МНР, со цел нејзино известување за семејно обединување на НМДС.

Известувањето треба да содржи:

1.	Назив на институцијата што го застапува/иницира семејното обединување;
2.	Краток опис на предметот на известувањето;
3.	Податоци за НМДС (лични генералии) и фотографија;
4.	Кога, каде и како е прифатен НМДС;
5.	Определениот статус што го има во РМ;
6.	Одговорен МЦСР/старател;
7.	Податоци за родителите/родителот/блиските роднини што се идентификувани, за кои статусот на родители/родител/близок роднина е верификуван/потврден: • лични податоци со кои се располагаМ • роднинска врска со НМДС; • фотографија/и; • земја во која престојува/ат; • адреса/телефон; • држава.

Постапка со родители/родител/блиски роднини на НМДС што не можат да се пронајдат.

Доколку не се располага со информации за земјата/градот/адресата каде што се наоѓаат идентификуваните родители/еден родител или блиски роднини на НМДС, се преземаат мерки за нивно пронаоѓање.

- За таа цел се изготвува барање за посредување во пронаоѓање на родителите или на барем еден родител или блиски роднини на НМДС.

Барањето треба да ги содржи следниве елементи:

1.	Назив на институција/орган/МО од која се бара посредувањето;
2.	Краток опис на предметот на барањето;
3.	Податоци за НМДС (генералии) и фотографија;
4.	Кога, каде и како е прифатен НМДС;
5.	Определениот статус што го има во РМ;
6.	Одговорен МЦСР/старател;
7.	Податоци за родители/родител/блиски роднини што се идентификувани од страна на НМДС, а за нив не се знае дали се во земјата на потекло, транзит или дестинација: • лични податоци со кои се располага; • роднинска врска со НМДС; • фотографија/и; • земја во која престојува/се претпоставува дека престојува; • адреса/телефон; • држава.

При пронаоѓањето на родителите/еден родител/блиски роднини, покрај МНР по дипломатски пат и МВР преку меѓународната полициска соработка, треба да се искористат и ресурсите на МО, како што се УНХЦР, ИОМ, мрежата на Црвениот крст.

При постапувањето треба да се има предвид начелото на доверливост во постапувањето и заштита на личните податоци на НМДС.

При пронаоѓање на родителите/еден родител/блиски роднини се постапува на истиот начин како и со пронајдените родители.

МЕРКА 4: Подготовка за враќање /семејно обединување**ШТО:**

Мерки и активности на одговорните институции насочени кон обезбедување предуслови за безбедно враќање на НМДС и негово семејно обединување.

Тоа опфаќа:

- донесување одлука за враќање;
- информирање на НМДС за донесената одлука;
- подготовка / согласност на НМДС за негово враќање;
- обезбедување патни документи.

КОЈ:

- МЦСР/старател/стручен тим
- МВР/РЗ за ГР/ЕПКМСР/СМПС;
- МНР;
- Црвен крст;
- УНХЦР;
- МЗМП;
- ИОМ.

КОГА:

Откако ќе бидат создадени услови за безбедно враќање на детето, кои вклучуваат:

- идентификувани родители/родител/близок роднина;

- пронајдени родители/родител/близок роднина;
- извршени безбедносни проверки;
- обезбедени социјални предуслови;
- добиена согласност од земјата на прием;
- донесена одлука за враќање;
- обезбедени патни документи.

КАКО:

Донесувањето на одлуката за враќање/семејно обединување на НМДС ја донесува МЦСР/старател/стручен тим таа треба да биде во најдобар интерес на детето, но не и по цена на безбедносен ризик.

- Одлуката за враќање/семејно обединување старателот, заедно со стручниот тим, ја донесува по:
- претходно спроведените мерки за успешно идентификување/пронаоѓање на родителите/родител/близок роднина;
 - добиени позитивни безбедносни извештаи за семејството со кое треба да се обедини, како и за земјата на враќање;
 - добиена согласност од земјата на прием.

По донесената одлука за враќање/семејно обединување, потребно е старателот и стручниот тим да извршат информирање на НМДС за донесената одлука и започнување со подготовките.

Ова, исто така, се прави од страна на старателот со стручниот тим во присуство на правниот полномошник и треба да содржи информации за законските можности да остане во земјата на прием, какви што се:

- дозвола за престој;
- можности да добие азил;
- достапни социјални услуги;
- можности за психосоцијална помош;
- можности за медицинска помош;
- можности за образование и курсеви за јазик;
- можности за сместување;
- лица и организации за контакт.

Информации за можности во земјата на потекло:

- информации за достапни социјални услуги;
- информации за достапна специјализирана помош, на пр., психосоцијална помош, правна помош;
- можности за медицинска помош;
- можности за сместување;
- можности за натамошна едукација и насочено образование;
- информации за можни последици во земјата на потекло;
- лица и организации за контакт.

Овие информации на НМДС треба да му бидат презентирани на начин што е разбирлив за него и одговара на неговата возраст и зрелост и тие треба да му помогнат да донесе одлука и да даде согласност за враќање/семејно обединување.

Од страна на надлежната организациска единица на МВР се обезбедуваат патни документи, во согласност со статусот што го има добиено НМДС во РМ.

Во кој и да е случај во текот на целата постапка за обединување треба да се има предвид правилото дека НМДС не смее да биде вратен во трета земја каде што неговото враќање би било во спротивност со КПД, Конвенцијата за заштита од мачење и нечовечко или понижувачко постапување или казнување и Европската конвенција за заштита на правата на човекот и основните слободи.

МЕРКА 5: Враќање / примопредавање

ШТО:

Мерка што се презема по успешно спроведената постапка, односно откако ќе бидат создадени услови за безбедно враќање на детето, со цел семејно обединување на НМДС за негово враќање/транспорт до местото/ државата каде што се наоѓат неговите родители/родител/блиски роднини со кои тој треба семејно да се обедини или примопредавањето се врши во РМ.²⁷

Ова опфаќа:

- организирање/обезбедување/избор на превоз;
- придружба (социјална и, доколку е потребно, медицинска);
- примопредавање на родители/родител/близок роднина за кој/и е донесена одлука за семејно обединување, а примопредавањето се врши во земјата на прием или во РМ;
- примопредавање на надлежната институција/организација за кој/и е донесена одлука за семејно обединување, а примопредавањето се врши во земјата на прием;
- документација што се споделува.

КОЈ:

- МЦСР/старател/стручен тим;
- родители/родител/близок роднина;
- МВР/РЦ за ГР/ЕПКМСР/СМПС;
- МНР;
- Црвен крст;
- УНХЦР/ИОМ/ и други МО/ГО.

КОГА:

- Откако ќе бидат создадени услови за безбедно враќање на детето за кое е донесена одлука за семејно обединување, а примопредавањето се врши во РМ;
- по добиена согласност за прием на НМДС од родителите/родител/близок роднина за кој постои одлука за семејно обединување;
- по добиена согласност од земјата на прием.

КАКО:

Примопредавањето на НМДС на родители/родител/близок роднина, кои преземањето го вршат во РМ, се врши на следниов начин:

- се врши верификација на фактите/проверка на документите/лична опсервација, со цел да се потврди идентитетот на родителите/родителот/блискиот роднина и нивното сродство со НМДС;
- се спроведува интервју во врска со нивните планови во иднина;
- се запознаваат со психофизичката состојба на НМДС, како и за здравствените прегледи/интервенции извршени на него;
- за примопредавањето се изготвува записник.

Пред заминувањето треба да се обезбеди НМДС да ги има сите неопходно потребни средства за враќањето, меѓу кои и:

- патни документи;
- патен билет;
- телефонски броеви и контакти во случај на итни потреби;
- лични работи;
- лице за придружба /одговорно лице
- парични средства.

Доколку идентификуваните и пронајдени родители/родител/близок роднина од различни причини не се во можност семејното обединување да го остварат во РМ, тоа се прави со враќање на НМДС од страна на институциите на РМ во земјата на прием, при што се преземаат следниве чекори:

²⁷ КПД, чл. 10.

Се изготвува План за враќање на НМДС, во кој се планира:

- обезбедена согласност од земјата на прием;
- договарање и дефинирање термини за спроведување на враќањето;
- кој ќе го придружува;
- планирање и обезбедување буџет за спроведување на враќањето;
- начин на транспорт;
- планирање и договарање социјална служба во земјата на прием, која ќе учествува/посредува во примопредавањето;
- документацијата што ќе биде споделена со земјата на прием;
- обезбедување буџет за спроведување на враќањето;
- обезбедување транспорт.

СОП 5: ЛОКАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА – ДОЛГОРОЧНА ПОМОШ

Таа претставува збир на плански мерки и активности на одговорните институции, МО/ГО, вклучени во заштита на НМДС, кои имаат цел заштита на неговите права, локално интегрирање и долгорочна помош, која преставува негов најдобар интерес.

Планираните мерки и активности треба да преставуваат финални решенија што се во најдобар интерес на детето.

При планирањето и спроведувањето на мерките и на активностите секогаш и во секое време треба да се има предвид дека семејното обединување на НМДС е финално решение што е во негов најдобар интерес и никогаш не треба да престанат напорите за пронаоѓање на родителите/родител/близок роднина на НМДС.

МЕРКА 1: План за долгорочна помош

ШТО:

Планирање мерки и активности на одговорните институции насочени кон заштита на правата на НМДС, во согласност со меѓународните конвенции и домашното право, а сè со цел негово локално интегрирање во системот сè до моментот на пронаоѓање на семејството и семејно обединување.

Планот за долгорочна помош треба да содржи:

- индивидуална проценка;
- старателство;
- згрижување;
- психосоцијална поддршка;
- здравствена заштита;
- образование/едукација,
- правна помош,
- преведувач.

КОЈ:

- МТСП/МЦСР/старател/стручен тим;
- МОН;
- МЗ,
- МО/УНХЦР;
- Црвен крст;
- ГО/МЗМП.

КОГА:

- По решавање на статусот и одобрениот престој;
- по спроведената проценка на потребите.

КАКО:

Планот за долгорочна помош за НМДС претставува индивидуален документ кој треба да се засновува на претходно направена проценка на потребите на НМДС.

Тој треба да се базира на индивидуалната проценка, земајќи ги предвид следниве фактори:

- возраста на НМДС;
- полот;
- емоцијалната состојба;
- семејната историја;
- континуирана-дисконтуирана семејна грижа и нега;
- можностите за семејно обединување.

Старателот и стручниот тим што е одговорен за НМДС потребно е да бидат обучени за постапување со НМДС, имајќи ја предвид посебната ранливост на оваа категорија.

Индивидуалната проценка на потребите на НМДС треба да се применува за секој случај посебно, имајќи ги предвид спецификите на личноста, состојбата и околностите во кои е прифатен НМДС, како и земјата на потекло.

МЕРКА 2: Старателство

ШТО:

Назначување старател и стручен тим, кои ќе ја имаат улогата на заменски родител и кои во текот на целиот процес 24/7 имаат активна улога во планирањето, спроведувањето и надзорот над спроведувањето на мерките и правата на НМДС.

КОЈ:

- МТСП/МЦСР/старател/стручен тим.

КОГА:

- Со назначувањето и во текот на целиот процес.

КАКО:

Изборот на старател на НМДС е особено важен фактор за успешно спроведување на старателскиот однос.

МТСП/МЦСР треба да има посебно обучен тим за работа со деца, а особено со категоријата на НМДС како особено ранлива категорија деца.

Изборот на стручниот тим што треба да биде составен од обучени социјални работници, психолози и педагози потребно е да биде способен да работи тимски во делот на планирањето на мерките и во нивното спроведување.

Старателот, покрај планирањето на мерките, потребно е да биде присутен и во надзорот на нивното спроведување, а особено по згрижувањето/сместувањето.

На старателот/стручниот тим на располагање му се капацитетите на сите владини институции и МО/ГО за остварување на потребите на НМДС во делот на стручна помош и размена на искуства.

Стекнувањето на довербата кај НМДС треба да биде врвен приоритет, а тоа се постигнува со искрен однос, континуирани средби на дневно ниво за слушање на потребите на НМДС, информирање за мерките што се планираат и како тие ќе се спроведат.

МЕРКА 3: Згрижување - сместување^{28, 29}

ШТО:

Изнаоѓање најдобро решение во согласност со законските можности, кое за НМДС ќе претставува најдобро решение што е во негов најдобар интерес и да воспостави услови за живеење што ќе му овозможат интегрирање во општествениот живот.

Изнаоѓањето на најдоброто решение ќе ја има предвид специфичноста на оваа ранлива категорија; индивидуален пристап во донесувањето решение.

КОЈ:

- МТСП/МЦСР/старател/стручен тим.

КОГА:

- Веднаш по идентификувањето и назначувањето старател;
- по регулирањето на престојот, најдоцна за 72 часа.

²⁸ ЗСЗ чл. 26.

²⁹ КПД, чл.20, ст. 1,2,3.

КАКО:

Изборот на начинот и формата на згрижување на НМДС е исклучиво избор и одлука на старателот/стручниот тим, а врз основа за законските решенија што ги нуди Законот за социјална заштита, а врз основа на расположливите капацитети и форми на згрижување што ги нуди МТСП.

Пред да се донесе одлука за изборот на видот и формата на згрижување, потребно е да се земат предвид факторите врз основа на донесената проценка на потребите и проценка на ризиците.

Сместувањето треба да биде долгорочно решение, кое на НМДС ќе му овозможи услови на живеење што имаат особености на семеен дом, како што се згрижување во згрижувачко семејство³⁰ или во мал групен дом³¹.

При изборот на згрижувачко семејство посебно треба да се земат предвид особеностите на НМДС, земјата на потекло, јазикот што го разбира или го зборува, верската определба, семејната историја и личните квалитети и способности.

Најдобро решение би било доколку би постоела можност за избор на згрижувачко семејство од иста националност или земја на потекло.

Исто така, обуката на згрижувачки семејства е особено важен фактор за создавање квалитетни услови за живеење на НМДС.

Иако за тоа постои законска можност и во домашната легислатива, како и во меѓународната/КПД, сепак семејното обединување е најдобрата форма на финално решение за НМД кое е во негов најдобар интерес.

Во случај тоа да се реализира, не треба да се базира на материјален надомест на која било страна што учествува во овој процес.

МЕРКА 4: Здравствена заштита³²

ШТО:

Овозможување пристап до бесплатна здравствена заштита рамноправно како и сите граѓани на РМ за време на неговиот престој во РМ.

Пристап до примарна, секундарна и терцијарна здравствена заштита.

КОЈ:

- МТСП/ МЗ/Црвен крст.

КОГА:

- Од моментот на прифаќањето;
- по регулирањето на престојот.

КАКО:

НМДС за време на целокупниот процес од идентификација до семејно обединување или локална интеграција има право на целосна здравствена заштита во согласност со законските прописи на РМ³³.

МЕРКА 5: Образование

ШТО:

Право на пристап до образовниот процес во РМ, учење на македонскиот јазик, професионално обучување и оспособување со цел успешно локално интегрирање.

Учењето на македонскиот јазик е важен предуслов во вклучувањето во образовниот процес и успешно спроведување на локалното интегрирање.

³⁰ ЗСЗ, чл.32, ст. 1, т.1

³¹ ЗСЗ, чл. 149.

³² ЗСЗ, чл. 84.

³³ ЗСЗ

КОЈ:

- МТСП/МЦСР;
- МОН/Биро за развој на образование;
- МО/ГО.

КОГА:

- По решавање на статусот и регулирање на престојот

КАКО:

Старателот/стручниот тим, од моментот на назначувањето како старателски орган на НМДС и во текот на спроведувањето на првичното интервју, собира информации/податоци за образовниот процес што го има поминато НМДС.

Врз основа на анализа на собраните податоци и изготвената проценка на потребите се утврдува нивото на стекнатото знаење и потребата и видот на образованието во кое тој ќе биде вклучен.

Учењето и совладувањето на македонскиот јазик е предуслов за успешно вклучување во образовниот процес, поради што се организира учење на македонскиот јазик на јазикот што го зборува или го разбира НМДС.

Учењето и совладувањето на македонскиот јазик ќе се спроведат преку претходно утврдена програма и соодветна методологија за спроведување од страна на МОН/Бирото за развој на образованието.

Вклучувањето во процесот на образованието може да биде потпомогнато од страна на МО/ГО.

Старателот/стручниот тим континуирано го следи процесот на напредок и се грижи за неговите потреби и желби.

СОП 6: КРИВИЧНА ПОСТАПКА³⁴

Регулирање на постапките за третирање на НМДС во случаи на учество во КП, со цел постапување со него на начин што ќе значи почитување на неговите права како ранлива категорија во согласност со одредбите од чл. 37 на КПД, а, истовремено, и почитување на националното законодавство.

НМДС во кривичната постапка може да учествува во својство на:

- обвинет;
- сведок;
- жртва/сведок.

МЕРКА 1: Заштита на правата на НМДС во улога на обвинет**ШТО:**

НМДС може да се јави во својство на обвинет во случаи кога постои основано сомневање дека сторил кривично дело што се гони по службена должност.

Заштитата на правата на НМДС во кривичната постапка се однесуваат на:

- забрана за мачење или друга свирепа, нехумана постапка или казнување³⁵;
- забрана за незаконско и самоволно лишување од слобода; лишувањето од слобода, притворањето и затворот да бидат во согласност со законот и да се применуваат само во крајна нужда и тоа во најкус рок³⁶;
- во случај на притворање, да биде издвоен од полнолетните лица и да му се овозможи преписка со семејството³⁷;
- правото на брза правна помош и правото на оцена на законитоста од лишување од слобода во најкус рок³⁸;
- правото на законски старател да учествува во сите фази на постапката.

КОЈ:

- Старател/стручен тим;
- правен полномошник (МЗМП и други даватели на правна помош);
- МП/Институт бесплатна правна помош;
- УНХЦР/преведувач.

КОГА

- Веднаш, при преземање на секое дејство;
- во текот на целата постапка.

КАКО:

МЦСР/ЦСР, веднаш по информирањето од страна на МВР дека е НМДС лишен од слобода поради постоење на основано сомневање дека сторил кривично дело што се гони по службена должност, назначува старател за заштита на неговите права во кривичната постапка/Закон за права на децата, кој се води против него.

Истовремено, ополномоштува и правен полномошник (од листата на полномошници на МЗМП или МП/бесплатна правна помош) кој ќе го застапува како негов бранител.

Доколку НМДС е притворен, истовремено се постапува по СОП 4, семејно обединување, со цел пронаоѓање на неговото семејство, а доколку биде ослободен, се постапува по предвидените процедури во овој СОП.

³⁴ КПД, чл.37, ст.1, т.а, б, ц, д

³⁵ КПД, чл.37, ст.1, т.а.

³⁶ КПД, чл.37, ст.1, т.б.

³⁷ КПД, чл.37, ст.1, т.ц.

³⁸ КПД, чл.37, ст.1, т.д.

МЕРКА 2: Заштита на правата на НМДС во улога на сведок**ШТО:**

НМДС во улога на сведок во ЗКП може да се јави:

- во постапка против сторители на кривично дело криумчарење мигранти;
- во постапка против сторители на друго кривично дело, кое се гони по службена должност.

КОЈ:

- старател/стручен тим;
- правен полномошник (МЗМП и други даватели на правна помош);
- Институт за бесплатна правна помош;
- УНХЦР.

КОГА:

- Во сите фази на постапката.

КАКО:

НМДС треба да се користи како сведок само во исклучителни случаи, кога е тој единствениот сведок и не постојат други материјални докази во постапката против сторителите.

Потребно е НМДС, од страна на старателот и правниот полномошник, пред постапката за сведочење да биде подготвен како сведок, на начин и јазик што ги разбира според неговата возраст и зрелост да го сфати значењето на постапката.

Тие, пред сведочењето од јавниот обвинител и судијата на претходна постапка или судијата на главната расправа, ќе се повикат на одредбите од ЗКП³⁹.

МЕРКА 3: Заштита на правата на НМДС како жртва / сведок**ШТО:**

НМДС, во улога на жртва/сведок, може да се јави како:

- оштетен како последица на кривично дело;
- жртва на кривичното дело трговија со луѓе;⁴⁰
- сведок/оштетен како последица на кривичното дело нелегален пренос на мигранти;

КОЈ:

- старател/стручен тим;
- правен полномошник (МЗМП и други даватели на правна помош);
- Институт за бесплатна правна помош;
- УНХЦР.

КОГА:

- во сите фази на постапката.

КАКО:

Во случаите на учество на НМДС во кривичната постапка како сведок на кривично дело, исто така, тој треба да се користи само во исклучителни случаи, кога нема други материјални докази против сторителот на кривичното дело.

Во самата постапка, исто така и во вакви случаи, од јавниот обвинител, судијата на претходна постапка и судијата на главната расправа, треба да се бара да се применуваат одредбите од чл. 54 од ЗКП.

Во случаите кога НМДС е жртва на кривично дело, правниот полномошник ќе иницира постапка за компензација во корист на жртвата поради последиците од кривичното дело.

Правниот полномошник и старателот учествуваат, со НМДС, во текот на целата постапка, заради негово запознавање, како и заради заштита на неговите права и интереси.

³⁹ ЗКП, чл. 54

⁴⁰ Во случај на жртва на трговија со луѓе, се применуваат СОП за трговија со луѓе

Препораки за подобрување на постојните и воспоставување нови одржливи механизми за заштита на правата на НМДС**1. Идентификација и упатување****1.1. МВР:**

- засилување на капацитетите на припадниците на граничната полиција во делот на:
 - опремување посебни простории за работа со деца во полициските станици на влезно-излезните гранични точки (Гевгелија и Куманово);
 - воспоставување регистар на преведувачи на јазиците на земјите на потекло на НМДС во соработка со меѓународни организации и граѓански организации што работат на областа на правата на бегалците, а особено со деца;
 - изготвување курикулум за обука, од страна на Центарот за обука при МВР, за постапување со НМДС и ранливи категории-бегалци и за обука на полициските службеници од граничната полиција;
 - спроведување обуки за имплементација на СОП за постапување со НМДС;
 - спроведување заеднички обуки со МТСП/ МЦСР/ЦСР (професионалци што се назначени како старатели) во делот на профилирање и идентификација на НМДС;
 - спроведување обуки за имплементација на конвенцијата за правата на детето кај извор на правото и почитување на правата на НМДС;
 - спроведување обуки заедно со СА во делот на имплементација на ЗАПЗ, посебно одредбите што се однесуваат за НМДС како баратели на азил;
 - формирање заеднички тимови за постапување на локално ниво од припадници на гранична полиција, МТСП/МЦСР/ЦСР/МО/ГО со цел заедничко постапување при првичен контакт со НМДС со цел ефикасна идентификација.

1.2. МТСП/МЦСР/ЦСР

- Засилување на капацитетите на МЦСР/ЦСР во делот на:
 - МТСП/Оделението за азил, миграции и хуманитарни помош да воспостави контакт лице од МТСП што ќе ги координира постапките на упатување на НМДС помеѓу ЦСР/МЦСР и други институции и организации;
 - МТСП/Оделението за азил, миграции и хуманитарна помош, во соработка со меѓународните организаци УНХЦР/УНИЦЕФ/ИОМ и ГО што работат на областа на правата на бегалците и децата, да воспостават регистар – листа на преведувачи, и регистар – листа на даватели на правна помош, кои ќе му биде достапни на МЦСР/ЦСР во постапките со НМДС. Регистарот – листата, ќе се полни со податоци и од други бази или регистри на преведувачи/даватели на правна помош што ги водат други институции и организации;
 - спроведување обуки на даватели на правна помош и преведувачи за постапување со НМДС;
 - зголемување на бројот на професионалци што ќе бидат назначувани за старатели за работа со деца и НМДС;
 - опремување посебни простории за работа со ранливи категории деца и НМДС согласно со потребите;
 - МТСП да изготви курикулум за специјализирани обуки на професионалци од МЦСР/ЦСР за постапување со ранливи категории деца и НМДС што ќе содржи обуки за: имплементација на КПД, идентификација на НМДС, изготвување план за утврдување на потребите на детето, план за првична грижа и помош, згрижување и долгорочна помош, постапка за азил и семејно обединување;
 - спроведување обуки за имплементација на СОП за постапување со НМДС;
 - спроведување специјализирани обуки согласно со изготвениот курикулум за обуки на професионалци што работат на старателство на ранливи категории деца и НМДС;
 - развивање тимска работа и учество во заеднички тимови на локално ниво со МВР/ГО/МО за постапување со ранливи категории деца и НМДС.

2. Згрижување и првична помош

2.1 Засилување на капацитетите на МТСП/МЦСР/ЦСР во делот на:

- МТСП да ги засили сместувачките капацитети за институционални и вонинституционални форми на згрижување ранливи категории деца и НМДС што ќе бидат издвоени од полнолетни корисници, опремени согласно со потребите на децата;
- согласно Законот за социјална заштита и предвидените форми на згрижување на ризични категории деца – НМДС, МТСП да развие специјализирана форма на згрижувачко семејство. Да изготви критериуми за селекција и Курикулум за обука на селектирани згрижувачки семејства;
- МТСП, преку лице за контакт, да биде линк помеѓу МЦСР/ЦСР и назначените старатели со другите владини институции во делот на остварување на нивните барања и потреби во постапките со НМДС. МТСП да ја засили единствената база на податоци за НМДС, статистички прегледи за наведените категории и да се врши континуирана размена на информациите помеѓу институциите што се надлежни за постапување со НМДС. Оваа база ќе биде основа за спроведување анализи и евакуации за утврдување на ефикасноста на утврдените политики, применетите методологии и механизми и креирање идни политики;
- спроведување специјализирани обуки на определениот професионален кадар за старателство на ранливи категории деца и НМДС во делот на креирање план за првична проценка на ризикот на потребите;
- воспостави процедура за иницијален лекарски преглед на идентификуван НМДС, на кој му е определен старател;
- Институцијата старател да продолжи да биде проактивен во односот со НМДС, достапен 24/7 за потребите на детето, со цел неговиот најдобар интерес.

3. Регулација на престојот

3.1 Препораки за МВР:

- прецизирање и измена на одредбите од Законот за странци:
 - постои контрадикторност помеѓу чл. 112 став 2 – „Ако малолетниот странец, од објективни причини, не може веднаш да се предаде на органот на државата чиј државјанин е, ќе се смести во посебна просторија за малолетници во рамките на Прифатен центар и за тоа ќе се извести Центарот за социјална работа“; и членот 113 став 1 „Малолетниот странец не смее да се врати во матичната држава или во трета држава, која е согласна да го прифати, додека во таа држава не му се обезбедат соодветни услови за прифаќање“;
 - контрадикторноста се состои во делот: „ако постои одредба, веднаш да се предаде на органот на државата чиј државјанин е“, значи дека не постои можност да се изврши проценка на исполнување на соодветните услови во државата-примател;
 - потребно е наведените одредби да бидат прецизирани и усогласени во рамките на најдобриот интерес на детето;
 - во чл. 112 став 2 е предвидено НМДС, доколку не бара азил, да биде сместен во посебни простории, предвидени за малолетници во рамките на Прифатен центар за странци, и за тоа ќе се извести ЦСР;
 - Потребно е усогласување на оваа одредба со Конвенцијата за правата на децата, да не бидат сместувани во простории од затворен тип, како и во простории во кои може да дојде до контакт со возрасни лица.
 - Исто така, во рамките на најдобриот интерес на детето, во делот на донесувањето одлука дали НМДС ќе бара азил или не, потребен е, за да донесе одлука, претходно назначен старател, кој ќе направи проценка кој е најдобриот интерес на детето, а не назначувањето старател да биде по сместувањето на НМДС во прифатен центар за странци.
- Прецизирање и измена на одредбите од Законот за азил и привремена заштита:
 - во ЗАПЗ, во главата 4, Исправи, постојат контрадикторности и недоречености во делот

на издавање лични документи на признаен бегалец-малолетник;

- Потребно е, со измени на ЗАПЗ, да се прецизира одредбите од чл. 41 во делот на регулирање на правото на издавање лична карта на малолетник со признаен статус на бегалец;
- Зајакнување на капацитетите на СА при ОГР;
- зголемувањето на човечките капацитети што постапуват со НМДС-баратели на азил;
- специјализирани обуки на професионалците во делот на спроведување специјалистички обуки за постапки со НМДС, како и имплементација на КПД;
- спроведување заеднички обуки со МЦСР/ЦСР-тим на стручни лица што ќе работат со НМДС, ГО И МО, во делот на имплементација на СОП за постапување со НМДС;
- воспоставување база на податоци за баратели на азил НМДС;
- засилување на капацитетите на одделението за прекуграничен криминал, миграции, странци и реадмисија при РЦ за ГР и на единица за странци и реадмисија при СГРМ;
- засилување на човечките капацитети во делот на систематизирање соодветни профили на професионалци/психолози/социјални работници/педагози/правници и ГО специјализирани за работа со ранливи категории деца/НМДС;
- специјализирани обуки за имплементација на СОП за постапување со НМДС.

3.2 Препораки за МТСП/МЦСР/ЦСР:

- континуиран проактивен пристап во постапките за регулирање на престојот на НМДС, што ќе значи активна улога на старателот во донесување одлука на типот на престојот што ќе избере во согласност со ЗС и ЗАПЗ, а кој за НМДС ќе биде негов најдобар интерес;
- специјализирани обуки за имплементација на Законот за странци и законот за азил и привремена заштита со цел оспособување за донесување одлука за изборот на типот на престојот што ќе се одбере како најдобар интерес на НМДС;
- воспоставување тимска работа со МО и ГО, кои работат на областа на НМДС во делот на давањето помош и поддршка, правна помош и толкување.

4. Семејно обединување – враќање

4.1 препораки за МТСП/МЦСР/ЦСР, МВР/СГРМ/РЦ за ГР /ОПКМСР/ОСР/, ОГР/СА, СПС/СМПС, МНР, Црвен крст на Република Македонија;

- спроведување заеднички обуки за имплементација на СОП за постапување со НМДС во делот на семејното обединување;
- формирање тим и воспоставување тимска работа и соработка на сите надлежни институции, владини, ГО/МО во делот на барање и размена на информации што се однесуваат на идентификување и пронаоѓање на семејството на НМДС, нивна проценка и десиминизација;
- навремена и итна размена на информации што се однесуваат за безбедносна проценка и ризик на идентификуваното семејство од важност за донесување одлука за враќање и семејно обединување;
- воспоставување меѓународна соработка преку МНР/МВР/МО/ГО со меѓународни организации, полициски служби и ГО во делот на идентификување, пронаоѓање и проценка на семејството на НМДС, како предуслов за безбедно семејно обединување.

5. Локална интеграција – долгорочна помош

- засилување на капацитетите:
 - развивање национална стратегија за локална интеграција на НМДС со признаено право на азил за успешна општествена интеграција преку локално учество;
 - целосна имплементација на правата на НМДС предвидени согласно со КПД и Законот за социјална заштита и другите системски закони што го регулираат правото на сместување, образование, здравствена заштита, вработување;
 - склучување меморандум за соработка помеѓу МТСП и МЗ, за регулирање на правото и овозможување примарна/секундарна/терцијална здравствена заштита на НМДС со

издначување на правата како државјаните на РМ;

- МОН-Биро за развој на образованието да изготви програма за учење на македонскиот јазик за НМДС, согласно со потребите на оваа ранлива категорија лица;
- зголемена улога на старателот во процесот на донесување одлуки што се однесуваат на НМДС, а преставуваат негов најдобар интерес;
- процесот на пронаоѓање на семејството или на блиски роднини како предуслов за семејно обединување секогаш да бидат финално решение и никогаш да не престанат обидите за негово пронаоѓање;

6. Кривична постапка

- заштита на правата на НМДС во постапки на лишување од слобода, затворање, нехуман третман и учество во кривични постапки;
- Строга имплементација на КПД во делот на заштита на правата на детето од лишување од слобода и притворање да се користи само во исклучителни случаи, кога е неопходно спроведување законска постапка, и да биде со најкраток можен рок;
- доследна примена на одредбите од ЗКП, чл. 54, посебна ранлива категорија сведоци, во која спаѓа и НМДС како сведок во КП во делот на посебни техники на сослушување;
- спроведување специјализирани обуки од страна на Академијата за судии и јавни обвинители за постапување со НМДС во КП;
- спроведување специјализирани обуки од страна на МВР за припадниците на МВР што постапуваат со НМДС по надлежност, во делот на имплементацијата на одредбите од КПД што се однесуваат на заштита на правата во полициска постапка против НМДС.

АНЕКСИ

АНЕКС 1: Законска регулатива – домашна, меѓународна, ЕУ-директиви врз кои се темелат овие СОП.

Меѓународни инструменти, директиви и препораки:

- Конвенција на ОН за правата на детето, 1989;
- Факултативен протокол кон Конвенцијата за правата на детето, вклученоста на децата во воените конфликти, 2000;
- Факултативен протокол кон Конвенцијата за правата на детето – трговија со деца, детска проституција и детска порнографија, 2000;
- Конвенција за статусот на бегалците (1951) и нејзиниот Протокол (1967);
- Правила на ОН за заштита на малолетниците лишени од нивната слобода, 1990;
- Општ коментар бр. 6 на ОН Комитетот за заштита на правата на детето;
- Третман на непридружувани и разделени деца надвор од својата земја на потекло, 2005;
- Конвенција на ОН против транснационалниот организиран криминал, со протоколите, 2000 и Палермо-протоколите;
- Резолуција на ОН бр. 20/2005, за правни прашања поврзани со деца-жртви на кривични дела и сведоци;
- Европска конвенција за човековите права, 1950;
- Европска конвенција за заштита од мачење и нечовечко или понижувачко постапување или казнување, 1987;
- Европска конвенција за остварување на правата на децата, 1996;
- Конвенција на Советот на Европа за активности против трговијата со луѓе, 2005;
- Повелба на фундаменталните права на Европската Унија, 2000;
- Директива на Советот на ЕУ (2008/115/EC) од 16 декември 2008 за заеднички стандарди и постапки на државите-членки за враќање на државјаните на трети земји што нелегално престојуваат на територијата на Унијата;
- Директива на Советот на ЕУ (2005/85/EC) од 1 декември 2005, која поставува минимум стандарди за постапки во државите-членки за одобрување и одземање статус на признаен бегалец;
- Директива на Советот на ЕУ (2003/86/EC) од 22 септември 2003 за правото на повторно обединување на семејството;
- Директива на Советот на ЕУ (2003/9/EC) од 27 јануари 2003, која поставува минимум стандарди за прием на баратели на азил;
- Директива на Советот на ЕУ (2001/55/EC) од 20 јули 2001 за привремена заштита;
- Директива на Советот на ЕУ (2011/95/EU), стандарди за квалификување државјани на трети земји или лица без државјанство, како корисници на
- меѓународна заштита, за единствен статус за бегалци или за лица што имаат право на заштита, како и за содржината на одобрената заштита;
- Директива на Советот на ЕУ (2013/32/EU), заеднички процедури за доделување и одземање меѓународна заштита;
- Директива на Советот на ЕУ (2013/33/EU), поставување стандарди за прием на апликации за меѓународна помош;

- Одлука на Советот (17024/09) од 2 декември 2009, Програма Стокхолм „Отворена и безбедна Европа во служба на заштита на граѓанинот“;
- Акционен план за непридружувани малолетни лица (2010–2014); Европска комисија, SEC (2010) 534, Брисел, 6 мај 2010;
- Резолуција на Советот на ЕУ (97/С 221/03) од 26 јуни 1997 за непридружувани малолетни лица што се државјани на трети земји;
- Препорака на Советот на Европа – Рес (2007) за животен проект за непридружуваните малолетни мигранти;

Домашно законодавство и подзаконски акти:

- Закон за странци (Службен весник, бр. 35/2006, 148/15);
- Законот за азил и привремена заштита Службен весник (49/03, 66/07, 142/08, 146/09, 166/12, 101/15 и 152/15)
- Закон за семејство (Службен весник бр. 80/92, бр.150/15);
- Закон за социјална заштита (Службен весник бр. 79/09 и бр. 150/15);
- Закон за заштита на децата (Службен весник бр.: 23/13 и бр.150/15);
- Законот за заштита на сведоците (Службен весник, бр. 38/2005, и бр. 58/2005);
- Закон за општата управна постапка (Службен весник, бр. 38/2005; бр. 110 и 118/2008; бр. 51/2011)
- Закон за вработување странци (Службен весник, бр. 70/2007; и бр.51/11)
- Кривичен законик (Службен весник, бр. 37/96, бр.199/14);
- Правилник за куќниот ред на прифатниот центар за странци (Службен весник, бр. 6/2007, бр. 53/2009);
- Правилник за странците, Службен весник, бр. 27/2008;
- Одлука за основање јавна установа за сместување лица-баратели на азил, Службен весник, бр.122/2007;
- Стандардни оперативни процедури за постапување со жртви на трговија со луѓе, Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, 2008.
- Правилник за образецот на потврда за искажана намера за поднесување на барање за признавање право на азил, образецот на барањето за признавање на право на азил, начинот на земање на отпечатоци од прсти и фотографирање на барателите на право на азил, образецот и постапката на издавање и замена на исправи на барателите на право на азил и лица на кои им е признаено право на азил и привремена заштита во Република Македонија и за начинот на водење евиденции (Службен весник на РМ бр. 102/15 и 119/15).

АНЕКС 2:

ЛИСТА

На органи и одговорни лица надлежни за постапување по СОП за постапување со НМДС

Реден број	Надлежна институција /МО/ГО	Одговорно лице	Контакт – и-мејл:	Контакт телефон
1	МВР/СГРМ	Лидија Велковска, полициски советник	lidija_velkovska@moi.gov.mk	010/387967
		Никола Мирчевски, виш. пол.советник	nikola_mircevski@moi.gov.mk	070/358187
		Зоран Димовски, пол.советник	zoran_dimovski@moi.gov.mk	071/268561
2	МВР/СГРМ/ Одделение за странци и реадмисија	Гоце Страшески, полициски советник	goce_straseski@moi.gov.mk	070/305166
		Мијалче Гелев, пол. советник	mijalce_gelev@moi.gov.mk	070/351091
3	МВР/РЦ за ГР Север/ ЕПКМСР	Зоран Георгиев, началник на ЕПКМСР	zoran_gjorgiev@moi.gov.mk	071/211909
		Анита Галевска, Гл. инспектор-раководител на ОСР/скопје	anita_galevska@moi.gov.mk	071/293363
		Алберто Гуцев, сам. инспектор/ОСР Скопје	alberto_gucev@moi.gov.mk	071/248535
		Билјана Стоименовска, сам. инспектор/ОСР Скопје	biljana_stoimenovska@moi.gov.mk	071/322840
		Далина Накева-Потурак, гл. инспектор раководител на ОПКМ	dalina_nakeva@moi.gov.mk	070/392921
Зоран Марковиќ, сам. инспектор/ОПКМ	zoran_markovik@moi.gov.mk	070/228831		
4	МВР/РЦ за ГР Север/ Прифатен центар за странци	Петар Саревски- Управник на ПЦС	psarevski@yahoo.com	070/276022
5	МВР/РЦ за ГР Југ / ЕПКМСР	Јане Толев, сам. инспектор/ЕПКМСР	jane_tolev@moi.gov.mk	071/288254
		Ванчо Поп-Иванов, сам. инспектор/ЕПКМСР/ Гевгелија	vanco_pop-ivanov@moi.gov.mk	071/211921
		Ристо Спасовски, Виш инспектор/ЕПКМСР/ Гевгелија	risto_spasovski@moi.gov.mk	070/327621
		Климент Кованцелиев, сам. инспектор/ЕПКМСР/ Гевгелија	kliment_kovanceliev@moi.gov.mk	071/289376
6	МВР/ОГР/ Сектор за азил	Братка Дејаноска- Милчевска, началник на СА	bratka_dejanoska@moi.gov.mk	070/245229
		Невенка Шишковска- Николовска, виш. советник	nevenka_siskovska-nikolovska@moi.gov.mk	071/297016
		Весна Лукановска, виш советник	vesna_lukanovska@moi.gov.mk	071/237686
		Елисавета Јовановиќ	elisaveta_jovanovik@moi.gov.mk	070/777897
		Сузана Петрушевска	suzana_petrushevska@moi.gov.mk	071/700709

7	МВР/БЈБ/ЦПС/ОСОСК/ЕТЛИМ	Љупчо Маркудов, началник на ЕТЛИМ Благоица Петковска, гл. инспектор/ЕТЛИМ	ljupco_markudov@moi.gov.mk blagica_petkovska@moi.gov.mk	070/383896 070/323259
8	МТСП/Одделение за азил и супсидијарна помош	Дејан Ивковски, Рак.на ОАХП	divkovski@mtsp.gov.mk	075/358172
9	МТСП-Центар за баратели на азил/ Визбегово	Зоран Апостоловски, рак.на служба за стручна работа	apostolovskizoran@yahoo.com	070/700838
10	МТСП/МЦСР Скопје	Наташа Станоевиќ самостоен раб. Кристина Колевска, правник	natasastanojevic1971@yahoo.com k_kolevska@yahoo.com	076/486074 070/210957
11	УНХЦР/Скопје	Татјана Бундалеска, сор. за правна заштита	bundales@unhcr.org	070/226442
12	МЗМП	Мартина Смилевска, менаџер Митко Кипровски, офицер за азил Ирена Здравкова, офицер за ранливи групи Ангел Кочев, теренски правник Олгица Танчева теренски правник Димитар Ристов, теренски правник Софија Зумрова, теренски правник	msmilevska@myla.org.mk mkiprovski@myla.org.mk izdravkova@myla.org.mk akochev@myla.org.mk otanceva@myla.org.mk dristov@myla.org.mk szumrova@myla.org.mk	078/291959 078/960632 078/359298 078/914979 078/914979 078/914979 078/914979
13	ИОМ	Ивона Тодоровска	izakoska@iom.int	070/364064
14	Црвен крст на град Скопје	Ема Томљеновиќ	skopje.centerck@redcross.org.mk	070/441009
15	Центар за управување со кризи на РМ	Душко Петровски, рак. на сектор за операции и координација	dusko.petrovski@cuk.gov.mk situacionen.centar@cuk.gov.mk	070/410750 070/390698

АНЕКС 3: Записник за прием на усно барање за признавање азил (образец бр. 4)

Образец бр.4

Министерство за внатрешни работи

Бр. _____
_____ година

ЗАПИСНИК ЗА ПРИЕМ НА УСНО БАРАЊЕ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА АЗИЛ

Име _____ Презиме _____

Дата на раѓање _____ Пол _____

Држава и место на раѓање _____ Државјанство _____

Држава од која дошол во РМ _____ Дата на влегување во РМ _____

Документи и други предмети кои лицето ги предало само _____

Документи и други предмети кои се пронајдени при претрес кај лицето _____

Лица кои го придружуваат барателот на право на азил:

1. _____ сродство _____
2. _____ сродство _____
3. _____ сродство _____
4. _____ сродство _____
5. _____ сродство _____

(М.П.)

_____ Потпис на подносителот на барањето

АНЕКС 4: Индикаторите за идентификација на жртви на трговија на МТСП

1. Идентификација на жртви на трговијата со луѓе
2. Поделба на индикаторите за идентификација на жртви на трговијата со луѓе
 - 2.1 Директни индикатори
 - 2.1.1 Општи индикатори
 - 2.1.2 Специфични индикатори
 - 2.2 Индиректни индикатори
3. Индикатори за идентификација на деца-жртви на трговијата со луѓе
 - 3.1 Општи индикатори за деца-жртви на трговијата со луѓе
 - 3.2 Специфични индикатори за деца жртви на трговијата со луѓе

ВОВЕД

Трговијата со луѓе е комплексен, општествен, повеќедимензионален, криминален и социјален проблем, со кој се кршат основните човекови права и слободи на жртвите на трговијата со луѓе. Како форма на организиран криминал, трговијата со луѓе ги нарушува и уставните и законските начела и стандарди на современото демократско општество.

Од наведените причини, потребно е да се посвети поголемо внимание, од страна на сите институции/организации, во идентификацијата и решавањето на проблемот на национално, регионално и меѓународно ниво, бидејќи сигурноста на граѓаните е една од фундаменталните потреби и права и интегрален дел од квалитетното живеење.

Потребата од изработка на индикатори е присутна, иако постојат практики, идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе да ја вршат задолжени и обучени стручни лица од институциите и здруженијата на граѓани, врз основа на дадени насоки и формулар за идентификација, содржан во СОП1.

Практичната имплементација на јасни и оперативни индикатори како помошна алатка/водич во квалитетна и навремена идентификација на жртвите, ќе овозможи помош во откривањето на кривичните дела, адекватна и ефикасна кривична постапка, соодветно упатување, добивање навремена помош и поддршка на жртвите и нивно вклучување во програмите за реинтеграција.

Индикаторите за идентификација на жртвите на трговијата со луѓе се поделени во две групи: директни индикатори наменети за идентификација на жртвите и индиректни индикатори за идентификација на потенцијалните жртви. Директните индикатори се делат на општи и специфични, според видот на трговијата, но се разликуваат за возрасни лица и деца-жртви на трговија со луѓе.

1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

ИДЕНТИФИКАЦИЈАТА е процес со кој, преку низа показатели, се добиваат информации (интервју, материјални докази и др.) врз чија основа се врши проценка дали е лицето жртва на трговија со луѓе². По идентификацијата, на жртвите им се обезбедуваат неопходни мерки за заштита на нивната физичка безбедност, права и сигурност дека ќе добијат пристап до соодветна помош и поддршка.

Прашањето на индикаторите за идентификација и упатување на жртви на трговија со луѓе е регулирано во мерката 5, „Идентификација“ во Стандардните оперативни процедури

3.Индикаторите претставуваат „индиции“/„показатели“/„знаци“ што укажуваат на можно постоење на трговија со луѓе, која се потврдува врз основа на извршена анализа и проценка по вкупно собраните информации, извршеното интервју и однесување на лицето. Не се сите показатели наведени подолу присутни во секоја ситуација на трговијата со луѓе/деца.

Поради повеќе причини (страв, физичка/психичка траума и др.), често не е можно да се добијат веднаш сеопфатни информации за постоење на директни индикатори на трговијата со луѓе (активности, средства, цел), кои се неопходен елемент за идентификација на жртвата на трговијата со луѓе.

Идентификацијата е долготраен процес, кој минува низ неколку фази, а жртвата првично се идентификува како потенцијална жртва на трговијата со луѓе.

Како да се користат индикаторите?

Сетот од индикатори може да се користи како практичен водич за проценка, која ја прават задолжените службени лица⁴/организации⁵, кои контактираат со жртви или со потенцијални жртви на трговијата со луѓе.

Под жртва на кривично дело се подразбира секое лице што претрпело штета, вклучувајќи физичка или ментална повреда, емотивно страдање, материјална загуба или друга повреда или загрозување на неговите основни слободи и права, како последица на сторено кривично дело. Под дете-жртва на кривично дело се подразбира малолетно лице (до осумнаесет години), член 122 од КЗ на РМ.

Еден индикатор некогаш може да се преточи во едно или во повеќе прашања, а одговорот може да води кон постоење или непостоење на случај на трговија со луѓе.

Потребно е, преку индикаторите, да се соберат информации за процесот на регрутација, транспорт, средствата што се користени за лицето да биде злоупотребувано или експлоатирано, условите за работа, условите за живеење и престој, насилство, зависност, уцена, лична слобода, измама и плаќање (активности, средства, цели).

Само во случај кога се работи за деца, во согласност со Палермо-протоколот, присуството на средствата не е неопходно за да се идентификува случај на трговија со деца.

Изготвените индикатори можат да подлежат на промени и дополнувања поради менливоста на *modus-ot operandum*-начините на регрутирање и експлоатација на жртвите од страна на трговците, што подразбира и нивно натамошно менување/дополнување.

2. ПОДЕЛБА НА ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Индикаторите за идентификација на жртви на трговија со луѓе се делат на:

- **директни**, кои се однесуваат на трите елементи од дефиницијата на трговијата со луѓе (со исклучок на децата за кои не е потребно да постојат индикатори што упатуваат на присуство на средствата);
- **индиректни**, не упатуваат на постоење на трите елементи од дефиницијата за трговија со луѓе, содржат одредени, нецелосни и комбинирани информации, кои не се доволни за да се идентификуваат жртвите на трговија.

Кај потенцијалните жртви на трговија со луѓе најчесто недостасува елементот на присилба или нема доволен број докази. Со индиректни индикатори се МВР-СТЛКМ, МТСП-ЦСР. Здруженија на граѓани што идентификуваат потенцијални жртви на трговија со луѓе што треба да имаат исти права и ист третман како и жртвите на трговија со луѓе.

2.1 ДИРЕКТНИ ИНДИКАТОРИ НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Дефиницијата на „трговија со луѓе“⁷ може да се подели во три главни групи на елементи според кривичното дело, кои се однесуваат на активностите што се преземаат во процесот на трговијата со луѓе, средствата што ги употребуваат трговците со луѓе и целта што ја имаат трговците во процесот на трговијата со луѓе.

Сите три елементи мора да бидат присутни и меѓусебно поврзани за да постои трговија со луѓе (исклучок се децата).

Активности, средства, експлоатација

- регрутирање
- врбување
- превезување
- пренесување
- прифаќање
- засолнување
- купување/продавање на жртвите на трговија со луѓе.

Со помош на

- закана за личниот живот и животот на семејството;
- принуда;
- грабнување;
- лага;
- измама (делумна или целосна);
- залажување;
- употреба на сила;
- злоупотреба на позиција;
- давање или примање пари;
- состојбата на бременост;
- немоќ/ранливост;
- физичка или ментална неспособност.
- за цели на сите форми на сексуална експлоатација;
- порнографија;
- принудна работа или слугување;
- ропство; практики слични на ропство;
- присилни бракови;
- присилна фертилизација;
- незаконито посвојување;
- питање;
- вршење ситен криминал и
- недозволено пресадување.

Потенцијална жртва трговија со луѓе: е лице за кое постојат индикации дека е жртва на трговија со луѓе, но, формално, не е идентификувано од страна на надлежните органи или одбило да биде формално идентификувано.

Директните индикатори се делат на:

- општи и
- специфични.

2.1.1 Општи индикатори - потенцираат некои од факторите што може да значат дека лицата се жртви на трговија со луѓе. Тие се општи по природа и не се применливи на сите видови трговија со луѓе.

Возраст

Опсегот на возраста на лицата за кои се сомнева дека се жртви на трговија со луѓе зависи од видот на експлоатацијата.

Децата се особено подложни на трговија со луѓе, тие можат да бидат експлоатирани во секс-индустријата, нелегалните пазари на трудот, присилните бракови, питање и вршење ситни кражби, да бидат користени како домашни „робови“, за посвојување и пресадување органи.

Пол

Во трговијата со луѓе со цел сексуална експлоатација, како доминантни жртви се јавуваат жените и девојчињата, и затоа трговијата со луѓе може да се третира и како родово базирано насилство.

Жртви на трговијата со луѓе со цел принудна работа или трудова експлоатација се и мажите и жените.

Локација на потеклото, транзитот и дестинацијата

Жртвите доаѓаат од земјите во развој или од земјите во транзиција, каде што можностите се ограничени и најчесто се одвива во развиените земји за различни цели, иако може да се случи и во матичната земја. Тенденција е да доаѓаат од маргинализирани и ранливи групи. Локации каде што жртвата е пронајдена: бордели, барови, ноќни клубови, агенции за „девојки на повик“, клубови

за „приватни танци“, салони за масажа или сауни, угостителски објекти/ресторани (забавна или услужна индустрија), земјоделски, сточарски или градежни објекти, плантажи, текстилна индустрија, фабрики, рудници, приватни домови/услуги за чистење и одржување итн.

Документација

Непоседување лични документи, лажен идентитет или фалсификувани документи.

Превоз

Начинот како била жртвата транспортирана/пренесувана.

Придружба

Постојаната придружба на жртвите упатува на контрола при транспортот.

Физички изглед

Физичка повреда, скршеници, модринки, инфекции, темни очи, одредени тетоважи на телото на жртвата, како и несоодветната облека и нападна шминка.

Индикатори поврзани со однесувањето на жртвите на трговијата со луѓе:

- лицето се плаши да зборува;
- лицето е инсторирано како да зборува;
- дава противречни, нецелосни и невестинити информации;
- се обидува да избега;
- лицето стои настрана од групата во објектот каде што е направена контрола/рација;
- смета дека е набљудувано и следено;
- дозволува други да зборуваат од нејзино име;
- манифестира страв и вознемиреност;
- реагира со гнев, избувливост и агресивност;лицето има забележителни осцилации во однесувањето;
- покажува девијантно однесување;
- присутни се дезориентација, конфузија, фобии или напади на паника;
- кажува дека има проблеми со сонот;
- манифестира знаци на депресија;
- манифестира знаци на зависност од алкохол, дрога и медикаменти;
- има недоверба кон органите на власта и одбива да соработува;
- се плаши да не се открие имигрантскиот статус;
- ги заштитува трговецот и неговите соработници.

Индикатори поврзани со опкружувањето на жртвите на трговијата со луѓе:

- луѓето од опкружувањето на лицето (родители, роднини, пријатели, соседи) се сомневаат дека лицето е жртва на трговија со луѓе;
- лицето не покажува приврзаност кон домот и е изолирано;
- откриено е на локација типична за одреден тип експлоатација;
- има многу нови контакти и придобивки од нив (облека, скапи мобилни телефони);
- лицето е во контакт со лица за кои постои сомневање дека се поврзани со трговија со луѓе;
- местото каде што престојува има специјална безбедносна техника (камери, скривалишта, бункери, обезбедување);
- лицето патува често и ја менува локацијата;
- постапува по добиени инструкции од некој;
- надминат е дозволеният престој/нерегулиран престој.

Индикатори поврзани со одредени недозволените дејства:

- лична слобода;
- движењето е ограничено;
- лицето е држено во изолација и под контрола;
- се движи со придружба;

- ограничени контакти со семејството и со др. луѓе надвор од нивната непосредна околина;
- забрана да го напушти местото каде што работи/престојува;
- лицето е обврзано да остварува редовни контакти со трговецот преку телефон;
- сите телефонски контакти на лицето се контролираат и се следат.

Плаќање

- лицето добива/не добива финансиски средства или не располага со нив;
- лицето е пониско платено во однос на другите ангажирани лица;
- долгот на лицето постојано расте од различни причини (должнички однос);
- исплаќа долгови кон трговецот за патни трошоци, облека, храна, сместување и сл.;
- лицето е принудувано да одработи одредена сума на ден или недела
- има сознанија дека лицето е купувано или продавано;

Услови за работа:

- условите за работа на лицето се во спротивност со условите предвидени во законската регулатива (без договор за работа, опасни услови за работа, без право на одмор, здравствена заштита и сл.);
- лицето нема можности да договара услови за работа;
- претходно договорените услови за работа не се почитуваат;
- лицето работи под принуда и закана;
- работи врз основа на повеќе лажни ветувања;

Услови за престој:

- лицето е принудувано да живее каде што работи;
- живее во лоши хигиенски услови со многу луѓе во мал простор; плаќа високи суми за лоши услови на престој;
- нема пристап до средствата за јавно информирање;
- не поседува лични предмети;
- лицето се крие/прикрива пред службени лица.

Насилство:

- лицето е подложно на различни типови насилство;
- има видливи траги од насилство;
- лицето се „дисциплинира“ преку казни;
- сведок е на насилство над други лица со цел „поука“;
- има закани за насилство кон членовите на семејството;
- се користи принуда и употреба на сила доколку даде отпор;
- лицето се лишува од храна и вода.

Зависност:

- не може да комуницира поради непознавање јазик;
- Не ја знае адресата на престој и работа;
- лицето зависи од трговецот во обезбедувањето храна, престој, облека и сл.

Уцена:

- лицето се уценува со одземање на личните документи;
- се уценува поради нерегулиран престој;
- семејството на лицето е уценувано и заплашувано;
- уцени за изнесување информации во јавноста што ќе му наштетат на угледот на жртвата/семејство;
- уцена за информирање на властите за криминалните активности во кои е инволвирано.

Регрутирање:

- лицето е инволвирано преку посредничка фирма во друга земја, агенција за модели, туристичка агенција, агенција за познанства;
- регрутирано преку пријател, партнер, роднина, член на семејство или познат;

- лицето е регрутирано преку склучување фиктивен/договорен брак;
- со киднапирање и грабнување;
- преку социјални мрежи.

Измама:

- измама со ветување високи приходи;
- измама во однос на условите на работа;
- измама со ветување „љубовна врска“;
- измама со ветување брак.

2.1.2 Специфични индикатори поврзани со одредени типови експлоатација на жртвите на трговијата со луѓе:

СЕСУАЛНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

- Жртвите се најчесто женски лица под 30-годишна возраст.
- Се преместуваат во различни објекти/локали.
- Пронајдени се во ноќни клубови/угостителски/индивидуални објекти, каде што нудат сексуални услуги.
- Имаат одредени тетоважи или други ознаки што означуваат „сопственост“ на трговците со луѓе.
- Спијат во ноќни клубови/угостителски објекти, каде што даваат сексуални услуги.
- Живеат или патуваат во групи, иако не зборуваат ист јазик.
- Имаат многу малку облека и голем дел од облеката е вообичаена за „сексуална работа“.
- Употребуваат жаргон или познаваат вулгарни зборови на локалниот јазик.
- Не можат да одбијат незаштитен секс и/или насилен секс.
- Немаат право да престанат да се занимаваат со проституција кога сакаат.
- Чести бремености и присилни прекини на бременоста.
- Има забрана за запознавање и зближување со клиенти.
- Имаат здравствени проблеми предизвикани од сексуалната злоупотреба.
- Имаат чести сексуално преносливи инфекции/ болести.

ТРУДОВА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

- Лицата-жртви на трговија со луѓе за цели на трудова експлоатација работат во: сточарски фарми/бачила, земјоделски или градежни работи, плантажи, текстилна индустрија, фабрики, погони, рудници, приватни домови/услуги за чистење и одржување, салони за масажа, ноќни клубови, угостителски објекти итн.
- Работат понижувачки, валкани, или опасни работи без соодветна заштитна опрема.
- Контролирани се на работното место, преку камери за надзор, заклучувани, изолирани во оддалечени локации без достапни средства за превоз.
- Немаат можност слободно да се движат.
- Работат поголем број часови или денови без паузи, слободни денови, право на боледување, надвор од пропишани услови со националното законодавство, без право на жалба.
- Се дисциплинираат преку казни (физички и парични).
- Личните документи им се задржани од страна на работодавачот.
- Работодавецот не поседува документи потребни за вработување.
- Измама во врска со легалноста на работата.
- Работодавецот нема можност да достави записи за исплатена плата на работниците.
- Нема соопштенија за здравје и безбедност при работата.
- Има сознанија за прекршување на законите за работни односи и заштита при работата.
- Присутни хронични заболувања како резултат на присилна работа.
- Веруваат дека мора да работат против своја волја.
- Се плашат да не се открие нивниот нерегулиран статус.

ПИТАЊЕ И СИТЕН КРИМИНАЛ

- Лица на различна возраст: особено деца или возрасни лица, лица со хендикеп, мигранти питаат/вршат ситни кражби.

- Лицето е дел од група што се занимава со питање, џепарење и др. Типови ситен криминал (учествува во одредени активности на организирани криминални групи).
- Лицето е принудено да врши кражби доколку не „обезбеди“ доволно пари од питањето.
- Се казнуваат доколку не „обезбедат“ или доколку не украдат доволно пари.
- Се движат во групи при патување со јавен превоз, во други земји/места каде што питаат и вршат кражби.
- Има информации дека некое лице било вмешано во сличен криминал во друга земја/место.

ДОМАШНО СЛУГУВАЊЕ

- Живееат во семејство каде што се експлоатирани.
- Се хранат одделно од членовите на семејството.
- Јадат остатоци од храна.
- Немаат приватен простор и спијат во несоодветна просторија.
- Никогаш не излегуваат сами и не комуницираат со средината.
- Подложени се на навреди, малтретирање, закани и насилство.

3. ИНДИКАТОРИ ЗА ДЕЦА-ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

3.1 Општи индикатори за идентификација на деца-жртви на трговија со луѓе

- Немаат контакт со родители или старатели.
- Не поседуваат лични документи или поседуваат фалсификувани документи.
- Патуваат без придружба на родител/старател.
- Возрасните со кои живее детето располагаат со негови документи и согласност од родителите.
- Лажат за возраста или не знаат колку години имаат.
- Не одат в училиште, не знаат да читаат и да пишуваат.
- Занемарени се, запуштени, гладни и несоодветно облечени.
- Немаат здравствена заштита.
- Се обидуваат да избегаат од службените лица.
- Изгледаат исплашено, срамежливо, исцрпено, уморно, збунето и покажуваат знаци на физичка и ментална злоупотреба.
- Имаат големи промени во однесувањето, кое не соодветствува на нивната возраст.
- Имаат модринки во различни делови и фази по телото.
- Немаат другарчиња.
- Немаат време за играње.
- Немаат слобода на движење.
- Живеат во супстандардни услови.
- Превозот до земјата/регионот-дестинација ја платиле други лица, на кои треба да им отплатат преку работа.
- Не располагаат со парични средства или располагаат со високи суми.
- Постои сознание дека некое лице е купувано/продавано.

3.2 Специфични индикатори поврзани со идентификација на децата-жртви на трговија со луѓе.

СЕСУАЛНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

- Деца-жртви на сексуална експлоатација се најчесто женски лица.
- Придружувани се од лица што ги контролираат.
- Постојат сознанија дека имале незаштитен и/или насилен секс.
- Одбиваат да зборуваат за сексуалната злоупотреба.

ТРУДОВА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

- Децата-жртви на трговија со луѓе за цели на трудова експлоатација обично работат: во сточарски фарми/бачила, земјоделски работи, салони за масажа, ноќни клубови, угостителски објекти, фабрики, погони, рудници, плантажи итн.
- Нивното движење е контролирано од други лица,
- Работат несоодветни работи за својата возраст, во несоодветни услови поголем број

часови, без паузи и слободно време, без почитување на законската регулатива.

- Се дисциплинираат преку физички/парични казни, имаат ограничени оброци и движење.
- Опремата и алатките се приспособени на нив да работат деца.
- Изразуваат страв или вознемиреност, потчинети се и/или исплашени.
- Имале закани дека ќе бидат пријавени на органите на власта.

ПИТАЊЕ И СИТЕН КРИМИНАЛ

- Децата-жртви на трговија со луѓе за цели на питање и ситен криминал се на различна возраст, деца со пречки во развојот, непридружувани деца и деца-мигранти.
- Децата имаат физички повреди што може да се намерно предизвикани.
- Упорно питаат, без разлика на временските услови.
- Постојано се набљудувани/контролирани на одредено растојание од други лица.
- Принудени се да вршат кражби, доколку не добијат доволно пари од питањето.
- Казнувани се доколку не „соберат“ или доколку не украдат доволно пари.
- Живеат и патуваат заедно со возрасни што не им се родители.
- Голема група деца што имаат ист старател/придружник.
- Деца што се занимаваат со дистрибуирање и продажба на дроги.
- Има сознанија за нивна вмешаност во сличен криминал во друга земја/место.
- Тврдење дека детето било случајно „најдено“ непридружувано од страна на возрасни од иста националност или етничка припадност.

ДОМАШНО СЛУГУВАЊЕ

- Живееат во семејство каде што се експлоатирани.
- Ангажирани се да работат несоодветни работи.
- Се хранат одделно од членовите на семејството.
- Јадат остатоци од храна.
- Немаат приватен простор и спијат во несоодветна просторија.
- Никогаш не излегуваат сами и не комуницираат со средината.
- Подложени се на навреди, малтретирање, закани и насилство.
- Се дисциплинираат преку физички казни.

ПРИСИЛНИ БРАКОВИ

- Регрутирање деца преку родители, роднини и други лица за „склучување брак“ во странство.
- Лажни ветување и измами за добар живот и удобност,
- Правење „свадби“ без присуство на момчето.
- Подложени на повеќе типови експлоатација, особено сексуална, питање, вршење кражби, слугување.
- Физичко и психичко насилство од страна на членовите на семејството.

ПОСВОЈУВАЊЕ

- Непоседување извод од матичната книга на родените.
- Непоседување документ за следење на бременоста.
- Породување со туѓа здравствена легитимација.
- Сознанија за договорена продажба на дете.
- Измама на мајката дека е детето е починато.
- Анекс 5: Решение за назначување посебен старател.

АНЕКС 5: Решение за посебен старател

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, врз основа на чл. 173 од Законот за семејство (Сл. Весник на РМ бр. 80/92, бр.9/96, бр.38/04, бр. 33/06, бр. 84/08, бр. 67/10, бр. 156/10, бр. 39/12, бр. 44/12, бр. 38/14, бр. 115/14, бр. 104/15), постапувајќи по барањето на одделението за азил, миграција и хуманитарна помош во ЈУ МЦСР Скопје, за поставување посебен старател на малолетното лице: НН од Ирак, донесе:

РЕШЕНИЕ

За ПОСЕБЕН СТАРАТЕЛ на малолетното лице НН, родено на ----- година во -----, со статус барател на право на азил, сместен во Прифатниот центар за лица-баратели на азил во с. Визбегово, се поставува лицето -----, психолог во ЈУ МЦСР Скопје.

СЕ ОВЛАСТУВА посебниот старател ----- да ги штити правата и интересите на малолетниот НН во постапката за признавање право на азил пред МВР и другите надлежни органи, по што функцијата посебен старател престанува.

Жалбата изјавена против решението не го одлага неговото извршување.

Образложение

До одделението за старателство при ЈУ МЦСР Скопје, со писмен допис се обрати одделението за азил, миграција и хуманитарна помош во ЈУ МЦСР Скопје, со кој не известил дека постои потреба од поставување посебен старател од редот на службените лица за малолетното лице НН, родено на ----- година во -----, со статус барател на право на азил, сместено во Прифатниот центар за лица-баратели на азил во с. Визбегово.

Поради тоа, потребно е да се постави посебен старател за малолетникот, кој ќе ги штити неговите права и интереси во постапката за признавање на право на азил пред МВР и другите надлежни органи.

Постапувајќи по барањето, стручниот тим ги презеде потребните дејства и за посебен старател на малолетниот НН ја постави -----, психолог во ЈУ МЦСР Скопје, која претходно даде согласност да ја врши таа функција.

Согласно со член 173 од Законот за семејство, се донесе решение како во диспозитивот.

Согласно со член 14 ст. 4 и ст. 6 од Законот за семејство, жалбата изјавена против решението не го одлага неговото извршување.

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО: Незадоволната странка има право на жалба во рок од 15 дена од приемот на решението, преку овој центар до Министерството за труд и социјална политика.

Жалбата се предава непосредно или по пошта, а може да се изјави и усно на записник.

Изготвил:
дипл. правник:

ДОСТАВЕНО ДО:
- странката
- досие
- архива

По овластување на в.д. директор
РАКОВОДИТЕЛ

АНЕКС 6: Решение за назначување старател

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје - Скопје, врз основа на чл.125 ст.2 од Законот за семејство (Сл.Весник на РМ бр.80/92, бр.9/96, бр.38/04, бр.33/06, бр.84/08, бр.67/10, бр.156/10, бр.39/12, бр.44/12, бр.38/14, бр.115/14, бр.180/14), постапувајќи по предметот за ставање под старателство на малолетното дете, донесе:

РЕШЕНИЕ

1. СЕ СТАВА ПОД СТАРАТЕЛСТВО малолетното дете роден на година во Скопје, со ембг од, бидејќи е малолетно и без родителска грижа, сметано од година.

2. Старателската должност **НЕПОСРЕДНО** ќе ја врши ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, преку службено лице социјален работник во Центарот, во име и под надзор на ЈУ МЦСР Скопје.

3. СЕ ЗАДОЛЖУВА старателот да се грижи за личноста, правата и интересите на малолетното дете.

4. СЕ ЗАДОЛЖУВА старателот до ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, секоја година да доставува извештај за својата работа, како и тогаш кога тоа тој ќе го побара.

5. СЕ ИЗВЕСТУВА матичарот дека малолетното дете како дете без родителска грижа е ставено под старателство на ЈУ МЦСР Скопје.

6. Жалбата изјавена против ова решение не го одлага неговото извршување.

Образложение

ЈУ Меѓуопштински Центар за социјална работа на град Скопје, постапувајќи по предметот на малолетното дете како и врз основа на превземените дејствија го констатира следното:

Малолетното дете е родено на година во Скопје,

Како дете без родителска грижа, малолетната од страна на ЈУ МЦСР Скопје е соодветно згрижена, бидејќи родителите не се согласуваат да се грижат за детето и тоа е без родителска грижа.

Со оглед на фактот дека никој не е подготвен да ја превземе старателската должност спрема малолетното дете, истата кон детето непосредно ќе ја врши овој Центар.

Согласно даденото образложение, а врз основа на чл.138, чл.159 и чл.160 од Законот за семејство, се донесе Решение како во диспозитивот.

Согласно член 14 ст.4 и ст.6 од Законот за семејство, жалбата изјавена против решението не го одлага неговото извршување.

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО: Против ова Решение незадоволната странка има право на жалба во рок од 15 дена од приемот на решението, преку овој Центар до Министерство за труд и социјална политика.
Жалбата се предава непосредно или по пошта, а може да се изјави и усно на Записник.

Изготвил:
дипл. правник

ДОСТАВЕНО ДО:

- старател
- досие
- архива
- матично

По овластување на в.д директор
РАКОВОДИТЕЛ

АНЕКС 7: Полномошно за назначување правен застапник

ПОЛНОМОШНО

Јас, долупотпишаната **НН**, со ЕМБГ и л.к. број ГО ОПОЛНОМОШТУВАМ Адвокатското друштво Бона Фиде Скопје, со седиште на ул. Јордан Хаџи Константинов-Џинот бр. 3, 1000 Скопје, и Ирена Здравкова, Митко Кипровски и Вера Мартиноска, дипломирани правници од Скопје, ангажирани од Македонското здружение на млади правници, да го застапува малолетното лице _____ родено на __.__.____ во _____ на кое сум му назначена како посебен старател од страна на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје со решение број. УП 1 ____-____ од __.__.____.

Го ополномоштувам Друштвото, во постапката за признавање право на азил пред надлежните домашни управни и судски органи и пред меѓународни органи и организации и да ги презема сите потребни дејства за заштита на правата и интересите на малолетното лице.

За таа цел, му ги давам сите овлатувања да може да ги презема сите потребни дејства во врска со овој предмет, сè до правосилно завршување на постапката за азил.

Скопје, __.__.____

Полномошното го дава,

/НН/

АНЕКС 8: Записник за примопредавање на НМД

ЗАПИСНИК

за примопредавање на малолетно дете во згрижувачко семејство

Составен во домот на згрижувачот _____

на ул. „_____“ бр. _____ од страна

на ЈУ МЦСР на град Скопје, на ден _____ година,

во _____ часот, предадено е малолетното дете _____

_____ роден/а на _____

(Опис на малолетното дете при предавањето во поглед на неговата општа здравствена состојба и неговите потреби)

Предал:

Примил:

АНЕКС 9: Барање за издавање - продолжување дозвола за привремен престој

Образец бр. 2

Назив на органот до кој барањето се поднесува Приемен штембил

Name of the receiving authority Stamp of receipt

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ / ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ APPLICATION FOR ISSUE / EXTENSION OF TEMPORARY RESIDENCE PERMIT

прво издавање

first issue

продолжување

extension

1. Презиме _____
Surname

2. Поранешно, односно родено презиме _____
Previous surname or name given at birth

3. Име _____
Name

4. Пол машко женско
sex male female

5. Име на родителите: татко _____ мајка _____
Names of parent's father: mother

6. Датум, место и држава на раѓање _____, _____, _____
Date, place and country of birth

7. Државјанство _____
Nationality

8. Занимање _____
Profession

9. Брачна состојба неженет/немажена оженет/мажена вдовец/вдовица разведен/разведена
Marital status single married widowed divorced

10. Адреса ВО Република Македонија _____
Address in the Republic of Macedonia

11. Адреса во странство _____
Address abroad

12. За кои цели се бара дозволата за привремен престој и за кое време _____
The reasons for which temporary residence permit is requested and the period

13. Податоци за лицето врз основа на чиј статус во Република Македонија се бара дозвола за привремен престој:
Information and data about the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

а) Презиме и име _____
Surname and name

б) Датум, место и држава на раѓање _____, _____, _____
Date, place and country of birth

в) Државјанство _____
Nationality

г) Статус на членот на семејната заедница _____
Status of the family member

семејна заедница датум на склучување на бракот _____
family union date of contract of marriage

семејни односи _____
family relationship

д) Дали странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој има друг регистриран брачен другар со кој веќе живее во Република Македонија
Does the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested have another registered spouse with whom s/he already lives in the Republic of Macedonia
да не
Yes No

ѓ) Дали родителското право на детето за кого се бара издавање на дозвола за привремен престој е поделено?
Is the parental right to the child for whom temporary residence permit is requested shared?
да не
Yes No

е) Податоци од патната исправа на македонскиот државјанин/странец кој има регулиран статус во Република Македонија:
Data from the passport of the Macedonian citizen/foreigner who has a regulated status in the Republic of Macedonia:
Број на патна исправа _____; Датум на издавање _____; Со рок на важност до _____
Passport number Date of issue Valid until

ж) Адреса на македонскиот државјанин/странец во Република Македонија _____
Address of the Macedonian citizen/foreigner in the Republic of Macedonia

Пријавен од: _____
Registered from

з) Во случај на непостоење н.а заедничка адреса на живеење, Ве молиме да ги наведете причините
If the same address is not used, please specify the reasons

с) Податоци за законскиот престој на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the legal status of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

и) Податоци за постоење на средства за издржување на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the subsistence means of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

ј) Податоци за здравствено осигурување на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the health insurance of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

14. Патна исправа на подносителот _____
Travel document of the applicant.

Надлежен орган кој ја издал патната исправа _____
The issuing competent authority

Место и датум на издавање _____
Place and date of issue

Број _____ Исправата важи до _____
Number Document valid until

15. РОК на важење на последната издадена _____
Period of validity of the last issued

дозвола за привремен престој дозволата се бара по прв пат
temporary residence permit first residence permit requested

16. Датум на влез во Република Македонија _____
Date of entry into the Republic of Macedonia

а) обврска за поседување виза: да не ; б) виза број _____
visa requirement Yes No visa number

важи до _____ Орган кој ја издал визата _____
Valid until issued by

17. Податоци за поседување за средства на издржување на подносителот на барањето
Information regarding subsistence means of the applicant

18. Податоци за обезбедено сместување во Република Македонија или дека има средства за сместување
Information regarding accommodation in the Republic of Macedonia or possession of means for accommodation

19. Податоци за здравствено осигурување
Information regarding health insurance

20. Податоци дека ги исполнува условите за дозвола за привремен престој заради различни причини согласно Законот за странците ("Службен весник на Република Македонија" бр. 35/06 и 66/2007)
Information on fulfillment of conditions provided for separate types of temporary residence permit in accordance with the Law on Aliens (Official Gazette of the Republic of Macedonia' nr.35/06 and 66/2007)

21. Кон барањето ги приложувам следните документи:
Documents enclosed:

22. Вид на образование _____
Type of education

23. Предвидено траење на престојот: од: _____ до: _____
Period of intended stay from to

24. Причина за поднесување на барањето
Reasons for application

25. Завршна изјава
Final statement

а) Со ова потврдувам дека сите податоци наведени во точките 1-24 се целосни, вистинити и одговараат на податоците во приложените документи. Потврдите кои се на друг јазик приложени се на македонски превод.
Hereby I confirm that all information given under items 1-24 are complete they are true and correspond to the data contained in the documents attached. Certificates made in a foreign language are attached in their Macedonian translation.

б) Со ова се обврзувам дека секоја промена на личните податоците пред влезот во Република Македонија ќе ги доставам на надлежните органи во Република Македонија, преку дипломатското, односно конзуларно претставништво на Република Македонија.
Hereby I undertake, that I will communicate any change of my personal data to the Macedonian competent authorities through diplomatic or consular missions of the Republic of Macedonia before entering the Republic of Macedonia.

в) Известен сум дека моите лични податоци со цел составување на записник и архивирање ќе бидат информатички обработени.
I take note that my personal data are electronically processed for the purpose of making minutes and filing.

г) Известен сум дека заради непотполни или неточни податоци моето барање може да биде одбиено.
I have been advised that my application may be refused on account of incomplete and inaccurate data.

Во _____, на ден _____.
In on

Потпис на подносителот на барањето:
Signature of the applicant

Место за фотографија
3 x 3,5 см
Photo

Пополнува службеното лице на органот до кого е поднесено барањето
To be filled out by the official person of the receiving authority

Како е решено барањето _____
The resolution is

Број на решението за дозволување на привремен престој _____
Number of decision on grant of temporary residence

До кој датум е одобрен привремениот престој _____
The period of temporary residence is granted until

Датум на издавање /продолжување на дозволата за привремен престој _____
Data of issue/extension of the temporary residence permit

Место за административна такса
Administrative tax

Потпис на службено лице
Signature of authorized official

АНЕКС 10: Решение за дозволување привремен престој

Образец бр.3

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
THE REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS

Орг. единица _____
Organizational unit

Број _____
Nr

Место и датум _____
Place and date

Врз основа на член 54 став 1 од Законот за странците («Службен весник на Република Македонија»
бр.35/2006 и 66/2007)

Министерството за внатрешни работи _____ на ден _____ година
(надлежна организациона единица)

донесе:

Pursuant to Article 54 paragraph 1 of the Law on Aliens (Official Gazette of the Republic of Macedonia"
nr.35/2006 and 66/2007) the Ministry of Internal Affairs _____ on _____
(competent organizational unit)

brought the following:

РЕШЕНИЕ ЗА ДОЗВОЛУВАЊЕ НА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ DECISION ON GRANT OF TEMPORARY RESIDENCE

На лицето
The following person.

Презиме _____ Име _____
Surname Name

Дата на раѓање _____ Место на раѓање _____ Пол _____
Date of birth Place of birth Sex

Државјанство _____ Престојува во _____
Nationality Resident in

Адреса на лицето во странство _____
Address

Вид на документ за идентификација _____ број _____
Type of identification document number

Издаден во _____ на _____
Issued at on

Со рок на важност до _____
Valid until

МУ СЕ ДОЗВОЛУВА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
HAS BEEN GRANTED TEMPORARY RESIDENCE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

заради _____
for purpose of

Во трање од _____ месеци.
for a period of months

Образец бр. 1 Form no. 1			
1. Презиме <i>Surname</i>	2. Име <i>Name</i>	фотографија <i>Photo</i>	
3. Презиме пред склучување на брак <i>Maiden name</i>	4. Татково име / име на мајката <i>Father's name/ name of the mother</i>		
5. Дата на раѓање <i>Date of birth</i>	6. Место на раѓање <i>Place of birth</i>		
7. Држава на раѓање <i>Country of birth</i>	8. Пол <i>Sex</i>	М/ m	Ж/ f
9. Државјанство <i>Citizenship</i>	10. Етничка припадност <i>Ethnic origin</i>		
а) _____ б) _____	11. Вероисповест <i>Religion</i>		
12. Брачна состојба <i>Marital status</i>	13. Презиме и име на брачниот другар <i>Surname and name of the spouse</i>		
14. Документи за идентификација <i>Identity Documents</i>	15. Мајчин и други јазици кои ги зборува <i>Mother tongue (other languages knowledge)</i>		
а) национален пасош/ <i>national passport</i> _____ б) лична карта/ <i>identification document</i> _____ в) возачка дозвола/ <i>driving license</i> _____ г) друго/ <i>other</i> _____	а) _____ б) _____ в) _____		
16. Завршено образование <i>Education completed</i>	Назив на установата <i>Name of the Institution</i>	Каде (град/место) <i>Where (City/ place)</i>	Која година <i>Year</i>
а) основно/ <i>primary education</i> _____ б) средно/ <i>secondary education</i> _____ г) вишо/ <i>associate degree</i> _____ д) високо/ <i>bachelor's degree</i> _____	_____	_____	_____
17. Вработувања - <i>Employment</i>	Работно место и фирма <i>Post and Company</i>		
Од До <i>From To</i>	Град/ Држава <i>City/ State</i>		
а) _____ - _____ б) _____ - _____ в) _____ - _____ г) _____ - _____	_____		_____
18. Адреса во земјата на потекло и надвор од неа во последните 10 години <i>Address in the country of origin and outside it in the last 10 years</i>	Град/ Држава <i>City/ State</i>		
Од До <i>From To</i>	улица и број <i>Street and number</i>		
а) _____ - _____ б) _____ - _____ в) _____ - _____ г) _____ - _____	_____		_____

19. Сегашна адреса на престојување во Република Македонија <i>Current address of place of residence in the Republic of Macedonia</i>				
а) приватно сместување/ <i>private accomodation</i>		б) колективен/прифатен центар <i>Collective/ Reception Centre</i>		
Град/ <i>City</i> _____		Улица/ <i>Street</i> _____		
Број/ <i>number</i> _____		тел./ <i>phone</i> _____		
20. Родинни во Република Македонија <i>Relatives in the Republic of Macedonia</i>				
а) Презиме и име/ <i>Surname and name</i> _____				
сродство со барателот/ <i>Relationship with the applicant</i> _____				
адреса на живеење/ <i>Address of living</i> _____				
државјанство/ <i>Surname and name</i> _____ тел./ <i>phone</i> _____				
б) Презиме и име/ <i>Surname and name</i> _____				
сродство со барателот/ <i>Relationship with the applicant</i> _____				
адреса на живеење/ <i>Address of living</i> _____				
државјанство/ <i>Surname and name</i> _____ тел./ <i>phone</i> _____				
21. Воена служба <i>Military service</i>		22. Политичка активност <i>Political activities</i>		
а) година на служење/ <i>year of service</i> _____		а) политичка партија/ <i>political party</i> _____		
б) род/ <i>section of service</i> _____		б) функција/ <i>function</i> _____		
в) место на служење/ <i>place of serving</i> _____		в) друго/ <i>other</i> _____		
23. Членови на семејство кои го придружуваат барателот на право на азил <i>Family members accompanying the asylum seeker</i>				
Презиме <i>Surname</i>	Име <i>Name</i>	Дата на раѓање <i>Date of birth</i>	Место на раѓање <i>Place of birth</i>	Сродство/ Пол <i>Relationship/ sex</i>
а) _____	_____	_____	_____	_____
б) _____	_____	_____	_____	_____
в) _____	_____	_____	_____	_____
г) _____	_____	_____	_____	_____
д) _____	_____	_____	_____	_____
е) _____	_____	_____	_____	_____
24. Членови на потесно семејство кои живеат во матичната држава или во странство <i>Members of nuclear family who live in the country of origin or abroad</i>				
Презиме <i>Surname</i>	Име <i>Name</i>	Место/ Држава во која живеат <i>Place / Country</i>		Сродство/ Пол <i>Relationship/ sex</i>
а) _____	_____	_____		_____
б) _____	_____	_____		_____
в) _____	_____	_____		_____
г) _____	_____	_____		_____
д) _____	_____	_____		_____
25. Дали некогаш сте поднеле барање за признавање право на азил <i>Have you ever applied for recognition of the right to asylum?</i>				
Држава <i>Country</i>	Дата на поднесување <i>Date of submission</i>	Вид на одлука <i>Decision</i>		
а) _____	_____	_____		
б) _____	_____	_____		
в) _____	_____	_____		
26. Податоци за начинот на доаѓање во Република Македонија <i>Manner of arrival in the Republic of Macedonia</i>		27. Податоци за престојот пред поднесување на барањето <i>Residence status prior to submission of the application</i>		
а) дата на доаѓање/ <i>date of arrival</i> _____		а) Легален/ <i>Legal</i>		
б) начин/ <i>manner</i> _____		б) Друго/ <i>Other</i>		
в) граничен премин/ <i>border point</i> _____		Привремен/ <i>Temporary</i>		
г) превозно средство/ <i>transportation means</i> _____		Постојан/ <i>Permanent</i>		
		Привремена заштита/ <i>Temporary protection</i>		

Qeveria e Republikës së Maqedonisë
Komisioni kombëtar për luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe emigracionit ilegal

**PROCEDURAT STANDARDE OPERATIVE PËR VEPRIM
ME FËMIJË PA SHOQËRIM - TË HUAJ**

Nëntor 2015

PËRMBAJTJA

PJESA A		77
Lista e akronimeve		77
Nocionet e përdorura		78
Hyrje		79
Qëllimi i PSO		80
Bazat për vendosjen e PSO		80
Parime udhëheqëse në të cilat bazohet PSO		80
Si të shfrytëzohen PSO		80
Përpilimi i rrjetit të resurseve për shfrytëzimin e PSO		81
PJESA B		82
PSO 1: IDENTIFIKIM DHE UDHËZIM		82
MASA 1: Kontakti fillestar me FMPH dhe udhëzimi i tij		82
MASA 2: Grumbullim preliminar i informatave		83
MASA 3: Identifikimi i FMPH		85
MASA 4: Përcaktimi i kujdestarit		86
MASA 5: Sigurimi i përkthyesit- përkthimit		86
MASA 6: Autorizimi i personit të autorizuar juridik		87
MASA 7: Zhvillimin e intervistës me FMPH		88
PSO 2: KUJDESI DHE NDIHMA FILLESTARE		90
MASA 1: Përcaktimi i kujdestarit		90
MASA 2: Vlerësimi fillestar i rrezikut		90
MASA 3: Kontroll iniciues mjekësor		91
MASA 4: Përkujdesje - akomodim		92
MASA 5: Vlerësimi i nevojave		92
PSO 3: RREGULLIMI I STREHIMIT		94
MASA 1: Njoftimi i DKP për vendin e prejardhjes së FMPH		94
MASA 2: Këshillim juridik dhe informim të FMPH për procedurën e rregullimit të strehimit		94
MASA 3: Procedura për rregullimin e strehimit të FMPH		95
PSO 4: BASHKIM FAMILJAR KTHIM		98
MASA 1: Identifikimi i familjes		98
MASA 2: Vlerësimi i rrezikut gjatë vendimit për bashkim familjar		98
MASA 3: Gjetja e familjes dhe informimi i saj		99
MASA 4: Përgatitje për kthim apo bashkim familjar		101
MASA 5: Kthimi/pranim-dorëzim		102
PSO 5: INTEGRIMI LOKAL-NDIHMË AFATGJATE		105
MASA 1: Plan për ndihmë afatgjate		105
MASA 2: Kujdestari		106
MASA 3: Përkujdesje- strehim		106
MASA 4: Mbrojtja shëndetësore		107
MASA 5: Arsim-edukim		107
PSO 6: PROCEDURA PENALE		109
MASA 1: Mbrojtja e të drejtave të FMPH në rolin e të akuzuarit		109
MASA 2: Mbrojtja e të drejtave të FMPH, në rolin e dëshmitarit		109
MASA 3: Mbrojtja e të drejtave të FMPH si viktimë/dëshmitar		110
PJESA C: REKOMANDIME		111
PJESA Ç: ANEKSE		115
ANEKS 1: Legjislacioni vendor dhe ndërkombëtar, Direktiva të BE-së në të cilat bazohen këto PSO		115
ANEKS 2: LISTA e organeve dhe persona kompetent për veprim sipas PSO për veprim me FMPH		117
ANEKS 3: Procesverbal për pranim të kërkesës gojore për pranim të azilit		119
ANEKS 4: Indikatorët për identifikim të viktimave të tregtisë i MPPS		120
ANEKS 5: Vendim për caktimin e kujdestarit të posaçëm		128

ANEKS 6:	Vendim për përcaktimin e kujdestarit	129
ANEKS 7:	Autorizim për caktimin e të autorizuarit juridik	131
ANEKS 8:	Procesverbal për pranim dorëzimin e FMP	132
ANEKS 9:	Kërkesë për lëshimin-vazhdimin e lejes për qëndrim të përkohshëm	133
ANEKS 10:	Vendim për lejimin e qëndrimit të përkohshëm	137
ANEKS 11:	Kërkesë për njohjen e të drejtës për azil	138

LISTA E AKRONIMEVE

PSO	Procedura standarde operative
FMPH	Fëmijë i mitur i pashoqëruar- i huaj
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
MPJ	Ministria e Punëve të Jashtme
NJO	Njësi organizative
SPKE	Spektori i Punëve Kufitare dhe Emigracionit
QR për PK	Qendra Rajonale për Punë Kufitare
NJKTEHR	Njësia për kriminalitet tejkufitarë, emigracion, të huaj dhe ripranim
SPB	Sektor i Punëve të Brendshme
SP i KP	Stacion policor i kompetencave të përgjithshme
NJTNjTE	Njësia për tregti me njerëz dhe trafikim të migrantëve
SBPN	Spektori për bashkëpunim policor ndërkombëtarë
SPC	Spektori i punëve civile
SA	Spektori i Azilit
SShKO	Spektori për shkatërrimin e kriminalitetit të organizuar serioz
SAENH	Spektori i azilit, emigracionit dhe ndihmës humanitare
SHR	sektori për të huaj dhe riatdhesim
ZP	Zyrtar i policisë
MPPS	Ministria e Punës dhe Politikës Sociale
MNU	Mekanizëm nacional i udhëzimit
MD	Ministria e Drejtësisë
MASH	Ministria e Arsimit dhe Shkencës
QNPS	Qendra ndërkombëtare për punë sociale
QPS	Qendra për punë sociale
OC	organizatat civile
ON	Organizatrat ndërkombëtare
IQ	institucione qeveritare
ShMJR	Shoqata Maqedonase e Juristëve të Rinj
UNHCR	Komisariati i Lartë për Refugjatë i Kombeve të Bashkuara
QNZhPE	Qendra Ndërkombëtare për Zhvillim të Politikave të Emigracionit
ONE	Organizata Ndërkombëtare e Emigracionit
DUDNj	Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut
KDF	Konventa për të Drejtat e Fëmijëve
PP	Procedura penale
LPP	Ligji për procedurë penale
LAMP	Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme
LH	ligji për të huaj
LMS	Ligji për mbrojtje sociale

NOCIONET E PËRDORURA

PROCEDURAT STANDARDE OPERATIVE: rregullojnë përmbledhje të procedurave, proceseve dhe mënyra të veprimit të institucioneve përkatëse me FMPH të identifikuar, përmes qasjes gjithëpërfshirëse e bazuar në respektimin e të drejtave të njeriut dhe drejt interesit më të mirë të FMPH.

FËMIJË I MITUR I PASHOQËRUAR- I HUAJ është person i huaj i cili gjendet në territorin e RM-së dhe që në momentin e identifikimit është nën moshën 18 vjeçare, i njëjti nuk shoqërohet nga prindërit e tij ose me ligj nga institucioni përkatës i është caktuar kujdestar, apo pas arritjes së tij në RM ka ngelur pa shoqërimin e tillë.

INTERESI MË I MIRË I FËMIJËS: Në të gjitha veprimet që kanë të bëjnë me fëmijët, pa marrë parasysh nëse merren nga institucionet publike ose private për mbrojtje sociale, gjykatat, institucionet administrative ose organet e legjislativitetit, kujdesi elementar gjatë marrjes së këtyre veprimeve duhet të jetë interes më i mirë i fëmijës.

IDENTIFIKIMI: Përmbledhje e procedurave dhe masave të institucioneve kompetente për veprim me FMPH, që në bazë të rrethanave në të cilat është gjetur personi, drejtohen kah grumbullimi i informacioneve dhe fakteve që çojnë në formimin e dyshimit të arsyeshëm se personi i caktuar, fëmijë i mitur dhe i huaj, është i pashoqëruar.

UDHËZIM: Procedura e institucionit përkatës i cili pas kompetencave të ndërmarra ndaj FMPH e drejton-dorëzon në institucion përkatës në përputhje me këto procedura kompetent për veprim të mëtutjeshëm me FMPH.

INSTITUCIONI KOMPETENT: Institucion-organizatë qeveritar, civil ose ndërkombëtarë që në përputhje me PSO është kompetente për ndërmarrjen e masave dhe aktiviteteve ndaj FMPH.

KTHIM-BASHKIM FAMILJAR: Përmbledhje të procedurave dhe aktiviteteve të institucioneve kompetente të parapara në këto PSO, të drejtuar kah gjetja, identifikimi, verifikimi i sigurt i anëtarëve ligjor të familjes së FMPH me qëllim të kthimit të tij të sigurt dhe bashkimit familjar si interes i tij më i mirë.

PËRKUJDESJE DHE NDIHMË FILLESTARE: masa, programe dhe shërbime që kanë për qëllim: strehim, kontroll mjekësor dhe mbrojtje, ndihmë dhe mbështetje sociale dhe ndihmë juridike për FMPH të identifikuar të ndërmarra nga institucione dhe organizatat qeveritare, civile dhe ndërkombëtare.

KUJDESTARI LIGJOR: është personi përgjegjës dhe i përcaktuar me ligj nga QNPS-QPS kompetent e cila planifikon, koordinon aktivitetet dhe masat e parapara në këto PSO për dhënien e ndihmës dhe mbështetjes për FMPH të identifikuar me qëllim të gjetjes së zgjidhjes përfundimtare që do të paraqet interesin më të mirë për FMPH.

PERSONI PËRGJEJËS: është përfaqësues i institucionit-organizatës përkatëse qeveritare, civile dhe ndërkombëtare, që në përputhje me këto PSO është kompetente për ndërmarrjen e masave dhe aktiviteteve të caktuara ndaj FMPH të parapara në këto PSO.

HYRJE

Republika e Maqedonisë vite me radhë paraqet vend për transit dhe pjesë e rutës ndërkombëtare për trafikim të migrantëve nga vendet e Lindjes së Afërt dhe Afrikës Veriore deri te vendet e destinuar, vendet- anëtare të BE-së.

Motivet dhe shkaqet e migrimit ilegal në esencë janë ekonomike që pastaj, pas vitit 2011 me veprimet luftarake dhe revolucionet në vendet e Lindjes së Mesme të ballafaqohemi me fluks të madh të mijëra migrantëve të cilët nga vendet prej ku vijnë deklarohen si refugjatë.

Në fillim të vitit 2011 e deri në vitin 2013, në pjesën më të madhe migrantët ishin anëtarë meshkuj të familjeve, të cilët synonin të shkojnë në vendet e destinuar dhe të sigurojnë mjete financiare dhe kushte për të tërhequr edhe anëtarët e tjerë të familjeve të tyre, vëllezërit, motrat, bashkëshortet dhe fëmijët.

Ky trend ndryshoi në vitet 2014-2015 ku evident është trendi i rritjes së numrit të migrantëve të moshës nën 35 vjeç, rritje të numrit të grave, fëmijëve e në veçanti kategoria e fëmijëve të mitur të pashoqëruar- të huaj të cilët për arsye të ndryshme kanë ngelur pa shoqërimin e prindit, kujdestarit ligjor ose familjarit shoqëruar, që është trend në rritje.

Trendi i rritjes së numrit të FMPH mund të shihet në të dhënat statistikore për periudhën 2011-2015: (2011- 40, 2012- 54, 2013- 107 , 2014- 74, gjysma e parë e 2015-66 ndërsa vetëm në periudhën 19 qershor-30 shtator 2015, numri i fëmijëve të mitur të pashoqëruar- të huaj është 3199).

Kjo kategori e personave paraqet veçanërisht kategori të rrezikuar në bazë të llojeve të ndryshme të eksploatimit dhe keqpërdorimit e në veçanti keqpërdorimit seksual.

Për shkak të rrezikut të cilit i ekspozohen FMPH mes migrantëve ilegal dhe refugjatëve, statusi dhe të drejtat e tyre janë rregulluar në KDF që është ratifikuar nga Republika e Maqedonisë dhe dispozitat nga e njëjta të zbatuara në legjislativitetin vendor.

Duke pasur parasysh faktin se për zbatim të plotë të të drejtave të FMPH sipas KDF dhe dokumenteve tjera ndërkombëtare dhe legjislativitetin vendor, kërkon qasje multi-disciplinare, mes resorëve dhe atyre ndërkombëtare duke u bazuar në interesat më të mira të fëmijës, duke respektuar standardet minimale për mbrojtjen e të drejtave të tyre ndërsa për realizimin e këtyre qëllimeve nevojitet ekzistimi i një dokumenti të vetëm që do të vendos procedura standarde operative për veprim të FMPH.

Me qëllim të zbatimit të dispozitës për interesin më të mirë të fëmijës, pesha e këtyre PSO është dhënë për mbrojtjen e të drejtave të FMPH si kategori e rrezikuar në përputhje me dispozitat e KDF dhe vendosjen e peshës dhe rolit të kujdestarit ligjor si garanci për zbatimin e këtyre të drejtave.

QËLLIMI I PSO¹

Vendosje të PSO për veprim me FMPH që do të mundësojnë:

1. Përcaktimi i kompetencave për veprim në fazë të caktuar të procedurës
 2. Mënyrë të unifikuar dhe standarde të veprimit të institucioneve dhe organizatave në veprimet kompetente në procedurat me FMPH
 3. Qasje multi- disiplinare në procedurat me FMPH
 4. Respektimi i të drejtave të FMPH sipas KDF dhe legjislacionit vendor
 5. Të gjitha procedurat që ndërmerren të jenë në përputhje me interesat më të mira të fëmijës
 6. Gjatë zbatimit të PSO për veprim me FMPH do të zbatohen dhe sigurohen standardet e parapara minimale dhe parimet e parapara në KDF:
- **Parimi i mosdiskriminimit** – KDF ndalon çfarëdo diskriminimi në bazë të statusit të fëmijës, pa marrë parasysh i njëjti a është i pashoqëruar apo i ndarë, refugjat, kërkues azili apo migrant;
 - **Interesat më të mira për fëmijën**- përcaktimi i interesave më të mira patjetër duhet të jetë i dokumentuar gjatë marrjes së çfarëdo vendimi që në mënyrë rrënjësore ndikon në jetën e fëmijës pa shoqërim ose të ndarë;
 - **Mendimet e fëmijës**– gjatë përcaktimit të kujdestarit, gjatë marrëveshjeve rreth kujdesit dhe strehimit si dhe gjatë përfaqësimit të tyre duhet të merren parasysh edhe mendimet e fëmijës;
 - **Besueshmëri** – shtetet nënshkruese patjetër të mbrojnë besueshmërinë e informacioneve në lidhje me fëmijën e pashoqëruar apo të ndarë nga familjarët, në përputhje me obligimin për mbrojtjen e të drejtave të fëmijës, përfshirë edhe të drejtën për privatësi.
 - **Parimi i moskthimit**- ndalon që azilkërkuesi (këtu bën pjesë edhe kategoria e personave të pashoqëruar të mitur) të dëbohet apo të detyrohet në çfarëdo mënyrë të kthehet në kufijtë e shtetit ku do t'i rrezikohet jeta apo do t'i cenohej liria për shkak të përkatësisë racore, fetare apo etnike të një grupit të caktuar shoqërorë apo bindje politike dhe ku do të mund t'i ekspozohen veprimet jonjerëzor përçmues ose dënimit.

BAZAT PËR VENDOSJEN E PSO

Vendosja e PSO për FMPH bazohet në legjislacionin vendor juridik, konventat ndërkombëtare të ratifikuara nga RM si dhe direktivat e rekomandimet e KE.²

PARIME UDHËHEQËSE NË TË CILAT BAZOHET PSO

- Qasje e bazuar në të drejtat e njeriut;
- Qasje multi-disiplinore dhe mes resorëve;
- Pjesëmarrje shoqërisë civile dhe ON;
- Pronësi e Qeverisë;
- Qëndrueshmëri;

SI TË SHFRYTËZOHEN PSO

PSO përmbajnë gjashtë procedura:

- IDENTIFIKIM DHE UDHËZIM
- PËRKUJDESE DHE NDIHMË FILLESTARE
- RREGULLIM TË STATUSIT
- BASHKIM FAMILJAR- KTHIM
- INTEGRIM LOKAL- NDIHMË AFATGJATE
- PROCEDURË PENALE

Çdo procedurë përmban udhëzime për:

- ÇFARË - duhet të ndërmerret
- KUSH - do të jetë kompetent-përgjegjës për veprim-marrje të masave
- KUR - do të merren masat
- SI - do të zbatohen masat.

¹ KDF, neni.22, paragrafi.1,2

² Aneks 1, Legjislacioni vendor, ndërkombëtarë, direktiva të BE-së ku bazohen këto PSO

PËRPILIMI I RRJETIT TË RESURSEVE PËR SHFRYTËZIMIN E PSO

ÇFARË resurse përfshin PSO

Procedurat standarde operative bazohen në institucione përkatëse të përcaktuara saktësisht, organizata civile dhe ndërkombëtare, persona përgjegjës dhe kontakte individuale saktë të përcaktuar në institucione qeveritare/shtetërore si dhe organizata civile dhe ndërkombëtare.

KUR identifikohen dhe sigurohen resurset për PSO

Resurset, personeli dhe kontakti identifikohen në këtë dokument në pjesën e institucioneve të kontaktit dhe personave përgjegjës për veprim në çdo procedurë dhe masë në veçanti.

Të njëjtit duhet rregullisht (njëherë në vit) të vëzhgohen dhe azhurnohen nga ana e Komisionit kombëtar për luftë kundër tregtisë së paligjshme me qenie njerëzore dhe migrim ilegal pranë Qeverisë së RM-së.

KUSH duhet të veproj

Procedurat standarde operative kanë të bëjnë me qasjen mes resorëve dhe atë multi-disciplinare në veprimin me FMPH që do t'i siguroj standardet minimale të parapara ndërsa të njëjtat do të jenë në përputhje me interesat më të mira të fëmijës.

Dedikohen për organet komente dhe njësi organizative në suazat e Ministrisë së Punëve të Brendshme, Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale, organizatat qytetare dhe ndërkombëtare.³

SI zgjidhen resurset

Çdo resurs i konfirmuar dhe përgjegjës do të zgjidhet në bazë të standardeve dhe strukturave të përcaktuara të këtij dokumenti.

Gjithashtu, të gjitha masat do të përshtaten sipas nevojave konkrete të FMPH në çdo rast konkret në veçanti.

³ Aneks 2, Lista e organeve dhe personave përkatës kompetent për veprim me FMPH

PSO 1. IDENTIFIKIM DHE UDHËZIM

Çfarë është identifikimi dhe udhëzimi?

Identifikimi është: përmbledhje e procedurave dhe masave të institucioneve përkatëse për veprim me FMPH, që në bazë të rrethanave në të cilat është gjetur personi, drejtohen kah grumbullimi i informacioneve dhe fakteve që do të sjellin deri në formimin e dyshimit të arsyeshëm se personi i caktuar i mitur- fëmijë është i pashoqëruar.

Udhëzimi është.

- Dorëzimi i personit të gjetur që sipas rrethanave në të cilat është gjetur dhe dukja e tij tregojnë se bëhet fjalë për FMPH nga ana e OC, ON ose qytetar në njësinë më të afërt të MPB-së ose në QNPS ose QPS kompetent pranë QNPS për procedurë të mëtutjeshme.
- Procedurë e institucionit përkatës për identifikimin e FMPH, që e ka zbatuar identifikimit fillestar deri në nivelin e dyshimit të arsyeshëm se bëhet fjalë për FMPH dhe të njëjtin e udhëzon për në QPS-QNPS pranë MPPS që të përcaktoj kujdestar ligjor për FMPH.

Masa 1. Kontakti fillestar me FMPH dhe udhëzimi i tij

ÇFARË:

Kontakt i afërt i personit të autorizuar zyrtar në institucion shtetëror, organizatë qytetare vendase apo ndërkombëtare ose qytetar në territorin e RM-së me person që sipas rrethanave në të cilat është gjetur dhe pamja e tij e jashtme ekziston dyshim i arsyeshëm se bëhet fjalë për FMPH.

FMPH më shpesh mund të zbulohet në:

- pikat kufitare,
- jashtë pikës kufitare në zonat malore ose lëndinat, gjatë tentimit për hyrje ilegale
- në brendinë e territorit të Republikës së Maqedonisë
- gjatë transportit nga personi që kryen kontrabandë që mund të jetë në: linjat e rregullta të autobusëve, trenave apo gjatë ecjes.

KUSH:

- SPKM- njësia mobile
- NP dhe QR për PK
- NP dhe SPB-SPKP
- Policia e autostradës
- Organizata qytetare
- UNHCR dhe organizata tjera ndërkombëtare
- Qytetar

KUR:

Menjëherë pas kontaktit fillestar me personin me të cilin ekziston dyshim i arsyeshëm se bëhet fjalë për FMPH, përmes telefonit informohet qendra e kujdestarisë e QR për ÇK dhe njoftohet për vendin ku është gjetur FMPH, të dhëna për të njëjtin dhe moshën e tij nëse i njëjti posedon dokumente identifikimi dhe vend të prejardhjes.

Në njoftim arrihet marrëveshja se kush dhe si do ta zbatoj me FMPH deri në njësinë përkatëse organizative të QR për ÇK.

SI:

FMPH në shumicën e rasteve gjendet gjatë hyrjes ilegale në shtet në kufirin e gjelbër. Veçanërisht situata të ndjeshme për veprim janë rastet e fluksit të madh të migrantëve- refugjatëve në kufirin e gjelbër ku NP dhe QR për ÇK ballafaqohen me këto situata:

- nuk janë në gjendje të kryejnë kontroll dhe evidentim normal të migrantëve- refugjatëve dhe si pasojë pamundësi që të bëhet seleksionimi i FMPH
- fëmijët të ndarë nga prindërit e tyre, familjarët ose nga personat që nuk janë në lidhje familjare, por që kujdesen për fëmijët gjatë udhëtimit me grupin
- numri i madh i migrantëve- refugjatëve të arritur bën presion mbi NP në procedurën e seleksionimit fillestar të FMPH që do të ishin lëndë identifikimi

Që të evitohen rreziqet e lartpërmendura, MPB-ja nevojitet të planifikoj dhe të zbatoj këto masa:

- detektim të saktë të vendeve potenciale në kufirin e gjelbër për të cilat ka njohuri se do të shfrytëzohen për hyrje ilegale
- përmes bashkëpunimit tejkuftar me vendin fqinj planifikohen dhe merren masa për reagim të përbashkët e të organizuar gjatë fluksit të madh të migrantëve- refugjatëve me qëllim kanalizimin e tyre në pikë të caktuar të përbashkët

NP nga QR për ÇK gjatë kontaktit fillestar me grupin e kapur të migrantëve- refugjatëve, në afat sa më urgjent duhet t'i ndërmer këto masa:

- fizikisht t'i ndaj personat që janë deklaruar si familje
- fëmijët e mitur që janë në shoqëri të ndonjë vëllai, motër të rritur apo nga ndonjë familjar
- fëmijët të mitur të shoqëruar nga person i rritur që nuk është në lidhje familjare me fëmijën e mitur, por për arsye të ndryshme e shoqëron dhe kujdeset për fëmijën gjatë udhëtimit
- fëmijët e mitur që nuk shoqërohen nga askush
- persona të rritur që udhëtojnë vet
- të siguroj çdo person të seleksionuar në grupet e lartpërmendur që me vete bart bagazhin personal
- të kontrolloj nëse të njëjtit me vete kanë dokumente personale apo çfarëdo dokumenti nga i cili mund të konfirmohet identiteti i tyre, vendi i prejardhjes apo vendi i tretë ku ka qenë i strehuar apo ka kërkuar azil, mjetin transportues të cilin e ka shfrytëzuar, listë të thirrjeve telefonike ose aparatit dhe numrin të cilin e shfrytëzon.

Nëse personi për të cilin ekziston dyshimi i arsyeshëm se FMPH është zbuluar nga NP dhe SPB, SPKP, policia e trafikut në autostradë, organizata civile, ndërkombëtare ose nga qytetari, e njëjta me personat me të cilët është gjetur dhe mjetet që i posedojnë do të dorëzohen në QR për ÇK. QR për ÇK përpilon Formular dhe më pas e dorëzon në QNPS ose QPS pranë MPPS, që pas pranimit nis procedurë për identifikimin e tij si FMPH.

MASA 2: Grumbullim preliminar i informatave

ÇFARË:

Pas pranimit të personit të huaj të gjetur për të cilin në bazë të rrethanave në të cilat është gjetur, ekziston dyshimi i arsyeshëm se bëhet fjalë për person FMPH, sa më shpejtë duhet të grumbullohen informacione me të cilat;

- do të konfirmohet apo refuzohet fakti se personi konkret i mitur i huaj shoqërohet nga prindërit e tij ligjor, për arsye se për shkak të mos-posedimit të dokumenteve të udhëtimit ekziston rreziku fëmija rrejtshëm të tregohet si anëtar i familjes dhe i njëjti më pas të jetë lëndë e kontrabandës
- do të konfirmohet apo refuzohet fakti se personi konkret i mitur i huaj shoqërohet nga vëlla/ motër të moshës së rritur ose nga familjar i afërt
- do të konfirmohet apo refuzohet fakti se personi konkret i mitur i huaj shoqërohet nga person në moshë të rritur i cili nuk është në lidhje familjare dhe i cili për arsye të ndryshme e shoqëron fëmijën e mitur në udhëtim
- do të konfirmohet se për fëmijën e mitur konkret të huaj në këtë moment ekziston dyshim i arsyeshëm se është FMPH
- do të konfirmohet ose refuzohet dyshimi për ekzistim të indikatorëve që tregojnë se FMPH është viktimë potenciale e kontrabandës.

KUSH:

- Nëpunës policor i MPB-QR për PK
- Përfaqësues i autorizuar i QNPS-QPS
- Përfaqësues të trajnuar të OC
- Përfaqësues të trajnuar të ON (UNHCR, ONM, QNZhPM)
- Përkthyes

Njësia përkatëse organizative e MPB-QR për PK

Njësia përkatëse organizative e MPB-QR për PK e cila në rastin konkret vepron në këtë fazë të grumbullimit preliminar të informacioneve, gjatë ekzistimit të dyshimit të arsyeshëm se personi i kapur i mitur- fëmijë që mund të jetë FMPH menjëherë para se të filloj intervista me personi e mitur njofton QNPS-QPS kompetent për përfshirje të punëtorit të autorizuar sociale.

Gjatë emërimit të personit të autorizuar që do të merr pjesë në zbatimin e intervistës me FMPH duhet të merren parasysh këto kritere:

- të jenë të trajnuar për punë me fëmijë të mitur
- të kenë përvojë të mëparshme në punën me fëmijë migrant- refugjat si kategori veçanërisht e rrezikuar
- përvojë me kategorinë veçanërisht të rrezikuar FMPH të gjinisë femërore

KUR:

Grumbullimi preliminar i informacioneve për vërtetimin apo refuzimin e dyshimit të arsyeshëm se bëhet fjalë për FMPH, fillon MENJËHERË pas zbulimit-pranimi të personit të mitur- fëmijë.

I njëjti zbatohet në vendin e zbulimit të grupit të migrantëve-refugjatëve në mesin e të cilëve ka FMPH, në hapësira zyrtare ose jozyrtare që përdoren për punë ose nëse është dërguar apo udhëzuar nga ndonjë institucion-organizatë tjetër, në hapësirat e QR për PK.

SI:

Grumbullimi preliminar i informacioneve ka për qëllim grumbullimin e informacioneve dhe të dhënave për identifikimin e FMPH dhe i paraprin intervistës me FMPH, i njëjti zbatohet përmes:

- ndjekje vizuale të grupit, ndjekjen e reagimeve të tyre dhe sjelljet e personit të mitur- fëmijë dhe personave të rritur që prezantohen si shoqëruar
- shqyrtimi i dokumenteve personale dhe ato të udhëtimit, dokumente tjera zyrtare të dhëna nga organi zyrtar me të cilin mund të konfirmohet identiteti i personit, lidhja e tyre familjare apo e gjakut, vendi i prejardhjes, vendet e transitit ose vendet ku ka realizuar ndonjë të drejtë ndërkombëtare.
- intervistë me migrantë të rritur që paraqiten si prindër të personave të mitur- fëmijë, vëllezër ose motra të rritur, familjar i afërt dhe person i rritur i cili nuk ka kurrfarë lidhje familjare dhe për arsye të panjohura shoqëron personin e mitur-fëmijën, me qëllim që të vërtetoj apo refuzoj bazën e konfirmimit.

Tabela nr.1: Pyetjet duhet të sigurojnë përgjigje dhe të dhëna për:	
Numri rendor	Të dhëna për FMPH
1.	Të dhëna personale: emri, mbiemri, emri i babait, nënës, data e lindjes, vendi i lindjes, vendbanimi në vendin prej kur vjen,
2.	Nënshtetësi- përkatësia e etnisë.
3.	Përcaktimi fetar.
4.	Gjuhën të cilën e flet, kupton.
5.	Trungu familjar (vëllezër, motra, xhaxhai – nusja e xhaxhait, daja-nusja dajës, burrë teze-teze, kushërirë) ku të njëjtit gjenden për momentin?
6.	Arsimimin që ka bërë- ndjekur (Emri i shkollës, të dhëna për arsimtarin-kujdestarin e klasës)
7.	Aktivitete sportive
8.	Miq
9.	Gjendja shëndetësore, sëmundje kronike, handicap
10.	Lokacioni, koha dhe kushtet në të cilat FMPH është gjetur- kapur

11.	Ku është familja e tij? a) në vendin e prejardhjes, b) në vendin e destinacionit(cili vend, qytet, adresë, kontakt telefoni, e-mail, Facebook, Twitter, LinkedIn. c) të njëjtit kanë udhëtuar me të dhe janë ndarë: kur, ku dhe si
12.	Dëshirat dhe pritjet e FMPH që ka për momentin, në të ardhmen e afërt apo të largët

NP nga QR për PK që zbatojnë grumbullimin preliminar të informacioneve dhe të dhënave, përgatitin Raport- Shënim zyrtar ku theksojnë informacionet- të dhënat e fituara dhe vlerësimin e besueshmërinë e të njëjtave.

Nëse gjatë kontaktit fillestar me FMPH, i njëjti jep kërkesë me gojë për pranimin e azilit për të njëjtën, atëherë përpilohet Formulari.⁴

Një ekzemplar nga Raport/Shënim zyrtar dorëzohet deri te përfaqësuesi i autorizuar te QNPS/QPS kompetent i cili është i përfshirë apo do të përfshihet në identifikimin e FMPH.

Nëse me grumbullimin preliminar të informacioneve dhe të dhënave për personin e mitur- fëmijë i huaj konfirmohet dyshimi i arsyeshëm se FMPH, e njëjta me formular për pranim- dorëzimin e personit dhe Formular për pranim të kërkesës me gojë për pranim azili drejtohet- dorëzohet në QNPS/QPS përkatës që të përcaktoj kujdestar ligjor për të njëjtin.

Personat e autorizuar që zbatojnë grumbullimin preliminar të informacioneve dhe të dhënave, njëkohësisht krahas konfirmimit të statusit të FMPH, do të kenë parasysh edhe konfirmimin e ekzistimit të indikatorëve që do të nënkuptonin ekzistimin e dyshimit të arsyeshëm se FMPH është lëndë e trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të eksploatimit të tij.

Për këtë qëllim personat e autorizuar do t'i kenë parasysh dhe do t'i shfrytëzojnë indikatorët për identifikimin e viktimave nga kontrabanda me njerëz, të miratuar nga ana e MPPS⁵

Nëse gjatë grumbullimit preliminar të informacioneve konfirmohet ekzistimi i indikatorëve që tregojnë se FMPH është viktimë potencial i trafikimit me qenie njerëzore, menjëherë njoftohet NJTNJTE pranë SSHKOS në MPB dhe MNU pranë MPPS për përfshirjen e tyre në identifikimin e viktimës së trafikimit me qenie njerëzore dhe të dëshmuarit e veprës penale trafikim me qenie njerëzore.

Përderisa zgjat procedura për identifikimin e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore, për FMPH zbatohen PSO për veprim me viktimë nga trafikimi me qenie njerëzore.

MASA 3: Identifikimi i FMPH

ÇFARË:

Përmbledhje të taktikave, teknikave dhe veglave metodologjike të ndërmarra nga personi i autorizuar dhe ekipi profesionist të QPS/QNPS, që në bazë të informacioneve dhe të dhënave të grumbulluara preliminare për person të mitur- fëmijë i huaj, për të cilin ekziston dyshimi i arsyeshëm se është FMPH, do të identifikohet si FMPH.

KUSH:

- përfaqësues i autorizuar i QPS-QNPS
- ekipi profesionist i udhëhequr nga kujdestari i përcaktuar, ose personi juridik i autorizuar nga kujdestari i përcaktuar

Në drejtim të sigurimit të mbështetjes profesionale, materiale dhe teknike të organeve kompetente do të përfshihen edhe përfaqësuesit e OC/ ShMJR/ON/UNHCR/ONM/UNICEF.

KUR:

- menjëherë pas pranimit- dorëzimit nga MPB

⁴ Aneks nr.3 "Formular për pranim të kërkesës me gojë për pranimin e azilit"

⁵ Aneks nr.4, Indikatorët për identifikimin e viktimës nga trafikimi me qenie njerëzore në MPPS

SI:

Me iniciimin e procedurave që kanë për qëllim:

- përcaktimin e kujdestarit
- sigurimin e përkthyesit
- autorizimin e personit juridik
- zhvillimin e intervistës me FMPH
- formimin e dosjes fillestare të FMPH
- udhëzim deri në QNPS nëse ka vepruar QPS

MASA 4: Përcaktimi i kujdestarit

ÇFARË:

Duke pasur parasysh se sa e rrezikuar është kategoria FMPH ndërsa me qëllim të mbrojtjes së të drejtave të tij sipas KDF dhe të gjitha procedurat dhe veprimet që i ndërmarrin organet administrative të jenë në përputhje me parimin e interesit më të mirë për fëmijën, si garanci për realizimin e të njëjtëve që FMPH t'i përcaktohet kujdestar.

KUSH:

- QPS/QNPS përkatëse (kush është njoftuar në fillim për FMPH e gjetur)

KUR:

MENJËHERË pas pranimit të njoftimit- paraqitjes (me gojë, me shkrim, telefonatës) nga MPB-ja se është gjetur person i mitur-fëmijë i huaj i cili nuk shoqërohet nga prindërit e tij, familjar të moshës së rritur apo person tjetër i moshës së rritur⁶

SI:

Pas njoftimit të pranuar, për shkak të urgjencës të veprimit, QPS/QNPS, përcakton person profesional-punëtor social me Autorizim për përcaktimin e kujdestarit për FMPH e gjetur.

Kujdestari përfshihet MENJËHERË bashkërisht me njësinë përkatëse organizative të MPB-së që e ka paraqitur FMPH e gjetur dhe aty për aty mbush Autorizimin për përcaktimin e kujdestarit⁷ ndërsa më vonë merr Vendim për kujdestar.⁸

Nëse FMPH nuk posedon dokumente personale, regjistrohet me të dhënat që i ka dhënë gjatë regjistrimit të parë në MPB. Kujdestari nga ai moment është përgjegjës formalo- juridik për FMPH, kujdeset për mbrojtjen e të drejtave të tij gjatë marrjes së veprimeve zyrtare nga organet e shtetit.

MASA 5: Sigurimi i përkthyesit- përkthimit

ÇFARË:

Duke pasur parasysh që migrantët- refugjatët që kalojnë nëpër Republikën e Maqedonisë, kryesisht vijnë nga vendet e Lindjes së Mesme, e flasin gjuhën arabe që në vende të caktuara ka dialekt të veçantë që vetëm ata e flasin, paraqet sfidë të madhe dhe parakusht për zbatim të suksesshëm të grumbullimit preliminar të informacioneve dhe zbatimit të intervistës.

Për këtë është e nevojshme që prej më herët të ekzistoj listë e gatshme e përkthyesve në më shumë gjuhë që fliten në vendet prej ku vijnë migrantët- refugjatët që kalojnë në Republikën e Maqedonisë.

Për shkak të parimit të respektimit të besueshmërisë që parashihet në KDF, nevojitet përkthyesit e zgjedhur të njihen me të njëjtën për shkak të respektimit të së njëjtës që të dhënat dhe informacionet i kanë marrë gjatë përkthimit t'i konsiderojnë të besueshme.

KUSH:

- MPB
- QPS/QNPS/MPPS
- UNHCR/ONM/QNZhPE dhe ON dhe OC
- Përkthyes të autorizuar

⁶ Neni.127 paragrafi.1 nga Ligji për familjen

⁷ Aneks nr.5, Autorizimi për zgjedhjen e kujdestarit.

⁸ Aneks nr.6, Vendim për zgjedhjen e kujdestarit

KUR:

- në fazë të grumbullimit preliminar të informacioneve
- gjatët kontaktit me kujdestarin e caktuar
- gjatë zbatimit të intervistës preliminare para MPB dhe intervistës para kujdestarit
- në vazhdimësi në kontaktet me FMPH

SI:

Gjatë grumbullimit preliminar të informacioneve si dhe gjatë intervistës formale me FMPH, do të përdoret përkthim i gjuhës të cilin i njëjti e din apo e kupton ndërsa nëse i njëjti e flet vetëm gjuhën e tij amtare, do të sigurohet përkthim në po atë gjuhë.

Për sigurimin e përkthyesve në gjuhë apo dialekte të rralla gjuhësore për të cilat nuk ka përkthyes të autorizuar ligjor, do të kërkohet ndihmë nga UNHCR ose ONM, ose ON/OC tjetër e cila punon në çështjet e refugjatëve/ migrantëve/ FMPH.

Përkthyesi duhet të ketë njohuri të mëparshme rreth gjendjes së migrantëve- refugjatëve, me qëllim të kuptimit të terminologjisë që e përdorin, vendet e prejardhjes, kulturës dhe zakonet e tyre.

MASA 6: Autorizimi i personit të autorizuar juridik

ÇFARË:

Me qëllim mbrojtjen e të drejtave të FMPH në procedurën para organeve të shtetit e që kanë të bëjnë me pozitën dhe statusin e tij, të drejtën për mendim, bashkim familjar dhe të drejta tjera që parashihen në KDF, të njëjtit i përcaktohet person i autorizuar juridik

KUSH:

Përcakton kujdestarin, menjëherë pas përgatitjes së Autorizimit për përcaktimin e kujdestarit të posaçëm, me përpilimin e autorizimit me shkrim për emërim të personit të autorizuar juridik, i cili do të këshilloj dhe përfaqësoj FMPH para organeve të shtetit.⁹

Përzgjedhja e personit të autorizuar juridik bëhet nga:

- OC-ShMJR ose ON/OC tjera që punojnë në përfaqësimin juridik të migrantëve dhe refugjatëve
- UNHCR-ONM dhe ON tjera që kanë projekte për mbrojtje juridike të migrantëve- refugjatëve
- Instituti "Ndihmë falas juridike pranë MD-Listë të përfaqësuesve juridik për ndihmë juridike

KUR:

MENJËHERË pas marrjes së FMPH nga kujdestari i emëruar dhe e njëjta vazhdon në procedurat e mëtuftjeshme nga FMPH.

SI:

Personi i autorizuar juridik këshillon- përfaqëson FMPH për:

- legjislacionin e Republikës së Maqedonisë dhe atë ndërkombëtar për të drejtat e fëmijëve të mitur
- dispozitat ligjore për rregullimin e statusit të FMPH (Ligji për azil, Ligji për të huaj, Ligji për familje, Ligji për mbrojtje sociale)
- të drejtën e bashkimit familjar
- të drejtat sociale që i takojnë personit me të drejtë të pranuar për azil sipas LAMP ose qëndrim të miratuar në RM (akomodim, mbrojtje shëndetësore, të drejtë për arsimim)
- dhe të drejta tjera të rregulluara me legjislacionin vendor dhe atë ndërkombëtar

Personi i autorizuar juridik që këshillon- përfaqëson FMPH, nevojitet që të ketë njohuri të mjaftueshme rreth legjislacionit për migrantët- refugjatët si dhe legjislacionin për të drejtat e fëmijëve.

Gjithashtu, për shkak se bëhet fjalë për kategori posaçërisht të rrezikuar, personat e autorizuar juridik si dhe zyrtar i autorizuar nga Sektori për azil që këshillojnë dhe përfaqësojnë FMPH, nevojitet të kenë trajnime paraprake për punë me fëmijë.

Gjatë kontaktit të drejtpërdrejtë me FMPH, i njëjti dispozitat juridike dhe vendimet juridike që i propozon në interes të FMPH duhet të harmonizohen sipas moshës së FMPH, pjekurinë e tij psikike,

⁹ Aneks nr.7: autorizim për përzgjedhjen e personit të autorizuar juridik

vendin prej ku vjen, traditën, me qëllim që FMPH të mund t'i kuptoj dhe të krijoj mendim për ato.

Personi i autorizuar juridik së bashku me kujdestarin e FMPH paraqesin prindër zëvendësues roli i të cilëve është që prej fillimit të planifikojnë vendim final për FMPH që do të paraqes interesin e tij më të mirë.

MASA 7: Zhvillimin e intervistës me FMPH

ÇFARË:

Zbatimi i intervistës fillestare me FMPH paraqet procedurën më të ndjeshme e cila ndërmerret ndaj FMPH pas identifikimit të tij fillestar se është i pashoqëruar.

Ndjeshmëria vjen nga fakti se ai është kategori e rrezikuar, që është i rezultat i:

- moshës së tij
- në veçanti nëse bëhet fjalë për person të gjinisë femërore
- gjendjes psikofizike në të cilën gjendet pas udhëtimit dhe traumave të përjetuara
- pafuqia për shkak se ka mbetur i vetëm
- frika se a do të bashkohet ndonjëherë me familjen e tij
- frika nga vendi i panjohur në të cilën gjendet

Nga intervista e zhvilluar pritet të merren informacione dhe të dhëna që do të mundësojnë:

- identifikim formal se bëhet fjalë për FMPH
- informacione për bashkim familjar
- vlerësim të moshës
- vlerësim të rrezikut
- vlerësim të gjendjes psikofizike
- vlerësim preliminar të zhvillim mendor dhe emocional të fëmijës dhe moshës së tij
- vlerësim fillestar të nevojave- ndihmë fillestare dhe lloj të kujdesit
- vlerësim të nevojës për kontroll mjekësor
- vlerësim të llojit të statusit që është në interes më të mirë të fëmijës (kërkesë për azil, mbrojtje humanitare
- vlerësim për zgjidhje finale që është në interesin më të mirë të FMPH

KUSH:

- Kujdestar i përcaktuar nga QNS/QNPS dhe ekipi profesionist i cili udhëhiqet nga (nëpunësi social, psikologu, pedagogu)
- Personi i autorizuar juridik (ShMJR, UNHCR; ONM; MD)
- Përkthyes

KUR:

Në afat sa më të shkurtë nga gjetja e tij, grumbullim preliminar të informacioneve për të njëjtin dhe ekzistim të dyshimit të arsyeshëm se bëhet fjalë për FMPH përveç kur ekzistojnë arsye të veçanta për anulimin e të njëjtit për shkak se:

- Është rrezikuar siguria e FMPH
- Ka nevojë për ndihmë urgjente mjekësore;
- I njëjti këmbëngul që biseda të anulohet

SI:

Intervista zhvillohet nga profesionistë të trajnuar të QNS/QNPS që kanë përvojë me fëmijë të kategorisë së rrezikuar e në veçanti përvojë me FMPH, shtetas të huaj.

E njëjta zhvillohet në hapësirat e QNS/QNPS të cilat janë të adaptuara për punë me fëmijë ndërsa vetëm në situata të jashtëzakonshme në hapësirat e MPB-së nëse bëhet fjalë për siguri të rrezikuar të FMPH

Metodologjia e zhvillimit të intervistës duhet të përputhet me moshën dhe pjekurinë psikofizike të FMPH, termet juridike dhe profesionale duhet të formulohen në mënyrën që ai t'i kuptojë dhe që do të mundësojnë që i njëjti të jep përgjigje të saktë

Para fillimit të intervistës, kujdestari dhe ekipi i tij profesionet nevojitet të realizoj konferencë shtypi

me ekipin që e ka realizuar grumbullimin preliminar të informacioneve dhe e realizuar udhëzimin e FMPH

Kujdes të veçantë duhet t'u kushtohet përgjigjeve/informacioneve/të dhënave të fituara nga tabela nr. 1 të mara nga personat e moshuar nga grupi k është gjetur/kapur FMPH.

Këto të dhëna do të mundësojnë kujdestari dhe ekipi profesionist të përpilojnë vlerësim fillestar për gjendjen e FMPH, vlerësimin e rrezikut dhe përgatitjen për pyetjet që kërkojnë verifikim shtesë.

Pyetjet që do të përdoren në intervistë duhet të jenë në përputhje me përgjigjet që kërkohen në tabelën nr. 1 dhe përgjigjet e marra nga grumbullim preliminar i informacioneve, me ÇFARË do të fitohet zbatimi i përgjigjeve të marra nga FMPH dhe verifikimi i tyre.

Nga intervista e zhvilluar ekzistimi i dyshimit të arsyeshëm se personi i mitur – fëmijë i huaj nga intervista e zhvilluar duhet të kalojë në FMPH TË IDENTIFIKUAR apo i njëjti të refuzohet.

Vlerësimi i moshës së FMPH i cili nuk posedon dokumente identifikimi, paraqet çështje kyçe që duhet të përgjigjet nga intervista e zhvilluar sepse nga kjo varet edhe statusi i tij dhe procedurat e ardhshme që duhet marrë.

Gjatë vlerësimit të moshës, dukja e jashtme nuk duhet të jetë kyçe, duhet të merret parasysh edhe pjekuria psikike, vendi i prejardhjes, raca dhe veçori tjera specifike.

Nëse gjatë vlerësimit të moshës, kujdestari dhe ekipi profesionist kanë dilema rreth asaj se a është i mitur apo i rritur, në përputhje me interesin më të mirë të fëmijës çdoherë vlerësimi do të konsiderohet sikur të jetë fëmijë i mitur, derisa nuk konfirmohet e kundërta.

Vlerësimi mjekësor i moshës së FMPH duhet të evitohet për shkak të gjendjes në të cilën gjendet i njëjti dhe fakti se është kategori e ndjeshme, dhe duhet të përdoret vetëm në raste të jashtëzakonshme.

Intervista dhe informacionet e mara duhet të mundësojnë pasqyrë të qartë ose të paktën dyshim të arsyeshëm se ka bazë për fillimin e procedurës për bashkim familjar.

Intervista e kujdestarit dhe ekipit profesionist duhet t'i mundësojë pasqyrë të qartë rreth rregullimit të statusit të FMPH, duke pasur parasysh se më së voni në afat prej 72 orëve nga momentin i pranimit-dorëzimit, nevojitet të përcaktohet për:

- rregullimin e statusit me dorëzimin e kërkesës për azil sipas LAMP
- rregullimin e statusit me dorëzimin e kërkesës për miratimin e qëndrimit të përkohshëm në bazë të mbrojtjes humanitare nga neni 80 nga LH deri në QR për PK Veri, Sektori për të huaj

Për intervistën e zhvilluar, kujdestari përgatit shënim zyrtar ku përmend gjendjen e konstatuar me FMPH.

Nëse intervista zhvillohet në QNS përkatëse, nëse kujdestari ka autorizim për përcaktimin e kujdestarit, QNS për të njëjtin sjell vendim për kujdestar.

Kujdestari me ekipin profesionist pas zhvillimit të intervistës për procedurë të mëturjeshme me FMPH ndërsa për shkak të pamundësisë që të zbatohet të njëjtën, FMPH e DREJTON në QNPS Shkup për veprim të mëturjeshtëm me FMPH.

Kujdestari, ekipi profesionist dhe pjesëtarët e MPB-së që e kanë pranuar FMPH, me procesverbal për pranimit-dorëzim e dorëzojnë FMPH në QNPS Shkup¹⁰

Me procesverbalin dorëzohen edhe:

- sendet personale të gjetura te FMPH
- dokumentacioni që është siguruar dhe përpiluar nga QNS gjatë veprimit me FMPH

¹⁰ Aneks nr. 8, Procesverbal për pranimit-dorëzimin e FMPH

PSO 2: KUJDESI DHE NDIHMA FILLESTARE

Përfshin përmbledhje të masave dhe aktiviteteve që i merr QNPS pas FMPH të pranuar-drejtuar dhe këto përfshijnë:

- përcaktimin e kujdestarit
- vlerësim të përgjithshëm të rrezikut
- kontroll mjekësor
- përkujdesje- strehim
- vlerësim të nevojave
- zhvillim të planit për ndihmë
- Aftësim dhe stabilizim

MASA 1: Përcaktimi i kujdestarit

ÇFARË:

FMPH që është pranuar nga MPB, nëse përkatës është QNPS e njëjta drejtpërdrejtë e dërgon te ata, apo nëse më herët ka vepruar QNS i njëjti nga ana e tyre dërgohet në QNPS.

QNPS për FMPH e pranuar përcakton me vendim kujdestar dhe formon ekip profesionist, përgjegjës për veprim me FMPH.

KUSH:

QNPS

KUR:

Në afat sa më të shkurtë pas pranimit të FMPH nga ana e QNPS

SI:

Pas pranimit të FMPH nga QNPS, përcaktohet ekip profesionist dhe përcakton kujdestar i cili është përgjegjës për të gjitha procedurat që merren për interesin më të mirë për FMPH.¹¹

Ekipi profesionist e vendos FMPH në hapësirë të veçantë të paraparë për punë me fëmijë, formalisht me procesverbal bën pranim- dorëzimin e të njëjtit dhe sendet personale që i posedon.

Ekipi profesionist realizon takim me kujdestarin dhe ekipin profesionist të QNS ose me përfaqësues të MPB, nëse të njëjtit e udhëzojnë.

Qëllimi i takimit është që të njëjtit të njihen me:

- kush, kur dhe ku e ka pranuar FMPH
- identitet, moshë të konfirmuar
- mundësi për lidhje familjare
- masat e ndërmarra
- dokumentacionin e përpiluar
- gjendjen shëndetësore të FMPH

MASA 2: Vlerësimi fillestar i rrezikut

ÇFARË:

Kujdestari dhe ekipi profesionist, në bazë të intervistës së zhvilluar me FMPH dhe qasje në dosjen fillestare për FMPH, përpilon vlerësim fillestar të rrezikut të FMPH

Qëllimi i vlerësimit fillestar të rrezikut është që të identifikohen dobësitë dhe rreziqet e FMPH me qëllim të zvogëlimit apo evitimit të tyre përmes planifikimit në kohë dhe ndërmarrjes së masave për evitimin e tyre.

Nëse nga vlerësimi i zbatuar i rrezikut konstatohet rrezik i lartë në kriter të caktuar, menjëherë planifikohen dhe merren masa për evitimin e të njëjtit.

¹¹ Neni.160 nga Ligji për familjen: "kujdestari i të miturit është i obliguar që të kujdeset si prind, për personalitetin e të miturit, në veçanti shëndetin e tij, edukimin, arsimin dhe aftësimin e tij për jetë dhe punë".

E njëjta përmban:

Tabela nr. 2: Vlerësim fillestar të rrezikut:	
A. Vlerësim fillestar të gjendjes shëndetësore	
1.	Gjendja fizike dhe shenja të dhunës: • Të mëparshme • Të fituara gjatë udhëtimit
2.	Gjendja psikike: • Pagjumësi; • Gjendje stresi- frike- nervoze; • Depresion.
3.	Gjendja shëndetësore- e vërejtur: • Gjendja momentale shëndetësore nga kontrolli i iniciuar mjekësor • Sëmundje kronike • Çrregullime psikike; • Çrregullime mendore dhe shpirtërore (propozim- dokument); • Sëmundje kronike, sëmundje ngjitëse;
C. Vlerësimi fillestar i rrezikut të sigurisë (mendim nga MPB, NJO që e ka pranuar FMPH)	
1.	Vlerësimi momental i sigurisë
2.	Kërcënime paraprake të sigurisë
3.	Persona konkret që mund të krijojnë probleme
4.	Shqetësim për sigurinë e anëtarëve të familjes ose miqve
5.	Lokacione të rrezikshme për personin
6.	Tjera

KUSH:

- Kujdestar dhe ekip profesionist
- MPB QR për PK NJKTEHR
- Në drejtim të sigurimit të mbështetje profesionale, materiale dhe teknike të organeve kompetente do të përfshihen edhe përfaqësuesit e OC/ON

KUR;

- Menjëherë ose në afat sa më të shkurtë nga pranimi i FMPH.

SI:

Kujdestari së bashku me ekipin profesionist, në bazë të dokumentacionit të përpiluar për FMPH, intervistës së zhvilluar, analizon informacionet dhe të dhënat që janë të siguruar dhe në bazë të të njëjtit përgatit vlerësim fillestar të rrezikut.

Vlerësimi i rrezikut është produkt individual që ka parasysh veçoritë e secilit FMPH veçmas dhe i njëjti bazohet në parimin e interesit më të mirë për fëmijën.

MASA 3: Kontroll iniciues mjekësor

ÇFARË:

Ka për qëllim të konstatoj gjendjen e përgjithshme psikofizike dhe shëndetësore të FMPH, sëmundjet kronike, invaliditeti trupor dhe çrregullimet, me qëllim të planifikimit dhe marrjes në kohë të masave shëndetësore plotësuese.

KUSH:

- MPPS-MSH
- Kryqi i Kuq i Republikës së Maqedonisë
- Në drejtim të sigurimit të mbështetjes profesionale, materiale dhe teknike të organeve përkatëse, do të përfshihen edhe përfaqësues të OC/ON.

KUR:

Në afat sa më të shkurtë pas pranimit nga QNS/QNPS apo menjëherë pas akomodimit varësisht nga gjendjet.

SI:

Para realizimit të kontrollit të iniciuar mjekësor, FMPH nevojitet i njëjti të njihet me këtë masë, cilat masa do të kryhen dhe pse e njëjta nevojitet çdoherë duke ia bërë me dije se është për dobinë e tij më të mirë.

Gjatë zbatimit të kësaj mase, me FMPH duhet të merr pjesë edhe kujdestari i tij apo ndonjë anëtar i ekipit të tij profesionist.

MASA 4: Përkujdesje - akomodim**ÇFARË:**

QNPS, kujdestari dhe ekipi profesionist që është i angazhuar për veprim me FMPH, vendimin për atë se në çfarë objekti, institucioni, organi apo formë të kujdesit sipas dispozitave dhe mundësive të MPPS do të zgjedh, do ta bazoj në bazë të :

- procedurës së mëhershme të zbatuar ndaj FMPH
- vlerësimit fillestar të rrezikut
- vlerësimit të nevojave
- planit për ndihmë
- kapaciteteve në dispozicion të MPPS

Vendimi final për përkujdesje- akomodim duhet të jetë në interesin më të mirë të FMPH

KUSH:

- MPPS-QNPS

KUR:

- Në afat sa më të shkurtë pas pranimit në QNPS, përcaktimit të kujdestarit.

SI:

Kujdestari është i obliguar së bashku me ekipin profesionist të bëjë vlerësimin e nevojave të FMPH, veçoritë dhe karakteristikat e tij dhe cilën formë të përkujdesjes- akomodimit do ta zbatojnë.

Kjo varet nga mundësitë që i ofron për momentin MPPS dhe format tjera të kujdesit institucional dhe jashtë- institucional që i posedon.

MASA 5: Vlerësimi i nevojave**ÇFARË:**

Me qëllim që të konfirmohen masat përkatëse për FMPH, nevojitet të bëhet vlerësimi i nevojave. Vlerësimi i nevojave bëhet sipas kriterëve më poshtë.

Tabela nr. 3: Kriteret për vlerësimin e nevojave	
TË DHËNA PËR DOSJEN E RASTIT	
1.	Emri dhe mbiemri si dhe numri i dosjes për rastin
2.	Vendi i prejardhjes
3.	Gjuha

NEVOJA ELEMENTARE	
1.	Akomodimi
2.	Ushqimi
3.	Ilaçe
4.	Komunikimi me familjen
VLERËSIMI I RREZIKUT	
1.	Kujdesi momental për sigurinë personale
2.	Individ që FMPH mund t'i shkaktojnë probleme
3.	Shqetësim për anëtarë të familjes ose njerëz të afërt
4.	Lokacione që mund të jenë të pasigurta për FMPH
NEVOJAT SHËNDETËSORE	
1.	Kontroll mjekësor
2.	Grupi i gjakut, kontrolle mikrobiologjike
3.	Sëmundje ngjitëse
4.	Kontroll gjinekologjik
5.	Shërbime stomatologjike
6.	Probleme psikologjike dhe psikike
7.	Gjendje të rrezikut të lartë (sëmundje kardiovaskulare, epilepsi, astmë)
8.	Pengesa gjatë zhvillimit

KUSH

- QNPS/kujdestari/ ekipi profesional
- Personi mjekësor;
- Përfaqësuesi i OC/ON
- MOB, njësia përkatëse organizative që është kompetente për veprim

KUR:

Pas përpilimit të vlerësimit fillestar të rrezikut, përkujdesjes- akomodimit të FMPH

SI

Para se të filloj procedurën për vlerësimin e nevojave, personit përgjegjës për rastin duhet:

- T'i ketë parasysh informacionet e marra për rastin;
- Të shpjegoj qëllimin e procedurës për vlerësimin e nevojave për FMPH
- Të shpjegoj se kush do të ketë qasje në këto informata;
- Të shpjegoj mundësinë që individit të refuzoj të përgjigjet në çfarëdo pyetje;
- Të zbatoj kontroll të detyruar shëndetësor;

PSO 3: RREGULLIMI I STREHIMIT

Përfshin përmbledhje vendimesh, procedurash dhe masash nga institucionet kompetente, personat përgjegjës të ngarkuar për veprim me FMPH e që kanë të bëjnë me zgjidhjen e statusit të FMPH, i cili ende nuk e ka rregulluar qëndrimin në RM.

MASA1: Njoftimi i DKP për vendin e prejardhjes së FMPH

ÇFARË:

Informim të PDK në Republikën e Maqedonisë për vendin e prejardhjes të FMPH të identifikuar apo PDK e vendit të tretë që i përfaqëson interesat e vendit të prejardhjes ndërsa nëse i njëjti nuk ka përfaqësi, njoftohet MPJ-ja për FMPH e identifikuar me të dhënat për të njëjtin, prindërit, vendin e banimit, shtetin dhe nëse i njëjti posedon dokumente.

Nëse bëhet fjalë për kërkues azili, vendi i prejardhjes nuk do të njoftohet.

Qëllimi i njoftimit është që të mundësohet:

- vërtetimi i identitetit të FMPH
- sigurimi i dokumenteve personale
- parakushte për fillimin e procedurës për bashkim familjar

KUSH:

- QNPS-QPS
- MPB-QR për PK NJKTEHR
- MPJ

KUR:

- Në afat të arsyeshëm nevojitet kujdestari të merr vendim final për interesin më të mirë të fëmijës.

SI:

QNPS pas pranimit të FMPH dhe marrjes së vendimit për përcaktimin e kujdestarit, përpilon njoftim për FMPH të pranuar.

Njoftimi përmban të dhëna që janë marrë nga dokumentet personale të FMPH, nga grumbullimi preliminar i të dhënave të MPB-së që e para e ka pranuar FMPH si dhe nga intervista e zhvilluar me FMPH e që kanë të bëjnë me:

- të dhënat personale të FMPH
- të dhëna për prindërit e tij dhe ku të njëjtit gjenden momentalisht
- adresa e jetesës, qyteti, shteti
- kur dhe ku është zbuluar

Njoftimin QNPS e dorëzon përmes MPPS /kontakt personin deri në PDK në vendin e prejardhjes nëse ka të tillë në RM ose eventualisht PDK së vendit të tretë që i përfaqëson interesat e vendeve të prejardhjes.

Nëse nuk ekziston PDK, njoftimi dorëzohet në MPJ në Republikën e Maqedonisë që përmes rrugës diplomatike të dorëzoj në vendin e prejardhjes.

MASA2: Këshillim juridik dhe informim të FMPH për procedurën e rregullimit të strehimit

ÇFARË:

Informimin e FMPH për procedurën formale- juridike, procesin, llojin dhe mënyrën e rregullimit të qëndrimit, synimi dhe dobitë e informimit për FMPH.

Informimi duhet të mundësoj FMPH të kuptoj procesin dhe procedurën me qëllim që i njëjti të tregoj vullnet dhe pajtueshmëri, e që është në interesin e tij më të mirë.

KUSH:

- QNPS/Kujdestari dhe ekipi profesionist
- OC/SHMJR/Personi i autorizuar juridik
- MD/Instituti ndihmë juridike falas
- UNHCR ose ndonjë ON/OC tjetër që ofron ndihmë juridike

KUR:

- Në afat prej 72 orëve nga pranimi, përkatësisht para dorëzimit të kërkesës për rregullimin e qëndrimit

SI:

QNPS pas FMPH të drejtuar dhe pranuar dhe miratimin e vendimit për kujdestar, përpilon autorizim për përcaktimin e personit juridik të autorizuar për FMPH.

Përcaktimi i personit juridik të autorizuar bëhet nga lista e MD/persona të autorizuar juridik si dhe nga lista e ShMJR që janë të trajnuar për këshillim juridik të FMPH.

Në periudhë prej 72 orëve nga pranimi i FMPH, nevojitet që i njëjti të njihet me:

- procedurën juridike për rregullimin e qëndrimit
- procedurën
- qëllimin dhe dobitë nga statusi i përcaktuar për FMPH
- procedurën për bashkim familjar

Mënyra e informimit të FMPH duhet të jetë në mënyrën të cilën e kupton mosha dhe pjekuria e tij dhe vendi i prejardhjes prej ku vjen.

Informimi- këshillimi duhet të mundësoj FMPH të kuptoj tërë procedurën që i njëjti të mund të shpreh vullnetin e tij dhe të jep mendim.

MASA 3: Procedura për rregullimin e strehimit të FMPH

ÇFARË:

Rregullimi i qëndrimit të FMPH mund të jetë në këto baza:

- Kërkesë për qëndrim të përkohshëm për shkaqe humanitare¹²
- Kërkesë për pranim të së drejtës për azil¹³

KUSH:

- Kujdestari i përcaktuar nga QPS/QNPS
- MPB-QR për NJKTEHR
- Personi i autorizuar juridik
- MPB-SPC-SA
- UNHCR-ndihmë këshillëdhënëse përkthyes¹⁴
- ShMJR –Ndihmë juridike nga personi i autorizuar juridik¹⁵

KUR:

- Për dorëzim të kërkesës në afat sa më të shkurtë, duke pasur parasysh interesin më të mirë të fëmijët nga momenti i pranimit të FMPH
- Veprim në bazë të kërkesës në afat sa më të shkurtë

SI:

Me përcaktimin e kujdestarit të ekipit profesionist për FMPH, të njëjtit në bazë të intervistës së zhvilluar, analizës së informacioneve të fituara, vlerësimit të rrezikut, kushtet për bashkim familjar duhet të marrin vendim për rregullimin e qëndrimit të FMPH.

¹² Ligji për të huaj, neni 80 paragrafi 1 alineja 2 dhe 4 dhe paragrafi 2

¹³ Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme (LAMP), neni 2

¹⁴ LAMP, neni 13

¹⁵ LAMP, neni 14

Përzgjedhja e bazës me të cilën do të kërkohet rregullimi i qëndrimit varet nga ajo se çfarë paraqet interes më i mirë për fëmijën ndërsa kjo bazohet në vlerësimin e kryer më herët për vendimet finale që planifikohen për FMPH.

Para marrjes së vendimit, kujdestari së bashku me personin e autorizuar juridik, përfaqësues të ON/OC dhe përkthyesin, me qëllim të respektimit të parimeve të KDF, informim të FMPH, të drejtë për shprehje dhe respektim të vullnetit të tij, interesi më i mirë i fëmijës, të njëjtin e njoftojnë me:

- arsytet pse është e nevojshme që të rregullohet qëndrimi
- procedurën juridike për rregullimin e qëndrimit të tij/saj
- dobitë nga i njëjti

Njohja me procedurën nga personi përkatës- personi i autorizuar juridik duhet të jetë në gjuhën të cilën FMPH e kupton, mënyrën e cila përshtatet me moshën dhe pjekurinë e tij ose me fjalë tjerë në mënyrë që FMPH do t'i kuptojë shkaqet, procedurat dhe qëllimin e rregullimit të qëndrimit të përkohshëm, me ÇFARË i njëjti do të pajtohet se kjo është në interesin e tij më të mirë.

Nëse vendos për rregullimin e qëndrimit për shkaqe humanitare, kujdestari i përcaktuar i ndërmerr këto hapa:

- Përpilon kërkesë për dhënie- vazhdim të leje - qëndrimit të përkohshëm¹⁶
- Kërkesën e përpiluar në mënyrë zyrtare e dërgon deri në MPB-QR për PK NjKTEHR¹⁷

MPB-QR për PK NjKTEHR pas pranimit të kërkesës për dhënie- vazhdim të leje qëndrimit të përkohshëm pasi bëhet fjalë për FMPH vepron dhe vendos me procedurë urgjente.

Procedurën për fotografim – daktilografim të aplikuesit FMPH, e organizon njësia përkatëse organizative e MPB NjKTEHR me detyrë zyrtare. Gjatë vlerësimit të bazës së miratimit të qëndrimit të përkohshëm nëse ka nevojë për konsultime- bisedime plotësues në afat më urgjent i realizon me kujdestarin e FMPH.

MPB-QR për PK Veri-NjKTEHR, pas përfundimit të procedurës merr vendim për lejim të qëndrimit të përkohshëm.¹⁸

Leja për qëndrim të përkohshëm që jepet vlen 1 vjet ¹⁹

Nëse kujdestari i përcaktuar dhe ekipi profesionist i QNPS vendosin për rregullimin e qëndrimit në bazë të kërkesës për azil, ndërmerren këto hapa:²⁰

- Përpilimi i kërkesës për pranimin e të drejtës për azil (LAMP Formular nr.1)²¹
- Kërkesën me shkrim e dorëzon në MPB-SPC-SA

Organi kompetent MPB/SPC/SA, pas pranimit të kërkesës për të drejtë azili vepron në afat sa më të shkurtë të mundshëm.²²

SA, më së voni në afatin prej 15 ditëve dorëzuesit të kërkesës do t'i jep dokument identifikimi për të drejtë azili²³

SA, vlefshmërinë e kërkesës e vlerëson sipas kushteve të LAMP, neni 18a.

SA, intervistën me FMPH e zhvillon në hapësirat zyrtare të QNPS-QPS që janë të pajisura për punë me kategoritë e rrezikuara të fëmijëve.

Gjatë vlerësimit të vlefshmërinë e kërkesës, SA do ta ketë parasysh gjendjen e FMPH dhe me rekomandim eventual nga kujdestari do të merr vendim pa intervistë të zhvilluar më herët.

Nëse nevojiten shpjegime plotësuese lidhur me vlerësimin e kërkesës, të njëjtit zhvillojnë intervistë me kujdestarin dhe personin e autorizuar juridik të FMPH

¹⁶ Aneks nr.9: Kërkesë për dhënie e azilit – vazhdimin e leje-qëndrimit të përkohshëm

¹⁷ LP, neni1 paragrafi 2

¹⁸ Aneks nr.10: Vendim për lejim të qëndrimit të përkohshëm

¹⁹ LH, neni.80 paragrafi 2

²⁰ LAMP, neni.22a

²¹ Aneks nr.11: Kërkesë për pranim të drejtës për azil

²² LAMP, nr.34

²³ LAMP, nr.40 p.1

SA në bazë të fakteve dhe provave të konfirmuara me procedurë, miraton në formë të shkruar:²⁴

- Vendim për pranim të statusit si refugjat i pranuar
- Vendim për pranim të statusit të personit nën mbrojtje subsidiaire.
- Vendim me të cilin refuzohet kërkesa për pranimin e azilit

FMPH me status të refugjatit të pranuar i jepet dokument me afat 2 vjeçar. Kërkesën për nxjerrjen e dokumentit e dorëzon kujdestari.²⁵

²⁴ LAMP, nr.31 p.1

²⁵ LAMP, nr.42 p.1

PSO 4 : BASHKIM FAMILJAR KTHIM²⁶

Përfshin përmbledhje masash që i ndërmarrin institucionet përkatëse me qëllim të gjetjes së prindërve apo të paktën njërin prej tyre për FMPH ose ndonjë të afër me qëllim të bashkimit familjar.

Bashkimi familjar gjatë tërë procedurës me FMPH paraqet prioritet, të gjitha masat që planifikohen dhe që merren janë në drejtim të mundësit të kushteve për bashkim familjare si interes më i mirë i fëmijës.

MASA 1. Identifikimi i familjes

ÇFARË:

Masa dhe aktivitete të institucioneve përkatëse në drejtim të grumbullimit të informacioneve dhe të dhënave për:

- identifikimin e prindërve
- vëllezër, motra
- të afërm
- ku gjenden të njëjtit
- nëse nuk janë në vendin e prejardhjes- statusi i tyre

KUSH:

- MPB/QR për PK/NJKTEHR/SBPN
- QPS/QNPS/Kujdestari
- ON/OC/Kryqi i Kuq i RM

KUR:

- Nga pranimi i FMPH gjatë tërë procesit

SI:

- Nga momenti i pranimit të FMPH nga MPB/QR për PK, në fazën e grumbullimit preliminar të informacioneve fillon procedura për identifikimin e familjes së FMPH
- Burimi i parë i informacioneve janë anëtarët e grupit ku është gjetur FMPH, në bazë të listës së përgjigjeve që do të merren, të parapara në Tabelën 1
- Burimi i dytë i informacioneve janë gjësendet e gjetura, dokumentet personale, fotografitë, telefonat celularë të gjetur te FMPH
- Të dhëna të mara nga intervista e zhvilluar me FMPH nga kujdestar i QPS/QNPS në bazë të përgjigjeve të marra në Tabelën 1.
- Të dhëna, fotografi të nxjerra nga profilet në FB, Twitter ose LinkedIn

MASA 2: Vlerësimi i rrezikut gjatë vendimit për bashkim familjar

ÇFARË:

Vërtetim të shkallës së rrezikut të sigurisë për FMPH gjatë bashkimit familjar, nga prindërit e tij/ familjarë të afërt, nga rreziku për kthim në vendin e prejardhjes ose destinacioni ku do të qëndrojnë prindërit/ të afërmit e tij si dhe rreziku social me të cilin mund të ballafaqohen.

KUSH:

- QNPS/kujdestari/ekipi profesionist
- MPB/QR për PK Veri-NKTEHR-SBPN
- Interpoli/Europoli/SELEK
- MB/UNHCR/ONM/OC/Kryqi i kuq i RM

KUR:

- Nga momenti i marrjes së vendimit për kujdestar dhe prindërit/ të afërmit e identifikuar

SI:

Në bazë të analizës nga informacioneve e grumbulluar nga identifikimi i prindërve të FMPH, të afërmit e tij, vlerësimi të shkallës së rrezikut të sigurisë për bashkimin e tij me prindërit/ të afërmit dhe kthimin e sigurt në vendi ku do të kryhet bashkimi.

Vlerësimi i rrezikut dhe sigurisë zbatohet duke u përgjigjur në pyetjet e pyetësorit

Tabela: 4: Informacione të nevojshme për përpilimin e Vlerësimit të rrezikut	
1.	Informacione për FMPH rreth: • vendit ku mund të kthehet-të bashkohet familjarisht, anëtarët e familjes me të cilët do të bashkohej, siguria e tij personale, ekzistimi i ndonjë kërcënimi eventual • cilat masa nevojiten për sigurinë e tij. • reagimi i familjes së tij me të cilën do të bashkohej. Dëshira dhe mundësia për vazhdimin e procesit arsimor
2.	Vlerësimi i rrezikut të sigurisë nga policia: • kontroll për verifikimin e të dhënave të marra për të identifikuarit: FMPH, prindërit/ të afërmit • kontrole sigurie në vendin e prejardhjes • histori e kriminalitetit • vepra penale kundër trupit dhe moralit /kontrabandë/keqpërdorimi i fëmijëve • nëse policia në vendin e prejardhjes/vendit të qëndrimit të prindërve/ të afërme është në gjendje dhe e gatshme të mbroj FMPH nga represionet apo dhuna e mundshme pas kthimit dhe bashkimit familjar? • A ka procedurë penale/ gjyqësore kundër prindërve/të afërmeve të FMPH dhe për cilat vepra penale?
3.	Rreziqet gjatë përfshirjes sociale: • Kërcënim për ndjekje penale ose procedurë kundërvajtëse kundër FMPH gjatë kthimit në vendin e prejardhjes; • Mundësi për mbrojtje përmes policisë lokale; • Stigmatizimi, marginalizimi, izolimi social; • Qasje deri në shërbimet sociale, institucione që sigurojnë akomodim; • Sigurim të këshillave mjekësore, psikologjike dhe juridike; • Mundësi që të vazhdohet arsimit; • Mundësi për akomodim afatgjatë; • Mundësi për siguri afatgjate dhe të pavarur ekonomike; • Gjendja në familje, dhuna familjare • Gjendja në komunitet; • Trazira civile;

Kontrollet e sigurisë për vlerësimin e rrezikut, QNPS/kujdestari përmes MPPS/kontakt personit me detyrë zyrtare i zbaton në koordinim dhe ndihmë të NJO kompetente pranë MPB.

MPB/SBPN përmes bashkëpunimit ndërkombëtarë policor përmes Interpolit/Europolit/Selek-ut dhe përmes bashkëpunimit të drejtpërdrejtë policor me vendin e prejardhjes apo vendin e destinacionit të prindërve/ të afërmeve të FMPH zbaton kontrollet e nevojshme të sigurisë.

Rreziqet nga përfshirja sociale i zbaton QNPS/kujdestari dhe ekipi profesionist përmes UNHCR, ONM/OJQ.

MASA 3: Gjetja e familjes dhe informimi i saj

ÇFARË:

Masa dhe aktivitete nga institucionet përkatëse që veprojnë me FMPH, për gjetjen e prindërve/ të afërmeve të tij për realizim të kontaktit me të njëjtin, informimin e tyre për FMPH të gjetur/ identifikuar, për shkak të fillimit të procedurës për bashkimin e tyre

²⁶ KDF, nr.22, p.2

KUSH:

- QNPS/Kujdestari/ ekipi profesionist
- MPB/QR për PK/ NKTEHR-SBPN
- MPJ

Si dhe me ndihmën e : Kryqit të Kuq të Republikës së Maqedonisë, UNHCR, ONM dhe ON/OC tjera

KUR:

- Pas identifikimit të prindërve/ të afërmve
- Pas vlerësimit të përpiluar për rrezikun
- Pas kontrollit të kryer të sigurisë

SI:

QNPS kujdestari dhe ekipi profesionist, pas identifikimit të prindërve apo të paktën njërit prej tyre apo të afërmve të FMPH, vendbanimi i tyre, pas vlerësimit të zbatuar për rreziqet dhe kontrollet e kryera të sigurisë që tregojnë se bashkimi familjar mund të realizohet pa pengesa dhe kjo është në interesin më të mirë të FMPH, e ndërmerr këtë:

Procedura me prindërit/ të afërmit e gjetur:

- për shkak të urgjencës në të vepruarit përmes MPPS i kontakton prindërit/ të afërmit e gjetur përmes kontakteve të telefonit, në mënyrë të shkruar, në mënyrë elektronike përmes MPJ/MPB/ ON/OC.
- në gjuhën që e njeh/njohin informohet për FMPH (të dhënat, ku, kur dhe si është pranuar, ku është akomoduar, kujdestari i tij dhe statusi që i është dhënë.
- nëse të njëjtit duan familjarisht të bashkohen me FMPH e identifikuar
- informohet prindi ose ndonjë anëtarë tjetër i familjes për fillimin e procedurës për bashkim familjar me FMPH në vendin ku qëndron ku ka dorëzuar kërkesë për azil
- informohen shërbimet kompetente në vendin e destinacionit ku qëndron prindi-anëtari i familjes me të cilin duhet të realizohet bashkimi familjar
- nëse të njëjtit kanë mundësi që vijjnë në RM për bashkim familjar dhe marrje të FMPH apo pas përfundimit të procedurës për bashkim familjar i njëjti të kthehet nga RM
- mundësohet kontakt i prindërve/të afërmit me FMPH
- me shkrim njoftohet PDK në RM, në vendin ku qëndron prindi/prindërit ose të afërmit e FMPH ose PDK të vendit të tretë që përfaqëson interesat e vendit të qëndrimit të prindit/ prindërve ose të afërmit e FMPH ose MPJ me qëllim të njoftimit për bashkim familjar të FMPH:

Njoftimi duhet të përmbaj:

1.	Emrin e institucionit që përfaqëson/inicision bashkimit familjar
2.	Përshkrim të shkurtër të lëndës së njoftimit
3.	Të dhëna për FMPH (të dhëna personale) dhe fotografi
4.	Kur, ku dhe si është pranuar FMPH
5.	Statusin që e ka në RM
6.	QNPS përgjegjëse/Kujdestar
7.	Të dhëna për prindërit/ prindër/ të afërm që janë të identifikuar, për të cilët statusi i prindit/prindërve/ të afërmit është verifikuar. • të dhëna personale • lidhja familjare me FMPH • fotografia • vendi ku qëndron • adresa/telefoni • shteti

Procedurë me prindër/prind/ të afërm të FMPH që s'mund të gjenden:

Nëse nuk ka informacione për vendin/zyrtin/adresën se ku gjenden prindërit e identifikuar/njëri prind/të afërmit e FMPH, merren masa për gjetjen e tyre.

- Për këtë qëllim përpilohet kërkesë për ndërmjetësim në gjetjen e prindërve/ose të paktën njërit ose ndonjë prej të afërmve të FMPH

Kërkesa duhet t'i përmbaj këto elemente:

1.	Emrin e institucionit/organit/ON prej ku kërkohet ndërmjetësimi
2.	Përshkrimin e shkurtër të lëndës së kërkesës
3.	Të dhëna për FMPH (të dhëna personale) dhe fotografi
4.	Kur, ku dhe si është pranuar FMPH
5.	Statusi i përcaktuar, status të cilin e ka në RM
6.	QNPS përgjegjës/ kujdestar
7.	Të dhëna për prindërit/prind/ të afërm që janë identifikuar nga FMPH ndërsa për të njëjtit nuk dihet nëse janë në vendin e prejardhjes, transit ose në destinacion • të dhëna personale • lidhje familjare me FMPH • fotografi • vendi ku qëndron/ supozohet se qëndron • adresa/telefoni • shteti

Gjatë gjetjes së prindërve/njërit prind/ të afërmit, krahas MPJ përmes rrugës diplomatike, MPB përmes bashkëpunimit ndërkombëtar policor, duhet të shfrytëzohen edhe resurset e ON siç janë UNHCR, ONM ose rrjeti i Kryqit të Kuq.

Gjatë veprimit duhet të kihet parasysh parimi i besueshmërisë dhe mbrojtjes së të dhënave personale për FMPH.

Gjatë gjetjes së prindërve/njërit prind/ të afërmve, veprohet në mënyrën se si janë gjetur prindërit.

MASA 4: Përgatitje për kthim apo bashkim familjar**ÇFARË:**

Masa dhe aktivitete të institucioneve përgjegjëse për të siguruar parakushte për kthim të sigurt të FMPH dhe bashkimin e tij familjar.

Kjo përfshin:

- marrje të vendimit për kthim
- njoftimin e FMPH për vendimin e marr
- përgatitje/pajtueshmëri nga FMPH për kthimin e tij
- sigurimin e dokumenteve të udhëtimit

KUSH:

- QNPS/Kujdestari/ekipi profesional
- MPB/QR për PK/ NKTEHR-SBPN
- MPJ
- KRYQI I KUQ
- UNHCR
- SHMJR
- ONM

KUR:

Pasi të krijohen kushte për kthim të sigurt të fëmijës që përfshin:

- prind/prindër/ të afërt të identifikuar
- prindër/prind/të afërt të gjetur
- kontrolle të kryera të sigurisë
- parakushte të krijuara sociale
- autorizim i pranuar nga vendi i pranimit

- vendim i marrë për kthim
- dokumente të siguruar të udhëtimit

SI:

Vendimin për kthimin/ bashkimin familjar të FMPH e merr QNPS/Kujdestari/ekipi profesionist dhe i njëjti duhet të jetë në interesin më të mirë të fëmijës, por jo edhe me çmim të sigurisë së tij të rrezikuar.

Vendimin për kthimin/bashkimin familjar kujdestari së bashku me ekipin profesionist e sjell pas:

- masave të zbatuara të mëhershme për identifikim/gjetje të suksesshme të prindërve/prindërit/ të afërmeve
- raporte të mara pozitive të sigurisë për familjen me të cilën duhet të bashkohet si dhe për vendin e kthimit
- marrje të autorizimit nga vendi i pranimi

Pas vendimit të marrë për kthim/bashkim familjar, nevojitet kujdestari dhe ekipi profesionist të kryejnë informimin e FMPH për vendimin e marr dhe fillimin e përgatitjes së tij.

Të njëjtën e bën kujdestari me ekipin profesionist në prezencë të personit të autorizuar juridik dhe duhet të përmbaj të dhëna për mundësi ligjore që të ngel në vendin e pranimi, siç janë:

- leje për qëndrim
- mundësia për azil
- shërbime të arritshme sociale
- mundësi për ndihmë psiko- sociale
- mundësi për ndihmë mjekësore
- mundësi për arsim dhe kurse të gjuhës
- mundësi për akomodim
- person dhe organizata për kontakt

Informacione për mundësi në vendin e prejardhjes:

- informacione për shërbime të arritshme sociale
- informacione për ndihmë të arritshme speciale, p.sh ndihma psiko- sociale, ndihma juridike
- mundësi për ndihmë mjekësore
- mundësi për akomodim
- mundësi për edukim dhe arsim të mëtutjeshëm
- informacione për pasoja të mundshme në vendin e prejardhjes
- persona dhe organizata për kontakt

Këto informacione FMPH duhet t'i prezantohen në mënyrën e cila për të është e kuptueshme dhe përputhet me pjekurinë dhe moshën e tij, të njëjtat duhet t'i ndihmojnë që të merr vendim për kthim/ bashkim familjar.

Nga njësia përkatëse organizative e MPB sigurohen dokumentet e udhëtimit sipas statusit që e ka FMPH në RM.

Në çdo rast, gjatë tërë procedurës për bashkim duhet të kihet parasysh rregullisht se, FMPH nuk guxon të kthehet në shtet të tretë ku kthimi i tij do të ishte në kundërshtim me KDF, Konventën e mbrojtjes nga tortura dhe veprimi çnjerëzor dhe Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore²⁷.

MASA 5: Kthimi/pranim-dorëzim

ÇFARË:

Masë që merret pas procedurës së zbatuar me sukses, gjegjësisht pasi të krijohen kushte për kthimin e sigurt të fëmijës me qëllim të bashkimit familjar të FMPH për kthimin e tij/transportim deri në vendin/shtetin ku gjenden prindërit e tij/prindi/familjarë të afërt me të cilët i njëjti familjarisht duhet të bashkohet, ose pranim-dorëzimi bëhet në Republikën e Maqedonisë.²⁷

²⁷ KDF, neni.10

E njëjta përfshin:

- organizim/sigurim/zgjedhje të transportit
- shoqërim (social dhe nëse është e nevojshme edhe mjekësor)
- pranim-dorëzimi te prindërit/prindi/familjar i afërt për të cilin/ët është marrë vendim për bashkim familjar ndërsa pranim-dorëzimi bëhet në vendin e pranimi ose në Republikën e Maqedonisë.
- pranim-dorëzimi i institucionit kompetent/organizatës për të cilin/ët është marr vendim për bashkim familjar, ndërsa pranim-dorëzimi bëhet në vendin e pranimi.
- dokumentacioni që ndahet

KUSH:

- QNKPS/mbikëqyrës/ekip profesional
- Prindër/prind/familjar i afër
- MPB/QR për PK/NJKTEHR/SBPN
- MPJ
- KRYQI I KUQ
- UNHCR/ONE dhe ON/OC tjera

KUR:

- Pasi të krijohen kushte për kthim të sigurt të fëmijës për të cilin është marrë vendim për bashkim familjar ndërsa pranim-dorëzimi bëhet në Republikën e Maqedonisë
- Pas marrjes së pëlqimit për pranim të FMPH me prindër/prind/familjar i afër për të cilin ka vendim për bashkim familjar
- Pas marrjes së pëlqimit nga vendi i pranimi

SI:

Pranim/dorëzimi i FMPH te prindërit/prindi/familjar i afër që pranimin e bëjnë në Republikës së Maqedonisë, bëhet në mënyrën vijuese:

- Bëhet verifikimi i fakteve/kontrollim i dokumenteve/observim personal me qëllim që të vërtetohet identiteti i prindërve/prindit/familjarit të afër dhe afërsia me FMPH.
- Zhvillohet intervistë me të njëjtit lidhur me planet e tyre në të ardhmen.
- Njihen me gjendjen psikike dhe fizike të FMPH si dhe me kontrollet mjekësore/intervenimet e bëra te i njëjti.
- Për pranim-dorëzimin përgatitet procesverbal

Para shkuarjes duhet të sigurohet që FMPH t'i ketë të gjitha mjetet e nevojshme gjatë kthimit, mes të cilave edhe këto në vijim:

- Dokumentet e udhëtimit;
- Biletë udhëtimi;
- Numra telefoni dhe kontakte në rast të nevojave urgjente;
- Gjëra personale
- Person për shoqërim/ person përgjegjës
- Mjete financiare - para

Në qoftë se prindërit/prindi/familjari i afër i identifikuar dhe i gjetur, për arsye të ndryshme nuk janë në gjendje bashkimin ta bëjnë në Republikën e Maqedonisë, e njëjta bëhet me kthimin e FMPH nga ana e institucioneve të Republikës së Maqedonisë në vendin e pranimi, pas ÇFARË ndërmerren hapat në vijim:

Përgatitet plan për kthimin e FMPH në të cilin planifikohet:

- Sigurimi i pëlqimit nga vendi i pranimi
- Marrja vesh dhe definimi i terminit për realizimin e kthimit
- Kush do e shoqërojë
- planifikim dhe sigurim i buxhetit për realizimin e kthimit
- mënyra e transportit
- planifikim dhe caktim i shërbimit social në vendin e pranimi i cili do të marrë pjesë/ndërmjetësojë në pranim-dorëzimin

- dokumentacioni që do të ndahet me vendin e pranimi
- sigurimin e buxhetit për realizimin e kthimit
- sigurimin e transportit

PSO 5 : INTEGRIMI LOKAL-NDIHMË AFATGJATE

Paraqet shumën e masave dhe aktiviteteve të planifikuara të institucioneve përgjegjëse ON/OC të përfshira në mbrojtjen e FMPH, që kanë për qëllim mbrojtjen e të drejtave të tij, integrim lokal dhe ndihmë afatgjate që është interesi i tij më i mirë.

Masat dhe aktivitetet e planifikuara duhet të paraqesin zgjidhje përfundimtare që janë për interesin më të mirë të fëmijës.

Gjatë planifikimit dhe zbatimit të masave dhe aktiviteteve të planifikuara gjithmonë dhe në çdo kohë duhet të kihet parasysh se bashkimi familjar i FMPH është zgjidhja përfundimtare që është në interesin e tij më të mirë, dhe asnjëherë nuk duhet të ndërpriten përpjekjet për gjetjen e prindërve/ prindit/ familjarit të afër të FMPH.

MASA 1: Plan për ndihmë afatgjate

ÇFARË:

Planifikim të masave dhe aktiviteteve nga institucionet përgjegjëse për mbrojtjen e të drejtave të FMPH në pajtim me konventat ndërkombëtare dhe jurisprudencës vendore, e gjithë kjo me qëllim të integritit të tij lokal në sistem, deri në momentin e gjetjes së familjes dhe bashkimit familjar.

Plani për ndihmë afatgjatë duhet të përmbajë:

- vlerësim individual
- kujdestar
- përkujdesje
- mbështetje psiko-sociale
- mbrojtje shëndetësore
- arsim/edukim
- ndihmë juridike
- përkthyes

SI:

- MPPS/QNKPS/Kujdestari/ ekip profesional
- MASH
- MSH
- ON/UNHCR
- Kryqi i Kuq
- OC/ShMJR

KUR:

- Pas zgjidhjes së statusit dhe leje qëndrimit
- Pas bërjes së vlerësimit për nevojat

SI:

Plani për ndihmë afatgjate të FMPH, paraqet dokument individual i cili duhet të bazohet në vlerësim paraprak të nevojave të FMPH.

I njëjti duhet të bazohet në vlerësim individual duke pas parasysh faktorët në vijim:

- moshën e FMPH
- gjininë
- gjendjen emocionale
- historinë familjare
- kujdes dhe përkujdesje familjarë i vazhdueshëm-i ndërprerë
- mundësitë për bashkim familjarë

Kujdestari dhe ekipi profesional që është përgjegjës për FMPH, duhet të jetë i trajnuar për të vepruar me FMPH, duke pas parasysh ndjeshmërinë e posaçme të kësaj kategorie.

Vlerësimi individual i nevojave të FMPH, duhet të bëhet për secilin rast veçmas, duke pas parasysh specifikat e personit, gjendjet dhe rrethanat në të cilat është pranuar FMPH si dhe vendi i prejardhjes.

MASA 2: Kujdestari

ÇFARË:

Përcaktimi i kujdestarit dhe ekipit profesional, të cilët do kenë rolin e zëvendësit të prindit i cili gjatë gjithë procesit 24/7 ka rol aktiv në planifikimin, zbatimin dhe mbikëqyrjen e masave dhe të drejtave të FMPH.

KUSH:

- MPPS/QNPS/Kujdestari/ ekipi profesional

KUR:

- Gjatë emërimit dhe gjatë gjithë procesit

SI:

Zgjedhja e kujdestarit për FMPH, është faktor shumë i rëndësishëm për realizimin e suksesshëm të lidhjes së kujdestarisë.

MPPS/QNPS nevojitet të ketë ekip të veçantë të trajnuar për punë me fëmijë, sidomos me kategorinë e FMPH si kategori e veçantë e ndjeshme e fëmijëve.

Zgjedhja e ekipit profesional, i cili duhet të jetë i përbërë prej punonjësve social të trajnuar, psikologëve, pedagogëve, duhet të jetë i aftë për punë ekipore në pjesën e planifikimit të masave dhe zbatimin e tyre.

Kujdestari përveç planifikimit të masave, duhet të jetë i pranishëm edhe në mbikëqyrjen e realizimit të tyre, sidomos pas vendosjes/kujdesit.

Kujdestarit/ekipit profesional në disponim u qëndrojnë të gjitha kapacitetet e institucioneve qeveritare, ON/OC për realizimin e nevojave të FMPH, në pjesën e ndihmës profesionale dhe këmbimin e përvojave.

Krijimi i besimit të FMPH duhet të jetë prioritet i lartë, ndërsa besimi arrihet me sjellje të sqartë, takime të shpeshta gjatë ditës për dëgjimin e nevojave të FMPH, informimin për masat që planifikohen dhe si do të realizon të njëjtat.

MASA 3: Përkujdesje- strehim^{28,29}

ÇFARË:

Gjetja e zgjidhjes më të mirë në pajtim me mundësitë ligjore që për FMPH do jetë zgjidhje më e mirë që është në interesin e tij më të mirë që të vendosë kushte për jetë dhe që mundësojnë integrim në jetën shoqërore.

Gjetja e zgjidhjes më të mirë duhet ta ketë parasysh specifikën e kësaj kategorie të ndjeshme, qasjen individuale në gjetjen e zgjidhjes.

KUSH:

- MPPS/QNPS/Kujdestari/Ekipi profesional

KUR:

- Menjëherë pas identifikimit dhe caktimit të kujdestarit
- Pas rregullimit të qëndrimit, më së voni në afat prej 72 orëve

²⁸ LMS neni.26

²⁹ KDF, neni.20 parag.1,2,3.

SI:

Zgjedhja e mënyrës dhe formës së përkujdesjes së FMPH, është zgjedhje vetëm e kujdestarit dhe ekipit profesional, në bazë të zgjidhjeve ligjore që i ofron Ligji për mbrojtje sociale, e në bazë të kapaciteteve që janë dhe formave të përkujdesjes që i ofron MPPS.

Para marrjes së vendimit për zgjedhjen e llojit dhe formës së përkujdesjes, duhet të kihen parasysh faktorët në bazë të cilave është bërë vlerësimi i nevojave dhe vlerësimi i rreziqeve.

Strehimi duhet të jetë zgjidhje afatgjate e cila FMPH do i ofrojë kushte për jetë që kanë karakteristika të shtëpisë familjare, siç janë vendosja në ndonjë familje³⁰ ose në ndonjë grup të vogël në shtëpi për përkujdesje³¹.

Gjatë zgjedhjes së familjes kujdestare duhet të kihen parasysh veçoritë e FMPH, vendi i prejardhjes, gjuhën që e kupton ose e flet, fenë, historinë familjare dhe cilësitë personale të aftësive.

Zgjidhja më e mirë do ishte po të kishte mundësi të zgjedhë familje kujdestare nga kombësia e njëjtë ose nga vendi i prejardhjes.

Gjithashtu trajnimi për familjen kujdestare është faktor shumë i rëndësishëm për krijimin e kushteve cilësore të jetës për FMPH.

Edhe pse për këtë ekziston mundësi ligjore edhe në legjislaturën vendore si dhe në Konventën ndërkombëtare për të drejtat e fëmijës, megjithatë bashkimi familjar është forma më e mirë e zgjidhjes përfundimtare për FMPH që është interesi më i mirë për të.

Në rast të realizimit të kësaj, në asnjë rast nuk duhet të bazohet në kompensim material të cilësdo palë që është pjesë në këtë proces.

MASA 4: Mbrojtja shëndetësore³²

ÇFARË:

Mundësimin e qasjes në mbrojtje shëndetësore falas, barabartë me të gjithë shtetasit e Republikës së Maqedonisë, gjatë qëndrimit të tij në Republikën e Maqedonisë.

Qasje në mbrojtje shëndetësore primare, sekondare dhe terciare.

KUSH:

- MPPS/MSh/Kryqi i Kuq

KUR:

- Nga momenti i pranimit
- Pas rregullimit të qëndrimit

SI:

FMPH gjatë gjithë procesit nga identifikimi e deri te bashkimi familjar, ose integritet lokal ka të drejtë për mbrojtje të plotë shëndetësore në përputhje me rregullat ligjore të Republikës së Maqedonisë.³³

MASA 5: Arsim-edukim

ÇFARË:

Të drejtë qasjeje në procesin edukativo arsimor në Republika e Maqedonisë, mësim në gjuhën maqedonase, aftësim profesional me qëllim të integritet sa më të suksesshëm.

Mësimi i gjuhës maqedonase është parakusht i rëndësishëm për kyçe në procesin arsimor dhe realizim të suksesshëm të integritet lokal.

KUSH:

- MPPS/QNPS
- MASH/Byroja për Zhvillimin e Arsimit
- ON/OC

³⁰ LMS neni 32 parag.1, pika1

³¹ LMS neni 149.

³² LMS, neni 84.

³³ LMS

KUR:

- Pas zgjidhjes së statusit dhe rregullimit të qëndrimit

SI:

Kujdestari/ekipi profesional, nga momenti i emërimit si organ kujdestarë i FMPH dhe gjatë zhvillimit të intervistës së parë, grumbullojnë informata/të dhëna për procesin arsimor që e ka kaluar FMPH.

Në bazë të analizimit të informacioneve të grumbulluara dhe përgatitjes së vlerësimit për nevojat, vërtetohet niveli i dijeve të arritura dhe nevojës dhe llojit të arsimit në të cilin do të kyçet i njëjti.

Mësimi dhe zotërimi i gjuhës maqedonase është parakusht për kyçje të suksesshme në procesin arsimor, prandaj organizohet mësimi i maqedonishtes në gjuhën që e flet ose e kupton FMPH.

Mësimi dhe zotërimi i gjuhës maqedonase do të realizohet sipas programit të përcaktuar paraprakisht dhe metodologjisë përkatëse për realizim nga ana e MASH/Byrosë për Zhvillimin e Arsimit.

Kyçja në procesin edukativo-arsimor mund të ndihmohet nga ana e ON/OC.

Kujdestari/ekipi profesional, vazhdimisht e ndjek ecurinë e procesit dhe kujdeset për nevojat dhe dëshirat e tij.

PSO 6: PROCEDURA PENALE ³⁴

Rregullimi i procedurave për veprim me FMPH në raste të pjesëmarrjes në PP, me qëllim të veprimit me të në mënyrë që do të respektohen të drejtat e tij si kategori e ndjeshme në pajtim dispozitat e nenit 37 të KPF, dhe njëkohësisht edhe respektimin e legjislaturës vendore.

FMPH, me procedurën penale mund të marrë pjesë në cilësinë e:

- Të akuzuarit
- Dëshmitarit
- Viktimës/dëshmitarit

MASA 1: Mbrojtja e të drejtave të FMPH në rolin e të akuzuarit**ÇFARË:**

FMPH mund të paraqitet në cilësinë e të akuzuarit në raste kur ekziston dyshim i bazuar për kryerjen e veprës penale, që ndiqet sipas detyrës zyrtare.

Mbrojtja e të drejtave të FMPH në procedurën penale ka të bëjë me:

- Ndalesë për maltretim ose ndonjë veprim tjetër mizor dhe johuman ose dënim³⁵
- Ndalesë për privim joligjor ose të paautorizuar nga liria, privimi nga liria, arrestimi dhe burgimi të jenë në pajtim me ligjin dhe të zbatohen vetëm si nevojë e domosdoshme edhe atë në afat sa më të shkurtë³⁶
- Në rast të arrestit, ai duhet të ndahet nga të rriturit dhe t'i mundësohet kontaktimi me familjen³⁷
- Të drejtë për ndihmë të shpejtë juridike dhe të drejtë për vlerësimin e ligjshmërisë së privimit nga liria në afat sa më të shkurtë³⁸
- Të drejtë që kujdestari ligjor të marrë pjesë në të gjitha fazat e procedurës

KUSH:

- Kujdestari/ ekipi profesional
- I autorizuari juridik (ShMJR dhe ofruet tjerë të ndihmës juridike)
- MD/ Instituti për Ndihmë Juridike Falas
- UNHCR/ përkthyes

KUR:

- Menjëherë gjatë marrjes së çdo veprimi
- Gjatë gjithë procedurës

SI:

QNPS/QPS, menjëherë pas informimit nga MPB se FMPH është arrestuar për ekzistim të dyshimit të bazuar se ka kryer veprë penale që ndiqet sipas detyrës zyrtare përcakton kujdestarë për mbrojtjen e të drejtave të tij në procedurën penale/ Ligji për të drejtat e fëmijëve, që zhvillohet kundër të njëjtit. Njëkohësisht autorizon edhe ndihmës juridik (nga lista e të autorizuarve të ShMJR ose MD/ndihmës juridike falas) që do ta përfaqësojë si mbrojtës i tij.

Nëse FMPH është arrestuar, njëkohësisht vepohet sipas POS 4, bashkim familjar, me qëllim të gjetjes së familjes së tij, ndërsa nëse i njëjti lirohet, vepohet sipas procedurave të parapara në këtë POS.

MASA 2: Mbrojtja e të drejtave të FMPH, në rolin e dëshmitarit**ÇFARË:**

FMPH, si dëshmitarë në LPP mund të paraqitet:

- Në procedurë kundër kryerësve të veprave penale Trafikim me migrantë
- Në procedurë kundër kryerësve të veprave tjera penale që ndiqet sipas detyrës zyrtare

³⁴ KDF, neni.37, parag.1,pik.a,b,c,d

³⁵ KDF, neni.37, parag.1, pik.a

³⁶ KDF, neni.37, parag.1. pika b

³⁷ KDF, neni.37, parag.1. pika c

³⁸ KDF, neni.37, parag.1. pika d

KUSH:

- Kujdestari/ekipi profesional
- Ndihmësi juridik (SHMJR dhe ofruet tjerë të ndihmës juridike)
- Instituti për ndihmë juridike falas
- UNHCR

KUR:

- Në të gjitha fazat e procedurës

SI:

FMPH duhet të shfrytëzohet si dëshmitarë vetëm në raste të veçanta, kur ai është dëshmitarë i vetëm dhe nuk ekzistojnë dëshmi tjera materiale në procedurën kundër kryerësve.

FMPH nga ana e kujdestarit dhe të autorizuarit juridik para procedurës së dëshmimit duhet ta përgatit dëshmitarin, në mënyrën dhe gjuhën që e kupton, sipas moshës së tij dhe pjekurisë së tij ta kuptojë rëndësinë e procedurës.

Të njëjtit par dhënies së dëshmisë para prokurorit publik dhe gjykatësit të procedurës paraprake ose gjykatësit në seancën kryesore, do të thirren në dispozitat e LPP.³⁹

MASA 3: Mbrojtja e të drejtave të FMPH si viktimë/dëshmitar**ÇFARË:**

FMPH mund të paraqitet në rolin e viktimës/dëshmitarit si:

- I dëmtuar si pasojë e veprës penale
- Viktimë e veprës penale trafikim me qenie njerëzore⁴⁰
- Dëshmitarë/ i dëmtuar si pasojë e veprës penale trafikim të migrantëve
- Të drejtë kompensimi

KUSH:

- Kujdestari/ ekipi profesional
- I autorizuar juridik (SHMJR dhe ofruet tjerë të ndihmës juridike)
- Instituti për Ndihmë Juridike Falas
- UNHCR

KUR:

- Në të gjitha fazat e procedurës

SI:

Në rastet kur FMPH merr pjesë në procedurë penale në cilësinë e dëshmitarit të veprës penale, i njëjti duhet të shfrytëzohet vetëm në raste të veçanta kur nuk ka dëshmi tjera materiale kundër kryerësit të veprës penale.

Në vetë procedurën edhe në këso raste nga prokurori publik, gjykatësi i procedurës paraprake dhe gjykatësit në seancën kryesore, duhet të kërkohet të zbatohen dispozitat e nenit 54 të LPP.

Në rastet kur FMPH është viktimë e veprës penale, i autorizuarit juridik do të ngritë procedurë për kompensim në dobi të viktimës për pasojat e veprës penale.

I autorizuarit juridik dhe kujdestari janë me FMPH gjatë gjithë procedurës, për njoftimin e tij dhe për mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të tij.

Rekomandime për përmirësimin e mekanizmave ekzistues dhe vendosjen e mekanizmave të reja të qëndrueshme për mbrojtjen e të drejtave të FMPH

1. Identifikimi dhe udhëzimi

1.1 MPB:

- Përforcimi i kapaciteteve të pjesëtarëve të policisë kufitare në pjesën e:
 - Pajisjen e hapësirave të posaçme për punë me fëmijë në stacionet policore në hyrje-daljet e vendkalimeve kufitare (Gjevjelji dhe Kumanovë)
 - Krijimin e regjistrit të përkthyesve të gjuhëve të vendeve nga vijnë FMPH në bashkëpunim me organizata ndërkombëtare që punojnë në sferën e të drejtave të refugjatëve, sidomos me fëmijë.
 - Përgatitjen e kurikulimit për trajnim nga ana e Qendrës së Trajnimit në MPB, për veprim me FMPH dhe kategori të ndjeshme refugjatësh për trajnimin e zyrtarëve policor të policisë kufitare
 - Realizimin e trajnimeve për implementimin e PSO për veprim me FMPH
 - Realizimin e trajnimeve të përbashkëta me MPPS/QNPS/QPS (profesionistë që janë caktuar si kujdestarë) në pjesën e profilizimit dhe identifikimit të FMPH
 - Realizimin e trajnimeve për implementim të Konventës për të Drejtat e Fëmijëve te burimi i të drejtës dhe respektimit të drejtave të FMPH
 - Realizimin e trajnimeve bashkë me SA në pjesën e zbatimit të LAMP sidomos dispozitat që kanë të bëjnë me FMPH si kërkues i azilit
 - Formimin e ekipeve të përbashkëta për veprim në nivel lokal nga pjesëtarë të policisë kufitare, MPPS, QNPS, QPS, ON, OC me qëllim të veprimit të përbashkët gjatë kontaktit të parë me FMPH me qëllim të identifikimit të saktë.

1.2 MPPS/QNPS/QPS

- Forcimi i kapaciteteve të MPPS/QPS në pjesën e:
 - MPPS / Sektori i azilit, emigracionit dhe ndihmës humanitare të lidhë kontakt person nga MPPS i cili do t'i koordinojë veprimet e udhëzimit të FMPH mes QPS/ MPPS dhe institucione dhe organizata tjera.
 - MPPS /Sektori i azilit, emigracionit dhe ndihmës humanitare në bashkëpunim me ON/ UNHCR/UNICEF/ONE dhe OC që punojnë në sferën e të drejtave të refugjatëve dhe fëmijëve të bëjnë listë regjistri të përkthyesve dhe regjistër listë të dhënësve të ndihmës juridike, në të cilën do ketë qasje MPPS/QPS në veprimet me FMPH. Listë regjistri do të plotësohet me të dhëna edhe nga baza tjera ose regjistrave të përkthyesve/dhënësve të ndihmës juridike që i kanë institucione dhe organizata tjera.
 - Realizimin e trajnimeve për dhënësit e ndihmës juridike dhe përkthyesve për veprim me FMPH.
 - Rritjen e numrit të profesionistëve që do të caktohen për kujdestarë për të punuar me fëmijë dhe FMPH
 - Pajisja e hapësirave të posaçme për punë me kategori të ndjeshme të fëmijëve dhe FMPH në pajtim me nevojat e tyre.
 - MPPS të përpiloj kurikulum për trajnime të specializuara të profesionistëve nga MPPS/ QPS për veprim me kategori të ndjeshme të fëmijëve dhe FMPH që do përfshinte trajnime për: zbatimin e KDF, identifikimin e FMPH, përgatitjen e planit për konstatimin e nevojave të fëmijës, plan për përkujdes fillestarë dhe ndihmë, akomodim dhe ndihmë afatgjatë, procedurë për azil dhe bashkim familjar
 - Realizimin e trajnimeve për zbatimin e PSO për veprim me FMPH
 - Realizimin e trajnimeve të posaçme në pajtim me kurikulumin e përgatitur për trajnimin e profesionistëve që punojnë në kujdestari të kategorive të ndjeshme të fëmijëve dhe FMPH
 - Zhvillimin e punës ekipore dhe pjesëmarrja në ekipe të përbashkëta në nivel lokal me MPB/ OC/ON për veprim me kategori të ndjeshme të fëmijëve dhe FMPH

³⁹ LPP, neni. 54

⁴⁰ Në rastin e viktimës së trafikimit me qenie njerëzore zbatohen POS për trafikim me qenie njerëzore.

2. Strehimi dhe ndihma fillestare

2.1 Përforsimi i kapaciteteve të MPPS/QNPS/QPS në pjesën e

- MPPS t'i përforsojë kapacitetet e strehimit për forma të përkujdesjes institucionale dhe jointucionale të kategorive të ndjeshme të fëmijëve dhe FPMH që do jenë të ndarë nga shfrytëzues moshës madhore, të pajisura në pajtim me kërkesat e fëmijëve.
- Në bazë të ligjit për mbrojtje sociale dhe format e parapara të përkujdesjes të kategorive të ndjeshme të fëmijëve dhe FMPH, MPPS të zhvillojë formë të specializuara të familjes kujdestare. Të përgatisë kriteret për përzgjedhje dhe kurikulum për trajnime të familjeve të përzgjedhura kujdestare.
- MPPS përmes personit për kontakt që do e caktojë që të jetë lidhje mes QNPS/QPS dhe kujdestarët e caktuar me institucionet tjera qeveritare në pjesën e realizimit të kërkesave dhe nevojave të tyre në veprimet me FMPH.
- MPPS ta përforsojë bazën e vetme të të dhënave për FMPH, pasqyrë statistikore të kategorive të shënuara dhe të bëhet këmbim i vazhdueshëm i informatave me institucionet që janë kompetente të veprojnë me FMPH. Kjo bazë do jetë themel për bërjen e analizave dhe evalvimeve për vërtetimin e efikasitetit të politikave të caktuara, metodave dhe mekanizmave të zbatuara dhe krijimin e politikave të ardhshme.
- Realizimin e trajnimeve të specializuara për kuadrin profesional për kujdestarë të kategorive të ndjeshme të fëmijëve dhe FMPH në pjesën e krijimit të planit për vlerësim të parë të rrezikut dhe vlerësim të nevojave.
- Të iniciojë procedurë për kontroll mjekësor inicial të FMPH të identifikuar dhe të cilit i është caktuar kujdestar.
- institucioni kujdestar të vazhdojë të jetë proaktiv në sjelljen me FMPH, me qasje 24/7 për nevojat e fëmijës dhe për interesat e tij më të mirë.

3. Rregullimi i qëndrimit

3.1 Rekomandime për MPB-në

- Saktësimi dhe ndryshimi i dispozitave të Ligjit për të huaj
 - ekziston kontradiktë mes nenit 112 paragrafi 2 "Nëse i huaji i mitur për shkaqe objektive nuk mundet menjëherë t'i dorëzohet organit të shtetit, shtetas i të cilit është, do të vendoset në hapësirë të posaçme për të mitur në kuadër të Qendrës së Pranimet dhe për këtë do të informohet Qendra për Punë Sociale" dhe nenit 113 paragrafi 1 "I huaji i mitur nuk guxon të kthehet në shtetin amë ose në shtet të tretë, që dëshiron ta pranojë, derisa në atë shtet nuk i sigurohen kushte adekuate për pranim". Kontradikta është në pjesën nëse ekziston dispozitë që menjëherë t'i dorëzohet organit të shtetit amë, pra nuk ekziston mundësia për vlerësimin e plotësimin të kushteve përkatëse në shtetin që e pranon. Nevojitet që këto dispozita të precizohen dhe harmonizohen në kuadër të interesit më të mirë për fëmijën.
 - në nenin 112 paragrafi 2 është paraparë FMPH nëse nuk kërkon azil, se i njëjti do të vendoset në hapësira të veçanta për të mitur në kuadër të Qendrës së Pranimet për të Huaj dhe për këtë të informohet QPS.
 - nevojitet harmonizim i kësaj dispozite me Konventën për të Drejtat e Fëmijëve, të njëjtit të mos vendosen në hapësira të llojit të mbyllur si dhe në hapësira ku do mund të vijë në kontakt me persona të moshuar.
 - gjithashtu në kuadër të interesit më të mirë të fëmijës, në pjesën e marrjes së vendimit nëse FMPH do të kërkojë azil ose jo, për të njëjtën nevojitet vendim të marrë kujdestari i caktuar paraprakisht, i cili do bëjë vlerësim cili është interesi më i mirë i fëmijës, e jo caktimi i kujdestarit të bëhet pas vendosjes së FMPH në Qendrën e Pranimet për të Huaj.
- Saktësimi dhe ndryshimi i dispozitave të Ligjit për azil dhe mbrojtje të përkohshme:
 - në LAMP, në paragrafin 4 Dokumente, ekzistojnë kontradikta dhe mospajtime në pjesën e lëshimit të dokumenteve personale për refugjatë të pranuar-të mitur.
 - Nevojitet që me ndryshimet e LAMP të precizohen dispozitat e nenit 41 në pjesën e rregullimit të lëshimit të letërnjoftimit për të mitur me status të pranuar të refugjatit.
 - Përforsimi i kapaciteteve të SA pranë SPC

- rritja e kapaciteteve njerëzore që veprojnë me FMPH kërkes të azilit
- trajnime të specializuara të profesionalistëve në pjesën e zbatimit të trajnimeve speciale për veprim me FMPH si dhe zbatimin e KDF
- realizimin e trajnimeve të përbashkëta me QNPS/QPS ekip profesionistësh që do punojnë me FMPH, OC dhe ON në pjesën e zbatimit të PSO për veprim me FMPH
- krijimin e bazës së të dhënave për kërkes të azilit FMPH
- përforsimi i kapaciteteve të Sektorit për Kriminalitet Tejkufitar, emigracion të huaj dhe riatdhesim në QP për PK dhe Njësinë për të huaj dhe riatdhesim pranë SPKE.
- përforsimi i kapaciteteve njerëzore në pjesën e sistemitin e profileve përkatëse të profesionistëve/psikologëve/punonjësve social/pedagogëve/juristëve dhe OC të specializuara për punë me kategori të ndjeshme të fëmijëve/FMPH.
- trajnime të specializuara për zbatimin e PSO për veprim me FPMH.

3.2 Rekomandime për MPPS/QNPS/QPS

- qasje e vazhdueshme aktive për rregullimin e qëndrimit të FMPH, që do të thotë rol aktiv të kujdestarit në marrjen e vendimeve për llojin e qëndrimit që do gjedhet në pajtim me LH dhe LAMP, e i cili për FMPH do jetë interesi i tij më i mirë.
- trajnime të specializuara për zbatimin e Ligjit për të huaj dhe LAMP me qëllim të aftësimin për marrje të vendimeve për zgjedhjen e llojit të qëndrimit e që do zgjidhej interesi më i mirë për FMPH.
- vendosjen e punës ekipore me ON dhe OC që punojnë në sferën e FMPH në pjesën e dhënies së ndihmës dhe mbështetjes, ndihmës juridike dhe komentimit.

4. Bashkimi familjar- kthimi

4.1 Rekomandime për MPPS/QNPS/QPS, MPB/SPKE/QRPK/NJKTEHR/ShR/SPK/SA, SBP/SBPN, MPJ, Kryqi i Kuq i Maqedonisë

- realizimin e trajnimeve të përbashkëta për zbatimin e PSO për veprim me FMPH në pjesën e bashkimit familjar
- formimin e ekipit dhe vendosjen e punës ekipore dhe bashkëpunim të gjitha institucioneve kompetente, qeveritare, OC/ON në pjesën e kërkimit dhe këmbimit të informatave që kanë të bëjnë me identifikimin dhe gjetjen e familjes së FMPH, vlerësimin e tyre dhe desiminimin.
- këmbim urgjent dhe në kohë i informatave që kanë të bëjnë me vlerësimin e sigurisë dhe rrezikut në identifikimin e familjes e rëndësishme për marrjen e vendimit për kthim dhe bashkim familjar.
- vendosjen e bashkëpunimit ndërkombëtarë përmes MPJ/MPB/ON/OC me organizata ndërkombëtare, shërbime të policisë dhe OC në pjesën e identifikimit, gjetjes dhe vlerësimin e familjes së FMPH, si parakusht për bashkim të sigurt familjar.

5. Integrim lokal-ndihmë afatgjate

- përforsimi i kapaciteteve
 - zhvillimin e strategjisë kombëtare për integrim lokal të FMPH me të drejtë të pranuar për azil për integrim të suksesshëm shoqëror përmes pjesëmarrjes lokale.
 - zbatim i plotë i të drejtave të FMPH të parapara me KDF dhe Ligjit për mbrojtje sociale dhe ligjeve tjera sistimore që e rregullojnë të drejtën e akomodimit, arsimit, mbrojtjes shëndetësore, punësimit.
 - lidhjen e memorandumit për bashkëpunim mes MPPS dhe MSH për rregullimin e të drejtës dhe mundësimin e mbrojtjes shëndetësore primare/sekondare/terciare të FMPH me të drejta të barabarta me shtetasit e Republikës së Maqedonisë.
 - MASH- Byroja për Zhvillim të Arsimit të hartojnë program për mësimin e gjuhës maqedonase për FMPH, të formuar sipas nevojave të kësaj kategorie të ndjeshme të fëmijëve.
 - rol më i madh i kujdestarit në procesin e marrjes së vendimeve rreth FMPH e që janë interes më i mirë i tij.
 - procesi për gjetjen e familjes ose të familjarëve të afër si parakusht për bashkim familjar, gjithmonë të jenë zgjidhje përfundimtare dhe asnjëherë të mos ndalojnë përpjekjet për gjetjen e tyre.

6. Procedura Penale

- Mbrojtja e të drejtave të FMPH në procedura të arrestimit, burgosjes, trajtimit jonjerëzor dhe pjesëmarrje në procedurë penale.
- Zbatim i rreptë i KDF në pjesën e mbrojtjes së të drejtave të fëmijës që privimi nga liria dhe arrestimi të zbatohen vetëm në raste të posaçme kur është e domosdoshme të bëhet procedura ligjore dhe e njëjta të jetë me afat sa më të shkurtër.
- Zbatim i përpiktë i dispozitave të LPP, neni 54 për kategori të veçantë të ndjeshme të dëshmitarëve ku bëjnë pjesë dhe FMPH si dëshmitarë në PP në pjesën e teknikave të posaçme të marrjes në pyetje.
- Zbatimin e trajnimeve speciale nga ana e Akademisë së Gjykatësve dhe Prokurorëve publik për veprim me FMPH në PP.
- Zbatimin e trajnimeve speciale nga ana e MPB për pjesëtarët e MPB të cilët janë kompetent të veprojnë me FMPH në pjesën e zbatimit të dispozitave të KDF që kanë të bëjnë me mbrojtjen e të drejtave në procedurë policore kundër FMPH.

ANEKSE

ANEKS 1: Legjislacioni vendor dhe ndërkombëtar, Direktiva të BE-së në të cilat bazohen këto PSO.

Instrumente ndërkombëtare, direktiva dhe rekomandime:

- Konventa e OKB-së për të Drejtat e Fëmijëve 1989;
- Protokolli fakultativ ndaj Konventës për të Drejtat e Fëmijëve, përfshirja e fëmijëve në konflikte lufte, 2000;
- Protokolli fakultativ ndaj Konventës për të Drejtat e Fëmijëve-trafikimit me fëmijë, prostitucion i fëmijëve dhe pornografi e fëmijëve, 2000;
- Konventa për statusin e refugjatëve (1951) dhe protokolli i saj (1967);
- Rregulla të OKB-së për mbrojtjen e të miturve të privuar nga liria e tyre 1990;
- Komentim i përgjithshëm numër 6 i OKB-së Komiteti për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve;
- Trajtim i fëmijëve të pashoqëruar dhe të ndarë jashtë vendit të tyre të prejardhjes 2005;
- Konventa e OKB-së "Kundër kriminalitetit të organizuar transnacional, me protokollet 2000 dhe Protokollet e Palermos;
- Rezoluta e OKB-së nr. 20/2005 për çështje juridike lidhur me fëmijë viktime të veprave penale dhe dëshmitarë;
- Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut, 1950;
- Konventa Evropiane "Për mbrojtje nga tortura ose sjellje çnjerëzore poshtëruese ose dënim" 1987;
- Konventa Evropiane "Për realizimin e të drejtave të fëmijëve", 1996;
- Konventa e Këshillit të Evropës "Për masat kundër trafikimit me qenie njerëzore", 2005;
- Karta e të drejtave fundamentale të BE-së 2000;
- Direktiva e Këshillit të BE-së (2008/115/EC) 16 dhjetor 2008 për standarde të përbashkëta dhe veprime të vendeve anëtare për kthimin e shtetasve të shteteve të treta të cilën ilegalisht qëndrojnë në territorin e BE-së;
- Direktiva e Këshillit të BE-së (2003/85/EC) 22 shtator 2003 për të drejtën e bashkimit të sërishëm me familjen;
- Direktiva e Këshillit të BE-së (2003/9/EC) 27 janar vendosjen e minimum standardeve për pranimit të kërkesve të azilit;
- Direktiva e Këshillit të BE-së (2001/55/EC) 20 korrik 2001 për mbrojtje të përkohshme;
- Direktiva e Këshillit të BE-së (2011/95/EU) standarde për kualifikimin e shtetasve të vendeve të treta ose persona pa shtetësi si shfrytëzues të mbrojtjes ndërkombëtare, për statusin e vetëm të refugjatit ose për persona që kanë të drejtë për mbrojtje si dhe për përmbajtjen e mbrojtjes së miratuar;
- Direktiva e Këshillit të BE (2013/32/EU) procedura të përbashkëta për ndarjen dhe marrjen e mbrojtjes ndërkombëtare;
- Direktiva e Këshillit të BE (2013/33/EU) vendosjen e standardeve për pranimit të kërkesave për ndihmë ndërkombëtare;
- Vendimi i Këshillit (17024/09) 2 dhjetor 2009, Programi Stokholm "Evropë e hapur dhe e sigurt në shërbim të mbrojtjes së qytetarit";
- Plan veprimi për persona të mitur të pashoqëruar (2010-2014), Komisioni Evropian SEC (2010) 534, Bruksel, 6 maj 2010;

- Rezoluta e Këshillit të BE-së (97/C221/03) 26 qershor 1997 për persona të mitur të pashoqëruar që janë shtetas të vendeve të treta;
- Rekomandimi i KE-së Rec (2007)9 për projekt jetësor për migrantët e mitur të pashoqëruar.

Legjislatura vendore dhe akte nënligjore:

- Ligji për të huaj (Gazeta Zyrtare nr. 35/2006, 148/15);
- Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme, (Gazeta zyrtare nr.49/2003, nr.152/2015);
- Ligji për familje (Gazeta Zyrtare Nr.80/92, Nr.150/15);
- Ligji për mbrojtje sociale (Gazeta Zyrtare Nr.79/09, Nr.150/15);
- Ligji për mbrojtjen e fëmijëve (Gazeta Zyrtare Nr.23/13, Nr. 150/15);
- Ligji për mbrojtjen e dëshmitarëve (Gazeta Zyrtare Nr.38/2005 Nr.58/2005);
- Ligji për procedurë të përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare Nr.38/2005, Nr. 110, 118/2008; Nr. 51/2011);
- Ligji për punësimin e të huajve (Gazeta Zyrtare Nr.70/2007, Nr.51/11);
- Kodi penal (Gazeta Zyrtare Nr.37/96, Nr.199/14);
- Rregullore për rendin shtëpiak të Qendrës së Pranimi për të Huaj (Gazeta Zyrtare Nr.6/2007, Nr. 53/2009);
- Rregullore për të huajt (Gazeta Zyrtare Nr.27/2008);
- Vendim për themelimin e institucionit publik për vendosjen e personave kërkues të azilit (Gazeta Zyrtare Nr.122/2007);
- Procedura Standarde Operative për veprim me viktimat e tregtisë me njerëz, komisioni nacional për luftë kundër tregtisë me njerëz dhe emigrim ilegal 2008.
- Rregullore për formuarin e vërtetimit për shprehjen e qëllimit për paraqitje të kërkesës për azil, formulari i kërkesës për azil, mënyra e marrjes së shenjave të gishtave dhe fotografimi i azilkërkuesve, formulari dhe procedura e lëshimit dhe zëvendësimit të dokumenteve të azilkërkuesve dhe personave të cilëve u është njohur e drejta për azil dhe mbrojtje të përkohshme në Republikën e Maqedonisë dhe mënyra e mbajtjes së evidencës (Gazeta zyrtare e RM nr. 102/15 dhe 119/15).

ANEKS 2:

LISTA

e organeve dhe persona kompetent për veprim sipas PSO për veprim me FMPH

Nr. rendor	Institucioni kompetent ON/OC	Personi përgjegjës	Kontakt email:	Kontakt telefon
1	MPB/SPKM	Lidija Velkovska, këshilltar policor	lidija_velkovska@moi.gov.mk	010/387967
		Nikolla Mircevski Këshilltar i lartë policor	nikola_mircevski@moi.gov.mk	070/358187
		Zoran Dimovski, këshilltar policor	zoran_dimovski@moi.gov.mk	071/268561
2	MPB/SPKM/Spektori i të Huajve dhe Riatdhesimit	Goce Strasheski, këshilltar policor	goce_strasheski@moi.gov.mk	070/305166
		Mijallçe Gelev, këshilltar policor	mijalce_gelev@moi.gov.mk	070/351091
3	MPB/QRPK Veri/NJKTEHR	Zoran Georgiev, shef i NJKTEHR	zoran_gjorgiev@moi.gov.mk	071/211909
		Anita Galevska, Inspektore kryesore udhëheqëse e SHR-Shkup	anita_galevska@moi.gov.mk	071/293363
		Alberto Gucev, inspektor SHR- Shkup	alberto_gucev@moi.gov.mk	071/248535
		Biljana Stoimenovska, inspektor SHR- Shkup	biljana_stoimenovska@moi.gov.mk	071/322840
		Dalina Naqeva-Poturak - insp.kryesor, udhëheqës i NJKTE	dalina_nakeva@moi.gov.mk	070/392921
Zoran Markoviq, insp. i NJKTE	zoran_markovik@moi.gov.mk	070/228831		
4	MPB/QRPK Veri/Qendra e Pranimi për të Huaj	Petar Sarevski, udhëheqës i PCS-	psarevski@yahoo.com	070/276022
5	MPB/QRPK/jug/NJKTEHR	Jane Tolev, insp. NJKTEHR	jane_tolev@moi.gov.mk	071/288254
		Vanço Pop Ivanov, insp. NJKTEHR-Gjevgjeli	vanco_pop-ivanov@moi.gov.mk	071/211921
		Risto Spasovski, Insp i lartë NJKTEHR-Gjevgjeli	risto_spasovski@moi.gov.mk	070/327621
		Kliment Kovanceliev, insp. NJKTEHR- Gjevgjeli	kliment_kovanceliev@moi.gov.mk	071/289376
6	MPB/SÇC/sektori për azil	Bratka Dejanoska -Millçevska, shefe e SA	bratka_dejanoska@moi.gov.mk	070/245229
		Nevenka Shishkovska Nikollovaska, kësh. e lartë	nevenka_siskovska-nikolovska@moi.gov.mk	071/297016
		Vesna Lukanovska, kësh. e lartë	vesna_lukanovska@moi.gov.mk	071/237686
		Elisaveta Jovanoviq	elisaveta_jovanovik@moi.gov.mk	070/777897
		Suzana Petrushevaska	suzana_petrushevaska@moi.gov.mk	071/700709

7	MPB/BSP/QRPK/SSHKOS/NJTJTE	Lupço Markudov, shef i NJTNJTE Bllagica Petkovska insp. kryesor NJTNJTE	ljupco_markudov@moi.gov.mk bllagica_petkovska@moi.gov.mk	070/383896 070/323259
8	MPPS/Sektor i azilit dhe ndihmës supsiare	Dejan Ivkovski, udhëheqës i sektorit	divkovski@mtsp.gov.mk	075/358172
9	MPPS- Qendra e Kërkuesve të Szilit-Vizbeg	Zoran Apostolovski, udhëheqës sektori	apostolovskizoran@yahoo.com	070/700838
10	MPPS/QNPS-Shkup	Natasha Stanoeviq -punëto Kristina Kolevska, juriste	natasastanojevic1971@yahoo.com k_kolevska@yahoo.com	076/486074 070/210957
11	UNHCR-Shkup	Tatjana Bundaleska, bashk. për mbrojtje juridike	bundales@unhcr.org	070/226442
12	ShMJR	Martina Smilevska, menaxhere Mitko Kiproviski, oficer i azilit Irena Zdravkova, oficer i grupeve të ndjeshme Angel Koçev, jurist terreni Olgica Tançeva, juriste terreni Dimitar Ristov, jurist terreni Sofija Zumrova, jurist terreni	msmilevska@myla.org.mk mkiprovski@myla.org.mk izdravkova@myla.org.mk akochev@myla.org.mk otanceva@myla.org.mk dristov@myla.org.mk szumrova@myla.org.mk	078/291959 078/960632 078/359298 078/914979 078/914979 078/914979 078/914979
13	ONE	Ivona Todorovska	izakoska@iom.int	070/364064
14	Kryqi i Kuq- Shkup	Ema Tomljenoviç	skopje.centerck@redcross.org.mk	070/441009
15	Qendra për Menaxhimin e Krizve, Republika e Maqedonisë	Dushko Petrovski, udh. Sek. për operacione dhe koordinim	dusko.petrovski@cuk.gov.mk situacionen.centar@cuk.gov.mk	070/410750 070/390698

ANEKS 3: Proceverbal për praninë të kërkesës gojore për praninë të azilit (formular nr. 4)

Образец бр.4

Министерство за внатрешни работи

Бр. _____
_____ година

ЗАПИСНИК ЗА ПРИЕМ НА УСНО БАРАЊЕ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА АЗИЛ

Име _____ Презиме _____

Дата на раѓање _____ Пол _____

Држава и место на раѓање _____ Државјанство _____

Држава од која дошол во РМ _____ Дата на влегување во РМ _____

Документи и други предмети кои лицето ги предало само

Документи и други предмети кои се пронајдени при претрес кај лицето

Лица кои го придружуваат барателот на право на азил:

1. _____ средство _____
2. _____ средство _____
3. _____ средство _____
4. _____ средство _____
5. _____ средство _____

Овластено службено лице _____

(М.П.)

Потпис на подносителот на барањето _____

ANEKS 4: Indikatorët për identifikim të viktimave të tregtisë i MPPS

1. Identifikim të viktimave të trafikimit me qenie njerëzore
2. Karta e Indikatorëve për identifikim të trafikimit me qenie njerëzore
 - 2.1 Indikatorë direkt
 - 2.1.1 Indikatorë të përgjithshëm
 - 2.1.2 Indikatorë specifik
 - 2.2 Indikatorë indirekt
3. Indikatorë për identifikim të fëmijëve viktimë të trafikimit me qenie njerëzore
 - 3.1 Indikatorë të përgjithshëm për fëmijë viktimë të trafikimit me qenie njerëzore
 - 3.2 Indikatorë specifik të fëmijëve viktimë të trafikimit me qenie njerëzore

Hyrje

Trafikimi me qenie njerëzore është problem shoqëror social kompleks, shumëdimensional dhe kriminalitet, me të cilin shkelen të drejtat dhe liritë themelore të viktimave të trafikimit me qenie njerëzore. Si formë e kriminalitetit të organizuar, trafikimit me qenie njerëzore i shkel edhe parimet ligjore dhe kushtetuese dhe standardet e shoqërisë moderne demokratike.

Për shkaqet e përmendura, nevojitet t'i kushtohet më shumë vëmendje nga ana e të gjithë institucioneve/organizatave në identifikimin dhe zgjidhjen e problemit në nivel kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtarë, sepse siguria e qytetarëve është një nga nevojat dhe të drejtat themelore dhe pjesë integrale e jetesës cilësore.

Nevoja e përpunimit të indikatorëve është e pranishme, edhe pse ekzistojnë praktika, identifikimin e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore e bëjnë njerëz profesionistë kompetent dhe të trajnuar të institucioneve dhe shoqatave civile, në bazë të direktivave të dhëna dhe formularëve për identifikim i që gjenden në PSO 1.

Zbatimi praktik i indikatorëve të qartë dhe operativ si mjete ndihmëse/udhëzim në identifikimin cilësor dhe në kohë të duhur të viktimave, ofron ndihmë në zbulimin e veprave penale, procedurë adekuate dhe efikase, udhëzim adekuat, marrjen e ndihmës në kohë dhe mbështetje të viktimave dhe kyçjen e tyre në programet e reintegrimit.

Indikatorët për identifikimin e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore, ndahen në dy grupe: Indikatorë direkt për identifikimin e viktimave dhe indikatorë indirekt për identifikimin e viktimave potenciale. Indikatorët direkt ndahen në të përgjithshme dhe specifike sipas llojit të trafikimit, por të njëjta dallojnë për personat e rritur dhe fëmijë viktimë të trafikimit me qenie njerëzore.

1. IDENTIFIKIMI I VIKTIMAVE TË TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE

IDENTIFIKIMI është proces me të cilin përmes shumë treguesve fitohen informata (intervista, prova materiale etj.), në bazë të së cilave bëhet vlerësim nëse personi është viktimë e trafikimit me qenie njerëzore.

2. Pas identifikimit, viktimave u sigurohen masa të domosdoshme për mbrojtjen e sigurisë së tyre fizike, të drejtave dhe sigurohen se do fitojnë qasje në ndihmën dhe mbështetjen e duhur. Çështja e indikatorëve për identifikim dhe udhëzim të viktimave të tregtisë me njerëz, është rregulluar në Masën 5 "Identifikimi", në Procedurat Standarde Operative.

3. Indikatorët paraqesin "indikacione"/tregues/shenja/ që tregojnë në ekzistimin e mundshëm të tregtisë me njerëz, e cila vërtetohet në bazë të analizës dhe vlerësimit të bërë pas grumbullimit të gjithë informatave, intervistës së zhvilluar dhe sjelljes së personit. Jo të gjithë indikatorët e përmendur më poshtë, janë të pranishëm në të gjitha situatat e trafikimit me qenie njerëzore/fëmijë.

Për shumë shkaqe (frika, trauma fizike dhe psikike etj.), shpesh herë nuk është e mundur menjëherë të fitohen informata gjithëpërfshirëse për ekzistimin e indikatorëve direkt të tregtisë me njerëz (aktivitete, mjete, qëllimi), që janë element i domosdoshëm për identifikimin e viktimës së tregtisë me njerëz.

Identifikimi është proces i gjatë i cili kalon nëpër shumë faza, ndërsa viktimë fillimisht identifikohet si viktimë potenciale e tregtisë me njerëz.

Si shfrytëzohen indikatorët?

Kompleti i indikatorëve mundet të shfrytëzohet si udhëzim praktik për vlerësim që e bëjnë shërbimet e ngarkuara, persona 4/organizata 5, që kontaktojnë me viktimë ose viktimë potenciale të trafikimit me qenie njerëzore.

Me viktimë të veprës penale nënkuptohet çdo persona që ka pësuar dëm, përfshirë këtu lëndim fizik apo mendor, vuajtje emocionale, humbje materiale ose lëndime tjera dhe rrezikim të të drejtave dhe lirive themelore të tij, si pasojë e kryerjes së veprës penale. Me fëmijë viktimë e veprës penale nënkuptohet person i mitur deri në moshën 18 vjeçare, neni 122 i Kodit Penal të Republikës së Maqedonisë.

Një indikator ndonjëherë mund të shndërrohet në një ose më shumë pyetje, ndërsa përgjigja mund të çojë në ekzistimin ose mosekzistimin e e rastit të tregtisë me njerëz. Përmes indikatorëve duhet të grumbullohen informata për procesin e rekrutimit, transportit, mjetet që janë përdorur që personi të keqpërdoret ose eksploatohet, kushtet për punë, kushtet e jetesës dhe qëndrimin, dhuna, varësia, shantazhi, liria personale, mashtrimi dhe pagesa (aktivitete, mjete, qëllime).

Vetëm në raste kur bëhet fjalë për fëmijë, në pajtim me Protokollin e Palermos, prania e mjeteve nuk është e domosdoshme për t'u identifikuar rasti i trafikimit me fëmijë.

Indikatorët e përgatitur mund të pësojnë ndryshime dhe plotësime për shkak të ndryshueshmërisë së "modus operandum" – mënyrës së rekrutimit dhe eksploatimit të viktimave nga ana e trafikuesve/tregëtarëve, që nënkupton edhe ndryshimin/plotësimin e tyre të mëtejshëm.

2. NDARJA E INDIKATORËVE PËR IDENTIFIKIMIN E VIKTIMAVE TË TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE

Indikatorët për identifikimin e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore mund të ndahen në:

- **Indikatorë direkt** që kanë të bëjnë me tre elementet e përkufizimit të trafikimit me qenie njerëzore, (me përjashtim të fëmijëve për të cilët nuk është e nevojshme të ekzistojnë indikatorë që tregojnë në prezencën e mjeteve).
- **Indikatorë indirekt** nuk tregojnë në ekzistimin e tre elementeve e përkufizimit të tregtisë me njerëz, përmbajnë informata të caktuara jo të plota dhe të kombinuara, që nuk mjaftojnë të identifikohen viktimat e tregtisë.

Te viktimat potenciale të trafikimit me qenie njerëzore më shpesh mungon elementi i detyrimit ose nuk ka prova të mjaftueshme. Me indikatorë indirekt janë 4 MPB-NjTNjTM-MPPS-QPS. Shoqatat e qytetarëve që identifikojnë viktimë potenciale të trafikimit me qenie njerëzore. Identifikojnë viktimë potenciale të trafikimit me qenie njerëzore që duhet të kenë të drejta të njëjta dhe trajtim sikur viktimat e trafikimit me qenie njerëzore.

2.1 INDIKATORËT DIREKT TË VIKTIMAVE TË TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE

Përkufizimi i "trafikimit me qenie njerëzore" mund të ndahet në tre grupe kryesore të elementeve, sipas veprës penale, që ka të bëjë me aktivitetet që ndërmerren në procesin e trafikimit me qenie njerëzore, mjetet që i përdorin tregtarët/trafikuesit me qenie njerëzore dhe qëllimin që e kanë tregtarët/trafikuesit në procesin e trafikimit me qenie njerëzore.

Që të tre elementet patjetër të jenë të pranishme dhe të jenë të lidhura mes vete për të ekzistuar trafikimit me qenie njerëzore (përjashtim janë fëmijët).

Aktivitete, Mjete, Eksploatim,

- rekrutim,
- bindje,
- marrje,
- transferim,
- pranim,
- strehim,
- blerje/shitje e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore

Përmes

- kërcënimet ndaj jetës personale dhe jetës së familjes,
- detyrim,
- rëmbim,
- gënjim,
- mashtrim (i pjesshëm ose i tërësishtëm),
- mashtrim-hutim,
- përdorim të forcës,
- keqpërdorim të pozitës,
- dhënien ose pranimin e parave,
- gjendje shtatzënie,
- pafuqi/brishtësi
- paaftësi fizike ose mendore për qëllime të
- të gjitha format e eksploatimit seksual,
- pornografi,
- punë e detyrueshme ose robërim,
- robërim,
- praktika të ngjashme me robërimin,
- martesat e detyrueshme,
- fertilizime të detyrueshme,
- adoptim-përvetësim i paligjshëm,
- lypje,
- kryerjen e kriminalitetit të vogël dhe
- transplatim i palejuar

Viktimitë potenciale e trafikimit me qenie njerëzore: është person për të cilin ekzistojnë indikacione se është viktimë e trafikimit me qenie njerëzore, por, që formalisht nuk është identifikuar nga organet kompetente ose çfarëdo identifikimi tjetër formal.

Indikatorët direkt ndahen në:

- indikatorë të përgjithshëm dhe
- indikatorë specifik

2.1.1 Indikatorët e përgjithshëm- theksojnë disa nga faktorët që mund të thonë se personat janë viktima të trafikimit me qenie njerëzore. Ato janë të përgjithshme për nga natyra, dhe nuk janë të zbatueshme për të gjitha llojet e trafikimit me qenie njerëzore.

Mosha

Masa për moshën e personave për të cilat dyshohet se janë viktima të tregtisë me njerëz, varet nga lloji i eksploatimit. Fëmijët janë shumë të ekspozuar në trafikimin me qenie njerëzore. Ata mund të eksploatohen në industrinë e seksit, tregjet e paligjshme të punës, martesat e detyruara, lypje dhe kryerjen e vjedhjeve të vogla, të shfrytëzohen si “robër” shtëpiak, për adoptim dhe transplantim organesh.

Gjinia

Në trafikimit me qenie njerëzore për eksploatim seksual si viktima dominonte janë gratë dhe vajzat, prandaj trafikimi me qenie njerëzore mund të trajtohet edhe si dhunë e bazuar gjinore. Viktima të trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të detyrimit në punë ose eksploatim pune janë edhe gratë edhe burrat.

Vendi i prejardhjes, tranzitimi dhe destinacioni

Viktimat vijnë nga vendet në zhvillim ose vendet në tranzicion, ku mundësitë janë të kufizuara dhe shumë shpesh bëhet për në vendet e zhvilluara për shkaqe të ndryshme, ndonëse kjo mund të bëhet edhe në vendet e tyre amë. Tendencat janë të vijnë nga grupe të marginalizuara dhe të ndjeshme. Vendet ku është gjetur viktima: bordele, kafene, klube nate, agjenci për “vajza në thirrje”, klube për “vallëzime private”, sallone masazhi dhe sauna, objekte hotelerie/restorante (industria e zbavitjes ose

shërbyese), objekte bujqësore, blegtorie dhe objekte ndërtimore, plantazhe, industri e tekstit, fabrika, xeherore, shtëpi private/shërbime për pastrim dhe mirëmbajtje etj.

Dokumentacioni

Mospasja e dokumenteve personale, identitet i rrejshëm ose dokumente të falsifikuara.

Transporti

Mënyra se si është transportuar viktima.

Shoqërimi

Shoqërimi i vazhdueshëm i viktimave tregon për kontroll gjatë transportit.

Dukja fizike

Lëndim fizik, thyerje, blana, infeksione, sy të nxirë, tatuazhe të caktuara në trup të viktimave si dhe veshje joadekuate dhe grim i theksuar.

Indikatorë lidhur me sjelljen e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore

- Personi ka frikë të flasë,
- ka instruksione si të flasë,
- jep informata kundërtënëse,
- jo të plota dhe të pavërteta,
- përpiqet të ik,
- qëndron anësh grupit në objektin ku është bërë kontroll,
- vlerëson se është mbikëqyrur dhe ndjekur,
- lejon të tjerë të flasin në emër të tij,
- manifeston frikë dhe shqetësim,
- reagon me zemërim,
- i pamatur dhe me agresivitet,
- personi ka luhatje të dukshme në sjellje,
- tregon sjellje devijante,
- të pranishme janë dezorientimi, konfuzioni, frika ose sulme paniku.
- Tregon se ka probleme me gjumin,
- manifeston shenja depresioni,
- manifeston shenja të varshmërisë nga alkooli, drogat dhe ilaçet.
- Nuk ka besim në organet e pushtetit dhe refuzon të bashkëpunojë.
- Frikësohet të mos zbulohet statusi i emigracionit,
- i mbron trafikuesin dhe bashkëpunëtorët e tij.

Indikatorë lidhur me rrethin e viktimave të trafikimit me qenie njerëzore

- Njerëzit nga rrethi i personit (prindërit, familjarët, miqtë, fqinjët) dyshojnë se personi është viktimë e trafikimit me qenie njerëzore.
- Personi nuk tregon besnikëri ndaj shtëpisë dhe është i izoluar.
- Zbulohet në lokacion që është tipik për ndonjë lloj eksploatimi.
- Ka shumë kontakte të reja dhe përfitime prej tyre (veshje, telefona të shtrenjtë), personi është në kontakt me persona të dyshuar se kanë lidhje me trafikimin e qenie njerëzore.
- Vendi ku qëndron ka teknika të posaçme sigurie (kamera, strehimore, bunkerë, siguri).
- Personi udhëton shpesh dhe e ndryshon lokacionin,
- vepron sipas instruksioneve të dikujt,
- është tejkaluar qëndrimi i lejuar/qëndrim i parregulluar.

Indikatorë lidhur me veprime të caktuara të paligjshme:

- Liria personale
- Lëvizja është e kufizuar,
- Personi mbahet në izolim dhe nën kontroll,
- lëviz i shoqëruar,
- ka kontakte të kufizuara me familjen dhe njerëz tjerë jashtë rrethit të afërt,

- ka ndalesë për ta lëshuar vendin ku punon/qëndron,
- personi është i obliguar të realizojë kontakte të rregullta me trafikuesin përmes telefonit.
- Të gjitha kontaktet e telefonit të personit kontrollohen dhe ndiqen.

Pagesa

- Personi fiton/nuk fiton mjete financiare ose nuk disponon me to,
- personi paguhet më pak sesa personat tjerë të angazhuar.
- Borxhi i personit vazhdimisht rritet për shkaqe të ndryshme (borxhe),
- i paguan borxhe trafikuesit për shpenzime rruge, veshje, ushqim, vendosje etj.,
- Personi është i detyruar të fitojë shumë të caktuar në ditë ose javë,
- ka informata se personi është blerë ose shitur.

Kushtet për punë

- Kushtet e punës së personit janë në kundërshtim me kushtet e parapara me ligj (pa kontratë pune, kushte të rrezikshme, pa të drejtë pushimi, pa mbrojtje shëndetësore etj.),
- personi nuk ka mundësi të kontraktojë kushte pune,
- nuk respektohen kushtet për punë që janë kontraktuar paraprakisht,
- personi punon nën detyrim dhe kërcënim,
- punon në bazë të shumë premtimeve të rrejshme.

Kushtet e qëndrimit

- Personi është i detyruar të jetojë në vendin ku punon,
- Jeton në kushte të këqija higjienike me më shumë njerëz në hapësirë të vogël,
- Pagan shumën të larta për kushte të këqija qëndrimi,
- nuk ka qasje në mjetet e informimit publik,
- nuk posedon gjëra personale,
- personi fshihet/mbulohet para personave zyrtarë.

Dhuna

- Personi është i ekspozuar në lloje të ndryshme të dhunës,
- ka shenja të dukshme të dhunës,
- personi "disiplinohet" përmes dënimeve,
- është dëshmitarë i dhunës ndaj personave tjerë për të "nxjerrë mësim",
- u kërcënohen me dhunë anëtarëve të familjes,
- përdoret detyrim i dhunshëm dhe forcë nëse reziston,
- personi privohet nga ushqimi dhe pija.

Varshmëria

- Nuk mund të komunikojë për shkak të mosnjohjes së gjuhës,
- nuk e di adresën e qëndrimit dhe vendit të punës,
- personi varet nga tregtari në sigurimin e ushqimit, qëndrimit, veshmbathjes etj.

Shantazhi

- Personi shantazhohet me marrjen e dokumenteve personale
- Shantazhohet me qëndrimin ilegal,
- Shantazhohet dhe frikësohet familja e viktimës,
- shantazhohet me publikim të informatave në opinion që do prishnin imazhin e viktimës/familjes, shantazhohet me informimin e autoriteteve për aktivitetet kriminale që është i përfshirë.

Rekrutimi

- Personi është përfshirë përmes firmave ndërmjetësuese në vende tjera, agjenci për modele, agjenci turistike, agjenci njohjesh.
- Rekrutohen përmes miqve, partnerëve, familjarëve, anëtarë të familjes ose ndonjë i njohur.
- Personi është rekrutuar përmes lidhjes së kurorës fiktive, me kidnapim ose grabitje.
- Përmes rrjeteve sociale.

Mashtrimi

- Mashtrim duke premtuar të ardhura më të mëdha
- Mashtrim me kushte të punës
- Mashtrim me premtim të "lidhjes së dashurisë"
- Mashtrim me premtim për martesë

2.1.2 Indikatorë special lidhur me lloje të caktuara të eksploatimit të viktimave të trafikimit me qenie njerëzore:

EKSPLOATIM SEKSUAL

- Viktimat shpesh janë gra nën moshën 30 vjeçare,
- transferohen në objekte/lokale dhe vende të ndryshme,
- janë gjetur në klube nate/objekte hotelerie/objekte individuale ku ofrojnë shërbime seksuale,
- Kanë tatuazhe të caktuara ose shenja tjera që tregojnë "pronësi" të tregtarëve me njerëz.
- Flenë në klube nate/objekte hotelerie ku ofrojnë shërbime seksuale,
- jetojnë ose udhëtojnë në gupe edhe pse nuk flasin gjuhë të njëjtë,
- kanë shumë pak veshmbathje edhe pse pjesa më e madhe e saj është e zakonshme për "punë seksuale". Përdorin shprehje ose dinë fjalë vulgare të gjuhës lokale.
- Nuk mund të refuzojnë seks të pambrojtur ose seks të dhunshëm.
- Nuk kanë të drejtë të ndërpresin punën e prostitucionit kur të duan,
- shtatzëni të shpeshta dhe ndërprerje e detyruar e tyre.
- Kanë ndalesë për afrim dhe miqësim me klientë.
- Kanë probleme shëndetësore të shkaktuara nga keqpërdorimet seksuale.
- Shpesh kanë sëmundje/infeksione seksuale ngjitëse.

EKSPLOATIMI NË PUNË

- Personat viktimë të trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të eksploatimit të tyre në punë, punojnë në: ferma/bulmetore, në bujqësi ose ndërtimtari, plantazhe, industri tekstili, fabrika, reparte, xeherore, shtëpi private ku ofrojnë shërbime pastrimi dhe mirëmbajtje, sallone masazhi, klube nate, objekte hotelerie etj.
- Punojnë nën kushte të këqija, të pista ose të rrezikshme pa pajisje adekuate për mbrojtje.
- Kontrollohen në vendet e punës përmes kamerave, janë të mbyllur, izoluar në lokacione të largëta pa qasje në mjete transporti.
- Nuk kanë mundësi të lëvizin të lirë,
- Punojnë më shumë orë ose ditë pa pushim, pa ditë të lira, pa të drejtë pushimi mjekësor, jashtë kushteve të përcaktuara me legjislativin e vendit, pa të drejtë ankese,
- Disciplinohen përmes dënimeve (fizike dhe me para).
- Dokumentet personale u merren nga punëdhënësi,
- Punëdhënësi nuk posedon dokumente të nevojshme për punësim.
- Mashtrim lidhur me ligjshmërinë e punës.
- Punëdhënësi nuk është në mundësi të pregaditë fatura për rroga të paguara për punëtorët,
- Nuk ka informime për shëndet dhe siguri gjatë punës, ka njohuri për shkelje të ligjeve të marrëdhënies së punës dhe sigurimit gjatë punës,
- Ka sëmundje kronike si pasojë e punës së detyruar.
- Besojnë se patjetër të punojnë kundër vullnetit të tyre,
- Frikësohen mos zbulohet statusi i tyre i parregulluar ilegal.

LYPJE DHE KRIMINALITET I VOGËL

- Persona të moshave të ndryshme, sidomos fëmijë ose të rritur, persona me handikap, migrantë lypsarë/kryejnë vjedhje të vogla.
- Personi është pjesë e grupi që merret me lypje, vjedhje nga xhepi etj, lloj i kriminalitetit të vogël (merr pjesë në aktivitete të caktuara të grupeve të organizuara kriminale), personi është i detyruar të vjedhë, nëse nuk "siguron" para të mjaftueshme nga lypja.
- Dënohen nëse nuk sigurojnë ose nuk vjedhin para të mjaftueshme.
- Lëvizin në grupe gjatë udhëtimeve me transport publik në vende tjera ku lypin dhe vjedhin.

- Ka informata se ndonjë person është përfshirë në kriminalitet të njëjtë në vend/shtet tjetër.

Shërbime në shtëpi

- Jetojnë në familje ku janë të eksplatuara,
- Ushqehen ndaras nga anëtarët e familjes,
- Ushqehen me atë që mbetet nga ushqimi.
- Nuk kanë hapësira private dhe flejë në hapësira të papërshtatshme.
- Asnjëherë nuk dalin vetë dhe nuk komunikojnë me rrethin.
- Janë të ekspozuar ndaj fyerjeve, maltretimeve, kërcënimeve dhe dhunës.

3. INDIKATORË PËR FËMIJË VIKTIMA TË TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE

3.1 Indikatorë të përgjithshëm për identifikimin e fëmijëve viktime të trafikimit me qenie njerëzore

- Nuk kanë kontakt me prindërit ose kujdestarët,
- Nuk posedojnë dokumente personale ose kanë dokumente të falsifikuara.
- Udhëtojnë pa shoqërimin e prindërve/kujdestarëve.
- Të rriturit me të cilët jeton fëmija kanë dokumentet e tij dhe pëlqimin e prindërve.
- Gënjejnë për moshën ose nuk e dinë sa vjet i kanë.
- Nuk shkojnë në shkollë, nuk dinë shkrim - lexim.
- Janë të lënë pas dore, të uritur dhe nuk janë të veshur si duhet.
- Nuk kanë mbrojtje shëndetësore,
- Përpiqen të ikin nga personat zyrtarë.
- Duken të frikësuar, turpshëm, të lodhur, të hutuar dhe tregojnë shenja të keqpërdorimit fizik dhe mendor.
- Kanë ndryshime të mëdha në sjellje që nuk përkon me moshën e tyre.
- Kanë mavijosje në pjesë të ndryshme dhe faza të ndryshme të trupit.
- Nuk kanë shokë,
- Nuk kanë kohë të luajnë,
- Nuk kanë liri lëvizje.
- Jetojnë në kushte substandarde.
- Transportin deri te vendi/rajoni i destinuar e kanë paguar persona tjerë, të cilëve duhet t'ua kthejë me punë.
- Nuk kanë para ose disponojnë me shuma të mëdha.
- Ekzistojnë informacione se dikush është blerë/shitur.

3.2 Indikatorë specifik lidhur me identifikimin e fëmijëve viktime të trafikimit me qenie njerëzore:

EKSPLOATIM SEKSUAL

- Fëmijët viktime të eksploatimit seksual më shpesh janë femra
- Të shoqëruara nga persona që i kontrollojnë.
- Ekzistojnë informacione se kanë pasur seks të pambrojtur/të dhunshëm.
- Refuzojnë të flasin për abuzimin e tyre seksual.

EKSPLOATIM NË PUNË

- Fëmijët viktime të tregtisë me njerëz për qëllime eksploatimi në punë, zakonisht punojnë në: ferma/bulmetore, punë bujqësie, sallone masazhi, klube nate, objekte hotelerie, fabrika, reparte, xeherore, plantazhe etj.
- Lëvizja e tyre kontrollohet nga persona tjerë.
- Punojnë punë të papërshtatshme për moshën e tyre në kushte të papërshtatshme me më shumë orë pune, pa pauza dhe kohë të lirë, pa respektimin e legjisllacionit.
- Disciplinohen përmes dënimeve fizike dhe në të holla, kanë racione të kufizuara dhe lëvizje të kufizuara.
- Pajisjet dhe mjetet janë përshtatur që në to të punojnë fëmijë.
- Shprehin frikë dhe shqetësim, janë të nënshtruar ose të frikësuar.
- Janë kërcënuar se do të lajmërohen në organet e pushtetit.

LYPJE DHE KRIMINALITET I VOGËL

- Fëmijët viktime të tregtisë me njerëz për qëllime lypje dhe kriminalitet të vogël janë të moshave të ndryshme, fëmijë me pengesa në zhvillim, fëmijë të pashoqëruar dhe fëmijë migrantë.
- Fëmijët kanë lëndime fizike që mund të jenë shkaktuar qëllimisht.
- Lypin me këmbëngulje pavarësisht kushteve të motit.
- Vazhdimisht janë nën mbikëqyrje/të kontrolluar në distancë të caktuar nga persona tjerë.
- Nëse nuk fitojnë para të mjaftueshme nga lypja, janë të detyruar të vjedhin.
- Dënohen nëse nuk mbledhin ose nuk vjedhin para të mjaftueshme.
- Jetojnë dhe udhëtojnë bashkë me persona të rritur që nuk janë prindër të tyre.
- Grup i madh i fëmijëve që kanë shoqëruar/kujdestarë të njëjtë, fëmijë që merren me shpërndarjen dhe shitjen e drogave.
- Ka informata për përfshirjen e tyre në kriminalitet të vogël në vende/shtete tjera.
- Pohime se fëmijë "rastësisht" është gjetur i pashoqëruar nga të rritur të nacionalitetit të njëjtë ose përkatësisë etnike.

SHËRBIME SHTËPIAKE

- Jetojnë në familje ku janë të eksplatuara,
- Janë të angazhuar në punë të papërshtatshme,
- Ushqehen ndaras nga anëtarët e familjes,
- Ushqehen me atë që mbetet nga ushqimi.
- Nuk kanë hapësira private dhe flejë në hapësira të papërshtatshme.
- Asnjëherë nuk dalin vetë dhe nuk komunikojnë me rrethin.
- Janë të ekspozuar ndaj fyerjeve, maltretimeve, kërcënimeve dhe dhunës.
- Disciplinohen përmes dënimeve fizike.

MARTESA TË DETYRUARA

- Rekrutim i fëmijëve përmes prindërve, familjarëve dhe personave tjerë për "martesë" jashtë vendit. Premtime të rrejshme dhe mashtrim për jetë më të mirë dhe komoditet.
- Bërjen e "dasmës" pa prezencën e dhëndrit.
- Janë të ekspozuar në shumë lloje të eksploatimit, sidomos eksploatimit seksual, lypjes, vjedhjes dhe shërbimit.
- Dhunë fizike dhe psikike nga ana e anëtarëve të familjes.

ADOPTIMI

- Nuk kanë certifikatë nga Libri i Amzës,
- nuk kanë dokument për ndjekjen e shtatzënisë,
- lindje me librezë shëndetësore të huaj.
- Informata për shitje të kontraktuar të fëmijëve.
- Mashtrim i nënës se fëmija ka vdekur.

ANEKS 5: Vendim për caktimin e kujdestarit të posaçëm

IP Qendra Ndërkomunale për Punë sociale e Qytetit të Shkupit, në bazë të nenit 173 të Ligjit për familje (Gazeta Zyrtare e R.M nr. 80/92, nr. 9/96, nr.38/04, nr.33/06, nr.84/08, nr.67/10, nr.156/10, nr.39/12, nr.44/12, nr.38/14, nr.115/14, nr.104/15) duke vendosur rreth kërkesës nga Sektori i azilit, emigracionit dhe ndihmës humanitare në IP QNPS- Shkup për emërimin e kujdestarit të posaçëm për personin e mitur: N.N nga Iraku, vendosi:

AKTVENDIM

Për KUJDESTARË TË POSAÇËM për personin e mitur N.N të lindur më _____ në _____, me status kërkuar i të drejtës për azil, i vendosur në Qendrën e Pranimit për persona kërkuar të azilit në f. Vizbeg, emërohet personi _____ psikologe në IP QNPS- Shkup. Autorizohet kujdestari i posaçëm Irena Mitrovska t'i mbrojë të drejtat dhe interesat e të miturit N.N në procedurën për njohjen e të drejtës për azil para MPB-së dhe organeve tjera kompetente, pas ÇFARË funksioni kujdestarë i posaçëm ndërpritet.

Ankesa e deklaruar kundër vendimit nuk e anulon zbatimin e saj.

Shpjegim

Departamentit për Kujdestarë në IP QNPS- Shkup, me shkrim u drejtua Sektori i azilit, emigracionit dhe ndihmës humanitare në IP QNPS- Shkup, me ÇFARË na informoi se ekziston nevoja për emërimin e kujdestarit të posaçëm nga radhët e personave zyrtarë për personin e mitur N.N i lindur më _____ në _____ me status, kërkuar i të drejtës për azil, i vendosur në Qendrën e Pranimit për persona kërkuar të azilit në f. Vizbeg. Për këtë shkak nevojitet të emërohet kujdestarë i posaçëm për të miturin i cili do t'i mbrojë të drejtat dhe interesat e tij në procedurën për njohjen e të drejtës për azil para MPB-së dhe organeve tjera kompetente. Duke vendosur rreth kërkesës, ekipi profesional i ndërmori veprimet e nevojshme dhe për kujdestarë të posaçëm për të miturin N.N e emëroi _____ psikologe në IP QNPS- Shkup, e cila paraprakisht dha pëlqim që do e kryejë këtë funksion.

Në bazë të nenit 173 të Ligjit për familje u vendos si në dispozitiv.

Në bazë të nenit 14 parag. 4 dhe parag. 6 të Ligjit për familje, ankesa e deklaruar kundër vendimit nuk e anulon zbatimin e saj.

UDHËZIM PËR MJET JURIDIK: Pala e pakënaqur ka të drejtë ankese në afat prej 15 ditëve nga pranimi i vendimit, përmes kësaj Qendre deri në Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale.

Ankesa dorëzohet drejtpërdrejtë ose përmes postës, ndërsa mundet të bëhet deklaratë gojore në procesverbal.

Përgatiti:
Jurist i diplomuar:

DORËZUARTE:
-pala
-dosja
-arkivi

Pas autorizimit të u.d. drejtorit
UDHËHEQËS

ANEKS 6: Vendim për përcaktimin e kujdestarit

JU Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје - Скопје, врз основа на чл.125 ст.2 од Законот за семејство (Сл.Весник на РМ бр.80/92, бр.9/96, бр.38/04, бр.33/06, бр.84/08, бр.67/10, бр.156/10, бр.39/12, бр.44/12, бр.38/14, бр.115/14, бр.180/14), постапувајќи по предметот за ставање под старателство на малолетното дете, донесе:

РЕШЕНИЕ

1. **СЕ СТАВА ПОД СТАРАТЕЛСТВО** малолетното дете роден на година во Скопје, со ембг од , бидејќи е малолетно и без родителска грижа, сметано од година.

2. Старателската должност **НЕПОСРЕДНО** ќе ја врши JU Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, преку службено лице социјален работник во Центарот, во име и под надзор на JU МЦСР Скопје.

3. **СЕ ЗАДОЛЖУВА** старателот да се грижи за личноста, правата и интересите на малолетното дете.

4. **СЕ ЗАДОЛЖУВА** старателот до JU Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, секоја година да доставува извештај за својата работа, како и тогаш кога тоа тој ќе го побара.

5. **СЕ ИЗВЕСТУВА** матичарот дека малолетното дете како дете без родителска грижа е ставено под старателство на JU МЦСР Скопје.

6. Жалбата изјавена против ова решение не го одлага неговото извршување.

Образложение

JU Меѓуопштински Центар за социјална работа на град Скопје, постапувајќи по предметот на малолетното дете како и врз основа на превземениите дејствија го констатира следното:

Малолетното дете е родено на година во Скопје,

Како дете без родителска грижа, малолетната од страна на JU МЦСР Скопје е соодветно згрижена, бидејќи родителите не се согласуваат да се грижат за детето и тоа е без родителска грижа.

Со оглед на фактот дека никој не е подготвен да ја превземе старателската должност спрема малолетното дете, истата кон детето непосредно ќе ја врши овој Центар.

Согласно даденото образложение, а врз основа на чл.138, чл.159 и чл.160 од Законот за семејство, се донесе Решение како во диспозитивот.

Согласно член 14 ст.4 и ст.6 од Законот за семејство, жалбата изјавена против решението не го одлага неговото извршување.

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО: Против ова Решение незадоволната странка има право на жалба во рок од 15 дена од приемот на решението, преку овој Центар до Министерство за труд и социјална политика.
Жалбата се предава непосредно или по пошта, а може да се изјави и усно на Записник.

Изготвил:
дипл. правник

ДОСТАВЕНО ДО:

- старател
- досие
- архива
- матично

По овластување на в.д директор
РАКОВОДИТЕЛ

ANEKS 7: Autorizim për caktimin e të autorizuarit juridik

AUTORIZIM

Unë, poshtë nënshkruari/a, N.N me Numër të amzës..... dhe L.Nj. Nr. **AUTORIZOJ *Shoqatën e Avokatëve "Bona Fide" Shkup*** me seli në rr. "Jordan Haxhi Konstantinov- Xhinot" nr. 3, 1000 Shkup dhe ***Irena Zdravkova, Mitko Kiproviski dhe Vera Martinoska***, juristë të diplomuar nga Shkupi të angazhuar nga Shoqata Maqedonase e Juristëve të Rinj, ta përfaqësojnë personin e mitur _____ i lindur më _____.____ në _____ për të cilin jam e emëruar si kujdestare e posaçme nga ana e IP Qendra ndërkomunale për Punë Sociale e Qytetit të Shkupit me vendim numër. PA 1 ____-____ me _____._____.

Në procedurën për njohjen e të drejtës së azilit para organeve gjyqësore dhe administrative vendore dhe para organizatave dhe organeve ndërkombëtare dhe t'i ndërmarrë të gjitha veprimet e duhura për mbrojtjen e të drejtave dhe interesave të personit të mitur.

Për këtë qëllim ia kaloj të gjitha autorizimet që të mund t'i ndërmarrë të gjitha veprimet lidhur me këtë lëndë deri në përfundim të plotfuqishëm të procedurës për azil.

Shkup, _____.____

Autorizimin e jep,

/N.N/

АНЕКС 8: Procesverbal për pranim dorëzimin e FMP

ЗАПИСНИК

за примопредавање на малолетно дете во згрижувачко семејство

Составен во домот на згрижувачот _____

на ул. „_____“ бр. _____ од страна

на ЈУ МЦСР на град Скопје, на ден _____ година,

во _____ часот, предадено е малолетното дете _____

_____ роден/а на _____

(Опис на малолетното дете при предавањето во поглед на неговата општа здравствена состојба и неговите потреби)

Предал:

Примил:

АНЕКС 9: Кërkesë për lëshimin-vazhdimin e lejes për qëndrim të përkohshëm

Formulari nr.2

Emri i organit deri te i cili dorëzohet kërkesa vula e pranimit

Name of the receiving authority Stamp of receipt

KËRKESË PËR LËSHIMIN-VAZHDIMIN E LEJES PËR QËNDRIM TË PËRKOHSHËM
APPLICATION FOR ISSUE / EXTENSION OF TEMPORARY RESIDENCE PERMIT

lëshimi i parë

first issue

vazhdim

extension

1. Mbiemri _____
Surname

2. Mbiemri i mëparshëm, përkatësisht i lindjes _____
Previous surname or name given at birth

3. Emri _____
Name

4. Gjinia mashkull femër
sex male female

5. Emri i prindërve: babai _____ nëna _____
Names of parent's father: mother

6. Data, vendi dhe shteti i lindjes _____, _____, _____
Date, place and country of birth

7. Shtetësia _____
Nationality

8. Profesioni _____
Profession

9. Gjendja martesore i/e pamartuar, i/e matruar, i vejë/e vejë, i/e shkurorëzuar _____
Marital status single married widowed divorced

10. Adresa në Republikën e Maqedonisë _____
Address in the Republic of Macedonia

11. Adresa në vendin e huaj _____
Address abroad

12. Për ÇFARË kërkohet leja për qëndrim të përkohshëm dhe për sa kohë _____
The reasons for which temporary residence permit is requested and the period

13. Të dhëna për personin në bazë të statusit të së cilit në Republikën e Maqedonisë kërkohet leje për qëndrim të përkohshëm: _____
Information and data about the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

a) Mbiemri dhe emri _____
Surname and name

b) Data, vendi dhe shteti i lindjes _____, _____, _____
Date, place and country of birth

c) Shtetësia _____
Nationality

d) Statusi i anëtarit të bashkësisë familjare _____
Status of the family member

bashkësia familjare, data e lidhjes së kurorës _____
family union date of contract of marriage

marrëdhëniet familjare _____
family relationship

e) A ka i huaji në bazë të statusit të së cilit kërkohet leje për qëndrim të përkohshëm shok tjetër martesë të regjistruar me të cilin jeton në Republikën e Maqedonisë

Does the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested have another registered spouse with whom s/he already lives in the Republic of Macedonia

Po Jo

Yes No

f) A është ndarë e drejta prindërore e fëmijës për të cilin kërkohet lëshimi i lejes për qëndrim të përkohshëm?

Is the parental right to the child for whom temporary residence permit is requested shared?

Po Jo

Yes No

g) Të dhëna nga pasaporta e shtetasit të Maqedonisë/të huaj që ka status të rregulluar në R. Maqedonisë:

Data from the passport of the Macedonian citizen/foreigner who has a regulated status in the Republic of Macedonia:

Numri i pasaportës _____ ; Data e lëshimit _____ ; I vlefshëm deri me _____

Passport number Date of issue Valid until

h) Adresa e shtetasit të Maqedonisë/të huaj në Republikën e Maqedonisë _____

Address of the Macedonian citizen/foreigner in the Republic of Macedonia

I paraqitur nga: _____

Registered from

i) Në rast të moskzistimit të adresës së përbashkët të jetesës, ju lutemi t'i përmendni arsyet

If the same address is not used, please specify the reasons

j) Të dhëna për qëndrimin e ligjshëm i të huajit në bazë të statusit të së cilit kërkohet leje për qëndrim të përkohshëm

Information regarding the legal status of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

k) Të dhëna për ekzistimin e mjeteve për mbajtjen e të huajit në bazë të statusit të së cilit kërkohet leje për qëndrim të përkohshëm

Information regarding the subsistence means of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

l) Të dhëna për sigurimin shëndetësor për të huajin në bazë të statusit të së cilit kërkohet leje për qëndrim të përkohshëm

Information regarding the health insurance of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

14. Pasaporta e kërkuesit _____

Travel document of the applicant.

Organi kompetent që e ka lëshuar pasaportën _____

The issuing competent authority

Vendi dhe data e lëshimit _____

Place and date of issue

Numër _____ Pasaporta vazhdon deri më _____

Number Document valid until

15. Afati i vlefshmërisë së të lëshuarës së fundit _____

Period of validity of the last issued

Leja për qëndrim të përkohshëm kërkohet për herë të parë

temporary residence permit first residence permit requested

16. Data e hyrjes në Republikën e Maqedonisë _____

Date of entry into the Republic of Macedonia

a) obligim i domosdoshëm i posedimit të vizës: po jo ; b) Viza numër _____

visa requirement Yes No visa number

vlen deri më _____ Organi që e ka lëshuar vizën _____

Valid until issued by

17. Të dhëna për posedimin e mjeteve për mbajtjen e dorëzuesit të kërkesës

Information regarding subsistence means of the applicant

18. Të dhëna për sigurimin e akomodimit në R. Maqedonisë ose që ka mjete për akomodim

Information regarding accommodation in the Republic of Macedonia or possession of means for accommodation

19. Të dhëna për sigurimin shëndetësor

Information regarding health insurance

20. Të dhëna se i plotëson kushtet për leje për qëndrim të përkohshëm për shkaqe të ndryshme në bazë të Ligjit për të huaj ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 35/06 dhe 66/2007)

Information on fulfillment of conditions provided for separate types of temporary residence permit in accordance with the Law on Aliens (Official Gazette of the Republic of Macedonia' nr.35/06 and 66/2007)

21. Kërkesën e shoqëroj me dokumentet në vijim:

Documents enclosed:

22. Lloji i arsimit _____

Type of education

23. Qëndrimi parashihet të zgjasë: prej: _____ deri: _____

Period of intended stay from to

24. Shkaku për dorëzimin e kërkesës

Reasons for application

25. Deklarata përmbyllëse

Final statement

a) Me këtë pohoj se të gjitha të dhënat e përmendura në pikat 1-24 janë të plota, të vërteta dhe u përgjigjen të dhënave të dokumenteve të dorëzuara. Vërtetimet që janë në gjuhë tjetër, janë dorëzuar me përkthim në gjuhën maqedonase.

Hereby I confirm that all information given under items 1-24 are complete they are true and correspond to the data contained in the documents attached. Certificates made in a foreign language are attached in their Macedonian translation.

b) Me këtë obligohem se çdo ndryshim të të dhënave personale para hyrjes në Republikën e Maqedonisë do t'i dorëzoj në organet kompetente të Republikës së Maqedonisë, përmes përfaqësisë diplomatike, gjegjësisht përfaqësisë konsullore të Republikës së Maqedonisë.

Hereby I undertake, that I will communicate any change of my personal data to the Macedonian competent authorities through diplomatic or consular missions of the Republic of Macedonia before entering the Republic of Macedonia.

c) Jam i informuar se të dhënat e mia personale për shkak të bërjes së procesverbalit dhe arkivimit do të përpunohen në mënyrë informatike.

I take note that my personal data are electronically processed for the purpose of making minutes and filing.

d) Jam i informuar se për shkak të të dhënave jo të plota ose të pasakta kërkesa ima mund të refuzohet.

I have been advised that my application may be refused on account of incomplete and inaccurate data.

Në _____, dita _____.

In on

Nënshkrimi i dorëzuesit të kërkesës:

Signature of the applicant

Vendi për fotografi

3 x 3,5 cm

Photo

Plotëson personi zyrtar i organit të cilit i bëhet kërkesa To be filled out by the official person of the receiving authority

Si është vendosur për kërkesën _____
The resolution is

Numri i vendimit për lejimin e qëndrimit të përkohshëm _____
Number of decision on grant of temporary residence

Data deri kur është lejuar qëndrimi i përkohshëm _____
The period of temporary residence is granted until

Data e lëshimit /vazhimit të lejes për qëndrim të përkohshëm _____
Data of issue/extension of the temporary residence permit

Vendi për taksë administrative
Administrative tax

Nënshkrimi i personit zyrtar
Signature of authorized official

ANEKS 10: Vendim për lejimin e qëndrimit të përkohshëm

Formular nr. 3

**REPUBLIKA E MAQEDONISË
MINISTRIA E PUNËVE TË BRENDSHME
THE REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS**

Njësia. org. _____
Organizational unit

Numër _____
Nr.

Vendi dhe data _____
Place and date

Në bazë të nenit 54 paragrafit 1 të Ligjit për të huaj ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë " nr. 35/2006 dhe 66/2007)

Ministria e Punëve të Brendshme _____ me datë _____ viti
(njësia organizative kompetente)

vendosi:

Pursuant to Article 54 paragraph 1 of the Law on Aliens (Official Gazette of the Republic of Macedonia" nr. 35/2006 and 66/2007) the Ministry of Internal Affairs _____ on _____
(competent organizational unit)

brought the following:

**VENDIM PËR LEJIMIN E QËNDRIMIT TË PËRKOHSHËM
DECISION ON GRANT OF TEMPORARY RESIDENCE**

Personit
The following person.

Mbiemri _____ Emri _____
Surname Name

Data e lindjes _____ Vendi i lindjes _____ Seksi _____
Date of birth Place of birth Sex

Shtetësia _____ Qëndron në _____
Nationality Resident in

Adresa e personit në shtetin e huaj _____
Address

Lloji i dokumentit për identifikim _____ numër _____
Type of identification document number

E lëshuar në _____ me _____
Issued at on

Me afat vlefshmërie deri në _____
Valid until

**I LEJOHET QËNDRIM I PËRKOHSHËM NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË
HAS BEEN GRANTED TEMPORARY RESIDENCE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA**

Për shkak se _____
for purpose of

Në kohëzgjatje prej _____ muajve.
for a period of months

pas procedurës së zhvilluar është vërtetuar se janë plotësuar kushtet për lëshimin e lejes për qëndrim të përkohshëm, sipas nenit 50 të Ligjit për të huaj ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë " nr. 35/2006 dhe 66/2007).

The procedure conducted has shown that conditions for issue of temporary residence permit in accordance with Article 50 of the Law on Aliens ("Official Gazette of the Republic of Macedonia" nr. 35/2006 and 66/2007) are fulfilled.

I emëruari informohet se është i obliguar në afat prej 5 ditëve nga dita e hyrjes në Republikën e Maqedonisë, të lajmërohet në Ministrinë e Punëve të Brendshme, e cila në afat prej 25 ditëve nga dita e lajmërimit të tij do t'i lëshojë leje për qëndrim të përkohshëm.

The person concerned is advised that s/he is obliged to report him/herself to the Ministry of Internal Affairs within five days as from the date of entry into the Republic of Macedonia where the Ministry shall issue such a foreigner a temporary residence permit within 25 (twenty-five) days as from the date of reporting.

M.P. Nënshkrim i personit zyrtar
L.S. Signature of authorized official

Government of the Republic of Macedonia
National Commission for Fighting Human Trafficking and Illegal Migration

STANDARD OPERATING PROCEDURES FOR DEALING WITH UNACCOMPANIED AND SEPARATED CHILDREN

November 2015

CONTENTS

PART: A	149
List of acronyms	149
Key Terms & Concepts	150
Introduction	151
The objectives of establishing Standard Operating Procedures (SOPs)	152
Basis for establishing SOPs	152
Key principles of the SOPs	152
How to use the SOPs	152
Creating a network of resources for applying the SOPs	153
PART: B	154
SOP 1: IDENTIFICATION AND REFERRAL	154
MEASURE 1: Initial contact with the UASC and his/her referral	154
MEASURE 2: Preliminary information gathering	155
MEASURE 3: Identification of the UASCs	157
MEASURE 4: Appointing a guardian	158
MEASURE 5: Providing an interpreter-interpretation	158
MEASURE 6: Authorising a legal representative	159
MEASURE 7: Interviewing the UASC	160
SOP 2: CARE AND INITIAL ASSISTANCE	162
MEASURE 1: Appointing a guardian	162
MEASURE 2: Initial risk assessment	162
MEASURE 3: Initial medical examination	163
MEASURE 4: Care and accommodation	164
MEASURE 5: Needs assessment	164
SOP 3: REGULATING THE UASC'S STAY	166
MEASURE 1: Notifying the MFA	166
MEASURE 2: Legal counselling and informing of UASCs about the procedure for regulating their stay	166
MEASURE 3: Procedures for regulating the stay of the UASC	167
SOP 4: FAMILY REUNIFICATION – RETURN	170
MEASURE 1: Family identification	170
MEASURE 2: Risk assessment conducted in case of a decision in favour of family reunification	170
MEASURE 3: Locating the family and informing them about the UASC	172
MEASURE 4: Preparing for the UASC's return	173
MEASURE 5: Return/ handing-over	175
SOP 5: LOCAL INTEGRATION – LONG-TERM ASSISTANCE	177
MEASURE 1: Long-term assistance plan	177
MEASURE 2: Guardianship	178
MEASURE 3: Care/accommodation	178
MEASURE 4: Healthcare	179
MEASURE 5: Education	180
SOP 6: CRIMINAL PROCEDURE	181
MEASURE 1: Protection of a UASC's rights if s/he is a defendant	181
MEASURE 2: Protection of the UASC's rights if s/he is a witness	182
MEASURE 3: Protection of a UASC's rights if s/he is a victim/witness	182
PART C: RECOMMENDATIONS	183
PART D: ANNEXES	187
ANNEX 1: National and international legislation and EU Directives used as bases for these SOPs	187
ANNEX 2: LIST of bodies and authorities responsible for implementing the SOPs for UASCs	189
ANNEX 3: Recording an oral asylum application	191
ANNEX 4: Indicators for identification of victims of trafficking in human beings	192
ANNEX 5: Decision for appointing a special guardian	200

The drafting of this document has been supported by UNHCR – UN High Commissioner for Refugees – Office in Skopje

The content of this publication does not necessarily represent the views and the positions of UNHCR

ANNEX 6:	Decision for appointing a guardian	201
ANNEX 7:	Proxy for appointing a legal representative	203
ANNEX 8:	Recording the handing-over of the UAMC	204
ANNEX 9:	A request for issuance/continuation of a temporary stay permit	205
ANNEX 10:	Decision allowing a temporary stay	209
ANNEX 11:	Asylum application	211

LIST OF ACRONYMS

(to be harmonised with the new organisational structure of the MOI)

AD	Asylum Department
BARC	Border Affairs Regional Centre
CP	Criminal Procedure
CRC	Convention on the Rights of the Child
CSO	Civil Society Organisation
DBAM	Department for Border Affairs and Migration
DCA	Division for Civil Affairs
DCR	Diplomatic and consular representations
DIPC	Department for International Police Cooperation
GI	Governmental Institutions
ICMPD	International Centre for Migration Policy Development
IMSWC	Inter-Municipal Social Welfare Centre
IO	International Organisations
IOM	International Organisation for Migration
LATP	Law on Asylum and Temporary Protection
LCP	Law on Criminal Procedure
LF	Law on Foreigners
LSP	Law on Social Protection
MES	Ministry of Education and Science
MFA	Ministry of Foreign Affairs
MJ	Ministry of Justice
MLSP	Ministry of Labour and Social Policy
MOI	Ministry of Internal Affairs
MYLA	Macedonian Young Lawyers Association
NRM	National Referral Mechanism
OSCD	Organised and Serious Crime Division
OU	Organisational Unit
PO	Police Officer
PS with GA	Police Station with General Authority
SAMHA	Section for Asylum, Migrations and Humanitarian Assistance
SFRA	Section for Foreigners and Readmission
SIA	Sector for Internal Affairs
SOPs	Standard Operating Procedures
SWC	Social Welfare Centre
UASC	Unaccompanied and Separated Children
UCCMFR	Unit for Cross-Border Crime, Migrations, Foreigners and Readmission
UDHR	Universal Declaration of Human Rights
UHTIM	Unit for Human Trafficking and Illegal Migration
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees

KEY TERMS & CONCEPTS

STANDARD OPERATING PROCEDURES: These regulate a set of proceedings, procedures and actions to be taken by the competent institutions in dealing with an identified UASC, employing a comprehensive approach based on respect for human rights and the principle of acting in the best interests of UASCs.

AN UNACCOMPANIED AND SEPARATED CHILD is a foreigner on the territory of the Republic of Macedonia who is younger than 18 years old at the time of identification and is not accompanied by his/her parents or by a guardian appointed in compliance with the law, or who, upon his/her arrival in the Republic of Macedonia, was left without such company.

IN THE BEST INTERESTS OF THE CHILD: All activities concerning children, whether they are undertaken by public or private social welfare institutions, courts, administrative institutions or legislators, should always be undertaken in the best interests of the child.

IDENTIFICATION: A set of procedures and measures to be followed by the competent institutions for dealing with UASCs, based on the circumstances in which the UASC was found, aimed at gathering sufficient information and facts to establish whether there is reasonable suspicion that a foreign national child is unaccompanied.

REFERRAL: A procedure to be followed by a competent institution which, after taking over the UASC, refers the UASC to the institution that is competent for follow-up activities in regard to the UASC as regulated by these procedures.

COMPETENT INSTITUTION: A governmental, civil or international institution or organisation that is competent, in accordance with the SOPs, to undertake certain measures and activities with regard to the UASC.

RETURN / FAMILY REUNIFICATION: A set of procedures and activities to be followed by the competent institutions as envisaged in these SOPs, aimed at finding, identifying and undertaking a security check of the members of a UASC's family for the purpose of enabling the safe return and family reunification in UASC's best interest.

CARE AND INITIAL ASSISTANCE: All the measures, programmes and services aimed at providing accommodation/housing, medical examination and protection, psychological and social assistance and support and legal assistance undertaken by governmental, civil and international institutions and organisations for identified UASCs.

LEGAL GUARDIAN: An individual appointed in accordance with the law by the competent IMSWC/SWC that plans and coordinates the activities and measures envisaged by these SOPs for providing help and support for identified UASCs in order to achieve a final solution in the best interests of the UASC.

RESPONSIBLE PERSON: A representative of the competent governmental, civil society or international organisation or institution which, in compliance with these SOPs, is competent for undertaking certain measures and activities for UASCs envisaged in these SOPs.

INTRODUCTION

The Republic of Macedonia has long been a transit country as part of an international route for smuggling migrants from their countries of origin in the Middle East and North Africa to destination countries (i.e. EU member states).

The motives and causes of this illegal migration have hitherto been primarily economic. Since 2011, however, with ongoing military conflicts and revolutions in the Middle East, the country has been faced with a massive influx of many thousands of migrants who declare themselves to be refugees from their countries of origin.

The majority of migrants in the period 2011–2013 were older male members of families intending to establish themselves and earn money in the destination countries, eventually creating conditions for their brothers, sisters, wives, children and other family members to join them.

This trend changed in 2014–2015, with a clearly evident increase in the number of migrants under the age of 35 and a significant increase in the number of women and children, especially of unaccompanied and separated children (UASCs) who for various reasons were left unaccompanied by their parents, legal guardians or relatives.

The rising trend of UASCs is evident from the 2011–2015 statistics: 40 UASCs in 2011; 54 in 2012; 107 in 2013; 74 in 2014; 66 in the first half of 2015; and 3,199 UASCs in the period 19 June–30 September 2015 alone.

Unaccompanied and separated children are an especially vulnerable category due to their exposure to the risk of various types of exploitation and abuse, especially sexual abuse.

Due to the significant vulnerability of UASCs among the illegal migrants and refugees, their status and rights are specially regulated by the Convention on the Rights of the Child (CRC), which has been ratified by the Republic of Macedonia and its provisions incorporated in national legislation.

In view of the fact that the overall implementation of the rights of UASCs, in accordance with the CRC and other international documents and national legislation, requires a multidisciplinary, inter-sectoral and international approach based on the best interests of children with respect to the minimum standards for protection of their rights, and in order to achieve these objectives, it is necessary to have a single document that will establish Standard Operating Procedures (SOPs) for dealing with UASCs.

For the purpose of overall implementation of the principle in the best interests of the child, the focus of these SOPs is on the protection of the rights of UASCs as an especially vulnerable category, in compliance with the CRC provisions and the role of the legal guardian as a guarantee for exercising these rights.

THE OBJECTIVES OF ESTABLISHING STANDARD OPERATING PROCEDURES¹

The establishment of these standard operating procedures (SOPs) for dealing with unaccompanied or separated children (UASCs) is necessary for the following reasons:

1. To define competences for acting at each stage of the procedures of dealing with UASCs.
2. To establish a unified and standard way of acting to be followed by the competent institutions and organisations in procedures involving UASCs.
3. To enable a multidisciplinary approach when dealing with UASCs.
4. To ensure respect of the rights of UASCs in compliance with the Convention on the Rights of the Child (CRC) and with national legislation.
5. To ensure that all procedures undertaken are in the best interests of children.

When applying the SOPs for dealing with UASCs, the following minimum standards and principles of the CRC should be applied and ensured:

- **The principle of non-discrimination:** The CRC forbids any kind of discrimination based on a child's status, whether s/he is unaccompanied or separated, a refugee, asylum seeker or migrant;
- **Acting in the best interests of the child:** Prior consideration of the best interests of the child must be given and documented when adopting any decision that might have a fundamental impact on the life of an unaccompanied or separated child;
- **Considering the child's opinion.** The child's opinion should be taken into consideration when appointing a guardian for a UASC and when discussing their care and accommodation, as well as during legal representation of a UASC;
- **Confidentiality.** State Parties should protect the confidentiality of all information gathered about an unaccompanied or separated child, in compliance with obligations for the protection of the rights of the child, including the right to privacy.
- **The principle of non-refoulement.** This principle forbids the expulsion of an asylum seeker who belongs to the category of unaccompanied minors, or their being in any other way forced to go back to the borders of the state where their life or freedom would be under threat due to their race, religion, national background or belonging to a given social group or because of political convictions, and where s/he would be exposed to torture, inhuman or degrading treatment or punishment.

BASIS FOR ESTABLISHING THE SOPs

The establishment of SOPs for UASCs is based on national legislation, international conventions ratified by the Republic of Macedonia, as well as EU directives and recommendations.²

KEY PRINCIPLES OF THE SOPs

- Human rights-based approach
- Multidisciplinary and inter-sectoral approach
- Participation of civil society and international organizations
- Government ownership
- Sustainability

HOW TO USE THE SOPs

The SOPs include six procedures relating to UASCs:

- IDENTIFICATION AND REFERRAL
- ACCOMMODATION AND INITIAL ASSISTANCE
- STATUS REGULATION
- FAMILY REUNIFICATION – RETURN
- LOCAL INTEGRATION – LONG-TERM ASSISTANCE
- INVOLVEMENT IN CRIMINAL PROCEDURE

¹ CRC, Art. 22, Par. 1, 2

² Annex 1: National and international legislation and EU Directives used as bases for these SOPs

Each procedure has its own directions on:

- WHAT - needs to be undertaken
- WHO - is responsible for acting and undertaking the measures
- WHEN - the measures should be undertaken
- HOW - the measures should be implemented

CREATING A NETWORK OF RESOURCES FOR APPLYING THE SOPs

WHAT kind of resources do the SOPs require?

The SOPs rely on precisely defined competent institutions, civil society and international organisations, precisely defined responsible persons and individual contacts in governmental/state institutions, civil society and international organisations.

WHEN are the resources of the SOPs identified and provided?

The resources, personnel and contacts are identified in this document under Contact Institutions and Contact Points for implementing each procedure and measure individually.

These resources should be reviewed regularly (once a year) and updated by the National Commission for Fighting Human Trafficking and Illegal Migration of the Government of the Republic of Macedonia.

WHO should act?

The SOPs adopt an inter-sectoral and multidisciplinary approach in dealing with UASCs to ensure fulfilment of the minimum envisaged standards and to ensure the SOPs are in accordance with the best interests of the child.

The SOPs are intended for the competent bodies and organisations within the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Labour and Social Policy, as well as for civil society and international organisations.³

HOW should the resources be selected?

Each established and responsible resource will be selected based on standards and structures defined in this document.

Furthermore, all of the measures will be adapted to address the specific needs of UASCs in every specific case separately.

³ Annex 2. List of bodies and authorities responsible for implementing the SOPs

SOP 1: IDENTIFICATION AND REFERRAL

What does identification and referral mean?

Identification involves a set of procedures and measures to be followed by the competent institutions in dealing with UASCs. It is based on the circumstances in which a potential UASC is found and is aimed at gathering sufficient information and facts to establish whether there is reasonable doubt that a child is unaccompanied.

Referral is:

- The handing over by a CSO, international organization or a citizen of a person who, according to the circumstances in which s/he was found and their appearance, is a UASC, to the closest organisational unit of the MOI or the locally competent IMSWC or SWC of the MLSP for further actions.
- A procedure carried out by a competent institution to establish the initial identification of the UASC to a level of reasonable suspicion that s/he is a UASC and referring the UASC to the competent SWC/IMSWC at the MLSP for the purpose of appointing a legal guardian for the UASC.

MEASURE 1: Initial contact with the UASC and his/her referral

WHAT:

Direct contact of an authorised official from a state institution, civil society or international organisation, or a citizen on the territory of the Republic of Macedonia, with a person about whom there is a reasonable suspicion, according to the circumstances in which s/he was found and his/her external appearance, that s/he is a UASC.

UASCs are typically found in the following locations and circumstances:

- at border crossings
- outside border crossing in the green border area while attempting to enter the country illegally
- inside the territory of the Republic of Macedonia
- in transportation organised by smugglers (including personal motor vehicles, freight motor vehicles, regular buses, trains or on foot.)

WHO:

- Mobile unit of the Department for Border Affairs and Migration (DBAM)
- Police officers at the Border Affairs Regional Centre (BARC)
- Police officers at the Sector for Internal Affairs (SIA) Police Station with General Authority
- Highway Police
- Civil Society Organisation
- UNHCR and other international organisations
- A citizen

WHEN:

Immediately after initial contact with the person about whom there is reasonable suspicion that s/he is a UASC, a police officer on call at the Border Affairs Regional Centre (BARC) is informed by phone of the location where the UASC has been found and is provided with any information gathered about the individual, including their age and country of origin and whether they have an ID.

With the notification it is agreed who and in what manner will transfer the UASC to the competent organisational unit of BARC.

HOW:

The majority of UASCs are found while illegally entering the country along the green border. Especially sensitive are cases of massive influxes of migrants/refugees along the green border, when police officers of the BARC are faced with the following situations:

- They are not able to perform regular control and registration of migrants/refugees, and with this are unable to conduct an initial selection of UASCs.

- The presence of children who have become separated from their parents, relatives or from persons in the group who are unrelated to the child but have taken care of them during their travels.
- A large number of arriving migrants/refugees, exerting time pressures on police officers in their proceedings for the initial selection of UASCs for identification.

To avoid these dangers, the MOI needs to plan and implement the following measures:

- To precisely locate potential places along the green border that are known to have been used for illegal entry, so as to be able to organise their reception.
- To undertake measures, in cross-border cooperation with neighbouring countries, that will enable an organised response in case of a massive influx of migrants/refugees so as to direct refugees to a certain point.

Police officers from the BARC should undertake the following measures as soon as possible during initial contact with a group of migrants-refugees that have been admitted:

- to physically separate into groups those individuals who declare themselves as families
- to identify any minors/children accompanied by a brother or a sister or a relative of legal age
- to identify any minors/children accompanied by persons of legal age who are not related to the minor/child but who, for various reasons, have accompanied and have taken care of the child during his/her trip
- to identify any unaccompanied and separated children
- to identify any persons of legal age travelling alone
- to make sure that all selected persons in the above-stated groups have their personal baggage with them.
- to check whether they have with them an ID or any document that could state their identity, country of origin, or a third country in which they have stayed or sought asylum, the means of transportation they have used, a list of phone numbers or a phone and a number they use.

Any persons who have been found by a police officer from the SIA, the PSGA, the Highway Traffic Police, a civil society or international organisation, or a citizen, regarding whom there is reasonable suspicion they are UASCs, are to be handed over to the locally competent BARC, together with any items they possess and any persons with whom they were discovered. The BARC will draft a report on this and then hand him/her over to the locally competent IMSWC or SWC of the MLSP with an adequate record of the handover. Upon reception, the competent authority should initiate a procedure for identifying the child as a UASC.

MEASURE 2: Preliminary information gathering

WHAT:

When receiving a foreigner who has been found and regarding whom there is a reasonable suspicion, based on the circumstances in which s/he was found, that s/he is a UASC, information should urgently be collected in order to:

- confirm whether or not the minor is accompanied by his/her legal parents, since the absence of travelling documents entails the risk of the child being falsely presented as a member of a family and of the child being a victim of human trafficking;
- confirm whether or not the minor is accompanied by a brother(s) or sister(s) or a close relative of legal age;
- confirm whether or not the minor is accompanied by a person of age who is in no way related to them but who for various reasons accompanies the child on his/her journey;
- confirm whether or not there is reasonable suspicion that the child is currently a UASC;
- confirm whether or not there are indicators that the UASC is a potential victim of human trafficking.

WHO:

- A police officer at the MOI-BARC
- An authorised representative of the locally competent IMSWC-SWC
- Trained representatives of the SCO

- Trained representatives of international organizations (UNHCR, IOM, ICMPD)
- An interpreter

When there is a reasonable suspicion that the minor-child is a potential UASC, the competent organisational unit of MOI-BARC that acts in this phase of preliminary information-gathering must immediately inform the competent IMSWC-SWC in order to involve an authorised social worker before conducting an interview with the minor.

When electing a person authorised to participate in the interview of the UASC, the following criteria should be applied:

- The person should be trained for working with minors-children.
- The person should have previous experience of working with child refugees as an especially vulnerable category.
- The person should have experience with the especially vulnerable group of female UASCs.

WHEN:

The preliminary gathering of information to confirm or reject the reasonable suspicion that a minor/child is a UASC starts IMMEDIATELY after detecting/taking over a minor.

The information gathering is carried out at the same location where the group of migrants/refugees was first discovered and amongst whom there is a UASC, in official or unofficial premises that are used as official or, if s/he is transferred from another institution organisation, in the premises of the BARC.

HOW:

The preliminary collecting of information and data needed for identifying a UASC, which precedes the interview with the UASC, should be implemented in the following way:

- By visual observation of the group, monitoring their reactions and the conduct of the minor/child and of the adults who have presented themselves as accompanying the minor/child;
- By checking travel and personal documents and any other official documents issued by an official body that could confirm the identity of the person, their family connections, their country of origin, and any transit countries where s/he has gained certain international rights;
- By interviewing the migrants of legal age in order to confirm or reject the grounds for their claim to be the parents or brothers or sisters of legal age of the minor, close relatives, or a person of legal age that is in no way related to him/her but for unknown reasons accompanies the minor-child.

Table No. 1 Questions that must be answered and the information required:	
No.	Information about the UASC
1.	Personal information: Name, surname, father's name, mother's name, date of birth, place of birth, place of residence
2.	Citizenship and Nationality
3.	Religion
4.	Languages s/he can speak, understand
5.	Family tree (brothers, sisters, uncles, aunts, cousins). Where are these relatives at the moment?
6.	Education – completed/frequented (name of school, information about a teacher/headmaster)
7.	Sports activities
8.	Friends
9.	State of health, chronic diseases, physical disabilities
10.	Location, time and circumstances in which the UASC was found / admitted

11.	Where is his/her family? a) in the country of origin b) in the destination country (country, city, address, contact phone, e-mail, FB, Twitter, LinkedIn profiles) c) did they travel with him/her and become separated: when, where, how?
12.	Desires and expectations of the UASC for the near and distant future

The PS from BARC who perform the preliminary collection of information and data must then draft a Report – Official Note recording the collected information/data, validity assessment.

If, during the initial contact with the UASC, s/he orally seeks asylum, a Report is drafted.⁴

A copy of the Report – Official Note is forwarded to the authorised representative of the locally authorised IMSWC/SWC which is involved or will be involved in the UASC's identification.

If the preliminary collection of information and data about a minor/child foreign national confirms reasonable suspicion that s/he is a UASC, then s/he officially, with a record from the hand-over and the Report stating the oral request for asylum, is referred to the locally authorised IMSWC/SWC in order that a legal guardian can be appointed to him/her.

As well as establishing the status of the UASC, the authorised persons who carry out the preliminary collection of information and data will also check for indicators of reasonable suspicion that the UASC is a victim of human trafficking for the purpose of his/her exploitation. For this purpose the authorised persons will take into consideration and will use the indicators for identifying the victims of human trafficking adopted by the MLSP.⁵

If in the preliminary collecting of information it is established that there are indicators that the UASC is a potential victim of human trafficking, the UHTIM under the OSCD at the MOI and the NRM at the MLSP are immediately informed in order to involve them in the process of identifying the victim of human trafficking and proving any crimes of human trafficking.

During the entire procedure of identifying victims of human trafficking, the SOPs for dealing with victims of human trafficking are applied in the case of the UASC.

MEASURE 3: Identification of the UASC

WHAT:

A set of tactics and methodological tools to be undertaken by an authorised person and a professional team of the locally authorised SWC/IMSWC to identify whether the minor/child is a UASC, based on the preliminarily collected information and data about the child foreign national about whom there is reasonable suspicion that s/he is a UASC.

WHO:

- An authorised representative of the SWC/IMSWC
- An expert team led by the appointed guardian
- A legal representative appointed by the appointed guardian

WHEN:

- Immediately after the hand-over by the MOI or SCO/international organization

HOW:

- By undertaking procedures aimed at:
- appointing a guardian
 - providing an interpreter
 - authorising a legal representative
 - interviewing the UASC
 - creating an initial file on the UASC
 - referral to the IMSWC after the action of SWC

⁴ Annex 3. A Report recording an oral asylum application

⁵ Annex 4. MLSP's indicators for identifying victims of human trafficking

MEASURE 4: Appointing a guardian

WHAT:

Taking into consideration the significant vulnerability of UASCs, and with the aim of protecting their rights in compliance with the LCP and ensuring that all proceedings and actions undertaken by the administrative bodies are undertaken in accordance with the principle of acting in the best interests of the child, a guardian for the UASC must be appointed.

WHO:

- The locally competent SWC/IMSWC (first informed about the found UASC)

WHEN:

IMMEDIATELY after the MOI receives the notification/report (whether orally, in writing, or by phone) that a minor/child foreign national has been found unaccompanied by his/her parents, relatives of legal age or another adult person.⁶

HOW:

After receiving the notification, the locally authorised SWC/IMSWC appoints a social worker with an Authorisation for appointing a guardian to the UASC.

The guardian is IMMEDIATELY involved, together with the competent organisation that reported the UASC case, and the Authorisation for appointing a guardian is immediately adopted.⁷ A decision for appointing a guardian is adopted later.⁸

If a UASC has no identification documents, s/he is registered with the information s/he provided during his/her initial registration at the MOI or the information from the Record of the oral request for asylum recognition (Form No. 4).

From that point of time, the guardian is formally and legally responsible for the UASC, making sure her/his rights are respected when the state bodies undertake certain official actions.

MEASURE 5: Providing an interpreter-interpretation

WHAT:

A major challenge in meeting a pre-condition for the successful preliminary collection of information and implementation of interviews arises from the fact that the majority of migrants/refugees who transit through the Republic of Macedonia come from the Middle East and many speak dialects of Arabic known only to them. It is therefore necessary to have a list of interpreters available for the various languages used in the countries of origin of the migrants-refugees who transit through the Republic of Macedonia.

For the purpose of respecting the principle of confidentiality regulated in the LCP, it is necessary for interpreters to be informed about this principle in order to ensure respect for the confidentiality of the data and the information they encounter in the course of their interpretation engagement.

WHO:

- The Ministry of Interior
- SWC/IMSWC/MLSP
- UNHCR/IOM/ICMPD and other international organisations and CSO
- Authorised interpreters

WHEN:

- during the preliminary collection of information
- during contacts with the appointed guardian
- during interviews
- continuously when in contact with the UASC

⁶ Art. 127 Par. 1 from the Law on Family

⁷ Annex 5. Authorisation for appointing a guardian

⁸ Annex 6. Decision for appointing a guardian

HOW:

During the preliminary collection of information, as well as during the formal interview with the UASC, interpretation will be provided in a language that the UASC speaks or understands; if s/he speaks only his/her mother tongue then interpretation should be provided in that language.

In order to provide interpreters in languages and rare dialects for which there are no officially authorised interpreters, the UNHCR or the IOM should be contacted for assistance.

For the purpose of ensuring a better approach and establishing trust, interpreters should be familiarised with the situation of the migrants/refugees, including their country of origin, culture and customs, and be familiar with the terminology they use.

MEASURE 6: Authorising a legal representative

WHAT:

A legal representative must be appointed to protect the rights of UASCs in proceedings before state bodies that refer to their position, status, family reunification, or their right to express their opinion and other rights regulated in the LCP.

WHO:

The guardian is appointed immediately after drafting the Authorisation for appointing the guardian, by drafting a proxy for appointing a legal representative who will advise and represent the UASC before the state bodies.⁹

The legal representative is selected from among:

- the SCO-MYLA, who provide legal representation for migrants and refugees
- UNHCR-IOM and other international organizations that have projects for providing legal aid to migrants-refugees
- The Free Legal Aid Institute of the Ministry of Justice, from a list of lawyers who provide free legal aid

WHEN:

A legal representative is appointed IMMEDIATELY after the UASC has been appointed a guardian and continues as a legal representative throughout any follow-up proceedings that concern the UASC.

HOW:

The legal representative advises and represents the UASC with regard to national and international legislation regulating the rights of minors, including:

- legal provisions regulating the status of UASCs (the Law on Asylum, the Law on Foreigners, the Law on Family, and the Law on Social Protection)
- the right to family reunification
- social rights to which persons with a recognised right to asylum in accordance with the LATP, or with an authorised stay in the Republic of Macedonia, are eligible (i.e. rights to accommodation, healthcare, and education)
- other rights regulated by national and international legislation.

The legal representative that advises and represents the UASC should be familiar with the legislation related to migrants and refugees, as well as with legislation on the rights of children.

Since UASCs are an especially vulnerable category, legal representatives of UASCs, as well as the Authorised Official at the Asylum Department who provides advice and representation to UASCs, must be previously trained in working with children.

During direct contacts with a UASC, all legal advice and legal solutions proposed in the interest of the UASC should be presented in a way appropriate to the age of the UASC, his/her psychological maturity, as well as their country of origin and traditions, in order for the UASC to be able to understand them and give his/her opinion.

The legal representative, together with the guardian for the UASC, are temporarily the new parents whose role from the very beginning is to plan a final decision for the UASC that will be in his/her best interest.

⁹ Annex 7. A proxy for appointing a legal representative

MEASURE 7: Interviewing the UASC

WHAT:

The first interview with the UASC is the most sensitive step carried out with the UASC after his/her initial identification as an unaccompanied or separated child. This sensitivity arises from the vulnerability of UASCs, as well as the following considerations:

- his/her age
- especially in the case of female UASCs
- the psychophysical state of the person due to travel and trauma
- their helplessness due to being left alone
- their fear that they may not be reunited with their family
- their possible fears of the unknown country in which they find themselves in

The interview is expected to provide information and data to enable:

- formal identification that the minor is a UASC
- information relevant for reunification with their family
- age assessment
- risk assessment
- evaluation of their psychophysical state
- preliminary evaluation of the mental and emotional development of the child and his/her age
- initial assessment of needs, initial assistance, care and type of care
- needs assessment based on an initial medical examination
- assessment of the type of status that will be in the best interest of the child (asylum application, humanitarian protection)
- assessment of a final solution in the best interest of the UASC

WHO:

- A guardian appointed by SWC/IMSWC and an expert team led by a social worker/psychologist/special teacher
- A legal representative (from the MYLA, UNHCR, IOM or MJ)
- An interpreter

WHEN:

The interview should be conducted as soon as possible after the UASC has been discovered, following the preliminary collection of information about the UASC, and when there is reasonable suspicion that the minor is a UASC. The interview may be postponed for the following reasons:

- the safety of the UASC is under threat
- the UASC is in need of urgent medical assistance
- the UASC insists on postponing the interview

HOW:

The interview must be carried out by professionals from the SWC/IMSWC who have experience in working with vulnerable categories of children, including UASCs.

The interview is to be conducted on the premises of an SWC/IMSWC that has been adapted for children. The interview may be held at the premises of the MOI only under exceptional circumstances when the UASC's safety is threatened.

The methodology for the interview should be adapted to the age and psychophysical maturity of the UASC. All legal and professional terms should be formulated in an easily understandable way in order to ensure the UASC can understand and provide adequate and useful answers.

Before commencing the interview, the guardian and his/her expert team should hold a briefing with the team that conducted the preliminary collection of information and referred the UASC.

Special attention should be paid to the answers/information/data from Table 1 provided by the adult members of the group in which the UASC was found.

This information will help the guardian and the expert team conduct an initial assessment of the state of the UASC, including a risk assessment and preparation for any issues that require additional checking and verification.

The questions to be used in the interview should correspond to the answers required in Table 1 and the answers gathered from the preliminary collection of information, thus enabling comparison and verification of the answers given by UASC.

The interview should help in establishing whether there is reasonable suspicion that the referred minor/child foreign national should be treated as an IDENTIFIED UASC.

The age assessment of a UASC who has no identification documents is a key issue that should be resolved when conducting the interview, since the status of the UASC and future proceedings depend on this age assessment.

In age assessment, the UASC's external appearance should not be considered decisive; other factors should also be taken into consideration, including the UASC's psychological age, country of origin, race and other particular features.

If the guardian or expert team are in doubt as to whether the individual is a minor or of legal age, the age assessment should be performed as if the individual were a minor, until otherwise confirmed, in accordance with the principle of acting in the best interests of children.

Due to the state and vulnerability of UASCs, medical age assessments of UASCs should be avoided and only conducted in exceptional cases.

The interview and the collected information should provide a clear picture, or at least indicate whether there is reasonable suspicion that there are grounds for initiating a procedure for family reunification.

The interview by the guardian and expert team should provide a clear indication for regulating the UASC's status, taking into account the fact that within 72 hours of the moment when a UASC is handed over, a decision should be made:

- regulating the UASC's status by submitting an asylum application to the Asylum and Temporary Stay Division
- regulating the UASC's status by submitting an application for temporary stay based on humanitarian protection pursuant to Art. 80 of the Law on Family to the BARC, Division for Foreigners.

The guardian is to draft an official Note about the conducted interview, recording the established state of the UASC.

If the interview is conducted at a locally authorised SWC, the SWC is to issue a Decision to appoint a guardian with authorisation to act as a guardian.

The guardian, together with the expert team, after carrying out the interview for the purpose of conducting follow-up proceedings with the UASC, and because of inability to do so, refers the UASC to the IMSWC in Skopje for further actions that involve the UASC.

The guardian, the expert team, and the members of the MOI who received the UASC, are to hand over the UASC to the IMSWC in Skopje with a document recording the handover procedure.¹⁰

This document also states the following items that are to be handed over:

- personal items found with the UASC
- documentation prepared and issued by the SWC in its processing of the UASC

¹⁰ Annex 7. Report from the handing over of the UASC

SOP 2: CARE AND INITIAL ASSISTANCE

This standard operating procedure encompasses measures and activities to be undertaken by the IMSWC in regard to the UASC, including:

- Appointment of a guardian
- General risk assessment
- Initial medical examination
- Care and accommodation
- Needs assessment
- Development of a plan for assistance
- Adaptation and stabilisation

MEASURE 1: Appointing a guardian

WHAT:

The UASC is received by the MOI. If the IMSWC is locally competent for the UASC, the UASC is directly referred to them; or if the locally competent SWC acts before that, they refer the UASC to the IMSWC.

The IMSWC passes a decision appointing a guardian for the UASC and forms an expert team responsible for the activities concerning the UASC.

WHO:

IMSWC

WHEN:

As soon as possible after the referral and reception of the UASC by the IMSWC.

HOW:

Once care for the UASC has been taken over by the IMSWC, an expert team is created and a guardian is appointed to be responsible for ensuring that all the procedures are undertaken in the best interests of the UASC.¹¹

The expert team accommodates the UASC in a child-friendly room and makes a record of the hand-over procedure of the UASC and their personal belongings.

The expert team holds a briefing with the guardian and the expert team from the SWC, and with representatives of the MOI if the MOI has referred them.

The objective of the briefing is to familiarise all persons and institutions concerned with:

- when, where and by whom the UASC was taken over
- the established identity, age of the UASC
- the possibilities for family reunification
- the measures that have been undertaken
- the collected documentation
- the state of health of the UASC

MEASURE 2: Initial risk assessment

WHAT:

Based on the interview with the UASC and the file completed on him/her, the guardian and the expert team make the initial risk assessment of the UASC.

The objective of the initial risk assessment is to identify any weaknesses and risks in regard to the UASC for the purpose of addressing these risks and reducing their consequences by timely planning and undertaking measures for dealing with them.

If, based on the risk assessment, a high risk is established in regard to a certain criterion, measures for addressing this risk are immediately to be planned and undertaken.

¹¹ Art. 160 from the Law on Family: "the guardian of UASC is obliged to take care of him/her as a parent focusing on the personality of the minor and especially their health, education and preparation for independent life and work."

Table No. 2: Initial Risk Assessment:	
A. Initial assessment of the state of health	
1.	Physical condition and signs of violence: • Previously sustained • Sustained in the course of travel
2.	Psychological state: • Insomnia; • State of stress/fear/anxiety; • Depression.
3.	State of health – findings: • Mental health based on the initial medical examination • Chronic diseases • Psychological disorders • Mental disorders (Enclosed document) • Chronic or infectious diseases for which the UASC has been treated
B. Initial security risk assessment (opinion by the MOI or organizational unit that received the UASC)	
1.	Current security assessment
2.	Previous security threats
3.	Specific individuals that could create problems
4.	Security concerns regarding family members or friends
5.	Risky locations for the person
6.	Other

WHO:

- A guardian and an expert team
- The MOI/BARC/UCCMFR

WHEN:

Immediately or as soon as possible after the reception of the referred UASC.

HOW:

The guardian, together with the expert team, conduct the initial risk assessment on the basis of the documentation prepared with regard to the UASC, the interview analysis and the gathered information and data.

The risk assessment is an individual product that takes into consideration the particular features of each UASC separately and is based on the principle of acting in the best interests of the child.

Representatives from the CSO/IO are to be involved in providing professional, material and technical support to the competent bodies.

MEASURE 3: Initial medical examination

WHAT:

The initial medical examination is aimed at establishing the general psychophysical state of health of the UASC, as well as any chronic diseases, physical disabilities and weaknesses, with a view to timely planning and undertaking additional healthcare measures.

WHO:

- The MLSP-MH
- The Red Cross of the Republic of Macedonia

Representatives from the CSO/IO will be involved in providing professional, material and technical support to the competent bodies.

WHEN:

As soon as possible after the UASC's reception at the SWC/IMSWC, or immediately after the UASC's accommodation, depending on the situation.

HOW:

Before the initial medical examination is performed, the UASC should be informed about this measure, the types of examinations that will be performed and why the procedure is necessary and why it is in their best interest.

During the implementation of this measure, the UASC should be accompanied by his/her guardian or a member of the expert team.

MEASURE 4: Care and accommodation

WHAT:

The IMSWC, the guardian and the expert team who are authorised to deal with the UASC are to base their decision on the facility, institution, body or form of accommodation for the UASC in accordance with the regulations and the MLSP's capacities, taking into account the following:

- previous procedure regarding the UASC
- initial risk assessment
- needs assessment
- assistance plan
- available capacities of the MLSP

The final decision for the shelter/accommodation should be in the best interest of the UASC.

WHO:

The MLSP-IMSWC

WHEN:

As soon as possible after the reception of the UASC at the IMSWC and the appointment of the guardian.

HOW:

The guardian is obliged, together with the expert team, to make an assessment of the needs of the UASC, his/her characteristics, and what kind of care/accommodation should be provided. This also depends on the possibilities currently offered by the MLSP and other available forms of institutional and non-institutional accommodation.

MEASURE 5: Needs assessment

WHAT:

A needs assessment should be performed in order to establish the appropriate measures for assisting the UASC.

A needs assessment is performed based on the criteria stated below.

Table No. 3: Needs assessment criteria	
DATA FOR THE CASE FILE	
1.	Name and surname and Case File No.
2.	Country of origin
3.	Language
BASIC NEEDS	
1.	Accommodation
2.	Food
3.	Medicines
4.	Communication with the family

RISK ASSESSMENT	
1.	Current concern with regard to his/her personal safety
2.	Individuals that may cause problems to the UASC
3.	Concerns for family members or relatives
4.	Locations that might not be safe for the UASC
HEALTH NEEDS	
1.	Mandatory medical examination
2.	Blood tests, micro-biological examination
3.	Infectious diseases
4.	Gynaecological examination
5.	Dental examination
7.	Psychological problems
9.	High risk conditions (heart conditions, epilepsy, asthma)
10.	Developmental disorders

WHO:

- IMSWC/guardian/expert team
- Medical staff
- Representative of a CSO/IO
- The MOI

WHEN:

After preparing the initial risk assessment, and arrangement of shelter/accommodation for the UASC.

HOW:

Before starting with the procedure for needs assessment, the case worker should:

- take into consideration the acquired case information;
- explain the objective of the needs assessment procedure to the UASC
- explain who will have access to information
- explain the possibility for the individual to refuse to answer any question
- perform a mandatory medical examination

SOP 3: REGULATING THE UASC'S STAY

This SOP incorporates a set of decisions, procedures and measures to be followed by the competent institutions and officials responsible for dealing with UASCs, related to resolving the status of UASCs who have no regulated stay in the Republic of Macedonia.

MEASURE 1: Notifying the MFA

WHAT:

Notification of the Diplomatic and consular representations (DCR) of the country of origin in the Republic of Macedonia of the identified UASC or the DCR of a third country that represents the interests of the country of origin. If a UASC does not have an office, it is necessary to inform the MOI about the identified UASC with information about him/her, his/her parents, place of residence, state, and whether s/he possesses any personal documents.

In the case of an asylum seeker, the country of origin shall not be notified.

The objective of the notification is to enable:

- confirmation of the UASC's identity
- provision of identification documents
- fulfilment of preconditions for starting a procedure for family reunification

WHO:

- IMSWC-SWC
- MOI-BARC - UCCMFR
- MFA

WHEN:

- Within a reasonable amount of time necessary for the guardian to reach a final decision in the best interests of the UASC.

HOW:

A Notification about the UASC is prepared by the IMSWC after taking over the UASC and adopting the Decision for appointing a guardian.

The Notification contains information acquired from the identification documents in the possession of the UASC, from the preliminary collection of information by the MOI, which is the first official body in contact with the UASC, as well as from the interview with the UASC, incorporating:

- personal information about the UASC
- information about his/her parents, and where they are
- address, place and state of residence
- when and where the UASC was found

The IMSWC forwards the Notification through the MLSP to the DCR of the UASC's country of origin if there is a DCR in the Republic of Macedonia, or possibly to the DCR of a third country that represents the interests of the country of origin.

If there is no DCR, the Notification is sent to the MFA of the Republic of Macedonia so that the MFA can forward the Notification to the UASC's state of origin through diplomatic channels.

MEASURE 2: Legal counselling and informing of UASCs about the procedure for regulating their stay

WHAT:

Informing the UASC about the formal procedure, proceedings, type and manner of regulating their

stay, and the goals and benefits of these for the UASC. This should help the UASC understand the procedure and the proceedings in order to express their will and agreement and to understand that all these processes are conducted in their best interests.

WHO:

- IMSWC/Guardian and an expert team
- CSO/MYLA/legal representative
- MJ/Free Legal Aid Institute
- UNHCR

WHEN:

- Within 72 hours of the reception of the UASC, i.e. before submitting the Application for regulating their stay.

HOW:

After the Decision for appointing a guardian for the referred UASC is adopted, the IMSWC prepares an authorisation for appointing a legal representative of the UASC.

The selection of a legal representative is made from the MYLA's list of lawyers, who are trained in providing legal council to UASCs.

Within a period of 72 hours after receiving the UASC, the UASC needs to be informed about:

- the legal procedure for regulating his/her stay
- the procedure
- the objectives and benefits of the status allocated to the UASC
- the procedure for family reunification

The way in which the UASC is informed should be adapted to the age and level of maturity of the UASC and his/her country of origin.

Informing/counselling should help the UASC understand the entire procedure in order to be able to express his/her will and to give his/her opinion.

MEASURE 3: Procedures for regulating the stay of the UASC

WHAT:

The regulating of the stay of the UASC can be based on the following:

- an application for temporary stay for humanitarian reasons¹²
- an application for asylum¹³

WHO:

- The guardian appointed by the SWC/IMSWC
- MOI-BARC, UCCMFR
- Legal representative
- MOI-DCA- AD
- UNHCR – assistance with counselling and interpretation¹⁴
- MYLA – legal aid by the legal representative¹⁵

WHEN:

- The submission of an application should be completed as soon as possible, bearing in mind what is in the best interests of the child from the moment of receiving the UASC.
- The submitted application should be processed as soon as possible.

¹² LF, Art. 80 Par. 1 Item 2 and 4 and Par. 2

¹³ LATP, Art. 2

¹⁴ LATP, Art. 13

¹⁵ LATP, Art. 14

HOW:

A decision should be adopted regulating the stay of the UASC after having appointed the guardian and the expert team of the UASC, and on the basis of the interview, the analysed information, the risk assessment, and the potential for family reunification.

The selection of the grounds for demanding regulation of a UASC's stay depends on what is in the best interests of the child and is based on previous assessment of the final decision planned for the UASC.

In accordance with the principles of the CRC, the UASC's right to expression and respect of his/her will, and the best interests of the child, the guardian, together with the legal representative, the CSO/IO representative and the interpreter, must inform the UASC, before deciding on the regulation of their stay, about:

- the reasons why the UASC's stay needs to be regulated
- the legal procedure for regulating his/her stay
- the benefits of regulating their stay

The familiarisation of the UASC with the procedure performed by the legal representative should be in a language that the UASC understands and in a way that corresponds to his/her age and maturity, i.e. in such a way that will help the UASC to fully understand the reasons, procedures and objective of regulating their temporary stay and enable them to agree that they are aware that it is in their best interests.

If s/he agrees on regulating his/her stay based on humanitarian reasons, the appointed guardian will undertake the following steps:

- draft a request for the issuance/continuation of a temporary stay permit¹⁶
- forward this request, ex officio, to the MOI-BARC, UCCMFR.¹⁷

After receiving the request for the issuance/continuation of a temporary stay permit, the MOI-BARC, UCCMFR, is to process and decide upon the request as a matter of urgency, given this is a case of a UASC.

The procedure for taking photographs and fingerprints of the applicant/UASC is organised by the competent department at the MOI, ex officio.

When assessing the grounds for approving a temporary stay, any additional consultations that may be needed should be organised as soon as possible with the UASC's guardian.

After the procedure has been completed, the MOI-BARC North, UCCMFR, adopts a Decision for permitting temporary stay.¹⁸

The Temporary Stay Permit is issued for a period of one year.¹⁹

If the appointed guardian and the expert team from the IMSWC decide to regulate the stay based on an Asylum Application, the following steps need to be undertaken:²⁰

- Drafting an asylum application (LATP Form No. 1).²¹
- The application, filled by hand, is forwarded to the MOI-DCA-AD.

After receiving the Asylum Application, the MOI-DCA-AD, as the competent body, processes it urgently.²²

The Asylum Department should issue the asylum seeker an ID within 15 days.²³

The Asylum Department assesses the Application's merits based on the circumstances stated in the LATP, Art. 18a.

The Asylum Department conducts the interview with the UASC in offices of the IMSWC/SWC that are specially arranged for working with vulnerable categories of children.

When assessing the Application's merits, the Asylum Department will take into consideration the vulnerability of the UASC, and in the case of a recommendation by the guardian, may make a decision without conducting an interview.

If additional clarifications are needed when processing the Application, the Asylum Department will

¹⁶ Annex 8: Request for issuance/continuation of a temporary stay permit

¹⁷ LF, Art. 51 Par. 2

¹⁸ Annex 9: Decision allowing a temporary stay

¹⁹ LF, Art. 80 Par. 2

²⁰ LATP, Art. 22a

²¹ Annex 10: Asylum application

²² LATP, Art. 34

²³ LATP, Art. 40 Par. 1

interview the guardian and the legal representative of the UASC.

Based on the facts and the evidence established in the procedure, the following documents may be adopted:²⁴

- Decision recognising the status of a refugee
- Decision recognising the status of a person under subsidiary protection
- Decision rejecting the Asylum Application

A UASC with the status of a recognised refugee is issued a travelling document valid for 2 years. The application for a travelling document is submitted by the guardian.²⁵

²⁴ LATP, Art. 31 Par. 1

²⁵ LATP, Art. 42 Par. 1

SOP 4: FAMILY REUNIFICATION – RETURN ²⁶

This SOP incorporates the measures to be undertaken by the competent institutions for the purpose of finding the parents of the UASC, or at least one of them, or close relatives, for the purpose of reunification.

Family reunification is a top priority throughout the procedure for processing UASCs. All the planned and undertaken measures are aimed at creating conditions for family reunification in the best interests of the child.

MEASURE 1: Family identification

WHAT:

Measures and activities of the competent institutions aimed at collecting information and data about:

- the identity of the UASC's parents
- the identity of the UASC's brothers or sisters
- the identity of the UASC's close relatives
- the location of the UASC's relatives
- the status of the UASC's relatives if they are not in the country of origin

WHO:

- MOI/BARC/ UCCMFR/DIPC
- SWC/IMSWC/guardian
- IO/CSO/the Red Cross

WHEN:

- Throughout the entire procedure, from the moment of taking over the UASC

HOW:

The procedure for identifying the UASC's family begins from the moment the MOI/BARC receives the UASC during the stage of the preliminary collection of information.

- The first source of information are the members of the group with whom the UASC was found, based on the list of answers to the questions in Table 1.
- The second source of information are any items, personal documents, photos, mobile phones, etc., found with the UASC.
- Information acquired from the interview with the UASC by the guardian at the SWC/IMSWC, based on the answers from Table 1.
- Information, photos from Facebook, Twitter, LinkedIn profiles.

MEASURE 2: Risk assessment conducted in case of a decision in favour of family reunification

WHAT:

Establishing the level of security risk for the UASC in case of a family reunification in regard with his/her parents/relatives; establishing the risk involved for the UASC in returning to the country of origin or destination where his/her parents/relatives are staying, including any social risks the UASC might face.

WHO:

- IMSWC/Guardian/expert team
- MOI/BARC North- UCCMFR/DIPC
- Interpol/Europol/SELEK
- IO/UNHCR/IOM

WHEN:

- From the moment of adopting the Decision for appointing the guardian and the identification of the parents/ close relatives of the UASC's

HOW:

Based on analysis of the information collected for identifying the UASC's parents and close relatives, a security risk assessment is performed in regard to the UASC's reunification with his/her parents/close relatives and their safe return to the country of reunification.

The risk and security assessment is carried out by responding to the questions in the questionnaire.

1.	Information from the UASC about: • The country where he/she can return, the options for family reunification, the members of the family to be involved in the family reunification, his/her personal safety and security, the existence of possible threats. • Any measures that are necessary to ensure his/her safety. • The UASC's reaction to the prospect of family reunification; the UASC's wishes and possibilities regarding the continuation of their educational process.
2.	Security risk assessment by the police: • Verifying the information collected for the purpose of identifying the UASC and the UASC's parents/close relatives. • Conducting security checks in the country of origin. • Conducting a criminal background check. • Checking for any crimes against the body and moral/human trafficking/abuse of children • Checking whether the police in the country of origin/country of residence of the UASC's parents/close relatives are willing and able to protect the UASC from possible repression or violence after the return and family reunification. • Check whether there are any criminal charges / trial against the parents/close relatives of the UASC; if so, identify the kinds of crimes alleged.
3.	Social inclusion risks: • Potential criminal or misdemeanour prosecution against the UASC upon his/her return to the country of origin. • Are the local police able to provide adequate protection? • Stigmatisation, marginalisation, social isolation • Access to social services, institutions that provide accommodation • Providing medical, psychological, legal counselling • Possibilities to continue with education • Possibility for permanent accommodation • Possibility for long-term, independent economic safety • Family situation (violence, etc.)? • Situation with the community • Civil unrest

The security checks for risk assessment are carried out by the IMSWC/the guardian through the LMSP/contact official, ex officio, in coordination with MOI.

The MOI/DIPC, through international police cooperation with Interpol/Europol/Selek and in direct police cooperation with the country of origin or destination of the UASC's parents/close relatives, performs the necessary security checks.

The assessment of social inclusion risks for the UASC is to be carried out by the IMSWC/guardian and the expert team through UNHCR/IOM/NGO.

²⁶ CRC, Art. 22 Par.2

MEASURE 3: Locating the family and informing them about the UASC

WHAT:

Measures and activities to be undertaken by the competent institutions to locate the UASC's parents/close relatives in order to establish contact with them and inform them about the found/identified UASC, for the purpose of initiating a procedure for family reunification.

WHO:

- The IMSWC/Guardian/expert team
- The MOI/BARC/ UCCMFR/DIPC
- The MFA
- The Red Cross
- UNHCR
- IOM

WHEN:

- After identifying the UASC's parents/close relatives
- After making the risk assessment
- After the security check

HOW:

The IMSWC/guardian and expert team, after identifying the parents—or at least one parent or close relative of the UASC—and their address of residence/stay, and after the risk assessment and security checks have shown that family reunification can be safely carried out in the best interests of the UASC, undertake the activities listed below.

The procedure to be followed with located parents/parent/close relatives:

- In accordance with the need for urgency, the identified parents/parent/close relatives are to be contacted by phone, e-mail, mail, or through the MFA/MOI/IO/CO.
- The UASC's parent(s) or close relative(s) are to be informed in a language they understand about the identified UASC (personal data, information about when, where and how s/he was detected, where s/he is accommodated, his/her guardian and allocated status).
- The UASC's parent(s) or close relative(s) are asked if they want to be reunited with the identified UASC.
- The UASC's parent or other family member is informed about the initiated procedure for family reunification with the UASC in the country where s/he is staying/where an asylum application has been submitted.
- The competent institutions in the country of destination where the UASC's parent or the family member who will be the subject of the family reunification is staying are informed.
- The UASC's parent(s) or relative(s) are asked whether they are able to come to the Republic of Macedonia for the purpose of family reunification and taking over the UASC, or after the end of the procedure for family reunification s/he to be returned by the RM.
- Contact is facilitated for the UASC with their parent(s)/close relative(s).
- The DCR of the country of residence of the parent(s) or close relative(s) of the UASC in the Republic of Macedonia, or the DCR of a third country that represents the interests of the country of residence of the parent(s) or close relative(s) of the UASC, or the MFA, are to be informed regarding the family reunification with the UASC.

The report should contain:

1.	The name of the institution that initiates the family reunification
2.	A brief description of the subject of the notification
3.	Data about the UASC, (personal information) and photos
4.	When, where and how the UASC was taken over
5.	The status allocated to the UASC in the Republic of Macedonia
6.	Responsible IMSWC/Guardian

7.	Information about the UASC's parent(s)/close relative(s) who have been identified and whose status as parents/parent/close relatives has been verified. • available personal data • type of family relation with the UASC • photo(s) • country of residence • address/phone • state

The following procedure is to be undertaken in cases where the UASC's parent(s)/close relatives cannot be located:

If there is no information about the country/city/address of stay of the identified parent(s)/close relative(s) of the UASC, the following measures for locating them are to be undertaken:

A Request for mediation in finding the parents or at least one parent or close relative of the UASC is issued. The Request should consist of the following elements:

1.	Name of the institution/body/IO that is asked to mediate
2.	Brief description of the subject of the request
3.	Data about the UASC, (personal information) and photos
4.	When, where and how the UASC was taken over
5.	The status allocated to the UASC in the Republic of Macedonia
6.	Responsible IMSWC/Guardian
7.	Information about the parent(s)/close relatives that have been identified by the UASC, and there is no information as to whether they are in the country of origin, transit or destination. • available personal data • type of family relations with the UASC • photo(s) • country of residence/assumed country of residence • address/phone • state

When searching for the parent(s) or close relatives, the MOI (as well as the MFA) using the international police cooperation network should also use the resources of international organizations such as UNHCR, IOM, and the Red Cross network.

During the proceedings, attention should be paid to the principle of confidentiality and protection of personal data about the UASC.

When the UASC's parent(s) or close relative(s) have been located, the procedure for located parents is applied.

MEASURE 4: Preparing for the UASC's return

WHAT:

Measures and activities to be undertaken by the responsible institutions in order to ensure fulfilment of pre-conditions for the safe return of the UASC and their reunification with their family.

These encompass:

- adopting a decision for having the person returned
- informing the UASC about the decision
- preparation / agreement of the UASC to his/her return
- provision of travel documents

WHO:

- IMSWC/Guardian/expert team

- MOI/BARC/ UCCMFR/DIPC
- The MFA
- The Red Cross
- UNHCR
- MYLA
- IOM

WHEN:

After conditions have been created for the safe return of the UASC, including the following conditions:

- the parent(s) or close relatives have been identified
- the parent(s) or close relatives have been located
- security checks have been conducted
- social conditions have been ensured
- approval has been received from the country of reception
- a decision for having the UASC returned has been adopted
- travel documents have been provided

HOW:

The decision for returning/family reunification of the UASC is adopted by the IMSWC/guardian/expert team and should be taken in the best interests of the child, meaning the decision is not to be taken if it entails the UASC's being exposed to security risk.

The decision on the UASC's return/family reunification is adopted by the guardian, together with the expert team after:

- Measures have previously been adopted for the successful identification/location of the UASC's parent(s) or close relatives.
- Positive security reports have been conducted about the family with whom the UASC is to be reunited, as well as a positive security report about the country to which the UASC is to be returned.
- Approval has been received from the country of reception.

After the decision for returning the UASC has been adopted, the guardian and the expert team need to inform the UASC about the decision and inform the UASC that they should start with preparations.

This informing of the UASC is also conducted by the guardian, together with the expert team, in the presence of the legal representative, and should contain information about the legal opportunities for the UASC to stay in the country of reception, such as the following:

- Possibilities for obtaining a permit for stay
- Possibilities for having asylum granted
- Available social services
- Possibilities for psycho-social assistance
- Possibilities for medical assistance
- Possibilities for education and language courses
- Possibilities for accommodation
- Contact persons and organisations

Information about possibilities in the country of origin:

- Information about available social services
- Information about available specialised assistance, e.g. psycho-social assistance, legal aid
- Possibilities for medical assistance
- Possibilities for accommodation
- Possibilities for further education and vocational training
- Information about possible consequences of returning in the country of origin
- Contact persons and organisations

This information should be presented to the UASC in a way that is understandable for him/her and corresponds to his/her age and maturity, and should help him/her make a decision as to whether to grant his/her consent to return and for family reunification.

The competent department of the MOI issues travel documents in accordance with the status possessed by the UASC in the Republic of Macedonia.

In all cases and throughout the entire procedure for reunification, the rule should be taken into consideration that the UASC must not be returned to a third country where their return would be contrary to the LCP, the Convention against Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, and the European Convention on Human Rights.

MEASURE 5: Return/ handing-over

WHAT:

The return/handling over of the UASC is undertaken after successfully implementing all necessary procedures, i.e. after conditions have been created for the safe return of the UASC for family reunification, for his/her return/transport to the place/state where s/he is supposed to be united with his/her parent(s) or close relative(s) or to the location of the hand-over.²⁷ This encompasses:

- Organising/securing/selecting appropriate means of transportation
- Appointing an escort (a social worker or a medical person)
- Handing over the UASC to the parent(s) or close relatives for whom a decision has been adopted for family reunification; the hand-over is to be conducted in the country of reception or in the Republic of Macedonia.
- Handing over the UASC to the competent institution/organisation stated in the decision for family reunification, and the handing over is done in the country of reception
- Sharing all documentation

WHO:

- The IMSWC/Guardian/expert team
- The UASC's parent(s) or close relatives
- MOI/BARC/UCCMFR/DIPC
- MFA
- The Red Cross
- UNHCR
- IOM and other IO/CSO

WHEN:

- After conditions have been created for the safe return of the UASC for whom a decision has been adopted for family reunification and the hand-over has been conducted in the Republic of Macedonia.
- After approval has been obtained for the UASC, for whom a decision has been adopted for family unification, to be handed over to the parent(s) or a close relative.
- After approval has been obtained from the country of reception.

HOW:

The handover of the UASC to their parent(s) or close relative(s) who have decided to collect the UASC in the Republic of Macedonia is to be carried out in the following way:

- All the facts are to be verified, all documents are to be checked and personal observation is to be performed in order to confirm the identity of the parent(s) or close relative(s) and their kinship to the UASC.
- The parent(s) or close relative(s) of the UASC are interviewed regarding their future plans.
- The parent(s) or close relative(s) of the UASC are informed about the psychophysical state of the UASC and about the medical examinations/interventions performed on him/her.
- A record of the handover is taken.

Before leaving, the UASC should be provided with all the necessary means needed for their return,

²⁷ CRC, Art. 10

amongst which are to be included:

- Travel documents
- Ticket(s) for their trip
- Phone numbers and contacts in case of emergencies
- Personal items
- An escort / responsible person
- Money

If the identified and located parent(s) or close relatives are unable, for various reasons, to undertake the family reunification in the Republic of Macedonia, the UASC will be taken by the institutions of the Republic of Macedonia in the country of reception. For this purpose the following steps are undertaken:

A return plan for the UASC is drafted, incorporating the following:

- obtaining approval from the country of reception
- agreeing and defining terms for carrying out the return
- identifying the UASC's escort
- planning and securing funds for carrying out the return
- agreeing and securing means of transportation
- planning and agreeing with the social service in the country of reception that will participate/mediate in the handover
- completing the documentation that will be shared with the country of reception
- securing the budget for carrying out the return
- providing transportation

SOP 5: LOCAL INTEGRATION – LONG-TERM ASSISTANCE

This SOP comprises a set of planned measures and activities to be undertaken by the competent institutions/IO/CSO involved in the protection of the UASC, aimed at protecting his/her rights and their local integration and long-term assistance in his/her best interests.

The planned measures and activities need to be final solutions that are in the best interests of the child.

At all times and in all circumstances throughout the planning and implementation of the planned measures and activities, it is necessary to bear in mind that the family reunification of the UASC is the final solution in his/her best interest, and that efforts for finding the parent(s) or a close relative of the UASC should be continuous and unceasing.

MEASURE 1: Long-term assistance plan

WHAT:

Planning the measures and activities to be undertaken by the competent institutions for the purpose of protecting the rights of the UASC in accordance with the international conventions and the national legislation, aimed at his/her local integration in the system until the moment when his/her parents are located and family reunification is feasible.

The plan for long-term assistance should contain:

- individual assessment
- guardianship
- accommodation
- psycho-social support
- healthcare
- education
- legal aid
- an interpreter

WHO:

- MLSP/IMSWC/Guardian/expert team
- MES
- MH
- IO/UNHCR
- Red Cross
- SCR/MYLA

WHEN:

- after resolving the status and obtaining a permit to stay
- after the needs assessment has been conducted

HOW:

The plan for the provision of long-term assistance to the UASC is an individual document that should be based on previous assessment of the needs of the UASC.

It should be based on an individual assessment taking into consideration the following factors:

- the age of the UASC
- gender
- emotional state
- family history
- continued or discontinued family care
- the possibilities for family reunification

In accordance with the special kind of vulnerability of UASCs, the guardian and the expert team

responsible for the UASC should be trained in dealing with UASCs.

Individual assessment of the needs of the UASC should be undertaken in all cases, especially taking account of the particular features of the individual UASC, the situation and the circumstances under which the UASC is received in the country as well as in the country of origin.

MEASURE 2: Guardianship

WHAT:

The appointing of a guardian and an expert team who will assume the role of a foster parent during the entire process, 24/7, and who will need to play an active role in the planning, implementation and supervision of the implementation of the measures and the protection of the rights of the UASC.

WHO:

- IMSWC/SWC/Guardian/expert team

WHEN:

- Following the appointment and throughout the entire process

HOW:

The selection of an appropriate guardian for the UASC is an especially important factor in ensuring the successful implementation of the guardianship relation.

The MLSP/IMSWC should have a team specially trained to work with children, and especially with UASCs as an especially vulnerable category of children.

The selection of the expert team, which must consist of trained social workers, psychologists and special teachers, should be additionally capable of teamwork when planning the measures and their implementation.

The guardian, as well as being involved in planning the measures, should also be present during their implementation, especially after the accommodation of the UASC.

The guardian/expert team has access to the capacities of all relevant governmental institutions, international organizations and CSOs in order to respond to the needs of the UASC with expert assistance and exchange of experience.

Gaining the trust of the UASC should be a top priority. Trust can be achieved by the adoption of a sincere attitude, the holding of frequent meetings on a daily basis to hear the needs of the UASC, and by informing the UASC about measures that have been planned as well as those that have been and are being implemented.

MEASURE 3: Care/accommodation^{28, 29}

WHAT:

Finding the care/accommodation solution that is in the best interests of the UASC, in accordance with the legal possibilities, and creating living conditions that will help the UASC integrate in social life.

In finding the best solution for a UASC, special consideration should be given to the particular features of this vulnerable category of children, applying an individual approach to finding an appropriate solution.

WHO:

- IMSWC/SWC/Guardian/expert team

²⁸ LSP, Art. 26

²⁹ CRC, Art. 20 Par. 1,2,3

WHEN:

- Immediately after identifying and appointing the guardian
- After regulating the stay, within 72 hours at the latest

HOW:

Selecting the manner and the form of accommodating the UASC is strictly a decision for the guardian/expert team and is based on the legal solutions offered by the Law on Social Protection and the available capacities and forms of fostering offered by the MLSP.

Before a decision is made about the selection and the type and form of accommodation, consideration must be given to the factors that are the basis of the adopted assessment and risk assessment.

Accommodation should be a long-term solution that will provide the UASC with living conditions that have the features of a family home, such as accommodating him/her in a foster family³⁰ or a small group home.³¹

In selecting an appropriate foster family, consideration must be given to the individual features of the UASC, their country of origin, the language(s) they understand and/or speak, their religion, their family history and other personal qualities and features.

The best solution, where possible, is to select a foster family of the same nationality or country of origin.

Furthermore, the foster family should be trained, an especially important factor in ensuring that good-quality living conditions are created for the UASC.

Even though there is a legal possibility for providing protection within foster family, in both the national legislation and international legislation/LCP, family reunification is still the best form of final solution for the UASC and it is in his/her best interest.

In case, the option with the foster family is being implemented, at any point the decision should not be brought based on the potential material compensation of any of the parties involved.

MEASURE 4: Healthcare³²

WHAT:

Enabling access to free healthcare, equivalent to the access of citizens of the Republic of Macedonia, during the UASC's stay in the Republic of Macedonia.

Access to primary, secondary and tertiary healthcare.

WHO:

- MLSP/MH/Red Cross

WHEN:

- from the moment of reception
- after regulating the stay

HOW:

Throughout the entire process of identification, family reunification or local integration, the UASC has a right to full healthcare in accordance with the legal regulations of the Republic of Macedonia.³³

³⁰ LSP, Art. 32 Par. 1 Item 1

³¹ LSP, Art. 149

³² LSP, Art. 84

³³ LSP

MEASURE 5: Education

WHAT:

The right of access to the educational process in the Republic of Macedonia, learning the Macedonian language, professional training and training for successful local integration.

Learning Macedonian is an important precondition for engaging in the educational process and for successful local integration.

WHO:

- MLSP/IMSWC
- MES/Education Development Bureau
- IO/CSO

WHEN:

- After deciding on the status and regulating the stay

HOW:

From the moment of their appointment as a guardian and in the course of the initial interview, the guardian/expert team collects information/data about the education acquired by the UASC.

Based on analysis of the collected data and the needs assessment, the UASC's acquired level of knowledge is established, and the need and type of education he/she will be included.

Macedonian language study will be provided based on a previously established programme and adequate methodology for its implementation provided by the MES - Education Development Bureau.

The IO/CSO may help with having the UASC involved in the process of education.

Learning and mastering the Macedonian language is a precondition for successful involvement in the educational process, hence training in Macedonian language is organised in the language spoken or understood by the UASC.

The guardian/expert team will continuously follow the UASC's progress, taking care of his/her needs and desires.

SOP 6: CRIMINAL PROCEDURE³⁴

This SOP regulates the procedures for dealing with a UASC involved in a criminal procedure in order to ensure the UASC is treated by ensuring respect of the UASC's rights as a vulnerable category in accordance with the provisions of Article 37 of the LCP while at the same time respecting national legislation.

A UASC may participate in a criminal procedure as:

- A defendant
- A witness
- A victim/witness

MEASURE 1: Protection of a UASC's rights if s/he is a defendant

WHAT:

The UASC may appear as a defendant in cases when there is a founded suspicion that s/he has committed a crime that is prosecuted ex officio.

Protecting the rights of the UASCs in a criminal procedure refers to:

- Prohibition of torture or other cruel and inhuman treatment or punishment.³⁵
- Prohibition of illegal and arbitrary deprivation of freedom. Ensuring that detention and imprisonment are in compliance with the law and are applied only when utterly necessary and for the shortest period of time.³⁶
- In case of detention, UASCs are to be *separated* from adults and to have access to correspondence with their families.³⁷
- The right to immediate legal aid and the right to assess the legality of the deprivation of liberty in the shortest period of time.³⁸
- The right for the UASC's legal guardian to participate in all phases of the procedure

WHO:

- Guardian/expert team
- Lawyer from the MYLA or another provider of legal aid
- Free Legal Aid Institute
- UNHCR/interpreter

WHEN:

- Immediately, when undertaking all activities
- Throughout the entire procedure

HOW:

Immediately after being informed by that MOI that a UASC has been deprived of his/her liberty due to founded suspicions that s/he has committed a crime that is prosecuted ex officio, the MSWC/SWC appoints a guardian in order to protect the UASC's rights in the criminal procedure / the Law on Justice for Children. At the same time it authorises a legal representative (from the MYLA's list of lawyers or the MJ's list of free legal aid providers).

If the UASC is detained, SOP 4 is applied, i.e. family reunification for the purpose of finding the UASC's family, and if s/he is freed, the actions envisaged with the procedures of this SOP are applied.

³⁴ CRC, Art.37, Par. 1, items a, b, c, d

³⁵ CRC, Art. 37, Art. 1, Item a

³⁶ CRC, Art. 37 Par. 1 item b

³⁷ CRC, Art. 37 Par. 1 Item c

³⁸ CRC, Art. 37 Par. 1 Item d

MEASURE 2: Protection of the UASC's rights if s/he is a witness

WHAT:

The UASC may appear as a witness, according to the LCP:

- In procedures against perpetrators of the crime of smuggling migrants.
- In procedures against perpetrators of other crimes prosecuted ex officio.

WHO:

- Guardian/expert team
- Lawyer from the MYLA or another provider of legal aid
- Free Legal Aid Institute
- UNHCR

WHEN:

- In all phases of the procedure.

HOW:

The UASC should be summoned as a witness only in exceptional cases, when s/he is the only available witness and there is no other material evidence in the procedure against the perpetrators.

The UASC should be prepared by the guardian and the legal representative for his/her role as a witness before they deliver their witness statement, in a way and in a language that s/he understands and is based on his/her age and maturity, so as to ensure the UASC understands the procedure.

Before giving statements to the public prosecutor and the pre-trial judge or the trial judge, the guardian and the legal representative should refer to the provisions from the LCP.³⁹

MEASURE 3: Protection of a UASC's rights if s/he is a victim/witness

WHAT:

A UASC may appear in the role of a victim/witness as:

- an injured party as a consequence of a committed crime
- a victim of crimes of human trafficking⁴⁰
- a witness/injured party as a result of the crime of smuggling migrants
- right to compensation

WHO:

- Guardian/expert team
- Lawyer from the MYLA or another provider of legal aid
- Free Legal Aid Institute
- UNHCR

WHEN:

- In all phases of the procedure

HOW:

In cases where the UASC participates in a criminal procedure as a witness of a crime, s/he should be used only in exceptional cases when there is no other material evidence against the perpetrators of the crime.

The procedure in this kind of case before the public prosecutor, pre-trial judge and trial judge should involve application of the provisions from Art. 54 of the LCP.

In cases when the UASC is a victim of a crime, the legal representative will initiate a procedure for compensation of the victim because of the impact of the crime.

The legal representative and the guardian are to be with the UASC during the entire procedure in order to keep him/her informed and to provide protection of his/her rights.

³⁹ LSP, Art. 54

⁴⁰ In the case of a victim of human trafficking, the SOPs for human trafficking are applied

Recommendations for improving existing mechanisms and for constructing new and more durable mechanisms for securing the rights of UASCs

1. Identification and referral

1.1. The MOI:

- Building the capacities of the border police in terms of:
 - Equipping special rooms for working with children in the police stations located by the hotspots (Gevgelija and Kumanovo)
 - Establishing a register for interpreters of the languages of the countries of origin of UASCs, in cooperation with international organisations and civil sector organisations that work with refugees and especially with children.
 - Setting a curriculum for training from the Centre of Training in the MOI, for workshops and training courses for border police working with UASCs and other vulnerable categories of refugees.
 - Workshops and training in the implementation of the SOPs for dealing with UASCs.
 - Joint workshops and training with the MLSP/ IMSWC/ SWC (professionals appointed as guardians) in profiling and identifying UASCs.
 - Workshops and training in implementing the Convention on the Rights of the Child as a source of the rights and freedoms of UASCs.
 - Joint workshops with the DA in the implementation of the LASP, especially the articles regarding UASCs as asylum seekers.
 - Forming teams at local level, including the border police, MLSP/ IMSWC/ SWC/IO/CSR, for dealing jointly with and efficiently identifying UASCs at the moment of first contact.

1.2 MLSP/ IMSWC/ SWC

- Building the capacities of the IMSWC/ SWC:
 - The MLSP/ Section for Asylum, Migrations and Humanitarian Assistance is to appoint a contact official from the MLSP who will coordinate the procedures of referring UASCs between SWC/IMSWC and other institutions and organisations.
 - MLSP/ Section for Asylum, Migrations and Humanitarian Assistance, in collaboration with IO/UNCHR/UNICEF/IOM/CSO that work with the rights of refugees and children, is to establish a register of interpreters and a register of free legal aid lawyers that will be available for IMSWC/SWC in procedures with UASCs. The registers will be updated with information about interpreters and free legal aid from other databases of various institutions and organisations.
 - Workshops and training for free legal aid lawyers and interpreters when dealing with UASCs.
 - Equipment for special rooms designed for working with UASCs and vulnerable categories of children.
 - The MLSP should prepare a curriculum of specialized training for professionals of IMSWC/ SWC when dealing with vulnerable categories of children and UASCs. This curriculum will include training in: implementing the Convention on the Rights of the Child, identifying UASCs, preparing a plan for assessing the needs of the child, planning for care and initial assistance and long-term assistance, and the procedures for asylum and family reunification.
 - Workshop and training in the implementation of the SOP for dealing with UASCs.
 - Specialized workshops and training in the curriculum for training professionals who work as guardians of vulnerable categories of children and UASCs.
 - Developing teamwork and joining teams at local level with the MOI/CSO/IO for dealing with vulnerable categories of children and UASCs.

2. Care and initial assistance

- Building the capacities of the MLSP/ IMSWC/ SWC in the following ways:

- The MLSP should strengthen the capacities for institutional and non-institutional forms of accommodation for vulnerable categories of children and UASCs, to be separate from adults and equipped to meet the needs of UASCs.
- In terms of the LSP and the fostering of vulnerable categories of children, including UASCs, the MLSP should develop a specialized form of foster family, develop selection criteria and a curriculum for training selected foster families.
- The MLSP, through a contact official whom they will assign, should be a link between the IMSWC/SWC and the assigned guardians with others governmental institutions in realizing their rights and needs in procedures with UASCs.
- The MLSP should strengthen the database of information/statistics about UASCs and continually exchange information with competent institutions that work with UASCs. This database will be the source for analyses and evaluations of the efficiency of existing policies, informing the methodology and mechanisms for developing future policies.
- Specialized training should be provided for professional staff in the guardianship of vulnerable categories of children and UASCs in creating a plan for initial risk assessment and needs assessment.
- A procedure should be developed for the initial medical examination of identified UASCs who have been appointed a guardian.
- The institution of 'guardian' should continue to be proactive in assisting UASCs, being available 24/7 for the needs of the child and in his/her best interest.

3. Regulating the stay

3.1. Recommendation for the MOI

- Specification and amendment on articles of the Law on Foreigners
 - There is a contradiction between Art.112 section 2 „If the child foreigner from objective reasons cannot be immediately handed over to his/her country of origin, s/he will be accommodated in a separate space suitable for children within the Reception Center and the Center for Social Work will be informed.” and art. 113, para. 1 “The child must not be returned to his/her country of origin or to a third country, in agreement to accept him/her, unless the conditions in the receiving country are appropriate for reception,„
 - The contradiction lies in the part where there is an article that stipulates the immediate handover of UASCs to the government agency from his/her country of nationality, which means there is no opportunity for assessing whether the conditions are fulfilled in the country of the recipient.
 - The following articles should be readjusted in terms of what is in the best interest of the child.
 - In Article 112, Section 2, it is stated that if a UASC does not seek asylum then he/she should be accommodated in special rooms intended for minors within the Reception centre for foreigners and that the SWC should be notified. This article should be adjusted in accordance with the Convention on the Rights of the Child, ensuring that UASCs are not accommodated in rooms of a closed type or in rooms where they could be in contact with adults.
 - Also in the best interest of the child, regarding the decision on whether the UASC will seek asylum or not, there needs to be a previous decision for assigning a guardian who will assess what is in the best interest of the UASC in the Reception Center for foreigners.
- Specification and amendments to articles of the LAMP:
 - In chapter 4 of the LAMP, there are contradictions with regard to the issuing of personal documents for a recognized refugee who is a minor.
 - There is a need for amendments to the LAMP and specification of Article 41 in terms of regulating the right for issuing an ID to a minor with a recognized status as a refugee.
- Building the capacity of the AD/DCA:
 - There is a need to increase the human resource capacities for dealing with UASC asylum seekers.
 - Specialized training should be provided for professionals in conducting specialized train-

ings for procedures with UASCs, as well as in the implementation of the Convention on the Rights of the Child.

- Conducting mutual training with IMSWC/ SWC, a team of experts who will work with UASCs, CSOs and international organisations regarding the implementation of the SOP for dealing with UASCs.
- Establishing a database of UASC asylum seekers.
- Building the capacity of the UCCMFR/BARC and SFRA/ DBAM
 - Strengthening the capacities of human resources through the systematization of appropriate profiles of professionals/psychologists/social workers/lawyers and CSOs specialized in dealing with vulnerable categories of children/UASCs.
 - Specialized training courses in the implementation of the SOP for dealing with UASCs.

3.2. Recommendations for the LMPS/IMSWC/SWC

- A continual proactive approach should be adopted in procedures for regulating the stay of a UASC, entailing an active role for the guardian in the decision-making process on the type of stay to be chosen for the UASC in accordance with the LSP and LAPT and the best interest of the child.
- Specialized training courses should be introduced in the implementation of the LF and LAPT regarding decision-making on the type of stay that will be chosen in the best interest of the UASC.
- Establishing teamwork with international organisations and CSOs working in the field of UASCs in terms of help, support, legal help and interpreters.

4. Family reunification – return

4.1. Recommendations for the LMPS/IMSWC/SWC, MOI/BARC/UCCMFR/SFRA/DBAM/, AD/DCA, DIPC, MFA, and the Red Cross of R.M

- Conducting joint training courses in the implementation of the SOP for dealing with UASCs in regards to family reunification.
- Forming a team and establishing teamwork and cooperation amongst all competent institutions (governmental, CSOs and IOs) in seeking and exchanging information for the purpose of identifying, locating and assessing the family of a UASC.
- Timely and efficient exchange of information relevant to the risk and security assessment of the identified family and in importance of the decision for return and family reunification.
- Establishing international cooperation amongst the MFA/MOU/IO/CSO with international organisations, police and the CSO for the purpose of identifying, locating and assessing the family of the UASC as a precondition for a safe family reunification.

5. Local integration – long-term assistance

- Capacity building
 - Developing a national strategy for the local integration of UASCs with a recognized asylum status for successful social integration at local level.
 - Full implementation of the rights of UASCs in accordance with the Convention on the Rights of the Child and the LSP and other relevant legislation that regulates the right for accommodation, education, healthcare and employment.
 - Signing a Memorandum of Cooperation between the MLSP and the Ministry of Health for regulating UASCs' rights and access to primary, secondary and tertiary healthcare, ensuring these match the standards of RM nationals.
 - The MES/Education Development Bureau is to develop a Programme for UASCs for learning the Macedonian language, designed in accordance with the needs of this vulnerable group.
 - Increasing the role of the guardian in decision-making processes regarding UASCs, in the best interest of the UASC.
 - The process of finding the parent(s) or close relatives of the UASC as a precondition for

family reunification should be applied unceasingly, with family reunification always viewed as the final solution.

6. Criminal procedure:

- Protection of UASCs' rights in procedures involving deprivation of their freedom, detention and imprisonment, inhuman treatment or punishment and participation in criminal procedures.
- Strict implementation of the LCP as it bears on the protection of children's rights, with deprivation of freedom and detention and imprisonment to be used only in exceptional cases and for the shortest period of time when necessary to carry out the procedure.
- Consistent application of Art. 54 of the LCP regarding vulnerable categories of witnesses.
- Specialized training courses organized by the Academy for Judges and Public Prosecutors when dealing with UASCs in criminal procedures.
- Specialized training courses organized by the MOI for staff of MOI who deal with UASCs, to ensure protection of the rights of UASCs in police investigations against UASCs.

ANNEXES

ANNEX 1: National and international legislation and EU Directives used as bases for these SOPs

International instruments, directives and recommendations:

- 1989 UN Convention on the Rights of the Child
- 2000 Optional Protocol to the UN Convention on the Rights of the Child, including children in military conflicts
- 2000 Optional Protocol to the UN Convention on the Rights of the Child – child trafficking, child prostitution and child pornography
- 1951 Convention Relating to the Status of Refugees, and its 1967 Protocol
- 1990 UN Rules for the protection of juveniles deprived of their liberty
- General Comment No. 6 of the UN Committee on Protection of the Rights of a Child
- 2005 Treatment of unaccompanied and separated children outside of their country of origin
- 2000 UN Convention against Transnational Organised Crime with the protocols and the Palermo Protocols
- 1950 European Convention on Human Rights
- 1987 European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
- 1996 European Convention on the Exercise of Children's Rights
- 2005 Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings
- 2000 European Union Charter on Fundamental Rights
- Council Directive (2008/115/EC) from 16 December 2008 on common standards and procedures in member states for returning illegally staying third country nationals on the territory of the EU.
- Council Directive (2005/85/EC) from 1 December 2005 on Minimum Standards on Procedures in Member States for Granting and Withdrawing Refugee Status.
- Council Directive (2003/86/EC) from 22 September 2003 on the right to family reunification.
- Council Directive (2003/9/EC) from 27 January 2003 laying down minimum standards for the reception of asylum seekers.
- Council Directive (2001/55/EC) from 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof.
- Council Decision (17024/09) from 2 December 2009, Stockholm Programme "An Open and Secure Europe Serving and Protecting the Citizens".
- Action plan for unaccompanied minors (2010-2014); European Commission, SEC(2010)534, Brussels, 6 May 2010
- Resolution of the Council of the EU (97/C 221/03) from 26 June 1997 on unaccompanied minors who are nationals of third countries.

- Recommendation of the Council of Europe - Rec(2007)9 on life projects for unaccompanied migrant minors.
- Add the revised EU Directives (one from 2011 and two from 2013).

National legislation and bylaws:

- Law on Foreigners, Official Gazette No. 35/2006, 66/2007
- Law on Asylum and Temporary Protection, Official Gazette Nos. 49/2003, 66/2007, 142/2008, 19/2009, 166/2012, 101/2015 and 152/2015
- Law on Family, Official Gazette No. 80/92, 09/96, 38/04, 33/06, 84/08
- Law on Social Protection, Official Gazette No. 79/ 2009
- Law on Protection of Children, Official Gazette No. 98/00, 65/04, 98/08,107/08, 83/09 and 156/09
- Law on Justice for Children, Official Gazette No. 87/07, 103/08,161/08
- Law on Citizenship, Official Gazette No. 67/92, 8/04, 98/08
- Law on Witness Protection, Official Gazette No. 38/2005, 58/2005
- Law on General Administrative Procedure, Official Gazette No. 38/2005; 110 and 118/2008; 51/2011
- Law on Employing Foreigners, Official Gazette No. 70/2007, 5/2009
- Criminal Code, Official Gazette No. 37/96, 80/99, 4/02, 43/03, 19/04, 60/06, 73/06, 7/08, 139/08, 114/09
- Rulebook on the House Rules at the Reception Centre for Foreigner, Official Gazette No. 6/2007; 53/2009
- Rulebook on Foreigners, Official Gazette No. 27/2008
- Decision for establishing public institutions for accommodating asylum seekers, Official Gazette No. 122/2007
- 2008 Standard Operating Procedures for dealing with victims of human trafficking, National Commission for Fighting Human Trafficking and Illegal Migration

ANNEX 2:

LIST

of bodies and authorities responsible for implementing the SOPs for UASCs

No.	Competent institution MO/CO	Point of Contact	e-mail	Phone
1	MOI/DBAM	Lidija Velkovska, Police Advisor	lidija_velkovska@moi.gov.mk	010/387967
		Nikola Mircevski, Senior Police Advisor	nikola_mircevski@moi.gov.mk	070/358187
		Zoran Dimovski, Police Advisor	zoran_dimovski@moi.gov.mk	071/268561
2	MOI/DBAM/Section for Foreigners and Readmission	Goce Strasheski, Police Advisor	goce_strasheski@moi.gov.mk	070/305166
		Mijalce Gelev, Police Advisor	mijalce_gelev@moi.gov.mk	070/351091
3	MOI/BARC-North/ UCCMFR	Zoran Georgiev, Head of EPKMSR	zoran_gjorgiev@moi.gov.mk	071/211909
		Anita Galevska, Chief Inspector – Head of OSR/ Skopje	anita_galevska@moi.gov.mk	071/293363
		Alberto Gucev, Individual Inspector/ OSR Skopje	alberto_gucev@moi.gov.mk	071/248535
		Biljana Stoimenovska, Individual Inspector/ OSR Skopje	biljana_stoimenovska@moi.gov.mk	071/322840
		Dalina Nakjeva-Poturak, Chief Inspector – Head of OPKM	dalina_nakeva@moi.gov.mk	070/228831
Zoran Markovik, Individual Inspector/ OPKM	zoran_markovik@moi.gov.mk			
4	MOI/BARC-North/ Reception Centre for Foreigners	Petar Sarevski, Manager of PCS	psarevski@yahoo.com	070/276022
5	MOI/BARC-South/ UCCMFR	Jane Tolev, Individual Inspector/ EPKMSR	jane_tolev@moi.gov.mk	071/288254
		Vancho Pop-Ivanov, Individual Inspector/ EPKMSR/ Gevgelija	vancho_pop-ivanov@moi.gov.mk	071/211921
		Risto Spasovski, Senior Inspector/ EPKMSR	risto_spasovski@moi.gov.mk	070/327621
		Kliment Kovanceliev, Individual Inspector/ EPKMSR/ Gevgelija	kliment_kovanceliev@moi.gov.mk	071/289376

6	MOI/DCA/Section for Asylum and Escort Assistance	Bratka Dejanoska-Milcevska, Head of SA	bratka_dejanoska@moi.gov.mk	070/245229
		Nevenka Siskovska-Nikolovska, Senior Advisor	nevenka_siskovska-nikolovska@moi.gov.mk	071/297016
		Vesna Lukanovska, Senior Advisor	vesna_lukanovska@moi.gov.mk	071/237686
		Elisaveta Jovanovik	elisaveta_jovanovik@moi.gov.mk	070/777897
		Suzana Petrushevska	suzana_petrushevska@moi.gov.mk	071/700709
7	MOI/PSD/CPS/OSOSK/ETLKM	Ljupco Markudov, Head of ETLIM	ljupco_markudov@moi.gov.mk	070/383896
		Blagica Petkovska, Chief Inspektor/ ETLIM	blagica_petkovska@moi.gov.mk	070/323259
8	MLSP/Section for Asylum and Subsidiary Assistance	Dejan Ivkovski, Head of OAHF	divkovski@mtsp.gov.mk	075/358172
9	MLSP/Asylum Seekers Centre/Vizbegovo	Zoran Apostolovski, Head of Service for professional work	apostolovskizoran@yahoo.com	070/700838
10	MLSP/IMSWC Skopje	Natasha Stanoevik, Individual worker	natasastanojevic1971@yahoo.com	076/486074
		Kristina Kolevska, lawyer	k_kolevska@yahoo.com	070/210957
11	UNHCR Skopje	Tatjana Bundaleska, Protection Associate	bundales@unhcr.org	070/226442
12	MYLA	Martina Smilevska, Manager	msmilevska@myla.org.mk	078/291959
		Mitko Kiproviski, Asylum Officer	mkiprovski@myla.org.mk	078/960632
		Irena Zdravkova, Vulnerable Groups Officer	izdravkova@myla.org.mk	078/359298
		Angel Kochev, field Lawyer	akochev@myla.org.mk	078/914979
		Olgica Tancheva, Field Lawyer	otanceva@myla.org.mk	078/914979
		Dimitar Ristov, Field Lawyer	dristov@myla.org.mk	078/914979
		Sofija Zumrova, Field Lawyer	szumrova@myla.org.mk	078/914979
13	IOM	Ivona Todorovska	izakoska@iom.int	070/364064
14	Skopje Red Cross	Ema Tomljenovik	skopje.centerck@redcross.org.mk	070/441009
15	Crisis Management Center	Dusko Petrovski, Head of Sector for Operations and Coordination	dusko.petrovski@cuk.gov.mk	070/410750
			situacionen.centar@cuk.gov.mk	070/390698

ANNEX 3: Recording an oral asylum application

Образец бр.4

Министерство за внатрешни работи

Бр. _____
_____ година

ЗАПИСНИК ЗА ПРИЕМ НА УСНО БАРАЊЕ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА АЗИЛ

Име _____ Презиме _____

Дата на раѓање _____ Пол _____

Држава и место на раѓање _____ Државјанство _____

Држава од која дошол во РМ _____ Дата на влегување во РМ _____

Документи и други предмети кои лицето ги предало само _____

Документи и други предмети кои се пронајдени при претрес кај лицето _____

Лица кои го придружуваат барателот на право на азил:

1. _____ сродство _____
2. _____ сродство _____
3. _____ сродство _____
4. _____ сродство _____
5. _____ сродство _____

Овластено службено лице _____ (М.П.) _____ Потпис на подносителот на барањето _____

ANNEX 4: Indicators for identification of victims of trafficking in human beings

1. Identification of victims of trafficking in human beings
2. Division of indicators for identification of victims of trafficking in human beings
 - 2.1. Direct Indicators
 - 2.1.1. General Indicators
 - 2.1.2. Specific Indicators
 - 2.2. Indirect Indicators
3. Indicators for identification of children-victims of trafficking in human beings

INTRODUCTION

Trafficking in human beings is a complex social multidimensional criminal and social problem, which violates fundamental human rights and freedoms of victims of trafficking in human beings. As a form of organized crime, trafficking in human beings violates constitutional and legal principles and standards of modern democratic societies.

In light of the above stated all institutions/ organizations needs to dedicate greater attention to identifying and resolving the problem at the national, regional, and international level, especially in light of the fact that security of citizens is one of the fundamental needs and rights, being also an integral element of a quality life.

There is a need for defining indicators, although there is the practice that identification of victims of trafficking in human beings is done by authorized and trained professionals in institutions or in civil society organizations, based on guidelines and using an identification form contained in these SOP's.⁴¹

The practical implementation of clear operative indicators, as a helpful tool/guide for quality and timely identification of victims will provide assistance in detecting crimes, facilitating as well pursuance of adequate and efficient criminal procedure, relevant referral, provision of timely assistance and support to victims and their inclusion in reintegration programs.

Indicators for identification of victims of trafficking in human beings are divided into two groups: direct indicators, intended for identification of victims and indirect indicators for identification of potential victims. Direct indicators are divided into general and specific indicators, according to the type of trafficking, but they are different for adults and for children victims of trafficking in human beings.

1. IDENTIFICATION OF VICTIMS OF TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

IDENTIFICATION is a process which, using a series of indicators, helps acquire information (interview, material evidence, etc.) based on which an assessment is made whether the person is a victim of trafficking in human beings.⁴² Following the identification of victims, necessary measures for ensuring their physical security are undertaken, as well as measures to ensure their rights, safety, and access to relevant assistance and support.

The issue of indicators for identification and referral of victims of trafficking in human beings is regulated by measure No. 5 "Identification" in the Standard Operative Procedures.⁴³

Indicators are "indications/pointers/signs" which point to possible trafficking in human beings, which is confirmed based on an analysis and assessment made of all gathered information, as well as based on the interview with and the behaviour of the person. Not all bellow stated indicators are present in every case of trafficking in human beings /children.

Owing to several reasons (fear, physical/psychological trauma, etc.) often it is not possible to immediately get comprehensive information about presence of direct indicators of trafficking in human beings (acts, means, purpose), which are the necessary elements to identify a victim of trafficking in human beings. The identification is a long process, consisting of several stages and the victim is initially identified as a potential victim of trafficking in human beings.

⁴¹ SOP's, revised document adopted by the Government of the Republic of Macedonia in 2010, p. 68.

⁴² A victim of a criminal offence shall imply every person who suffered some kind of damage, including physical or mental injuries, emotional suffering, material loss or other violation or endangerment of the person's fundamental rights and freedoms, as a consequence of the crime committed. A child victim of a criminal offence shall imply a juvenile, under 18 years of age. Article 122 of the Criminal Code of the Republic of Macedonia.

⁴³ SOP's, revised document, adopted by the Government of the Republic of Macedonia in 2010.

How to use the indicators?

The set of indicators may be used a practical guide for the assessment, which is made by official persons⁴⁴/ organizations⁴⁵ that contact victims or potential victims of trafficking in human beings.

One indicator sometimes can be transposed into one or several questions, while the answer could lead to a conclusion of existence or non-existence of a case of trafficking in human beings.

Using the indicators it is necessary to collect information about the process of recruitment, transport, means used in the abuse or exploitation of the person, conditions for work, living conditions, violence, dependency, blackmail, personal freedom, fraud and payment (acts, means, purpose).

Only in the case of children, in accordance with the Palermo Protocol, the presence of the means is not necessary to be established in order to identify a case of trafficking in children.

The defined indicators can be amended and supplemented in light of the evolving *modus operandi*-manners of recruitment and exploitation of victims by traffickers. Hence, the need to amend and upgrade the indicators.

2. DIVISION OF INDICATORS FOR IDENTIFICATION OF VICTIMS OF TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

Indicators for identification of victims of trafficking in human beings are divided into:

- **Direct indicators**, which relate to the three elements contained in the definition of trafficking in human beings (with the exception of children for whom it is not necessary to establish indicators about the means used).
- **Indirect indicators** do not refer to the existence of the three elements of the definition of trafficking in human beings, and are related to specific, incomplete, and combined information, which is not sufficient to identify victims of trafficking in human beings.

In the case of potential victims of trafficking in human beings, the element, which is most often missing, is the element of duress or there is not sufficient evidence. Using indirect indicators potential victims of trafficking in human beings are identified⁴⁶, who are to have the same rights and the same treatment as victims of trafficking in human beings.

2.1. DIRECT INDICATORS FOR VICTIMS OF TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

The definition of "trafficking in human beings"⁴⁷ can be divided into three major groups of elements according to the crime, i.e. acts undertaken in the course of trafficking in human beings, means traffickers use, and the purpose of traffickers in human beings.

All three elements must be present and interlinked in order to establish a case of trafficking in human beings (children being the exception).

Acts, means, exploitation

- Recruitment,
- Enticement,
- Transportation,
- Transfer,
- Receipt,
- Harboring,
- Selling/buying victims of trafficking in human beings.

With aid of

- Threat against the life of the person or the life of a family member,
- Coercion,
- Abduction,
- Lies,
- Fraud (partial or full),

⁴⁴ Mol-SATHBSM, MLSP-SWC.

⁴⁵ Civil society organizations, which identify potential victims of trafficking in human beings.

⁴⁶ Potential victim of trafficking in human beings is: a person for whom there are indications that he/she is a victim of trafficking in human beings, but who has not been formally identified as such by in-line bodies or who has refused to be formally identified as such.

⁴⁷ According to the Palermo Protocol and the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings.

- Deception,
- Use of force,
- Abuse of power,
- Giving or receiving payments,
- Abuse of the fact that a person is pregnant,
- Powerless/vulnerable,
- Has physical or mental disability
- All forms of sexual exploitation,
- Pornography,
- Forced labour or servitude,
- Slavery or practice similar to slavery,
- Forced marriages,
- Forced insemination,
- Illegal adoption,
- Begging,
- Perpetration of petty crimes,
- Unauthorized transplantation of human body parts.

Direct indicators are divided into:

- general
- specific

2.1.1. General indicators refer to some of the factors that might indicate that persons are victims of trafficking in human beings. They are of general character and are not applicable for all types of trafficking in human beings.

Age

The age range of persons who are suspected of being victims of trafficking in human beings depends on the type of exploitation.

Children are especially vulnerable to trafficking in human beings. They can be exploited in the sex industry, in illegal labour markets, for forced marriages, begging and petty crimes, as domestic “slaves”, for adoption and for body parts transplantation.

Gender

The predominant victims of trafficking in human beings for purposes of sexual exploitation are women and girls. Therefore, trafficking in human beings can be considered as gender based violence.

Victims of trafficking in human beings for purposes of forced labour or labour exploitation are both men and women.

Location of origin, transit and destination

Victims come from developing or from countries in transition, where possibilities are limited and most often they are taken to developed countries for various purposes, although exploitation can also occur in the country of origin itself. The trend is that victims come from marginalized and vulnerable groups. Locations where victims have been found are: brothels, bars, night clubs, call girl agencies, private “dance clubs”, massage parlours and saunas, catering facilities, restaurants (the entertainment and hospitality industry), agriculture, livestock breeding or construction facilities, plantations, textile industry facilities, factories, mines, private homes/cleaning and maintenance services, etc.

Documents

Non-possession of personal identification documents, false identity or forged documents.

Transportation

The manner in which the victim has been transported /transferred.

Accompanying persons

The victim is always accompanied by some person, which indicates control of the victim’s transport.

Physical appearance

Physical injuries, broken bones, bruises, infections, dark bags around the eyes, certain tattoos on the body of the victim, inappropriate clothes and heavy makeup.

Indicators related to the behaviour of victims of trafficking in human beings

- The person is afraid to talk,
- The person has been instructed what to say,
- The person gives contradictory, incomplete and untrue information,
- The person tries to escape,
- The person stays away from the group of people in the facility where there has been a raid/ control,
- The person believes that he/she is being watched and followed,
- The person allows that others speak on her/his behalf,
- The person shows fear and anxiety,
- The person reacts with rage, sudden onsets of anger and aggressively,
- There are evident oscillations in the behaviour of the person,
- The person behaves in a deviant manner,
- The person shows disorientation, confusion, or has phobias or panic attacks,
- The person complains of sleeping disorders,
- The person shows signs of depression,
- The person shows signs of alcohol, drug, medication addiction,
- The person does not trust authorities and refuses to cooperate,
- The person is afraid that his/her status of a foreign national might be discovered,
- The person protects the trafficker and his/her associates.

Indicators related to the environment of victims of trafficking in human beings:

- The people in the victim’s environment (parents, relatives, friends, neighbours) suspect that he/she is a victim of trafficking in human beings,
- The person does not show any attachment to the home and is isolated,
- The person has been discovered in a facility usually used for a certain type of exploitation,
- The person has many new contacts and benefits from them (clothes, expensive mobile phones),
- The person is in contact with persons who are suspected of being linked to trafficking in human beings,
- The place where the person is staying has special security systems (cameras, hiding places, bunkers, security),
- The person travels often and changes the location,
- The person acts in following with instructions he/she receives from someone else,
- The person has stayed in the country longer than the allowed period for stay/ unregulated stay.

Indicators related to certain unlawful acts:

- Personal freedom
- The movement is limited,
- The person is kept in isolation and under control,
- The person moves accompanied by some other persons,
- The person has limited contacts with the family and with other people outside his/her immediate environment,
- The person is forbidden to leave the place where she/he works/stays,
- The person is obligated to regularly contact the trafficker by phone,
- All telephone contacts of the person are controlled and monitored.

Payments:

- The person receives/does not receive money or does not dispose with the money freely,
- The person is paid less compared to other people working in the establishment,
- The debt of the person is continually increasing due to various reasons (indebted),
- The person repays the trafficker debts for travel costs, clothes, food, accommodation and similar,
- The person is forced to work off a certain amount of money per day or per week,
- There are indications that the person has been bought or sold.

Conditions for work

- The conditions for work of the person are in contravention of the conditions set forth in law (no employment contract, dangerous conditions for work, no right to rest, no health care and similar),
- The person has no possibility to negotiate the conditions for work,
- Previously agreed upon conditions for work are not respected,
- The person works under the threat of force or under duress,
- The person works based on a number of false promises.

Conditions of stay

- The person is forced to live where she/he works,
- The person lives in bad hygiene conditions with many people in small spaces,
- The person pays high amounts for bad living conditions,
- The person does not have access to any media outlets,
- The person has no personal belongings,
- The person hides from/stays away from official persons.

Violence

- The person is subjected to various forms of violence,
- The person has visible signs of violence,
- The person is “disciplined” with punishments,
- The person must witness violence against other people in order that he/she “learns her/his lesson”,
- There are threats of violence against members of the person’s family,
- If the person resists, then coercion and force is used against her/him,
- The person is denied food and water.

Dependence

- The person cannot communicate since she/he does not speak the language used in the given environment,
- The person does not know the address of the place of work and living,
- The person is dependent on the traffickers for food, place to stay, clothes, etc.

Blackmail

- The person is blackmailed with taken away personal identification documents,
- The person is blackmailed with the fact that her/his stay is not regulated,
- The family of the person is blackmailed and intimidated,
- The person is blackmailed with the threat of traffickers that information about the person will be made public that could damage the reputation of the victim/family,
- The person is blackmailed that the authorities will be informed about the illegal activities in which she/he is involved.

Recruitment

- The person has been recruited by an intermediary company in another country, or by a model agency, tour operator, dating agency,
- The actual recruitment is done through a friend, partner, relative, member of the family or an acquaintance,

- The person has been recruited through the conclusion of a fake marriage/ marriage of convenience,
- The person has been kidnapped or abducted,
- The person has been recruited via social networks.

Deception

- Deception by promises for high income,
- Deception about the conditions for work,
- Deception by promising “a loving relationship”
- Deception by promising marriage.

2.1.2. Specific indicators for certain types of exploitation of victims of trafficking in human beings:**SEXUAL EXPLOITATION**

- Victims are most often women under 30 years of age,
- Persons are moved to different buildings/facilities and locations;
- They are found in night clubs/hospitality industry facilities/ individual facilities where they offer sexual services,
- The persons have certain tattoos or other marks, which indicate that they are the “property” of the traffickers;
- They sleep in night clubs/hospitality industry facilities, where they provide sexual services,
- They live and travel in groups although they do not speak the same language,
- They have only a few pieces of clothes and most of their clothes is intended for performance of “sexual work”,
- They use slang or know profanities in the local language,
- They are not allowed to refuse unprotected sex and/or violent sex,
- They do not have the right to stop working as prostitutes, whenever they want,
- They are often pregnant and have often abortions;
- They are prohibited from getting to know and become close with the clients,
- They have health problems caused by sexual abuse,
- They often suffer from sexually transmitted diseases/infections.

LABOUR EXPLOITATION

- Victims of trafficking in human beings for purposes of labour exploitation work: in livestock breeding farms/sheepfolds, agriculture or construction works, plantations, textile industry, factories, plants, mines, private homes/ cleaning and maintenance services, massage parlours, night clubs, hospitality industry facilities, etc.
- They perform humiliating, dirty and dangerous work without proper protective equipment,
- They are controlled on their job with video surveillance cameras, they are held locked and isolated at remote locations without any transportation links,
- They are not allowed to move freely,
- They work long hours and days without any breaks, days off, without the right to sick leave, contrary to conditions set forth in the national legislation, without the right to complain,
- They are disciplined with (physical or pecuniary) punishments,
- The employer keeps their personal identification documents,
- The employer does not possess any proper records and documents about the employment of the victims,
- Deception about the legality of the work,
- The employer is not able to submit any records about payment of salaries to workers,
- The employer does not provide any information about health and safety at work,
- There are indications about violation of labour laws and laws on protection at work,
- There are cases of chronic diseases as a result of forced labour,
- The victims believe that they must work against their will,
- They are afraid that their unregulated status in the country will be discovered.

BEGGING AND PETTY CRIMES

- Persons of different age, especially children or adults, persons with disabilities, foreign nationals beg on the streets or perpetrate petty crimes.
- The victim is part of a group engaged in begging, pick pocketing and other forms of petty crimes (they participate in certain activities of organized criminal groups),
- The person is forced to perpetrate thefts if he/she does not “ensure” sufficient amount of money by begging,
- The persons are punished if they do not “secure” or steal sufficient amount of money,
- They move in groups when using public transport to move to other countries/places where they engage in begging and thefts,
- The victims have information about other persons being involved in similar crimes in another country/place.

DOMESTIC SERVITUDE

- The victims live with the families that exploit them,
- They eat their food separately from the family members,
- They eat leftovers,
- They do not have private space and sleep in an inappropriate room,
- They never leave the house alone and do not communicate with anyone from the community,
- They are subjected to offences, ill-treatment, threats and violence.

3. INDICATORS FOR CHILDREN⁴⁸-VICTIMS OF TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

3.1. General indicators for identification of children-victims of trafficking in human beings

- They have no contacts with their parents or guardians,
- They do not possess any personal identification documents or possess forged documents;
- They travel without being accompanied by a parent/guardian,
- The adults with whom children- -victims live have their documents and the consent of their parents,
- They lie about their age or simply do not know how old they are,
- They do not attend school, they cannot read and write,
- They are neglected, shabby, hungry and inappropriately dressed,
- They do not have any health care,
- They try to escape from official persons,
- They seem scared, shy, exhausted, confused and show signs of physical and mental abuse,
- They have evident changes in their mood, i.e. behaviour which is not appropriate for their age,
- They have bruises, old and new ones, on various parts of their body,
- They do not have any friends,
- They do not have time for playing,
- They do not have freedom of movement,
- They live in substandard conditions,
- The transport to the country/region of destination has been paid by other persons, to whom they must pay back the money in the form of free labour,
- They do not have any money or have large sums of money,
- There are indications that a certain person has been sold / bought.

3.2. Specific indicators for identification of children-victims of trafficking in human beings:

SEXUAL EXPLOITATION

- Children -victims of sexual exploitation are most often females,
- They are accompanied by persons who control them,
- There is information that they have had unprotected and /or violent sex,
- They refuse to speak about the fact that they are sexually exploited.

LABOUR EXPLOITATION

- Children -victims of trafficking in human beings for purposes of labour exploitation usually work: In livestock breeding farms/ sheepfolds, agriculture works, massage parlours, nightclubs, hospitality industry facilities, factories, plants, mines, plantations, etc.
- Their movement is controlled by other persons,
- They perform jobs inappropriate for their age, in inappropriate conditions, working long hours, without breaks and free time, without application of the labour legislation,
- They are disciplined with physical/pecuniary punishments, they have limited number of meals and their movement is limited,
- The equipment and tools for work are adjusted to be used by children,
- Victims show fear and anxiety, they are submissive and/or scared,
- They have been threatened that they will be reported to the authorities.

BEGGING AND PETTY CRIMES

- Children -victims of trafficking in human beings for purposes of begging and petty crime are at a different age, then children with development impairments, unaccompanied children and children-foreign nationals.
- The children have physical injuries that might have been intentionally inflicted,
- They beg persistently, regardless of the weather conditions,
- They are constantly monitored/controlled at a certain distance by other people,
- They are forced to perpetrate thefts if they do not collect enough money by begging,
- They are punished if they do not “secure” or steal sufficient amount of money,
- They live and travel with adults who are not their parents,
- A large group of children have the same guardian/adult accompanying them,
- Children are engaged in drug dealing and trafficking,
- There are indications of involvement of the children in similar crimes in another country/place,
- There are claims that the child was accidentally “found” unaccompanied by adults, who are of the same nationality or ethnic affiliation,

DOMESTIC SERVITUDE

- The victims live with the families that exploit them,
- They are engaged to perform inappropriate jobs,
- They eat their food separately from the family members,
- They eat leftovers,
- They do not have private space and sleep in an inappropriate room,
- They never leave the house alone and do not communicate with anyone from the community,
- They are subjected to offences, ill-treatment, threats and violence,
- They disciplined with physical punishments.

FORCED MARRIAGES

- Recruitment of children through their parents, relatives and other persons for “conclusion of a marriage” abroad,
- False promise and deceptive promises for a good life and comfort,
- Organizing “weddings” without the presence of the boy- groom,
- The victims are subjected to several types of exploitation, especially sexual exploitation, begging, perpetration of thefts, servitude,
- Physical and psychological violence perpetrated against them by the members of the family.

ADOPTION

- Non-possession of a birth certificate,
- Non-possession of any documents proving monitored pregnancy,
- Delivering the baby using someone else’s health insurance card,
- Indications about arranged sale of a child,
- The mother lies that the baby has died.

⁴⁸ A child-victim of trafficking in human beings is a person below 18 years of age.

ANNEX 5: Decision for appointing a special guardian

Inter-municipal centre for social work of Skopje, on basis of Article 173 from the Law on Family (Official gazette of RM no. 80/92, 9/96, 38/04, 33/06, 84/08, 67/10, 156/10, 39/12, 44/12, 38/14, 115/14, 104/15), acting on the request of the asylum department, migration, and humanitarian aid in MCSR Skopje, for the appointing of a special guardian of a minor person brought:

DECISION

For SPECIAL GUARDIAN of a minor person, born on _____ year in _____, with status asylum seeker, accommodated at Reception Centre for Asylum Seekers in Vizbegovo, the person _____ is appointed, psychologist at MCSR Skopje.

The special guardian _____ is authorized to protect the interests of the minor person _____ in the procedure for the recognition of the right to asylum before MOI and other competent authorities, after which the function special guardian ceases.

The complaint against the decision does not postpone its execution.

RATIONALE

To the department of guardianship at MCSR Skopje, the department of asylum, migration, and humanitarian aid referred with written correspondence, with which informed us that there is a need of appointing a special guardian from the officials for the minor person _____, born on _____ year in _____, with status asylum seeker, accommodated at the Reception Centre for Asylum Seekers in Vizbegovo.

Because of that, it is needed for a special guardian to be appointed to the minor, who will protect his rights and interests in the procedure for the recognition of the right to asylum before MOI and other competent authorities.

Acting upon the request, the specialized team undertook the necessary actions and for a special guardian of the minor _____ appointed _____, psychologist at MCSR Skopje, who previously agreed to perform the function.

In accordance to Article 173 from the Law on Family, a decision was brought as in the disposition.

In accordance to Article 14 st. 4 and st. 6 from the Law on Family, the complaint against the decision does not postpone its execution.

Instructions for legal means: The unsatisfied client has the right to complaint in within a period of 15 days from the receipt of the decision, through this center to the Ministry of Labor and Social Policy.

The complaint is submitted immediately or by post, and it can be declared orally in minutes as well.

Prepared by:
LLB:

Delivered to:
Client
File
Archive

Authorized by v.d. director

ANNEX 6: Decision for appointing a guardian

ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје - Скопје, врз основа на чл.125 ст.2 од Законот за семејство (Сл.Весник на РМ бр.80/92, бр.9/96, бр.38/04, бр.33/06, бр.84/08, бр.67/10, бр.156/10, бр.39/12, бр.44/12, бр.38/14, бр.115/14, бр.180/14), постапувајќи по предметот за ставање под старателство на малолетното дете, донесе:

РЕШЕНИЕ

1. **СЕ СТАВА ПОД СТАРАТЕЛСТВО** малолетното дете роден на година во Скопје, со ембг од _____, бидејќи е малолетно и без родителска грижа, сметано од година.

2. Старателската должност **НЕПОСРЕДНО** ќе ја врши ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, преку службено лице социјален работник во Центарот, во име и под надзор на ЈУ МЦСР Скопје.

3. **СЕ ЗАДОЛЖУВА** старателот да се грижи за личноста, правата и интересите на малолетното дете.

4. **СЕ ЗАДОЛЖУВА** старателот до ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на град Скопје, секоја година да доставува извештај за својата работа, како и тогаш кога тоа тој ќе го побара.

5. **СЕ ИЗВЕСТУВА** матичарот дека малолетното дете како дете без родителска грижа е ставено под старателство на ЈУ МЦСР Скопје.

6. Жалбата изјавена против ова решение не го одлага неговото извршување.

Образложение

ЈУ Меѓуопштински Центар за социјална работа на град Скопје, постапувајќи по предметот на малолетното дете како и врз основа на превземените дејствија го констатира следното:

Малолетното дете е родено на година во Скопје,

Како дете без родителска грижа, малолетната од страна на ЈУ МЦСР Скопје е соодветно згрижена, бидејќи родителите не се согласуваат да се грижат за детето и тоа е без родителска грижа.

Со оглед на фактот дека никој не е подготвен да ја превземе старателската должност спрема малолетното дете, истата кон детето непосредно ќе ја врши овој Центар.

Согласно даденото образложение, а врз основа на чл.138, чл.159 и чл.160 од Законот за семејство, се донесе Решение како во диспозитивот.

Согласно член 14 ст.4 и ст.6 од Законот за семејство, жалбата изјавена против решението не го одлага неговото извршување.

УПАТСТВО ЗА ПРАВНО СРЕДСТВО: Против ова Решение незадоволната странка има право на жалба во рок од 15 дена од приемот на решението, преку овој Центар до Министерство за труд и социјална политика.
Жалбата се предава непосредно или по пошта, а може да се изјави и усно на Записник.

Изготвил:
дипл. правник

ДОСТАВЕНО ДО:

- старател
- досие
- архива
- матично

По овластување на в.д директор
РАКОВОДИТЕЛ

ANNEX 7: Proxy for appointing a legal representative

POWER OF ATTORNEY

I, the undersigned _____,
born on _____, in _____, holder
of _____ citizenship, with ID/Passport no. _____, currently residing
at the following address: _____, hereby
authorize Macedonian Young Lawyers Association (MYLA), and MITKO KIPROVSKI, IVAN KOCHOVSKI,
VERA MARTINOSKA and MARTINA MARTINOVA a lawyer at MYLA, to represent me in the following
procedure for the RECOGNITION OF THE RIGHT OF ASYLUM, before the _____
_____ and to undertake all necessary actions for the protection of my rights
and interests before all national administrative and judicial bodies, as well as international bodies and
organizations.

I therefore fully authorize him/her to take all necessary actions related to this case, until effective
completion of the procedure.

I herewith agree that if required the Attorney empowered hereto shall issue a proxy authorization
appointing another expert to take all actions outlined in this power of attorney.

Skopje, _____

Grantor, _____

ANNEX 8: Recording the handing-over of the UAMC

REPORT from handing over a minor to a foster family

Conducted at the home of the foster parent _____
at _____ St. no. _____ by the PI Inter-Municipal Social
Welfare Centre of the City of Skopje minor _____ born on _____ was
handed over on _____ 20____, at _____ hours.

(Description of the minor at the time of his/her handing over in regards to his/her general state of health and needs).

Handed over by: _____ Accepted by: _____

ЗАПИСНИК

за примопредавање на малолетно дете во згрижувачко семејство

Составен во домот на згрижувачот _____

на ул. „_____,“ бр. _____ од страна

на ЈУ МЦСР на град Скопје, на ден _____ година,

во _____ часот, предадено е малолетното дете _____

_____ роден/а на _____

(Опис на малолетното дете при предавањето во поглед на неговата општа здравствена состојба и неговите потреби)

Предал:

Примил:

ANNEX 9: A request for issuance/continuation of a temporary stay permit

Образец бр. 2

Назив на органот до кој барањето се поднесува Приемен штембил
Name of the receiving authority Stamp of receipt

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ / ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ APPLICATION FOR ISSUE / EXTENSION OF TEMPORARY RESIDENCE PERMIT

прво издавање
first issue

продолжување
extension

1. Презиме _____
Surname

2. Поранешно, односно родено презиме _____
Previous surname or name given at birth

3. Име _____
Name

4. Пол машко женско
sex male female

5. Име на родителите: татко _____ мајка _____
Names of parent's father: mother

6. Датум, место и држава на раѓање _____, _____, _____
Date, place and country of birth

7. Државјанство _____
Nationality

8. Занимање _____
Profession

9. Брачна состојба неженет/немажена оженет/мажена вдовец/вдовица разведен/разведена
Marital status single married widowed divorced

10. Адреса во Република Македонија _____
Address in the Republic of Macedonia

11. Адреса во странство _____
Address abroad

12. За кои цели се бара дозволата за привремен престој и за кое време _____
The reasons for which temporary residence permit is requested and the period

13. Податоци за лицето врз основа на чиј статус во Република Македонија се бара дозвола за привремен престој:
Information and data about the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

а) Презиме и име _____
Surname and name

б) Датум, место и држава на раѓање _____, _____, _____
Date, place and country of birth

в) Државјанство _____
Nationality

г) Статус на членот на семејната заедница _____
Status of the family member

семејна заедница датум на склучување на бракот _____
family union date of contract of marriage

семејни односи _____
family relationship

д) Дали странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој има друг регистриран брачен другар со кој веќе живее во Република Македонија
Does the person based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested have another registered spouse with whom s/he already lives in the Republic of Macedonia
да не
Yes No

ѓ) Дали родителското право на детето за кого се бара издавање на дозвола за привремен престој е поделено?
Is the parental right to the child for whom temporary residence permit is requested shared?
да не
Yes No

е) Податоци од патната исправа на македонскиот државјанин/странец кој има регулиран статус во Република Македонија:
Data from the passport of the Macedonian citizen/foreigner who has a regulated status in the Republic of Macedonia:
Број на патна исправа _____; Датум на издавање _____; Со рок на важност до _____
Passport number Date of issue Valid until

ж) Адреса на македонскиот државјанин/странец во Република Македонија _____
Address of the Macedonian citizen/foreigner in the Republic of Macedonia

Пријавен од: _____
Registered from

з) Во случај на непостоење н.а заедничка адреса на живеење, Ве молиме да ги наведете причините
If the same address is not used, please specify the reasons

с) Податоци за законскиот престој на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the legal status of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

и) Податоци за постоење на средства за издржување на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the subsistence means of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

ј) Податоци за здравствено осигурување на странецот врз основа на чиј статус се бара дозвола за привремен престој
Information regarding the health insurance of the foreigner based on whose status in the Republic of Macedonia the temporary residence permit is requested

14. Патна исправа на подносителот _____
Travel document of the applicant.

Надлежен орган кој ја издал патната исправа _____
The issuing competent authority

Место и датум на издавање _____
Place and date of issue

Број _____ Исправата важи до _____
Number Document valid until

15. РОК на важење на последната издадена _____
Period of validity of the last issued

дозвола за привремен престој дозволата се бара по прв пат
temporary residence permit first residence permit requested

16. Датум на влез во Република Македонија _____
Date of entry into the Republic of Macedonia

а) обврска за поседување виза: да не ; б) виза број _____
visa requirement Yes No visa number

важи до _____ Орган кој ја издал визата _____
Valid until issued by

17. Податоци за поседување за средства на издржување на подносителот на барањето
Information regarding subsistence means of the applicant

18. Податоци за обезбедено сместување во Република Македонија или дека има средства за сместување
Information regarding accommodation in the Republic of Macedonia or possession of means for accommodation

19. Податоци за здравствено осигурување
Information regarding health insurance

20. Податоци дека ги исполнува условите за дозвола за привремен престој заради различни причини согласно Законот за странците ("Службен весник на Република Македонија" бр. 35/06 и 66/2007)
Information on fulfillment of conditions provided for separate types of temporary residence permit in accordance with the Law on Aliens (Official Gazette of the Republic of Macedonia' nr.35/06 and 66/2007)

21. Кон барањето ги приложувам следните документи:
Documents enclosed:

22. Вид на образование _____
Type of education

23. Предвидено траење на престојот: од: _____ до: _____
Period of intended stay from to

24. Причина за поднесување на барањето
Reasons for application

25. Завршна изјава
Final statement

а) Со ова потврдувам дека сите податоци наведени во точките 1-24 се целосни, вистинити и одговараат на податоците во приложените документи. Потврдите кои се на друг јазик приложени се на македонски превод.
Hereby I confirm that all information given under items 1-24 are complete they are true and correspond to the data contained in the documents attached. Certificates made in a foreign language are attached in their Macedonian translation.

б) Со ова се обврзувам дека секоја промена на личните податоците пред влезот во Република Македонија ќе ги доставам на надлежните органи во Република Македонија, преку дипломатското, односно конзуларно претставништво на Република Македонија.
Hereby I undertake, that I will communicate any change of my personal data to the Macedonian competent authorities through diplomatic or consular missions of the Republic of Macedonia before entering the Republic of Macedonia.

в) Известен сум дека моите лични податоци со цел составување на записник и архивирање ќе бидат информатички обработени.
I take note that my personal data are electronically processed for the purpose of making minutes and filing.

г) Известен сум дека заради непотполни или неточни податоци моето барање може да биде одбиено.
I have been advised that my application may be refused on account of incomplete and inaccurate data.

Во _____, на ден _____.
In on

Потпис на подносителот на барањето:
Signature of the applicant

Место за фотографија

3 x 3,5 см

Photo

Пополнува службеното лице на органот до кого е поднесено барањето
To be filled out by the official person of the receiving authority

Како е решено барањето _____
The resolution is

Број на решението за дозволување на привремен престој _____
Number of decision on grant of temporary residence

До кој датум е одобрен привремениот престој _____
The period of temporary residence is granted until

Датум на издавање /продолжување на дозволата за привремен престој _____
Data of issue/extension of the temporary residence permit

Место за административна такса
Administrative tax

Потпис на службено лице
Signature of authorized official

ANNEX 10: Decision allowing a temporary stay

Образец бр.3

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
THE REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS

Орг. единица _____
Organizational unit

Број _____
Nr

Место и датум _____
Place and date

Врз основа на член 54 став 1 од Законот за странците («Службен весник на Република Македонија»
бр.35/2006 и 66/2007)

Министерството за внатрешни работи _____ на ден _____ година
(надлежна организациона единица)

донесе:

Pursuant to Article 54 paragraph 1 of the Law on Aliens (Official Gazette of the Republic of Macedonia”
nr.35/2006 and 66/2007) the Ministry of Internal Affairs _____ on _____
(competent organizational unit)

brought the following:

РЕШЕНИЕ ЗА ДОЗВОЛУВАЊЕ НА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ DECISION ON GRANT OF TEMPORARY RESIDENCE

На лицето
The following person.

Презиме _____ Име _____
Surname Name

Дата на раѓање _____ Место на раѓање _____ Пол _____
Date of birth Place of birth Sex

Државјанство _____ Престојува во _____
Nationality Resident in

Адреса на лицето во странство _____
Address

Вид на документ за идентификација _____ број _____
Type of identification document number

Издаден во _____ на _____
Issued at on

Со рок на важност до _____
Valid until

МУ СЕ ДОЗВОЛУВА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
HAS BEEN GRANTED TEMPORARY RESIDENCE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

заради _____
for purpose of

Во трање од _____ месеци.
for a period of months

По спроведена постапка утврдено е дека се исполнети условите за издавање на дозвола за привремен престој, согласно член 50 од

Законот за странците („Службен весник на Република Македонија“ бр.35/2006 и 66/2007).

The procedure conducted has shown that conditions for issue of temporary residence permit in accordance with Article 50 of the Law on Aliens

(“Official Gazette of the Republic of Macedonia” nr. 35/2006 and 66/2007) are fulfilled.

Именуваниот се известува дека е должен во рок сд пет дена од денот на влегувањето во Република Македонија да се јави во

Министерството за внатрешни работи. кое во рок од 25 дена од денот на неговото јавување ќе му издаде дозвола за привремен престој.

The person concerned is advised that s/he is obliged to report him/herself to the Ministry of Internal Affairs within five days as from the date of entry into the Republic of Macedonia where the Ministry shall issue such a foreigner a temporary residence permit within 25 (twenty-five) days as from the date of reporting.

М.П. Потпис на службено лице
L.S. Signature of authorized official

ANNEX 11: Asylum application

Образец бр.2 Form no.2	
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ	
REPUBLIC OF MACEDONIA MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS	
Ул. "Димче Мирчев" б.б. 1000 Скопје Dimče Mirčev b.b., 1000 Skopje	Телефон/ phone 2 314 2368 Факс/ fax 2 314 3408
БАРАЊЕ ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА АЗИЛ	
APPLICATION FOR RECOGNITION OF THE RIGHT TO ASYLUM <i>Согласно</i> <i>Закон за азил и привремена заштита (Сл.Весник на Р.Македонија бр.49/2003) According to</i> <i>the Law on Asylum and Temporary Protection (Official Gazette of the Republic of Macedonia no.49/2003)</i>	
Место за заверка на барањето	Одделение за азил Section for Asylum
ВНИМАТЕЛНО ПРОЧИТАЈТЕ ! READ CAREFULLY !	
УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА АЗИЛ: Instructions for filling in the application for recognition of the right to asylum:	
Пополнување на формуларот/ Filling in the Form	
Со поднесувањето на овој формулар, Вие барате признавање право на азил во Република Македонија, односно барате дозвола за престој во Република Македонија како бегалец. Ако сте придружувани од брачен другар или деца постари од 18 години, потребно е и тие сами да пополнат посебен формулар. Ве молиме користете печатни букви. При тоа не смеете да користите молив. Ако имате потреба да напишете повеќе податоци од обезбедениот простор во формуларот, ве молиме продолжете на означената од страната или додадете страни.	
<i>By submitting this form you are seeking recognition of the right to asylum in the Republic of Macedonia, respectively seeking residence permit in the Republic of Macedonia as a refugee. If your spouse or children over 18 years of age accompany you, it is necessary for them to fill in a separate form as well. Please print. Do not use pencil. If you need to write more information and the space provided in the form is not sufficient, please continue writing on the reverse side of the sheet or use extra sheets.</i>	
Која е целта на формуларот/ What is the purpose of this Form?	
Податоците кои ќе ги дадете во овој формулар ќе ја сочинуваат основата за решавање по Вашето барање за признавање право на азил. Во Ваш интерес е да одговорите на сите прашања што е можно повистинито и поцелосно и да дадете што е можно подетални причини поради кои верувате дека сте во опасност од прогонување во Вашата земја. Со давање невистинити податоци ризикувате Вашето барање да биде одбиено. Информациите кои ќе ги дадете ќе бидат чувани како тајна. Истедна информација нема да биде достапна до властите на Вашата земја на потекло (член 22 од Законот за азил и привремена заштита).	
<i>The data, which you provide in this form, will constitute the basis for deciding upon your request for recognition of the right to asylum. It is in your interest to reply to all questions as truthfully and completely as possible and to provide as many detailed reasons for which you believe you are in danger of persecution in your country. By giving false information you are running the risk of having your application rejected. The information you provide will be kept confidential. None of the information will be made available to the authorities of your country of origin (Article 22 of the Law on Asylum and Temporary Protection).</i>	
Доказен материјал/ Documentary Evidence	
Ако поседувате документи од значење за информациите кои сте ги дале во овој формулар, важно е истите да ги приложите со ова барање. Потребно е кои барањето да ги приложите сите лични исправи кои ги поседувате, а особено патена исправа, лична карта или друг документ за идентификација (член 20 од Законот за азил и привремена заштита). Со недоставување на документи од значење и лични исправи кои ги поседувате, ризикувате Вашето барање да биде одбиено. При поднесувањето на барањето Одделението за азил ќе Ви издаде Идентификациона исправа за барател на азил со важност до завршување на постапката поведена по Вашето барање.	
<i>If you are in possession of documents relevant to the data which you have provided in this form, it is important that you enclose them to this application. You are required to enclose all personal documents that you possess, in particular travel document, identity card, driving license or other identification document (Article 20 of the Law on Asylum and Temporary Protection). If you do not submit the relevant document and personal documents that you possess you run the risk of having your application rejected. Once you have submitted your application the Section for Asylum will issue you an identity document valid until the procedure initiated upon your application has ended.</i>	
Разговор во врска со азилот/ Interview in relation to asylum	
По поднесувањето на барањето ќе бидете повикани на разговор од страна на Одделението за азил. Целта на разговорот е да се разјаснат сите информации кои се потребни за решавање по барањето. Многу е важно да дојдете на разговорот на кој ќе бидете повикани. Во случај да не можете да дојдете, потребно е однапред да го известите Одделението за азил. Во случај да не се појавите на закажаниот разговор, Вашето барање нема да биде разгледано и Вие ќе морате да ја напуштите Република Македонија.	
<i>After submission of the application you will be summoned to an interview by the Section for asylum. The purpose of the interview is to clarify all information necessary to decide on the application. It is very important to come to the interview that you have been invited for. Should you not be in position to attend you should inform the Section of asylum in advance. Should you not appear for the interview scheduled your application will not be examined and you will have to leave the Republic of Macedonia.</i>	

Образец бр. 1 Form no. 1			
1. Презиме <i>Surname</i>	2. Име <i>Name</i>	фотографија <i>Photo</i>	
3. Презиме пред склучување на брак <i>Maiden name</i>	4. Татково име / име на мајката <i>Father's name/ name of the mother</i>		
5. Дата на раѓање <i>Date of birth</i>	6. Место на раѓање <i>Place of birth</i>		
7. Држава на раѓање <i>Country of birth</i>	8. Пол <i>Sex</i>	M/ m	Ж/ f
9. Државјанство <i>Citizenship</i>	10. Етничка припадност <i>Ethnic origin</i>		
а) _____ б) _____	11. Вероисповест <i>Religion</i>		
12. Брачна состојба <i>Marital status</i>	13. Презиме и име на брачниот другар <i>Surname and name of the spouse</i>		
14. Документи за идентификација <i>Identity Documents</i>	15. Мајчин и други јазици кои ги зборува <i>Mother tongue (other languages knowledge)</i>		
а) национален пасош/ <i>national passport</i> _____ б) лична карта/ <i>identification document</i> _____ в) возачка дозвола/ <i>driving license</i> _____ г) друго/ <i>other</i> _____	а) _____ б) _____ в) _____		
16. Завршено образование <i>Education completed</i>	Назив на установата <i>Name of the Institution</i>	Каде (град/место) <i>Where (City/ place)</i>	Која година <i>Year</i>
а) основно/ <i>primary education</i> _____ б) средно/ <i>secondary education</i> _____ г) вишо/ <i>associate degree</i> _____ д) високо/ <i>bachelor's degree</i> _____	_____	_____	_____
17. Вработувања - <i>Employment</i>	Работно место и фирма <i>Post and Company</i>		Град/ Држава <i>City/ State</i>
Од До <i>From To</i>	_____		_____
а) _____ б) _____ в) _____ г) _____	_____		_____
18. Адреса во земјата на потекло и надвор од неа во последните 10 години <i>Address in the country of origin and outside it in the last 10 years</i>	улица и број <i>Street and number</i>		Град/ Држава <i>City/ State</i>
Од До <i>From To</i>	_____		_____
а) _____ б) _____ в) _____ г) _____	_____		_____

19. Сегашна адреса на престојување во Република Македонија <i>Current address of place of residence in the Republic of Macedonia</i>				
а) приватно сместување/ <i>private accomodation</i>		б) колективен/прифатен центар <i>Collective/ Reception Centre</i>		
Град/ <i>City</i> _____		_____		
Улица/ <i>Street</i> _____		_____		
Број/ <i>number</i> _____		тел./ <i>phone</i> _____		
20. Родини во Република Македонија <i>Relatives in the Republic of Macedonia</i>				
а) Презиме и име/ <i>Surname and name</i> _____				
сродство со барателот/ <i>Relationship with the applicant</i> _____				
адреса на живеење/ <i>Address of living</i> _____				
државјанство/ <i>Surname and name</i> _____ тел./ <i>phone</i> _____				
б) Презиме и име/ <i>Surname and name</i> _____				
сродство со барателот/ <i>Relationship with the applicant</i> _____				
адреса на живеење/ <i>Address of living</i> _____				
државјанство/ <i>Surname and name</i> _____ тел./ <i>phone</i> _____				
21. Воена служба <i>Military service</i>		22. Политичка активност <i>Political activities</i>		
а) година на служење/ <i>year of service</i> _____		а) политичка партија/ <i>political party</i> _____		
б) род/ <i>section of service</i> _____		б) функција/ <i>function</i> _____		
в) место на служење/ <i>place of serving</i> _____		в) друго/ <i>other</i> _____		
23. Членови на семејство кои го придружуваат барателот на право на азил <i>Family members accompanying the asylum seeker</i>				
Презиме <i>Surname</i>	Име <i>Name</i>	Дата на раѓање <i>Date of birth</i>	Место на раѓање <i>Place of birth</i>	Сродство/ Пол <i>Relationship/ sex</i>
а) _____	_____	_____	_____	_____
б) _____	_____	_____	_____	_____
в) _____	_____	_____	_____	_____
г) _____	_____	_____	_____	_____
д) _____	_____	_____	_____	_____
е) _____	_____	_____	_____	_____
24. Членови на потесно семејство кои живеат во матичната држава или во странство <i>Members of nuclear family who live in the country of origin or abroad</i>				
Презиме <i>Surname</i>	Име <i>Name</i>	Место/ Држава во која живеат <i>Place / Country</i>	Сродство/ Пол <i>Relationship/ sex</i>	
а) _____	_____	_____	_____	
б) _____	_____	_____	_____	
в) _____	_____	_____	_____	
г) _____	_____	_____	_____	
д) _____	_____	_____	_____	
25. Дали некогаш сте поднеле барање за признавање право на азил <i>Have you ever applied for recognition of the right to asylum?</i>				
Држава <i>Country</i>	Дата на поднесување <i>Date of submission</i>	Вид на одлука <i>Decision</i>		
а) _____	_____	_____		
б) _____	_____	_____		
в) _____	_____	_____		
26. Податоци за начинот на доаѓање во Република Македонија <i>Manner of arrival in the Republic of Macedonia</i>		27. Податоци за престојот пред поднесување на барањето <i>Residence status prior to submission of the application</i>		
а) дата на доаѓање/ <i>date of arrival</i> _____		а) Легален/ <i>Legal</i> б) Друго/ <i>Other</i>		
б) начин/ <i>manner</i> _____		Привремен/ <i>Temporary</i>		
в) граничен премин/ <i>border point</i> _____		Постојан/ <i>Permanent</i>		
г) превозно средство/ <i>transportation means</i> _____		Привремена заштита/ <i>Temporary protection</i>		

